türkiye işçi partisi

1. büyük kongre tutanağı

26-28 şubat 1977

türkiye işçi partisi

1. büyük kongre tutanağı

26-28 şubat 1977

Türkiye İşçi Partisi Yayınları, No: 15
Nur'u Ziya Sokak No. 17/5, Tünel / İSTANBUL

Baskıya Hazırlayan : Çığ Yayıncılık Ltd.Şti., 17 97 04
Baskı : Maya Matbaacılık, Yayıncılık Ltd.Şti., 17 78 30

Kapak Düzeni : İbrahim Niyazioğlu

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. BÖLÜM : 5

Açılış, yoklama, divan seçimi 6
Genel Başkan Behice Boran'ın açış konuşması 8
Merkez Yönetim Kurulu raporu 24

II. BÖLÜM : 75

Komisyonların seçimi 76
MYK raporu üzerinde delegelerin görüşlerini açıklamaları ... 78

Mümin Karaoğlu (Samsun) 78
Nurettin Yakar (Hatay) 85
Vedat Pekel (İzmir) 88
Sönmez Targan (İçel) 91
Yalçın Küçük (Ankara) 95
Orhan Silier (İstanbul) 99
Necati Yazıcıoğlu (İstanbul) 111
Peyami Arırk (Adana) 117
Osman Eravcı (İstanbul) 123
Reşat Kadayıfçılar (Ankara) 135
Hasan Üldes (Manisa) 146
Osman Aslanbay (Zonguldak) 148
Mustafa Karabacak (Nevşehir) 151
Osman Özdemir (Bursa) 153
Nurettin Özvarış (Diyarbakır) 155
Ceyhun Can (Adana) 159
Ahmet Ak (Manisa) 164
Ahmet Gündoğan (Kayseri) 165
Tarık Ziya Ekinci (Diyarbakır) 168
Selahattin Sağdaş (Antalya) 175

MYK sözcüsü Nihat Sargın'ın eleştirileri yanıtlaması 180

III. BÖLÜM : 191

Hesapları ve Bütçe Tasarısını İnceleme Komisyonu raporlarının görüşülmesi ve aklanma 192

Mustafa Yalçınkaya (Komisyon Sözcüsü) (Kocaeli) 192
Ali Kurt (Konya) 192
Nihat Sargın (İstanbul) 193

Tüzükte Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu Raporunun görüşülmesi 195

Mümin Karaoğlu (Komisyon Sözcüsü) (Samsun) 195
Ceyhun Can (Komisyon Başkanı) (Adana) 197
Nihat Sargın (İstanbul) 198

Karar Tasarılarını İnceleme Komisyonu raporunun görüşülmesi 203

Can Açıkgöz (Komisyon Sözcüsü) (İstanbul) 203
Yalçın Küçük (Ankara) 212
Osman Aslanbay (Zonguldak) 214
Neşet Kocabıyıkoğlu (Ankara) 215
Ali Kurt (Konya) 216
Saffet Kayalar (Kocaeli) 217
Erşen Sansal (Ankara) 217
Osman Özdemir (Bursa) 218
Yavuz Çizmeci (İstanbul) 218
Osman Sakalsız (Komisyon Başkanı) (Ankara) 219

Oylama 222
Seçimler 226
Behice Boran'ın kapanış konuşması 227

IV. BÖLÜM: 231

Kongre delegeleri listesi 232
Kesin Hesap ve Tahmini Bütçe Raporları 238
Tüzüğün değişen maddelerinin yeni biçimleri 239
Kongre Kararları 242
Seçim Sonuçları 251
Kongre'de okunan mesajları gönderen kuruluş ve kişiler 253

I. BÖLÜM

(1. gün, ilk oturum)

– Açılış, yoklama, Divan seçimi
– Genel Başkanın Kongre'yi açış konuşması
– Merkez Yönetim Kurulu Raporu'nun okunması

AÇILIŞ

26 Şubat 1977 saat 10.00'da Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresi İstanbul Yeni Tepebaşı Gazinosu'nda Genel Sekreter Nihat Sargın tarafından açıldı.

"Sosyalist Türkiye" sloganları.

Nihat Sargın — Türkiye Işçi Partisi Birinci Büyük Kongresi'ni açıyorum. **(Alkışlar)** Sevgili arkadaslar, aziz dostlarımız. Hepinizi kurucu Merkez Yönetim Kurulu adına saygıyla, sevgiyle selamlarım. Kongremize hoş geldiniz.

Gündem maddelerine geçilmeden önce, şimdi bütün hazır bulunanları, yurtta ve tüm dünyada ulusal bağımsızlık uğruna, demokrasi uğruna ve sosyalizm uğruna hayatlarını yitirmiş veya bu mücadelede bütün gücüyle savaşmış olup da şu anda aramızda bulunmayan bütün aziz şehitlerimizin anısı için bir dakikalık saygı duruşuna çağırıyorum.

Saygı duruşu yapıldı.

Teşekkür ederim. Anıları bizlere ışık tutacak, yolumuzu aydınlatacaktır.

Arkadaşlar, şimdi kongre çoğunluğunu saptamak üzere yoklama yapacağım. Delege arkadaşlarım lütfen "burada" diye işaret buyursunlar.

Yoklama yapıldı. Delege listesi son bölümdedir.

Arkadaşlar birkaç delege dışında ezici çoğunlukla, gündemin bundan sonraki maddelerine geçme olanağı doğmuş bulunmaktadır.

Şimdi Başkanlık Divanı seçimi yapılacak. Lütfen arkadaşlar aday göstersinler.

Önerge verildi.

Okuyorum. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi Divan Başkanlığına. Başkanlık divanı için aşağıdaki arkadaşları öneriyoruz. Önergemizin oylanmasını dileriz.

Divan Başkanı, Vedat Baranoğlu, Eskişehir İl Başkanı ve Büyük Kongre Delegesi. Başkanvekilleri Selim Mahmutoğlu. İstanbul İl Sekreteri, Hasan Bedri Doğanay, Parti Kurucu Üyesi, Büyük Kongre Delegesi, Sekreterlikler Mesut Vural Kayseri İl Sekreteri. Sıddık Sami Ünlü

Manisa İl Sekreteri, Mehmet Aközer, Çankaya İlçe Başkanı, Nuran Benli, Merkez Haberalma Basın ve Propaganda Bürosu Üyesi. Ve önergenin altında değişik illerden birçok delegenin imzası.

Başka aday gösteren veya kendini aday göstermek isteyen arka-

Başka aday gösteren veya kendini aday göstermek isteyen arka-daş var mı? Yok. O halde bu önergede mevcut arkadaşları onayınıza kanlık divanı seçimlerinde ve il, ilçe kongre seçimlerinde fazla aday gösterilmediği takdirde açık oylamayla seçim yoluna gidilebilir. Onun için önce açık oylama istenip istenmediği konusunda oyunuza başvuracağım.

Açık oylamayla bu seçimin yapılmasını isteyenler lütfen işaret buyursunlar. Teşekkür ederim. İstemeyenler, çekimser, yok.

Önce Divan Başkanı olarak Eskişehir il başkanı ve büyük kongre delegesi Vedat Baranoğlu arkadaşımızı kabul edenler lütfen işaret buyursunlar. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)** İsterseniz oylamayı tamamlayalım.

Divan seçimi tamamlandı

Arkadaşlar, böylece Divan Başkanı olarak Vedat Baranoğlu, Başkanvekili olarak Selim Mahmutoğlu ve Hasan Bedri Doğanay, Sekreter olarak Mesut Vural, Sıddık Sami Ünlü, Mehmet Aközer ve Nuran Benli arkadaşlarımız oybirliğiyle kabul edilmiştir. Kendilerini davet ediyorum. **(Alkışlar)**

Vedat Baranoğlu – Sayın basın mensupları, sayın konuklar ve partili arkadaşlarım. TİP Birinci Büyük Kongresi Başkanlık Divanına getirdiğinizden dolayı teşekkür ederiz. Kongremiz işçi ve emekçi sınıfların bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm konusuna önemli boyutlar getirecektir. Başarılı geçmesi dileğiyle. **(Alkışlar)**

Sayın partili arkadaşlarım; şimdi kongre gündeminin ikinci maddesi gereğince Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı, Genel Başkanımız Behice Boran'ı Kongre Açış konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

GENEL BAŞKAN BEHİCE BORAN'IN KONGRE'Yİ AÇIŞ KONUŞMASI

Behice Boran, Genel Başkan – **(Uzun alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sesleri)** Sayın Başkanlık divanı, değerli basın mensupları ve konuklarımız, sevgili Partili arkadaşlarım. Türkiye İşçi Partisi'nin Birinci Büyük Kongresi'ne hoş geldiniz. **(Alkışlar)**

Beni il temsilcileri toplantılarında dinlemiş olanlar, her halde dikkat etmişlerdir ki, genellikle konuşmalarımda yurt ve dünya sorunları, durumları üzerinde durur, bir panorama çizmeye çalışırım. Bugünkü konuşmamda bunu yapmayacağım. Yapmayacağım, çünkü tüzüğümüz gereğince Merkez Yönetim Kurulumuzun Kongreye sunduğu raporda dış ve iç olaylara, sorunlara Partimizin bakış açısı uzun boylu denecek ölçüde belirtilmiş bulunmaktadır.

Bu konuşmamda izninizle, Türkiye'deki durumu, işçi sınıfının mücadelesi ve tümüyle demokratik toplumsal muhalefet açısından değerlendirerek, işçi sınıfı hareketinin ve toplumsal demokratik muhalefetin mücadele hedefleri ve gerekçeleri üzerinde durmaya çalışacağım. Bugün Türkiye'de demokratik toplumsal muhalefetin ve onun başını çeken işçi sınıfı hareketinin önündeki ivedi güncel sorun, hepinizin bildiği üzere faşizmin durmadan tırmandırılışıdır. Türkiye artık can ve konut güvenliğinin kalmadığı, hergün birkaç siyasi cinayetin işlendiği bir ülke haline gelmiştir. Bu durumun ayrıntıları üzerinde durmayacağım. Çünkü bu ayrıntıları hergün gazetelerde hepimiz okuyoruz. Yalnız işaret edeyim ki, bu durum konusunda ileri sürülen bazı izahlar bizce geçerli izahlar değillerdir. Birincisi, basında sık sık görülen manşetler şöyledir: "sağ sol çatışması", "sağ ve sol görüşlü veya karşıt görüşlü öğrenciler çatıştılar". v.b. Oysa ortada kesinlikle bir sağ ve sol çatışması yoktur. Ortada kesinlikle mevcut olan durum, sağın, faşist güçlerin, gerici tutucu güçlerin kaba kuvvet saldırısına girişmiş olmaları ve işi cinayetlere kadar vardırmış olmalarıdır. Sağ sol çatışması denirken, aynı zamanda dikkatler durumun gerçek niteliğinden başka yöne saptırılmak istenmektedir. Sanki sağ sol çatışması toplumda öğrenci düzeyinde, öğrenciler arasında yeralan bir olaymış gibi gösterilmek istenmektedir. Halbuki bizler biliyoruz ki, toplumdaki sağ sol çatışması bir sınıf mücadelesi çatışmasıdır. Öğrencilere özgü bir durum değildir. **(Alkışlar)** Sağ sol çatışmasının başını toplumda temel güçler olarak bir tarafta işçi sınıfı, onun müttefiki olan emekçi kitleler ve diğer demokratik güçler; diğer yanda da başını büyük burjuvazinin çektiği egemen sınıflar ittifakı çekmektedir. Mücadele bunlar arasındadır. Sağ sol çekişmesi bunlar arasındadır. Öğrenciler düze-

yinde de duruma baktığımız zaman görüyoruz ki, sol denen öğrenciler kesiminde 1971 öncesinin durumu kesinlikle yoktur. Son zamanlarda sol denen öğrencilerin de silah çektiği veya üzerlerinde silah bulunduğu yolunda haberler çıkmakta ise de, bu durum 1971 öncesi duruma kıyas edilemeyecek bir ölçüdedir ve bu solcu denen gençler aslında sağın devamlı ve cana kıyan saldırıları karşısında can güvenliğini korumak için, nefsini müdafaa etmek için harekete geçmiş durumda bulunuyorlar.

Durum hakkında diğer, çok geçerli olmayan bir izah da, bu çatışmalar, olay çıkarmalar nedeniyle Türkiye'de bir sıkıyönetim ortamının, hatta bir askeri müdahale ortamının hazırlanmak istendiği iddiasıdır. Böyle bir ortam hazırlanmak istenebilir. Fakat bizce böyle bir yorum hayli yüzeysel ve bundan dolayı da o ölçüde geçersiz bir yorumdur.

Bu cinayetlerin, saldırıların, baskıların, kanunsuz işlemlerin altındaki neden, daha derinlerde yatan bir nedendir. O da açık faşizme, tam boy faşizme, sıkıyönetime, bir askeri müdahaleye ister gidilsin, isterse gidilmesin; çok partili çoğulcu parlamenter rejim görünümü isterse muhafaza edilsin, sürdürülsün, isterse sürdürülmesin; yapılmak istenen iş, gittikçe yükselen ve güçlenen demokratik toplumsal muhalefeti, onun başını çeken öncü ve itici gücü olan işçi sınıfını ve onun mücadelesini bastırmak, sindirmektir. Bunu yaparak Milliyetçi Cephe iktidarının ve onun sınıfsal dayanağı olan büyük burjuvazinin ve ortaklarının egemenliğini pekiştirmek, sağlamlaştırmaktır. Burjuvazi ekonomik ve politik egemenliğini tehlikede görmektedir. Bir taraftan ekonomik sıkıntılar büyümekte, dar boğazlar gittikçe daha daralmaktadır. Bundan dolayı da burjuvazi ele geçirdiği artık değeri gittikçe artan ölçülerde büyütmek istemektedir. Bunun için de bir taraftan işçi ücretlerini ve parasal haklarını dondurmak amacındadır. Diğer taraftan aynı doğrultuda olmak üzere kalabalık memur kitlesinin de maaşlarını dondurmak, katsayısını yükseltmemek isteğindedir. Tarım ürünlerinde taban fiyatlarının yüksek tutulmasına karşıdır. Böylece sermaye birikimini hızlandırmak, üretimde üretilen değerin daha büyük bir kısmını artık değer olarak elde etmek istemektedir. Bunun için de baskı yöntemlerine ihtiyacı vardır. Çünkü işçi ve emekçi kitleler büyük burjuvazinin bu taleplerini elbette isteyerek, gönülden kabul edecek değillerdir ve bunlar dayatıldığı zaman, başta işçi sınıfı olmak üzere ilgili emekçi kitleler kesin mücadele vereceklerdir. Diğer yandan burjuvazi bu yükselen toplumsal muhalefet ve işçi sınıfı mücadelesi karşısında politik iktidarını tehlikede görmektedir. Bu iktidarı pekiştirebilmek için de bu muhalefetin bastırılmasını, sindirilmesini, geriletilmesini istemektedir.

Üçüncüsü ve belki de en önemlisi, gerek Milliyetçi Cephe iktidarı,

gerekse büyük burjuvazi artık toplumda kitle tabanını yitirmekte olduklarının farkındadırlar. 1973 ve 75 seçimleri burjuvazinin ve burjuvaziyi temsil eden partilerin toplumda kitle tabanını yitirmekte olduklarını açıkça ortaya koymuştur. Burjuvazi ise iktidarını sürdürebilmek için, burjuva partileri iktidarda kalabilmek için mutlaka ve mutlaka kitle tabanlarını genişletmek zorundadırlar. Hiçbir sosyal sınıf ne kadar güçlü olursa olsun, tek başına iktidarda kalamaz, hele burjuvazi gibi sayıca çok küçük olan sınıflar hiç iktidarda kalamazlar; ekonomik politik güçleri ne kadar büyük olsa da mutlaka toplumda bir kitle tabanı oluşturmak ve ona dayanmak zorundadırlar. İşte bundan dolayı da kitle tabanlarını geliştirmek çabası içindedirler. Şimdi ülkede antidemokratik faşizan doğrultuda yapılan bütün işler, yeralan bütün olaylar bu çerçeve açısından değerlendirilirse eğer, gerçek yerine, temeline oturmuş olur. Kısaca anlattığım bu nedenlerden dolayıdır ki MC iktidarı, iktidara daha gelir gelmez, kitle haberleşme aracı olan, kitle tabanını etkilemekte kamuoyunu oluşturmakta önemli yeri olan TRT'ye elkoydu ve bütün kanunsuzluklara, yargı organlarının kanuna aykırı olduğu hakkında verdiği, tekrar tekrar verdiği hükümlere rağmen TRT'ye elkoymakta devam etmektedir. Orta öğretim, yüksek öğretim seviyesinde olup bitenler, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında olup bitenler de. bu kitle tabanı oluşturma politikasının bir parçasıdır. Daha şimdiden yetişmekte olan genç kuşakları büyük burjuvazi, onun partileri, faşist güçler kontrol altına almak istemektedirler. Şartlandırılmış bir yeni kuşak, yeni kuşaklar oluşturulmak, yetiştirilmek istenmektedir. Bunun için öğretmen okullarından 6 binden fazla öğrenci okuldan uzaklaştırılmıştır. Bunun için eğitim enstitülerine giriş sınavları ayarlanmıştır. İstedikleri öğrencileri seçip, istediklerini dışarda bırakabilmek için Bunun için orta öğretim okul kitapları, gazetelerde okuduğumuz rezalet durumuna gelmiş ve nihayet MC'nin Milli Eğitim Bakanı dahi bu kitaplardan hiç değilse bazı paragrafları ve sahifeleri çıkartmak zorunda kalmıştır. Bütün bunlar kitle tabanı oluşturma politikasının ögeleridir.

Gene kitleleri kontrol altına alabilmek, kitle tabanı oluşturabilmek içindir ki, gençler arasında, memurlar arasında, öğretmenler, işçiler arasında, faşist sağcı örgütlenmeler oluşturulmakta ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. Diğer taraftan Milliyetçi Cephe iktidarı ve dayandığı büyük burjuvazi ve ortakları, devlet aygıtını tam olarak ele geçirmek çabası içindedirler. Sınıflı toplumlarda devlet aygıtı egemen sınıfların iktidarını yürütme aracıdır. Ama bugünkü toplumlarda, bu arada Türkiye'de toplumsal değişme çok hızlandığı için, demokratik gelişme, sola doğru gelişme çok hızlandığı ve etki alanını genişlettiği için, bu gelişmeler devlet aygıtını oluşturan sivil-asker bürokrasi arasında da

yansımaktadır, taraftar bulmaktadır. Bunun için MC iktidarı devlet aygıtını ve onu somutta oluşturan bürokrasiyi tamamiyle kontrol altına almakta güçlük çekmektedir. Her şeye rağmen sivil-asker bürokrasi çevreleri kanunsuzluklara karşı, haksızlıklara, adaletsizliklere karşı su yüzüne çıkan veya çıkmadığı için bilmediğimiz, ama her halde var olan, tepkiler göstermektedirler. Devlet aygıtını ele geçirmek içindir ki, devlet kadrolarından uygun görülmeyenler uzaklaştırılmakta, memur, öğretmen kıyımı büyük ölçüde yeralmakta, onların yerine sadece MC yandaşları doldurulmakta, doldurulmakla da kalınmayıp, yeni kadrolar ihdas edilerek bu şişirilmiş kadrolara da MC yandaşları, adamları doldurulmaktadır. Bu arada şuna da işaret edeyim ki, son zamanlarda çok tartışılan işçi-memur ayırımı, memurların sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme hakları konusundaki tartışmalar da bu devlet aygıtını tamamiyle ele geçirme politikasının bir parçasıdır. Memur-işçi ayrımı ortadan kalktığı zaman ve devlet işlerini görmekle görevli olanlar arasında devlet işlerinin yönetimi ve denetimiyle yükümlü olanlar hariç, diğerleri işçi-memur ayrımı yapılmaksızın birarada bütün çalışanlar birarada, sendikalaştığı, toplu sözleşme ve grev hakkına sahip oldukları zaman, elbette ki, MC iktidarı ve dayandığı büyük burjuvazi ve ortakları devlet aygıtını somutta oluşturan bu kitleleri kontrol edebilme, istedikleri gibi onlara emredip, emirlerini kabul ettirebilme olanağından yoksun olacaklardır. Bu mücadelenin önemi buradadır. Sadece çalışanların, devlet dairelerinde, kurumlarında çalışanların ekonomik durumlarını düzeltmeleri amacından öte, anlamından öte, böyle daha derinde, daha önemli bir anlam da taşımaktadır. Bu konuda bizim önerimiz, biraz önce işaret ettiğim gibi, devlet daire ve kurumlarında, devlet işlerinin denetimi ve yönetimiyle görevli olanlar hariç, diğer bütün çalışanların birarada sendikalaşabilmeleri ve bu sendikalaşmanın grev ve toplu sözleşme hakkına sahip olmasıdır. Burada belirtmek istediğim, söz konusu olan esas mesele, memurların, teknikerlerin, teknisyenlerin, mühendislerin ve başkalarının ayrı sendikalar kurarak toplu sözleşme ve grev hakkına sahip olmaları değildir. Bu elemanların işçilerle birlikte, memur-işçi ayrımı yapılmaksızın beraberce sendikalaşabilmeleri ve bu sendikalarda birlikte toplu sözleşme ve grev hakkına sahip olabilmeleridir. **(Alkışlar)**

Büyük burjuvazinin ve Milliyetçi Cephe iktidarının uyguladığı ve giderek yoğunlaştırmaya çalıştığı baskıcı, anti-demokratik, faşizan politikada Doğu ve Güneydoğu illerimiz özel bir yer almaktadır. Anayasamızın ikinci maddesi Türkiye Cumhuriyetini "milliyetçi" devlet olarak değil, "milli" devlet olarak nitelediği halde, büyük burjuvazi ve ortakları ve onların iktidarları, milliyetçilik maskesi altında, ama aslında egemen sınıfların çıkarlarını ve sömürüsünü koruyabilmek, Doğu ve

Güneydoğu illerinde bozuk düzeni sürdürebilmek için, hem bir yandan bu bölgeleri ekonomik açıdan geri bırakmışlar, hem de bu bölgelerde ırkçı, şoven, milliyetçi, ayrım gözeten bir politika uygulayagelmişlerdir. (Alkışlar)

Milliyetçi Cephe iktidarında bu politika daha da şiddetlenmiştir. Doğu'da açıkça ırk ve etnik ayrımlar yapılarak,mezhep ayrımları yapılarak kışkırtmalara girişilmektedir. Komandolar ve ülkücüler Doğu ve Güneydoğu illerinde cirit atar, saldırıya geçer, olaylar çıkarır duruma gelmişlerdir. Ama Türkiye'deki tüm halk kitleleri uyandığı gibi, Doğu' daki emekçi halkımız da uyanmıştır. Onlar da güçlerinin yettiğince bu ırkçı, şoven milliyetçi, baskıcı politikaya karşı demokratik mücadele verme yoluna girmişlerdir. Doğu'da büyük burjuvazinin ve onun iktidarının baskıcı, şoven milliyetçi, ırkçı politikasına karşı verilecek demokrasi mücadelesi, işçisınıfının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır. (Alkışlar)

Türkiye'nin tüm sorunları gibi Doğu ve Güneydoğu illerinin sorunları da, işçi sınıfı, müttefiki emekçi sınıflarla beraber iktidara geldiği zaman, kapitalizmden sosyalizme geçmeye yöneldiği ve sosyalizmi kurduğu zaman, o çerçeve içinde çözüme kavuşturulacaktır. (Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)

Doğu ve Güneydoğu illerinde, iktidarın, ırkçı, şoven milliyetçi, baskıcı politikasına karşı verilen ve verilecek demokrasi mücadelesini, işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm hareketinin dışında düşünmek, onun dışında yürütmeye kalkmak, bunu yapmaya tevessül edecekler için ve Doğu'daki emekçi halkımız için hüsrandan başka bir netice doğurmayacak yanlış bir tutumdur. (Alkışlar)

Türkiye'de tüm işçi, emekçi kitlelerin birliğini, dayanışmasını korumak, pekiştirmek ve bu birlik içinde işçi ve emekçi sınıfları iktidara getirerek sosyalizmin kuruluşuna geçmek, Türkiye İşçi Partisi' nin şaşmaz hedefi, amacıdır.

Bütün bu nedenlerden dolayıdır ki. bir yılı aşkın bir zaman önce Partimiz "MC iktidardan düşürülmelidir" sloganını ortaya atmış ve üç haftalık bir kampanya yürütmüştür. MC iktidardan düşürülmelidir. Bu slogan, bu hedef bugün için de geçerlidir. Ve artık gazetelerde hergün MC ha düştü, ha düşüyor, erken seçime ha gidildi, ha gidiliyor tartışmaları yapılmakta, yorumlar, haberler çıkmaktadır. MC iktidardan düşmelidir. Hele seçimlerin yaklaştığı şu günlerde MC'nin iktidardan düşmesi daha ivedi bir sorun halini almıştır. Çünkü MC iktidarında gidilecek seçimlerde ne seçim güvenliği olacaktır, ne de can güvenliği olacaktır. Mutlak surette seçimlere, geçici bir seçim hükümet altında gitmek zorunludur ve bu seçim hükümetinde AP ve MHP dışarda bıra-

kılmalıdır. Halbuki şimdi büyük burjuvazinin bütün çabası AP ile CHP'yi bir araya getirmek doğrultusundadır. Olup bitenlerden baş sorumlu AP'dir, bu katiyen unutulmamalıdır. (Alkışlar)

MHP'yi, onun yandaşlarını, komandolarını ve ülkücülerini Demirel ve AP kendi maksatları için birer araç olarak kullanmaktadırlar. Demirel kendi partisine yaptırmak istemediği, yaptıramadığı işleri MHP'ye yaptırmaktadır. (Alkışlar) Büyük burjuvazinin de tutumu budur. Demin dedim ki, AP ve MHP dışında bir seçim hükümeti oluşmalıdır. Böyle bir hükümet oluşsa dahi, katiyen unutulmamalıdır ki, büyük burjuvazi MHP'den tümüyle vazgeçecek değildir. Görünürde sureta vazgeçmiş bir vaziyet alabilir; MHP'yi, ırkçılığı, faşizmi kötüleyen demeçler verebilir burjuvazi temsilcileri, ama el altında MHP'yi yedekte muhafaza edeceklerdir. Çünkü az önce büyük burjuvazinin sıkışık durumunu anlatırken işaret ettiğim nedenlerden dolayı, ne kadar demokratik, özgürlükçü, çoğulcu parlamenter rejim görünümünü ortaya sürmek isteseler de, baskı yöntemleri daima devam edecektir ve her zaman büyük burjuvazinin saldırı araçlarına, hatta cinayetler işleyecek araçlara ihtiyacı olacaktır.

Tabii Milliyetçi Cephe'nin iktidardan düşürülmesiyle de iş bitmeyecektir. MC iktidardan düşürüldükten sonra, MC döneminde yapılan bütün haksız işlemlerin incelenmesi gerekecektir. Yolsuzluk, rüşvet dosyalarının incelenmesi, suçluların ortaya çıkarılması ve adalet önüne getirilmesi gerekecektir. (Alkışlar) Saldırıların, cinayetlerin tahrikleri, gözaltına alınanlara ve tutuklananlara işkence yapanlar mutlaka açığa çıkarılacak ve onlardan hesap sorulacaktır. (Alkışlar, "Faşizme Geçit Yok" sloganı.)

Diğer yandan MC döneminde haksızlığa uğramış olanlar, gadre uğramış olanlar tekrar eski görevlerine iade edilecek, tekrar eski haklarına kavuşturulacaktır. MC'nin yerine gelecek olan ve en asgari ölçüde dahi, demokratik ve özgürlükçü olmak iddiasında olacak olan bir iktidar mutlaka ve mutlaka bu dediğimiz işleri yapmak zorundadır. (Alkışlar.)

Şimdi buraya kadar anlattıklarımdan Türkiye'de oldukça, hatta çok karanlık bir tablo ortaya çıktığı izlenimi hasıl olabilir. Ama Türkiye'de durum — bu anlattıklarımdan dolayı — karanlık değil, tablonun aydınlık, hem çok aydınlık bir yanı var ve Türkiye'nin umudu da buradadır. Tüm baskılara, cinayetlere, saldırılara rağmen, demokratik toplumsal muhalefet sindirilememekte, geriletilememektedir. Sosyalist hareket, politik, ekonomik ve ideolojik düzeyde gittikçe güçlenerek gelişmektedir. Milliyetçi Cephe iktidarının kuruluşundan bir ay sonra Türkiye İşçi Partisi kurulmuştur. Türkiye İşçi Partisi'nin bir ay sonra kuruluşu Milliyetçi Cephe'nin kuruluşuna, burjuvazi tarafından kuru-

luşuna ve iktidara getirilişine karşı bir tokat gibi verilmiş bir cevaptır. **(Alkışlar, "Silahımız Partimiz" sloganı.)** Kuruluşundan bu yana da Türkiye İşçi Partisi, Partimiz, güçlü bir gelişme göstermiş, örgütlenişini geliştirmiş, Türkiye'nin politikasında nitel ağırlığını hiç kimsenin inkâr edemeyeceği bir şekilde ve ölçüde ortaya koymuştur. Tümüyle demokratik toplumsal muhalefet de yükseliş süreci içindedir. Demokratik kitle örgütleri de kendi alanlarında yiğit, ısrarlı mücadele vermektedirler, onların verdikleri bu mücadeleden biz kıvanç duymaktayız.

Diğer yandan ilerici sol, sosyalist basın ve yayın hayatı tüm baskılara rağmen, zaman zaman kitapların, dergilerin toplatılmasına, yazarların tutuklanmasına ve mahkemeye çıkarılmasına rağmen, bu yayınlar da, bu yayın hayatı da tüm canlılığıyla varlığını sürdürmektedir. Tablonun ümit verici yanları budur. Çok sevinçli olan nokta da şudur ki, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek olan, konuşmamın başında anlattığım tablonun karanlık yanı değil, bu aydınlık yanıdır. **(Alkışlar)** Türkiye'de bugünkü durum 15-20 yıl öncesinden çok farklı bir durumdur. O zaman da 141 ve 142. maddeler ve diğer anti-demokratik maddeler vardı, şimdi de var, yürürlükte. Ama bugün o anti-demokratik maddelerin fiilen yürütülmesi, fiilen uygulama alanı çok daralmış bir durumdadır. Biraz önce belirttiğim gibi, TİP var, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi var, gelişiyor, demokratik kitle hareketleri gelişiyor; sol, sosyalist, ilerici basın gelişiyor. Bütün anti-demokratik yasa hükümlerine , maddelere rağmen. Halbuki 15 sene önce, 20 sene önce bu mümkün değildi. Neden? Şundan dolayı: 1970'lerin Türkiye'si, 1950'lerin, hatta 1960'ların Türkiye'si değildir. Toplumda demokratikleşme süreci gelişmiş ve güçlenmiştir. Toplum nesnel ve öznel ögeleriyle, sola doğru bir gelişme içine girmiştir ve bu gelişme hergün daha da güçlenmektedir. Kanun maddeleri iki türlü hükümsüz hale gelir. Birincisi o maddeler yasama organınca yürürlükten kaldırılır; ikincisi yürürlükten kaldırılmayabilir ama toplumun nesnel ve öznel gelişmesi söz konusu kanun maddelerinin eskisi gibi kullanılmasını engeller, fiilen o maddeleri daraltır, hatta bu süreç uzun zaman devam ederse ve daha da güçlenirse, kanun maddelerinin yasama organları tarafından kaldırılmadığı halde fiilen yürürlükten düştüğü görülür. Başka memleketlerin tarihlerinde bunun örnekleri vardır.

Şimdi Türkiye'de anti-demokratik maddeler açısından böyle bir süreç gelişmektedir. Bu maddeler henüz yürürlükten düşmüş hale gelmiş değillerdir. Tutuklamalar, gözaltına alınmalar, mahkumiyetler oluyor. Kitaplar, dergiler, takvimler toplatılıyor. Ama dediğim gibi 15-20 yıl öncesi gibi uygulanamıyor ve dediğim gibi partisiyle, kitle hareketleriyle, yayınlarıyla demokratik toplumsal muhalefet, sosyalist hareket hergün biraz daha gelişiyor.

Bu durumda bazı çevrelerin ve kişilerin aldığı tavır, şu tavır yanlıştır. Türkiye'de 141-142. maddeler olduğuna göre, CHP'nin solunda işçi sınıfının partisi varolamaz ve yoktur tutumu hepten yanlış ve geçersizdir. Böyle bir tutum iki nedenden doğuyor olabilir. Birincisi toplumu durağan, statik, değişmez saymak ve kanun maddelerini de değişmez, mutlak veriler olarak kabul etmekten doğabilir. İkincisi, böyle bir tutum işçi sınıfı hareketine, onun partisine, Türkiye İşçi Partisi'ne karşı olmaktan, hasım olmaktan doğabilir. Küçük burjuva aydın kesiminde özellikle işçi sınıfı hareketine karşı bir tavır, sadece bizde değil, başka ülkelerde de daima sezilir ve varlığını sürdürür. Ne kadar sosyalist yayınları okusa, teoriyi bilse de bilinçli olarak düşündüğü zaman sosyalizmden yana olsa ve samimi olarak buna inansa da gene de sınıfsal konumu dolayısıyla küçük burjuva aydınının içinin ta derinlerinde işçi sınıfından bir ürkeklik, işçi sınıfını azçok bir küçümseme, gene de "bu işleri aslında biz biliriz" tavrı vardır. **(Alkışlar)**

İşçi sınıfının partisi olup olmama konusuna da biraz değinmek, bu konuyu biraz açmak gereğini duyuyorum. İşçi sınıfının partisi olmak hiç bir kişiye, gruba, örgüte peşinen tanınmış, verilmiş bir imtiyaz, bir tekel değildir. **(Alkışlar)** Sübjektif iddialarla da işçi sınıfı partisi olunmaz. İşçi sınıfının partisi olup olmamanın nesnel ölçütleri, kıstasları vardır. Bir işçi sınıfı partisi başlangıçta belirli sayıdaki kişilerden bir kadro hareketi gibi başlayabilir. Zaten hiç bir parti ilk kurulduğu anda büyük kitleleri sürükler durumda olamaz, daha yeni kurulmaktadır. Ve böyle bir kuruluş eğer programı, tüzüğü, örgütleniş ilkeleri, benimsediği stratejisi bakımından bilimsel teoriye uygunsa ve bu stratejisi, programı somut olguların, bilimsel sosyalist teori açısından somut tahliline dayanıyorsa, bu çekirdek halindeki ilk kuruluşa işçi sınıfı partisi denebilir. Ama bu kuruluşun gerçekten işçi sınıfı partisi olabilmesi, o niteliği kazanabilmesi, o ad'a hak kazanabilmesi, ancak işçi sınıfı içinde fiilen örgütlenip örgütlenmesini geliştirerek, işçi sınıfının politik, ekonomik, ideolojik mücadelesine öncülük ederek, işçi sınıfının bu alanlardaki mücadelesini yönlendirebilme yeteneğine sahip olarak gerçekleşir. Bunu yapabildiği ölçüde söz konusu parti, işçi sınıfının partisidir. Bu yapılamıyorsa, bu yapılamamışsa, ne işçi sınıfının tarihine sahip çıkma girişimleri, ne de enternasyonalizm iddiaları bir örgütü işçi sınıfının partisi yapmaz. **(Alkışlar, "Silahımız Partimiz" sloganı)**

İşçi sınıfımızın 150 seneyi bulan bir mücadele tarihi var. Bunun aşağı yukarı 60 seneyi bulan süresinde de politik mücadele tarihi var. Bugün işçi sınıfını fiilen hangi örgüt örgütleyebiliyor, yönlendirebiliyorsa, hangi örgüt işçi sınıfı içinde bir taban oluşturabiliyor ve tabanını geliştirebiliyorsa; hangi parti işçi sınıfı ve emekçi kitleler arasında,

solkanat içinde, ülke politikasında nitel ağırlığını duyurabiliyorsa, ancak o parti işçi sınıfının geçmişten gelen mücadelesinin doğal mirasçısı olur. Doğal olarak, o mirasa sahip çıkar. **(Alkışlar)**

Enternasyonalizm iddiaları da öyledir. İşçi sınıfı enternasyonalizminin temel ilkelerinden birisi kendi ülkesinde işçi sınıfı hareketini güçlü bir biçimde yönlendirebilmektir. Kendi ülkesinde, kendi ülkesinin işçi sınıfı içinde güçlü olamayan, onu örgütleyip yönlendiremeyen bir örgütün, bir hareketin, uluslararası işçi sınıfı dayanışmasına ve birliğine ne derecede katkısı olabilir? **(Alkışlar)** "Devrim ihraç olunmaz" diye meşhur bir söz vardır, biliyorsunuz. Evet, devrim ihraç olunmaz ve ithal olunmaz. Ama bunun gibi işçi sınıfının enternasyonalizmi de ihraç ve ithal edilemez. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

Bir de biliyorsunuz, CHP'nin solunda beş parti var hikayesi surdürülüyor. Bunun üzerinde uzun boylu durmayacağım. Ben eminim, içlerinden biliyorlar ki, aslında, CHP'nin solunda beş parti yoktur. Dilekçe verip 15 kişiyle bir parti kurabilirsiniz bir de lokal göstererek. Ama gerçekten bir parti olmak, hele işçi sınıfı partisi olmak için bu yeter bir unsur, bir şart değildir. İşçi sınıfı partisinin niteliklerini az önce belirttim. Ne var ki, bu beş parti hikayesi, CHP'nin solunda patiler hikâyesi, polemiklerle çözülecek bir sorun değildir. İşçi sınıfının hareketinin gelişmesiyle çözülecek bir sorundur. İşçi Partisi, Türkiye İşçi Partisi kuruluşundan bu yana gösterdiği gelişmeyle, programıyla, tüzüğüyle, işçi sınıfı içinde örgütlenişiyle, yaptığı toplantılarla, açtığı kampanyalarla vs. ile, Türkiye işçi sınıfının partisi olma niteliğini kazanmış ve bu adı kendisi için kullanmayı haketmiştir. Görüşümüz budur. İşçi sınıfı partisi olma konusunda bir başka noktayı daha işaret etmek isterim.Parti aslında bir sınıf hareketidir. İşçi sınıfının partisi işçi sınıfının politik hareketinin örgütlenişidir. Aslolan sınıfın hareketidir. Ama bir ülkenin işçi sınıfının hareketi zaman içinde, kimi koşullarda örgütleniş biçimini, somut örgütlenişini değiştirebilir. İşçi sınıfının partisi olarak sürmekte olan bir örgüt ortadan kaybolup onun yerini bir başka örgütlenme alabilir. Ama somut örgütlenmedeki değişmeler her ne olursa olsun, işçi sınıfının politik hareketi sürer gider ve gelişir. Aslolan sınıf hareketidir. **(Alkışlar)**

Dünyaya baktığımız zaman görüyoruz ki, bazı ülkelerde işçi sınıfının partisi olmak iddiasıyla birden fazla parti ortaya çıkmıştır ve hatta bunlardan bir kaçının işçi sınıfı içinde kitle tabanı da oluşmuştur, kitle tabanı da vardır. Ve bu durum bir süre de, hatta uzunca bir süre de devam edebilir. Ama eninde sonunda işçi sınıfı içinde örgütlenip güçlenebilen, işçi sınıfının ekonomik, politik, ideolojik mücadelesini bilimsel sosyalizm düzeyinde yönlendirebilir duruma gelen parti, hareke-

ti alır götürür; egemen çizgi, egemen hareket o olur. Diğerleri küçük anafor akımlar halinde kenarda kalır. Bu süreç içinde şöyle durumların veraldığı da görülüyor. Eğer birden fazla partilerden bazılarının gerçekten işçi sınıfı içinde bir kitle tabanı varsa, yani bir sınıfsal gücü varsa ve politik çizgileri arasında da uzlaşmaz farklar bulunmuyorsa, o zaman bu partilerin birleştiği de görülür ve tek bir akım halinde, egemen akım halinde işçi sınıfının hareketi olarak sürer gider. Ve bu yoldan da, her iki taraflı bu süreç yoluyla da işçi sınıfının birliği sağlanmış olur.

Türkiye'de demokratik toplumsal muhalefet, ilerici hareket ve işçi sınıfı hareketi böyle gelişmekle birlikte, işçi sınıfının partisi Türkiye İşçi Partisi varolmak ve gelişmekle beraber, daha önce yasa maddelerini anlatırken işaret ettiğim üzere 141 ve 142. maddeler ile diğer anti-demokratik maddeler tümüyle ortadan kalkmış değildir. Bu maddeler ve bu maddelere dayanılarak sürdürülen anti-komünizm ticareti işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik mücadelesini, bu mücadelenin politik düzeyde , somut örgütlenişi olan Türkiye İşçi Partisi'ni tehdit etmektedir. **(Alkışlar)** Bu maddeler ve bu maddelere dayanan anti-komünizm ticareti, tümünde demokratik toplumsal muhalefeti tehdit etmektedir. Ülkenin bilim, düşün, yazın, sanat, basın ve yayın hayatını tehdit altında tutmaktadır. Bu tehdit mutlaka ortadan kaldırılmalıdır. Mutlak surette bu maddeler yürürlükten kaldırılmalı ve anti-komünizm ticaretine bir son verilmelidir. **(Alkışlar, "Faşizme Geçit Yok" sloganı)**

Bu tehdidin tümüyle ortadan kalkabilmesi, durumun ferahlayabimesi, normal bir düzeye gelebilmesi için, Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş, Türkiye'de yasal olarak kurulabilmelidir. **(Alkışlar)** Politik nedenlerle yurt dışında kalmak durumunda olanların, yurd içine dönmelerini ve yurda döndükten sonra politik faaliyette bulunabilmelerini sağlayacak yasal şartlar gerçekleştirilmelidir. **(Alkışlar)** Türkiye'de demokrasi mücadelesinin açıklığa kavuşabilmesi açısından bu durumların gerçekleştirilmesi şarttır.

İşte baştan beri açıklamaya çalıştığım bütün bu düşünce ve mülahaza ve gerekçelerledir ki, Türkiye İşçi Partisi gene bir seneyi aşkın bir zaman önce politik özgürlükler konusunu demokrasi mücadelesinin en güncel ve ivedi hedefi olarak ortaya koymuştur. Bu hedef geçerliliğini korumaktadır. Türkiye İşçi Partisi, hareketini ve mucadelesini bu anlayış içinde, bu çerçeve içinde yürütmektedir ve yürütecektir.

Demokratik kitle örgütleri ve diğer demokratik güçler de güncel olarak mücadelelerini politik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi ve gerçekleştirilmesi üzerinde yoğunlaştırmaktadırlar.

Bu noktaya geldiğimiz zaman, ister istemez Cumhuriyet Halk Partisi'nden söz etmek durumu doğuyor. CHP bir burjuva partisi olmakla beraber, kapitalizmin çerçevesi dışına çıkmayı öngörmemekle beraber, diğer burjuva partilerinden ayrı konumda olan bir partidir. Şimdiye kadar sayısız defa demokratik hak ve özgürlüklerin sınırsız gerçekleşmesinden yana olduğunu, işçi ve emekçi sınıfların haklarının savunucusu olduğunu tekrarlamıştır ve iktidara geldiği zaman Batı demokrasilerinden ne bir fazla ne bir eksik demokratık bir rejim gerçekleştireceğini, düşünce ve örgütlenme özgürlüklerine konan kısıtlamaları, anti-demokratık maddeleri kaldıracağını söylemiştir. Böyle bir taahhüt altına girmiştir. Tüm demokratik muhalefetin ve işçi sınıfının görevi CHP'nin bu taahhütlerine sadık kalmasını sağlayacak şartları oluşturmaktır. CHP sayısal bakımdan önemli bir partidir. Geleneksel bir tabanı vardır. Bu tabanı son yıllarda genişletmiştir. Yerleşik, eski bir partidir. Ve demokratik özgürlükler konusunda diğer burjuva partilerinden daha ileri bir çizgide olan veya olmaya çalışan bir partidir. Ama CHP'nin sayısal gücü onu iktidara getirmeye veya getirse dahi, gerçekten iktidar yapmaya yetmeyebilir. Çünkü iktidarın esas, temel dayanakları toplumdadır. Oyların çoğunluğunu alarak, parlamentoda çoğunluk oluşturabilir, hükümeti kurabilirsiniz. Ama hukuken bir hükümeti kurup, hukuken iktidar olup da gerçekten iktidar olmayabilirsiniz. Gerçekten iktidar olabilmek için oyların çoğunluğunu alarak hükümet olmuş bir partinin, toplumda sınıfsal, kitlesel tabanı, nitelik açısından sağlam olmalıdır. Pasif, bilinçlenmemiş, mücadeleci olmayan sayıların politik açıdan büyük bir ağırlığı olmaz. **(Alkışlar)** CHP iktidara gelecekse ve demokrasi konusundaki vaadlerini verine getirecekse, onun sayısal çoğunluğu yanısıra, nitel ağırlığa dayanması, toplumda dinamik bir sınıfsal ve kitlesel tabana dayanması gerekir. Bunun için de CHP'nin kendi soluna duvar çekmesi değil, tam aksine kendi soluna, sosyalist harekete açılması gerekir. Çünkü nitel ağırlık CHP'de değil, işçi sınıfında, onun politik hareketinde ve örgütündedir. **(Alkışlar)**

Tüm sosyal demokrat partilergibi, CHP de kendi karakteri, tabiatı gereği kaypak, eğik bir yüzey üzerindedir ve daima burjuvazi ile ve hatta ABD emperyalizmiyle uzlaşma eğilimi içindedir. Nitekim son zamanlarda CHP belirgin bir şekilde, gerek iç yapısıyle, gerek politik tutumuyla daha sağa kaymıştır. CHP'yi burjuvaziyle ve emperyalizmle uzlaşmadan geri tutabilecek, onu emekçi işçi safların yanına çekebilecek olan güç işçi sınıfı, onun politik hareketi ve partisidir. **(Alkışlar)** Daha önceki konuşmalarımda da hep altını çizdim; önümüzdeki seçimlere ilişkin olarak sorunları sadece oy sayıları açısından düşün-

memek gerekir.Tekrar ediyorum, oyların çoğunluğu alınıp iktidara gelinebilir, ama gerçekten güçlü iktidar, yani iş başarır iktidar olunmayabilir. Bu düşüncelerledir ki, Türkiye İşçi Partisi bir taraftan CHP'nin programını, burjuva niteliğini, uzlaşmacı eğilimini eleştirir, tahlil eder, değerlendirirken; diğer yandan da onunla, burada açıklamaya çalıştığım çerçeve içinde ve kongremizin alacağı kararlarla daha ayrıntılı olarak ortaya çıkacak çerçeve içinde ve ulusal bağımsızlık ve demokratikleşme sürecinin gerekleri açısından hareketle, CHP ile ortak bir program üzerinde görüşüp anlaşarak, güç ve işbirliği etmenin, hiç değilse bunun yollarını aramanın gerektiği düşüncesindedir.

Buraya kadar anlattıklarımdan çıkan bir sonuç da,Türkiye işçi sınıfı hareketinin, mücadelesinin ağırlık noktasının artık ekonomik ve sendikal alandan politik alana kaymış olduğudur. Böyle olması esasında doğaldır. Sendikalar işçinin günlük ihtiyaçlarına, taleplerine, çıkarlarına hitap ettiği için, onlarla uğraştığı için, daha kolay ve daha erken örgütlenirler ve gelişirler. Sendikaya üye olmak için ve sendikal mücadele verebilmek için, işçinin bilinç düzeyinin çok fazla yüksek olması gerekmez. Ama parti hareketi için öyle değil. Siyasal düzeyde örgütlenme her zaman her yerde sendikal örgütlenmeden daha güç gelişmiştir ve giderek güçlendiği ölçüde, işçi sınıfını örgütleyebildiği, ona egemen olabildiği ölçüde, sendikal harekete, işçi sınıfının mücadelesinde üstünlük kazanmıştır. Bu doğaldır. Ama Türkiye'deki durum pek öyle doğal çerçeve içinde mütalaa edilecek gibi değildir. Üzülerek belirtmek gerekir ki, sendikal mücadele alanında, hiç değilse son bir yılda geçici de olsa, geçici olduğuna inandığımız bir gerileme vardır. Türk-İş eski tutumunda devam etmektedir. Sınıf uzlaşmacılığı sendikacılığını sürdurmektedir. Ama 67'de kuruluşundan beri ilerici bir çizgide yeralmış olan, sınıf uzlaşmacılığı sendikacılığını reddetmiş bulunan, sınıfsal mücadele temeli üzerinden sendikacılığı yürüten DİSK'te maalesef olumsuz gelişmeler yeralmıştır ve yeralmaktadır. DİSK'in üst yönetimi, DİSK'i bir tüzel kişilik, bir tüzel varlık olarak kendi kuruluş ilkelerinden ve sosyalist hareketle bütünleşmekten saptırır bir yöne doğrulmuştur. Son yıllarda DİSK'in gelişmesinde, örgütlemesinde önemli bir fark oluştu ve bu farkın bir neticesidir bu olumsuz gelişme. DİSK işçi sınıfı içinde bir taban kazanarak, işçileri kazanarak örgütsel niceliğini büyütüyordu. Son yıllarda ise sendikaların üst yönetimleriyle anlaşarak ve ne devrimcilikle, ne sosyalizmle, hatta ne ilericilikle ilişkisi olmayan sendika aristokrasisi oluşturan yöneticilerin idaresindeki sendikaları bünyesine almak yoluyla büyüme yoluna gitmiştir. Nicel olarak büyumuştur. Şimdi şu kadar yuzbin üyemiz var diye övünüyorlar. Ama işçi sınıfı hareketi açısından önemli olan, asıl nitel ağırlıktır. Nitel ağırlığınızla birlikte sayısal ağırlığınız varsa, çok

alâ. En istenilecek durum budur. Ama nitel ağırlığımızdan, nitel karakterinizden kaybediyorsanız, o zaman sadece sayılar birşey ifade etmez. DİSK bu duruma düşmektedir. DİSK CHP'lileşmektedir. DİSK sosyal demokratlasmaktadır. CHP ile güçbirliği, işbirliği etmek ayrı bir sorundur, Türkiye işçi sınıfının sendikal ekonomik hareketini CHP'lileştirmek, sosyal demokratlaştırmak ayrı bir sorundur. Bu ikisini birbirinden kesin olarak ayırmak zorundayız. **(Alkışlar)** Ve DISK'teki bu olumsuz gidişin belirtisi olarak DİSK'ten TİP'li yöneticilerin yönetimindeki sendikalar ya dışarı atılmak istenmekte veya bir takım birleşmelerle eritilmek istenmektedir. TİP'li üyeler, yöneticiler, onur kurullarına verilerek ihraç edilmektedir; hatta,hatta, işittiğimize gore işyerlerinde kara listeler oluşturulmakta ve TİP'li olarak tanınan ünite temsilcileri, işyeri temsilcileri veya sıradan, ama aktif işçiler işten atılmaktadır, işverenle işbirliği edilerek. **(Alkışlar)**

Ne var ki DİSK'in tabanında sosyalist hareket ilerlemekte ve tutunmaktadır. DİSK'i yeniden kendi kuruluş ilkeleri çizgisine oturtmanın, onu yeniden işçi sınıfının politik, sosyalist hareketiyle bütünleştirmenin umudu, çıkar yolu da budur. Kitlede, tabanda, sosyalizmin yayılması ve tutunması, kitlede ve tabanda TİP'in her geçen gün, bütün baskılara, işten atılmalara rağmen yeni üyeler kazanmasıdır. **(Alkışlar)** Ya verdiğimiz bu mücadelelerle DİSK'i sendika aristokrasisi oluşturan ve hareketi saptıran yöneticilerin elinden kurtaracağız veya DİSK, DİSK olmaktan çıkarsa ve ortada bir boşluk meydana gelirse, bu boşluğu işçi sınıfımız mutlaka doldurmak yollarını bulacaktır. **(Alkışlar)** İşçi sınıfımız böyle bir boşluğu etkinlikle doldurabilecek yetkinlikte ve güçtedir. DİSK'in saptırılması eylemlerine karşı mücadele verdiğimiz gibi, Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm hareketini bilimsel sosyalist çizgiden saptırmaya yeltenenlere, uğraşanlara karşı da, maoculuğa, goşizme ve benzeri eğilimlere ve grupçuklara karşı da amansız mücadelesini yürütecektir. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

CHP ile, kitle tabanı olan, kitle gücü olan diğer demokratik ilerici kuruluşlarla işbirliğine gittiğimiz zaman da, asla böyle bir geniş cephe hareketi içinde partinin varlığını, yani işçi sınıfımızın politik örgütünün, hareketinin bağımsız varlığını eritecek değiliz; tam tersine, Türkiye İşçi Partisi, bu bağımsızlığı bütün gücü ve kesinliğiyle koruyacaktır. **(Alkışlar)**

Konuşmamın son kısmında izninizle, MC iktidarının dış politikası üzerinde de kısaca durmak istiyorum. İç politikada bir tıkanıklık içinde olduğu gibi, MC iktidarı ve onun dayandığı büyük burjuvazi ve ortakları, dış politikada da bir çıkmaz içindedirler. Türkiye'nin dış po-

litikası öteden beri bir zıtlık içinde oluşagelmiştir. Türkiye toplumsal yapısı, nesnel konumu itibariyle, üçüncü dünya devletleri denilen, geri veya daha çok kullanılan deyimlerle, azgelişmiş, gelişmekte olan ülkeler arasında yer alacak bir ülkedir. Sosyolojik konumu ve tarihinde verdiği ulusal bağımsızlık savaşı dolayısıyle, Türkiyenin bu üçüncü dünya devletleri safında ve onlar içinde de anti-emperyalist, ilerici ülkeler safında yer alması beklenir. Gene aynı nedenlerle Türkiye'nin sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler içinde bir dış politika yürütmesi beklenir. Halbuki Türkiye'de büyük burjuvazi ve ortakları ve onların iktidarları, öteden beri, Cumhuriyetin kuruluşundan beri bir batılılaşma iddia ve hevesi içinde, ama aslında sınıf çıkarları öyle gerektirdiği için, emperyalist ülkelerin safında yeralmışlar ve Türkiyeyi emperyalist, kapitalist dünyaya bağımlı bir duruma getirmişlerdir. Türkiye dış politikasındaki bu uyuşmazlık giderilmeli, Türkiye'nin ulusal çıkarlarına ve nesnel toplumsal konumuna uygun saflarda yeralıp, uygun bir politika uygulanmalıdır. Burjuvazi ve onun iktidarı MC ve partileri, her ne kadar son yıllarda, daha MC oluşturulmadan önce AP iktidarında da nesnel şartların zorlamasiyle, sosyalist ülkelerle ilişkileri düzeltmek yoluna gitmişlerse de, bu zorunluluğu duymuşlar, bu zorunlukta kalmışlarsa da, sübjektif olarak hâlâ eski çizgiye dört elle sarılmakta ve onu yürütmeye çalışmaktadırlar. Kıbrıs sorunu bunu en açık ve seçik biçimde ort ya çıkarmaktadır.

Kıbrıs sorunu hâlâ ABD'nin dümensuyunda ve onun arabuluculuğuyla ve onun dayattığı bir plana göre çözülmek istenmektedir.Bu plan görünürde, sözde Kıbrıs'ın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü, tarafsızlığını koruyan federatif devlet tezidir. Halbuki öyle bir federatif devlet öngörülmektedir ki, bu aslında kağıt üzerinde kalacak birleşik bir federatif veya konfederatif devlet görünümü altında, Ada'nın fiilen taksimi ve iki kesimin birisi Türkiye ile, diğerinin Yunanistan'la bütünleşmesi sonucunu verecek bir plandır ve bu çözüm neticede Türkiye'yi emperyalizme, NATO'ya, ABD'ye daha bağımlı kılacak bir plandır, bir çözüm önerisidir. Şimdi bizimkiler Clifford'un gelişinden çok yakınıyor görünüyorlar. Temaslar başlamıştı, işleri hal yoluna koymuştuk, sokmuştuk; simdi ABD'nin böyle bir aracı göndermesi yersizdir. bu ilişkileri bozabilir, diyorlar. Halbuki aslında şikayetçi oldukları, durumun açığa çıkmasıdır. Neden Carter yönetimi ele alır almaz, onca zamandır bir türlü bir araya gelemeyen Makarios ile Denktaş biraraya gelebildi? Neden birden Denktaş çift bölgeli federasyon değil de, çift toplumlu federasyondan bahsetmeye başladı? Neden sınır düzeltmeleri yapılabileceği, toprak tavizi verilebileceği ortaya atılmaya başlandı. Çünkü duruma ABD el koyuyordu ve bunları dayatıyordu. Ama bizim iktidarlar ve Yunanistan bunun açıkça ortaya çıkmasını istemedikleri

için, Clifford gelsin istemediler. Çünkü Clifford geldiği zaman artık işin saklanacak tarafı kalmadı. Clifford gelmesin, onlar sanki kendiliğinden, Makarios, Denktaş ve bizim yöneticiler, sanki kendiliklerinden özgür iradeyle bu yakınlaşma girişimlerini yapıyorlarmış gibi görünsün istediler. Yoksa durum, Clifford ister gelsin, ister gelmesin, ABD'nin soruna el atması durumudur.

Biz öteden beri şu noktaya işaret ettik: Kıbrıs sorunu sadece Kıbrıs'taki Rum ve Türk toplumlarını ilgilendiren bir sorun değildir; sadece Yunanistan ve Türkiye'yi ilgilendiren bir sorun da değildir. Kıbrıs sorunu tüm Akdeniz ve Ortadoğu bölgesini ilgilendiren bir sorundur.Bu bolgelerin güvenliğini çok yakından ilgilendirir. Çünkü Kıbrıs'ı elinde tutacak güç tüm Doğu Akdeniz'i ve Ortadoğu'yu kontrol edebilecektir — ki ABD'nin dayattığı plan gerçekleşirse bu olacaktır — ABD üslere sahip olacaktır, daha şimdiden İngiliz üslerini devraldı, NATO ve Amerika Kıbrıs'a yerleşecektir, o zaman NATO ve ABD tüm Ortadoğu bölgesini, Türkiye de dahil, Akdeniz bölgesini kontrol altında tutabilir, tehdit edebilir duruma gelecektir. Onun için Kıbrıs konusunda Ortadoğu ve Akdeniz devletleri bu kadar hassastırlar, duyarlıdırlar. Ve nihayet Kıbrıs sorunu o bölgenin güvenliğini ilgilendirdiği için, dolayısıyle dünya barışını da ilgilendirir. Kıbrıs sorunu böyle geniş bir çerçeve içinde ele alınıp bir çözüme kavuşturulmalıdır. Bu çözüm de eskiden beri tekrarladığımız bir çözümdür. Kıbrıs bağımsızlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne sahip, bağlantısız bir devlet olmalı, bu statüsü uluslararası garanti altına alınmalı, bu Kıbrıs devletinin kendisi askersizleştirilmeli, yani silahlı güçleri ordusu olmamalı, tüm yabancı üslerden ve askerlerden arınmalı, her iki toplumun iç yönetimi demokratikleştirilmeli ve her iki toplumun işçi ve emekçi kitleleri, gerek kendi toplumlarının gerekse merkezi hükümetin yönetiminde söz ve karar sahibi olabilmeli ve iki toplumun kardeşçe, demokratik koşullar içinde, eşit şartlar altında bir arada yaşamaları sağlanmalıdır. Ancak böyle bir çözüm, demin işaret ettiğim, halka halka genişleyen sorunlara bir çözüm getirebilir ve herkesi tatmin eden bir çözüm olur. Hem Kıbrıs Türklerinin ve Rumlarının çıkarlarına, hem Türkiye ve Yunanistan'ın çıkarlarına, hem Ortadoğu ve Akdeniz'in güvenliğine, hem de dünya barışına uygun bir cözüm olur.

Ege konusunda da sorun mutlak surette barışçı yoldan çozümlenmelidir.Yunanistan'ın ve Türkiyenin hakları eşitçe korunmalıdır.Yunanistan oniki adayı silahlandırmaktan vazgeçmeli, yeniden silahsızlandırılmış hale getirmeli ama Türkiye'de de oniki ada üzerinde hak iddia eden şoven eğilimlere ve demeçlere son verilmelidir.

Amerika ile yapılmış olan ve kongreden geçirilmesi bizim burjuvazi ve MC iktidarınca bu kadar istenilen ikili anlaşma eğer ABD Kong-

resi'nden geçerse, Türkiye'de Büyük Millet Meclisi'ne geldiği zaman kesinlikle reddedilmelidir. Bu ikili anlaşmada üslerin, tesislerin Türk Silahlı Kuvvetlerinin tesisleri olduğu, onun yönetimine geçtiği iddiaları hakikate aykırıdır. Hakikat hilafıdır. Bu konuda Çark-Başak'ta uzunca bir yazı, bir inceleme çıkmıştı. Orada gösterdik ki, üslerde gene Amerikan komutanları bulunacak ve bu Amerikan komutanlarının yönetimine Türkiye yetkili makamları hiç bir suretle müdahale edemiyeceklerdir. Gene üslerin iç bölgesi "extra-teritorial" bir statüde olmakta devam edecek, yani Türkiye devletinin yönetimi, hükümranlığı dışında kalacaktır. İkili anlaşmanın bir an önce tasdiki ve yürürlüğe konmasını beklemek değil, bu anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne geldiği zaman red edilmesi gerekir, bunu talep etmek, bunun için mücadele vermek gerekir. Ve nihayet Amerika'nın baskısına uyularak ertelenen, Sovyetler Birliği ile imzalanması kararlaştırılmış olduğu halde ertelenen işbirliği belgesi bir an önce imzalanmalı ve Türkiye bölgedeki tüm komşularıyla dostluk ve saldırmazlık paktları imzalamalıdır.

Görülüyor ki, Türkiye'nin iç ve dış sorunları önemli ve durum bir hayli karışık ve seyyal, değişken. Ama ümit kırıcı değil durum. Birincisi, konuşmamın başında belirttiğim, altını çizdiğim üzere, tablonun aydınlık yanı ağır basıyor ve geleceği belirleyecek olan da bu aydınlık yandır. Ve durumlar ve şartlar ne kadar karmaşık, seyyal, sisli, bulutlu görünse de bilimsel sosyalizmi benimsemiş olanlar işçi sınıfının partisi, Partimiz, bu karışıklık, bu değişkenlik, bu sislilik altında gerçeklerin özünü yakalayabilir ve yakalayabiliyor. Bu, partiyi yönetenlerin veya parti üyesi olanların kişisel üstünlüklerinden gelen birşey değildir, bu bilimsel sosyalizmi benimsemiş ve iyi kavramış olmaktan geliyor. Boşuna söylemedik, kılavuzumuz bilimsel sosyalizmdir diye. Bu kılavuzu kullanmasını biliyorsanız, en karmaşık en seyyal, en akışkan, en dumanlı, sisli durumlarda dahi dış görünümlerin altında yatan gerçekliği, özü yakalayabilir, meydana çıkarabilir ve ona göre hareketinizi yönlendirebilirsiniz. Ama bilimsel sosyalizm sadece kişilere kılavuzluk ediyorsa fazla bir sonuç alınmaz. Bunu örgütlü yapmak gerekir. İşçi sınıfının örgütünün yapması gerekir. İşçi sınıfının bağımsız, bilimsel sosyalist hareketi bilimsel sosyalist teori ışığında somut durumların somut tahlilini doğru yaptığı takdirde ve buna göre bir strateji ve taktikler oluşturup uyguladığı takdirde katiyen yolundan şaşmaz ve bütün engelleri aşmak ve gelişmesine devam etmek yolunu bulur. Bunun için Parti'mizin kılavuzu bilimsel sosyalizmdir ve mücadelemizin silahı Parti'mizdir. Yaşasın bilimsel sosyalizm ve Partimiz. **(Uzun alkışlar ve "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

MERKEZ YÖNETİM KURULU RAPORU

Genel Başkan'ın konuşmasından sonra Gündem'in 3.cü maddesine geçildi. Merkez Yönetim Kurulu raporunu okumak üzere MYK yetkilisi kürsüye davet edildi. Parti Genel Sekreteri Nihat Sargın, Merkez Yönetim Kurulu'nun 25.II.1977 tarihli toplantısında kabul edilen raporu okumak üzere kürsüye geldi.

(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)

Nihat Sargın (Genel Sekreter) –
Arkadaşlar,

ÇAĞIMIZ KAPİTALİZMDEN SOSYALİZME GEÇİŞ ÇAĞIDIR

Tüzüğümüzün amaç maddesi şu saptama ile söze başlar: "Çağımız temel niteliğiyle kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır ve bütün toplumlarda sosyalizmin ergeç gerçekleşeceği bilimsel bir doğrudur."

Gerçekten çağımızda hiç bir toplumsal olguyu kapitalizm-sosyalizm karşıtlığı çerçevesi dışında görme ve çözümleme olanağı yoktur ve bugün dünyanın değişik yörelerinde olup bitenleri, ekonomik, politik ve bunun başka biçimde bir ifadesi olan askeri olguları incelediğimizde ortaya çıkan gerçek ise emperyalizm-kapitalizmin devamlı gerilemekte ve sosyalizmin ilerlemekte olmasından başka birşey değildir.

Dünya devrimci mücadelesinin başlıca ögesi durumunda olan sosyalist sistem ve buna bağlı ülkeler gelişmekte ve giderek dünyanın kapitalizmden sosyalizme geçişinde daha belirleyici rol oynamaktadır. Mücadele, bir yandan sosyalist sistem ile kapitalist sistem ve bu sistemler içindeki devletlerin arasında ve birincilerin lehine durmadan gelişerek sürerken, diğer yandan kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve emekçi sınıfların egemen sınıf burjuvaziye karşı mücadelesi hergün yeni mevziler kazanmakta ve nihayet dünya devrimci hareketinin üçüncü bileşeni durumundaki sömürge ve bağımlı ülkelerin ulusal kurtuluş mücadeleleri bir taraftan emperyalizm-kapitalizme, diğer taraftan kendi ülkelerindaki dışa bağımlı kendi egemen sınıflarına, bu sınıflar ister kapitalizm öncesi konumda, ister geri kapitalizm biçiminde olsun, egemen sınıflara karşı verilmekte ve gitgide daha açık biçimde nihai hedef olarak sosyalizmi amaçlamaya yönelmektedir. Ve böylece hepsi de bir bütün halinde dünya devrimci sürecini oluşturmakta, emperyalizm-kapitalizmi her geçen gün biraz daha geriletmekte, köşeye sıkıştırmaktadır.

SOSYALİST SİSTEM: GELİŞMİŞ SOSYALİST TOPLUMUN KURULUŞUNA DOĞRU

1917 Ekim Devrimi ile tek ülkede sosyalizmin kuruluşundan sonra İkinci Dünya Savaşı sonrası, birçok ülkenin daha sosyalist devrimi gerçekleştirmesi sonucu sosyalizm bugün bir dünya sistemi haline dönüşmüştür.

Kapitalist dünyada bunalım derinleşerek sürerken sosyalist ülkelerin ekonomileri nicel ve nitel olarak, gelişmekte, güçlenmektedir. Sosyalist sistem gelişmiş ekonomisiyle dünyada kapladığı yer ve nüfusuna oranla bundan çok daha ağırlıklı, belirleyici role sahip olmaktadır. Büyük ölçüde ekonominin etkinliğinin artırılmasıyle elde edilen üretim artışlarının gelişmiş kapitalist ülkelerle karşılaştırılmasında çıkan sonuç çarpıcıdır. Son 5 yıl içinde KEYK (Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi, bizde daha çok bilinen adıyla COMECON) ülkelerinin sınai üretiminin yıllık ortalama artış hızı AET (Avrupa Ekonomik Topluluğu) ve ABD'ye oranla 7 katından daha fazladır. Kuşkusuz sosyalist ülkelerde de gelişmenin yarattığı doğal sayılabilecek sorunlar var. Ama kapitalist dünyada olduğu üzere, ekonomiyi kökünden sarsan, çalkantılara uğratan, gelişmeyi köstekleyen, durduran, hatta gerilemelere yol açan sorunlar onlar için yabancı. Kapitalist ülkelerde ve onun bir parçası olarak bizde ekonomik durumu incelemeye çalışırken sık sık kullanılan enflasyon, işsizlik, üretim düşmesi, talep yetersizliği, ya da dolar krizi, petrol krizi gibi alışılagelmiş deyimlere ve onların ifade ettiği olgulara sosyalist sistemde yer yok. Israrla halkımızın gözünden gizlenmeye çalışılan bu gerçekler ve bunların ifadesi olan gelişme düzeyi sportif ve turistik ilişkilerde birden bire şaşırtıcı sonuçlar olarak kendini gösteriyor. Bugün sosyalist ülkeler; işçi sınıfının iktidarında ve partisinin liderliğinde gelişmekte, işçi sınıfı enternasyonalizmine bağlı olarak bağımsızlık, egemenlik, eşit haklar çerçevesi içinde bütünleşmeye yönelmektedirler. Ve bu gelişme, ve gelişmeyi daha da hızlandıran bütünleşme sonucu sosyalizmin daha yüksek aşamasına, gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasıyle, sınıfsız bir toplumun ön koşullarını gerçekleştirmeye doğru mesafe kaydetmektedirler. Bu gelişme sırasında ortaya çıkan sorunların çözümü için ülke koşulları çerçevesinde bulunan yol ve yöntemler ise bilimsel sosyalist teoriyi zenginleştiren ve geleceği aydınlatan engin deneyim ve kazanımlar sağlıyor.

SOSYALİST ÜLKELER VE MİLLİYETLER SORUNU: NİHAİ ÇÖZÜM

Sosyalist ülkelerde milliyetler sorunu da başarıyla ve nihai olarak çözülmüş bulunmaktadır. Bu ülkelerin işçi sınıfı partileri daha devrim öncesinde, "ezen ve sömüren her zaman bir sosyal sınıftır" gerçeğinden hareketle, sorunun altındaki sınıfsal özü açığa vurarak, milliyet ve etnik grup ayrımı gözetmeksizin sosyalist işçi ve emekçileri Parti'ye almış, fakat demokratik merkeziyetçilik ilkesinden de hiç bir taviz vermemiş, onları Parti çatısı altında kaynaştırmış; parti dışında da aynı perspektifler içinde değişik etnik kökenli en geniş yığınların birlikte devrimci hareketini yönlendirerek işçi sınıfı ile yoksul köylülerin ittifakını sağlayıp pekiştirmiş bulunuyorlardı. Toplumların kendi kaderlerini tayin hakkı yılmaksızın savunulurken, bu, ayrım için değil, gerçek bir birliğin ancak tam eşitlik içinde, gönüllü ve kardeşçe istemle gerçekleştirilebileceğini bildikleri içindi. Nitekim, sosyalizmle birlikte bunun kesin olarak gerçekleştirildiği, halklar arasında kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasından kaynaklanan, burjuva şoven milliyetçiliğinin ayrıca körüklediği sömürücü, bölücü ve ayırıcı, baskıcı ögelerin ortadan kalkmasıyle, sınıfsal öze eklenen psikolojik etkenlerin de anlamını yitirdiği görüldü. Bugün, sosyalist ülkelerin halkları, etnik orijinleri ve başlangıçtaki ulusal gelişim düzeyleri ne olursa olsun, toplumların ve tek tek insanların özgürce, yeteneklerini sonuna kadar geliştirebilecekleri, sömürünün her çeşidinin tam anlamıyla ortadan kalktığı sınıfsız bir toplumu gerçekleştirmek üzere eşitlik, gönüllü birlik ve kardeşlik havası ve dayanışması içinde birlikte yol alıyorlar. Daha önce de belirtildiği üzere, yalnızca kendi ülkelerinde değil, sistem içi diğer ülkelerle de bütünleşme yoluna doğru ilerliyorlar.

EMPERYALİST—KAPİTALİST SİSTEM: DERİNLEŞEN BUNALIM VE YOZLAŞMA

Sosyalist sistemde gelişme sürerken kapitalist alemde görünen, bunalımın giderek derinleşmekte oluşudur. Bunalım ve buna bağlı çürüme kapitalist toplum yapısının tüm alanlarını içine almakta, ekonomik politik alandan toplumsal moral alanlara kadar hepsine damgasını vurmaktadır. 1970'lerin bunalımı, bundan önceki, 1929'da görülen, ya da daha önceki bunalımlardan da farklı görünümler göstermekte, yapısal ögeler giderek ağırlığını daha fazla duyurmaktadır. Bilindiği üzere kapitalizmin devri (siklik) olarak tanımlanan ekonomik bunalım ve dalgalanmaları, enflasyon ve ardından gelen durgunluk ve işsizlik dönemleriyle karakterize edilebilirdi. Oysa günümüzde hem enflasyon,

hem de işsizliğin bir arada bulunduğu bir bunalım geçirilmektedir ki, bunu yeni bir terimle, durgunluk ve enflasyon kelimelerinden oluşan "stagflasyon" deyimiyle ifade ediyorlar. Yakın zamana kadar Keynes'çi çözümlerle bunalımlar kısmen kontrol altına alınabilirken artık bu mümkün olmamaktadır. Çünkü giderek yapısal ögeler konjonktürel ögelere daha ağır basmakta, yapısal çelişkilerin derinleşmesi ise, konjonktürel dalgalanmaları daha da ağırlaştırmakta, bu ise yapısal çelişkileri daha derinleştirerek kısır döngüye yol açmaktadır.

Gerçekten kapitalizmin ekonomik dalgalanmaları, üretim fazlası, yani artık değerin bir bölümünün sermayeye geri dönmemesi sonucu sermayenin değerden kaybetmesi ile ortaya çıkmaktadır. Bu da, işçi ve emekçi sınıfların gerçek gelirlerinden bir bölümünün daha sermayeye aktarılmasıyla önlenmeye çalışılır. Sonuç, çalışan yığınların gerçek gelirlerinin düşmesi, işsizliğin ve açlığın ortaya çıkmasıdır. Ama kapitalist gelişmede asıl belirleyici olan, sermayenin organik bileşiminin yükselme ve kâr oranının düşme eğilimidir. Şimdiye kadar bu genel eğilimin etkisinin zayıflatılması için tekellerle devlet bütünleştirilmiş, devlet ekonomiye doğrudan müdahale eder duruma getirilmiştir. Tekellerin ve sınıf olarak burjuvazinin çıkarlarını kollayan ve emeğin sömürülmesinin giderek yoğunlaştırılmasını hedef alan devletin, enflasyon dönemlerinde yatırım ve tüketim harcamalarını artırması, fiyat düşmelerinde ise kısması yoluyla devri bunalımların etkisi hafifletilmeye çalışılmıştır. Ama artık bu da kâr etmemektedir. Çünkü tekelci devlet kapitalizminin içinde barındırdığı çelişkiler de keskinleşmektedir. Böylece son bunalım tekelci devlet kapitalizminin de bunalımı olarak ortaya çıkmaktadır; ve tekellere karşı anti-tekelci geniş yığınların birleştirilmesi ve giderek işçi sınıfının devrimci mücadelesine kazanılması doğrultusunda yeni perspektifler oluşturmaktadır. Bir yandan bunalımın en ağır yükünü işçi ve emekçiler çekerken, aynı zamanda bunalım, küçük ve orta boy işletmelerin iflası ve bunların dev tekeller tarafından yutulması için bir araç olarak kullanılmaktadır. Aynı biçimde kapitalist ülkeler arasında da, tekellerin, daha yüksek kâr peşinde, sermayenin organik bileşiminin daha yüksek olduğu ülkelere doğru yoğun sermaye akımına girişmelerine ve sonuçta Almanya ve Japonya ile Amerika'nın görece durumlarını düzeltmesine karşılık İtalya ve İngiltere gibi ülkelerde bunalımların dana dana derinleşmesine ve ekonomilerinin daha büyük bir çöküntüye uğramasına tanık olunmaktadır. İşsizlik, açlık, giderek artan kullanılmayan kapasite, her geçen gün daha etkin, daha büyük tahrip güçlü, daha öldürücü silahlar — ki bunlar ertesi gün daha yenisi çıkınca bir kenara atılıvere-

cektir — için yapılan harcamalar, harcamalar.... bunlarla tekelci devlet kapitalizminin asalak niteliği giderek daha çarpıcı biçimler almaktadır. Bununla birlikte ve buna bağlı olarak her geçen gün bir yenisini duyup öğrendiğimiz ülkemizde de kamuoyuna malolan "mobilya" ve Partimizin açıkladığı "çimento" yolsuzlukları gibi küçük örneklerini gördüğümüz Watergate'den Lockheed'e kadar skandallar, rüşvetler, volsuzluklar, ya da bugünlerde yenilerini okuduğumuz doğrudan maaşa bağlanan krallar ve devlet adamları gibi, üretici güçleri geliştirmek bir yana bu asalak kapitalizmin yarattığı yıkıntı ve çöküntüler, "kirli yan ürünler" toplum hayatının her kesimini sarmakta, derinleşen bunalımla birlikte moral değerler de altüst olmaktadır. Kapitalizm, bir ekonomik sistem olarak yaşama ve gelişme olanaklarını yitirmiştir, yerini bütün üretici güçlerin, geniş yığınların yararına uyum içinde geliştiği ve düzenli ekonomik gelişme ile insanlığın daha ileri aşamalara yöneldiği, moral değerlerin de buna bağlı olarak gelişip yüceldiği sosyalizme bırakacaktır ergeç. Bugünkü durum, ümitsizce çabalamadan başka birşey değildir; ama çırpınış boşunadır.Burada, Türkiye'de bizim yaptığımız gibi bütün ülkelerde de, sömürüsüz bir dünya için işçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarının, partileri eliyle ve somut koşullara bağlı olarak yürütüp yönlendirdikleri devrimci mücadele sonucu kapitalizm, tarihin derinliklerinde kaybolup gidecektir, ebediyen. **(Alkışlar)**

BARIŞ İÇİNDE BİR ARADA YAŞAMA: BARIŞ MÜCADELESİ ÖZÜNDE SINIF MÜCADELESİDİR

Kapitalizmin derinleşen bunalımı, uzun süredir gerek sosyalist ülkelerin tutarlı barış politikaları sonucu, gerek kapitalist dünyada gelişen barış ve demokrasi hareketi tarafından uğrunda mücadele edilen "barış içinde bir arada yaşama" ilkesinin hayata geçirilmesine olanak vermiş ve iki sistem arası politik ilişkilerde yumuşama (detant) yönünde belirleyici dönüşüm kaydedilmiş bulunuyor. Kuşkusuz, bunun önemli koşulu, iki sistem arası ekonomik ilişkilerde görülen gelişmedir. Önceleri yılda ortalama 3 milyar dolarla sınırlı kalan iki sistem arası ticaret ilişkileri, ortalama 100 milyar dolara ulaşmıştır. Daralan pazarları ve sıkışan ekonomileri sonucu, kendi dayattıkları fiyatlarla olmasa bile karşılıklı ticaret ve teknolojik değişim olanağını aramaya itteleyerek, kapitalist emperyalist ülkeleri istemiye istemeye de olsa detantı kabule zorlamıştır.

Nihayet 1975 Temmuz'unda 33 Avrupa ülkesi ile ABD ve Kanada'nın Helsinki'de nihai belgeyi imzalaması ile sonuçlanan Avrupa Güvenlik Ve İşbirliği Konferansı bu alanda atılmış en önemli adım olmuş, Avrupa'da devletlerarası politik yumuşama sürecini belgelemiştir.

Ancak yumuşamanın, "kapitalizme yardımcı olmak" ve "sosyopolitik statükoyu dondurmak" gibi ultra sol görüşlerle ve bunu "devrimci dayanışmanın reddi" biçiminde anlama eğilimli burjuva düşünceleriyle bir ilgisi yoktur.

Barış içinde bir arada yaşama, herşeyden önce emperyalizmin uydurma dış tehlike bahaneleriyle yığınları koşullandırma, hoşnutsuzlukları gizleme veya saptırma ve askeri harcamaları alabildiğine arttırma, sürekli bir atom heyulası tehdidi altında insanlığın gelişmesini frenleme şeklinde kendini gösteren "soğuk savaş" politikasına karşı yıllardır yürütülen mücadelenin sonucudur. Uluslararası gerginliğin azaltılması, halklar arasında karşılıklı güvenin, barışın korunması, silahlanma yarışının durdurularak askeri harcamaların azaltılma yolunun açılması, sosyalizmin temeli olan maddi üretimin geliştirilmesini ve sosyalizmin daha yüksek aşamasına doğru ilerlemesinin hızlanmasını sağlayan, kapitalist memleketlerdeki işçi sınıfı ve demokratik güçlerin mücadelesinde yeni ufuklar açan, emperyalizmin savaş tehdidiyle geri ve bağımlı ülkeler üzerindeki dayatmalarını bir ölçüde gerileten detant politikası, dünyanın üç temel devrimci gücü için de yeni perspektifler ortaya koymaktadır; barış mücadelesi böylece özünde bir sınıf mücadelesi olmaktadır.

Nitekim emperyalizm bundan fazlasıyla rahatsızdır ve detant politikasını tamamlayacak olan askeri masrafların karşılıklı kısılması ve silahsızlanma önerilerine elden geldiğince yanaşmamakta, stratejik silahların sınırlandırılması görüşmelerini olabildiğince sürüncemede bırakmaya çalışmakta, buna neden olarak da politik yumuşamanın ideolojik yumuşama ile, yani kısacası sınıf politikasının terki ile tamamlanması gerektiğini, oysa bunun yapılmadığını ileri sürmektedir. Boşuna zahmet! Yumuşama ve barış içinde bir arada yaşama, devletlerarası ilişkilerle ilgilidir, sınıflararası mücadele ile değil. İşçi ve emekçi sınıfların, ulusal kurtuluş mücadelesini veren kitlelerin ve sosyalist sistemin, gerek kendi aralarında, gerek dünya devrimci sürecini oluşturan güçler olarak birbirleriyle dayanışması elbet devam edecektir. Dün Vietnam'da ve Çinhindi'nin diğer ülkelerinde, Laos'ta, Kamboçya'da, bugün Angola'da olduğu gibi yarın da Büyük Sahra'da, Rodezya'da ve başka ülkelerde dayanışma ve yardımlaşma ile yeni zaferler elbet kazanılacak **(Alkışlar)** kapitalist emperyalist sistemde yeni yeni gedikler elbet açılacaktır. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın. Zaten istense de statükoyu dondurma mümkün değildir. Zaman durdurulamaz. Bu, öznel istemlere bağlı değildir; toplumların nesnel gelişme olgusunun sonucudur. Bu konuda son olarak denecek şudur: Detant sonucu ne kapitalizm kapitalizm olmaktan çıkıp sosyalizme yaklaşmış, ne de tersi olmuş, ya da olacaktır. Detant iki sistem arasındaki

temel karşıtlığın bir çözümü değildir. Aradaki mücadele detant koşullarında yeni boyutlar ve perspektifler içinde, dünya devrimci güçlerinin karşılıklı dayanışma ve yardımlaşmasıyla sürdürülmeye devam edecektir kuşkusuz.

Ancak sırası gelmişken belirtilmesi gereken diğer önemli nokta şudur: Devrimler, ne ihraç ne de ithal edilebilir. Devrim, herşeyden önce o toplumun nesnel gelişmesine bağlı ve onun içsel dinamiğinin sonucudur.

MAOİZM'DE İFLASA DOĞRU: ÇİN HALK CUMHURİYETİ ERGEÇ YENİDEN SOSYALİST KAMPTAKİ ONURLU YERİNİ ALACAKTIR

Hatırlanacağı üzere Mao ve partisinin yönetici kadrosunun sosyalist sistemle anlaşmazlığı ve buna bağlı olarak sosyalist hareketin genel çizgisinden ayrılığı ilk önce belirgin olarak barış içinde birarada yaşama ve yumuşama politikasına karşı çıkışıyla kendini göstermişti. ABD'yi kasteden ünlü "kağıttan kaplan" deyimi anılardadır.

Ülke içindeki gelişme ve sürtüşmeler bir yana, uluslararası politik arenaya yansıması böylece başlayan ayrışım giderek gelişti. Bir yandan sosyalist ülkeleri kötüleme ve karalama kampanyası sürdürülürken, diğer yandan politik ilişkilerde emperyalist kapitalist devletlerin safına doğru hızla yol alındığı görüldü. Önce karşı çıkarken, gene ünlü deyimiyle "ping-pong diplomasisi" sonucu ABD ile ilişkiler geliştirildi ve derken, NATO ve AET'den yana tavır alındı, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansına karşı çıkıldı. Dahası var. Şili cuntası ile iyi ilişkileri sürdürmekte, hatta kredi vermekte sakınca görmeyen Maocu yönetim, Angola'da da CIA beslemesi karşı devrimci Unitacıları desteklemekten geri durmadı. Maocular, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketini doğru ve sağlıklı biçimde sürdüren işçi sınıfı partilerine karşı saldırılara giriştiler ve bu saldırılarda sağcılarla, faşistlerle aynı safta yer aldılar.

Türkiye'de de durum farklı değil. Daha geçenlerde TÖB-DER, TÜTED ve TÜM-DER'in, demokratik kitle örgütü olarak ekonomik demokratik haklarını elde etmek için yaptıkları miting ve yürüyüşe Maocular tarafından girişilen saldırı ve provokasyon ortada.

Ama artık kapitalist dünyadaki Maoculuk, bir yandan bütün devrimci görünüşlü gevezelik ve lafazanlıklarına karşın gerçek konumlarını ortaya seren davranış ve eylemleri, bir yandan da sağlıklı işçi sınıfı partilerinin acımasız mücadelesi ile zaten önemli bir ağırlığa hiç bir zaman sahip olmadıkları kitlelerden giderek daha fazla soyutlanıyor,

diğer küçük burjuva, maceracı goşist akımların bir parçası olarak gerçek yerini buluyor. Tüm kapitalist dünyada ve ülkemizde bu süreç gelişirken, bugün Maoculuğun kaynağı Çin Halk Cumhuriyeti'nde de yeni gelişmelere tanık oluyoruz. Mao'nun ölümünden sonra kızışan iktidar mücadelesi, aslında Çin'deki sınıf mücadelesinin, Çin'i gerek ekonomik gelişmesinde, gerek politik ilişkilerinde doğru, sağlam çizgiye oturtma mücadelesinin üst düzeye yansıyan görüntülerinden başka birşey sayılmamalıdır; her ne kadar Mao'dan sonrakiler, hatta birbirine düşman ve birbirleriyle amansızca mücadeleye girişenler daima Mao düşüncesinden nareket ettiklerini söyleseler de. Daha önce terkedilen ekonomik politikaya dönülerek ağır sanayiye ağırlık verileceği belirtiliyor. Kısa bir dönem sonrası için olası görünmese de, enında sonunda 1950'lerin ikinci yarısına kadar Çin'deki devrimci hareketi doğru çizgide tutmuş yöneticiler ve dayandıkları işçi sınıfı ve emekçi kitleler, gelişmenin kendi saflarına kazandırdığı yeni yığınlarla daha da güçlenerek sosyalist kazanımlarını koruma ve geliştirmeyi bilecek, Çin Halk Cumhuriyeti sosyalist sistem içindeki onurlu yerini yeniden alacaktır.

AVRUPA KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİ KONFERANSI VE İŞÇİ SINIFI ENTERNASYONALİZMİ

Geçtiğimiz yıl, uzun süredir hazırlıkları sürdürülen Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı, Berlin'de toplandı. Maoculuğun reddedildiği, — ancak ilişkilerin normalleştirilmesini önleyecek tavırlardan kesinlikle sakınıldığı, sorumluluk ve bilinçle kelimelerin titizlikle seçildiği — ortak belge, asıl konferansa katılan partilerin eylemlerinin ortak yönlerini, kapitalist ve sosyalist ülkeler işçi sınıfı partilerinin anti-emperyalist mücadelede tam birlik içinde davrandıklarını ortaya koydu. Bütün konularda oybirliği esasından hareket edildiği gözden kaçırılmazsa yapılan çözümlemeler ve varılan sonuçların geniş birlikteliği ayrı bir değer taşımaktadır. Kuşkusuz, bu konferans bütün görüş farklılıklarını ortadan kaldırmamıştır. Zaten amacı bu değildi. Partilerin ulusal görevleriyle ilgili stratejilerinde farklılıklar vardır ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin ulaştığı boyutlar, karşılarındaki sorunların çeşitliliği, ulusal koşullarda izleyeceği politik çizgiyi tam bağımsızlık içinde kararlaştırmasını zorunlu kılmaktadır. Bugün artık bu politik çizgilerin ülkenin somut koşullarına ve bilimsel sosyalizmin gereklerine uygunluğunu saptayacak ve değerlendirecek bir ortak merkez yoktur, buna gerek de yoktur. Merkez veya merkezlerin varlığı veya bazı partilerin ayrıcalıklı ve üstün konumları konusunda ileri sürülen yalanların gerçekle bir ilgisi bulunmadığı bu konferans dolayısiyle bir kez daha kanıtlanmış bulunuyor. Ancak bu vesile ile yeniden ortaya

sürülen "işçi sınıfı enternasyonalizmi" kavramının artık anlamını yitirdiği yolundaki tüm düşünce ve görüşlerin de geçersizliği açıktır. "Merkez" biçimle ilgili bir kavramdır; oysa işçi sınıfı hareketi bu kavramın çok ötesinde, özünde uluslararası niteliktedir.

Çünkü her ülkenin işçi sınıfı hareketi farklı somut koşullarda, ama aynı ideolojiden, bilimsel sosyalizmden hareketle, sermayenin sömürüsüne karşı mücadele etmektedir ve amacı iktidara geldiğinde kendisini ve kendisiyle birlikte bütün ülke halkını sömürüden kurtarmak, sınıfsız toplumu kurmaya yönelmektir. İşçi sınıfı tüm sömürülere karşıdır, sömürünün her çeşidine karşıdır ve diğer toplumların işçi sınıfıyla arasında ulusal düzeydeki farklar ne olursa olsun, bir çıkar farklılığı, çıkar uyumsuzluğu yoktur ve sömürücü sermayeye karşı verilen mücadelede birleşmektedirler. Aynı ideolojiden kaynaklanmak ve aynı düşmana karşı ortak mücadele içinde bulunmak; işçi sınıfı enternasyonalizminin özü ve dayanağı işte burada yatmaktadır. Gene öteden beri üzerinde durulan, değişik ülkelerin devrimci mücadelesinde deney ve görüş alış verişinin sağlanması, bilimsel sosyalist teori ve pratiğinin geliştirilmesi için karşılıklı yardımlaşma ve uluslararası alanda dayanışma ve işbirliği ilkesi, Konferans'ta bir kez daha vurgulandı. Uluslararası dayanışmanın temel ögelerinden biri de her ülkedeki işçi sınıfının asıl ağırlık taşıyan öncelikli görevinin, ulusal mücadelenin bağımsızlığı ile hareketin dünya çapındaki bütünlüğünü gözden kaçırmaksızın, kendi ülkesindeki mücadeleyi başarıyla yürütüp sonuçlandırmasıdır. Bir işçi sınıfı partisinin başarısının temel ölçütü budur.

Anti-tekel ve anti-emperyalist mücadelede giderek daha geniş yığınların birlikte mücadeleye kazanılmaları sonucu işçi sınıfı enternasyonalizmi kavramının bu mücadelenin bütünlüğünü ifade etmekte dar ve eksik kaldığı görüşleri ortaya atılmıştır. Ancak birlikte mücadele eden yığınlar ve toplum katmanları ne kadar genişlese de mücadelenin temel gücünün işçi sınıfı ve politik örgütü olduğu gerçeği değişmemiştir ve bu görüşler işçi sınıfı enternasyonalizmi kavramını sulandırmak, gölgelemekten başka yarar sağlamıyacaktır.

Sonuç olarak ekleyelim; burjuvazi nasıl dünya çapında örgütlenerek çok-uluslu tekeller ve onlara bağlı yerli ortakları eliyle değişik ülkelerin işçi sınıfı hareketine karşı birlikte hareket ediyor, önlemeye çalışıyor ve azgelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler üzerinde hegemonya kurmaya kalkışıyorsa ve uluslararası niteliğini "milliyetçilik" teraneleriyle artık gözlerden gizleyemiyorsa, karşısında her zaman dayanışma ve birlik içinde mücadelesini sürdüren işçi sınıfını ve bunun ifadesi olan proletarya entarnasyonalizmini bulacaktır. **(Alkışlar)**

SOSYALİZME GEÇİŞİN SOMUT BİÇİMLERİ İLE İLGİLİ YENİ GÖRÜŞLER

Berlin Konferansı'nda tartışılan konulardan biri de, Fransız Komünist Partisi'nin ilerde kendi kongresinde alacağı kararla, daha önce aynı biçimde davranan bir iki parti ile birlikte "işçi sınıfı diktatörlüğü" kavramının kendi ülkelerinde sosyalizme geçiş sırasında öngörülen iktidar biçimini ifade etmediği görüşü idi. "Diktatörlük" deyiminin, yarattığı çağrışımlarla kitlelere sevimsiz geldiği doğrudur. Ama kavram reddedilirken, bu da bir neden olarak belirtilmekle birlikte, bunun ötesinde daha kapsamlı nedenler de bulunduğu görülmektedir.

Tezin gerekçeleri arasında, şimdiye kadar sosyalizme geçmiş toplumların aksine ülkenin gelişmiş bir sanayi ülkesi olduğu, bununla da ilişkili olarak burjuva demokrasisinin uzun yıllardan beri, bugün sosyalist sisteme katılmış ülkelerin devrim sırasındaki durumlarına kıyasla daha ileri bir aşamada bulunduğudur; ama bunlardan da önemli olarak ülkede sosyalizmi gerçekleştirecek iktidarın dayanacağı toplumsal ittifakların, bu iktidarın oluşmasından çok önce gerçekleştirileceği, diğer bir deyişle politik çoğunluk ve ağırlıkla birlikte sayısal çoğunluk ve ağırlığın da önceden gerçekleşeceği, sosyalist iktidarın kuruluşunun halkın büyük çoğunluğunun istemi ve kararıyla oluşabileceği ileri sürülmektedir. Burada gözden kaçırılmaması gereken şudur: Kavram, iktidarın dayandığı iradenin kaynağının şu veya bu biçimde gerçekleşmesiyle ilgili değil, işlevleriyle ilgilidir. Sınıflı toplumlarda bilimsel anlamıyla "diktatörlük", altını çizerek tekrarlıyalım, bilimsel anlamıyla diktatörlük nesnel bir olgu olarak ister istemez vardır, devlet devam ettikçe de olacaktır. Bu anlamıyla en ileri düzeydeki "burjuva demokrasisi de aslında burjuvazinin diktatörlüğü"nden başka birşey değildir. İşçi sınıfı ve müttefiklerinin iktidarında da her aşama kitlelerin, halkın çoğunluğunun kararıyla gerçekleştirilecek de olsa devlet aygıtı var olacağına göre, yasaların yaptırımları olacaktır ve iktidarın programını uygulayabilmek için elbette devletin araçları yasal yoldan kullanılacaktır. Çoğunluğun onceden kazanılmasından bağımsız olarak asıl belirleyici öge bu yaptırımları kabul ettirecek politik çoğunluğun, politik güçler dengesinin kazanılması ve sürdürülmesidir.

SOSYAL DEMOKRATLAR ARASINDA AYRIM BELİRGİNLEŞİYOR

1914'lerde kendi ülkelerinin burjuvazisi ile birlikte emperyalizmin yeniden paylaşım savaşını desteklemeleri ile işçi sınıfı hareketin-

de daha önceden var olan görüş ayrılıklarını açıkça su yüzüne çıkaran ve kesin bölünmeye yol açan sosyal demokratlar, II. Dünya Savaşı sıralarında faşizme, faşizmin ayrım gözetmeyen saldırısına karşı antifaşist cephede yer almışlardı. Savaş sırasında da kısa bir süre devam eden bu birlik, soğuk savaş dönemi ile birlikte yeniden parçalanmış; burjuvazinin yedeğinde kapitalist sistemin bütünleyici bir ögesi olarak yerlerini almışlardı.

Bugün ise sosyal demokrat saflarda bir ayrışım göze çarpıyor. Özellikle, Güney Avrupa'da, Akdeniz ülkelerinde görüldüğü üzere, ülke ekonomisinin sarsıldığı, bunalımların ağır yükünü çeken işçi ve emekçi sınıfların daha radikalleştiği, sınıf mücadelelerinin şiddetlendiği ve komünist partilerin kuvvetli olduğu, işçi sınıfı hareketini ağırlıkla yönlendirdiği ülkelerde, sosyal demokratların önemli bir bölüğü, tabanlarının daha sola kaymasına da paralel olarak komünistlerle birlikte sosyalizmi kurmaya yönelik bir iktidar için harekete geçer ve böylece yönlerini belirlerken, diğerleri — ki Kuzey Avrupada'kiler buna örnektir — emperyalist burjuvazinin yedeğinde, sözde reform önerileriyle onu payandalamaya çalışmaktadırlar.

Güneyde olmasına rağmen Portekiz'de durum benzeri biçimde gelişiyor. Devrimden sonraki ilk genel seçimde emperyalizmin ve onunla birlikte, Alman sosyal demokratlarının, CIA fonlarını da aktararak yaptıkları büyük maddi ve manevi destekle iktidara gelen Portekiz sosyal demokratları, bir yandan devrimci güçleri adım adım etkisizleştirmeye çalışıyor, bir yandan da devrimin kazanımlarını birer birer elden çıkarıyorlar. Ama unutulmasın ki, devrim, Portekiz'de de yığınlara çok şey öğretmiş, herşeyden önce kendi güçlerinin bilincine varmalarını sağlamıştır. Bu yüzden, bugün görünen sağa kayışın bir yerde durmaya ve gerilemeye mahkum olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Diğer bir örnek ise Federal Almanya'dır. Uzun süredir sosyal demokratlar bu ülkede iktidardadır. Ama, bırakınız sosyalizme doğru yol almayı, resmi ideoloji haline getirilen kendi görüşleri dışındakilere göz açtırılmamakta, bunlar devlet dairelerinden kovulmakta, takip edilmekte, kovuşturmaya uğramaktadırlar. Bir gazetecilerinin deyimiyle bunun adı sosyal demokrasi değil, "güler yüzlü faşizm" olabilir ancak. İsveç'te ise yarım yuzyıla yakın bir süredir iktidarda kalıp da, son seçimlerde çoğunluğu yitirerek muhalefete geçen İsveç sosyal demokratlarının bundan dolayı üzülüp yerinmelerine gerek bulunmuyor. Yerlerine geçen tutucular koalisyonu 50 yıllık icraatı geriye döndürecek hemen hiç birşey yapmadı; yapma gereğini duymuyor. Bu gözlem bile, yıllardır ülkemizde "İsveç sosyalizmi" adıyla örnek gösterilen iktidarın, birçok ilericinin "sosyalizm" adına benimsediği ve CHP Genel Başkanının ziyaretivle aynı görüşlerini yinelediği İsveç sosyal demok-

rat iktidarının ne biçim bir sosyalizm olduğunu gözler önüne sermektedir. İsveçt'te sosyalizm doğrultusunda artık istense de geri dönülemiyecek topluma mal olmuş dönüşümler şöyle dursun, burjuvazinin benimsemeyerek geriye doğru değiştirilmesini isteyeceği hemen hiç bir şey yapılmamıştır

ŞİLİ DENEYİNİN ÖĞRETTİKLERİ: BARIŞÇI GEÇİŞ OLASILIĞI

Şili'de ise Sosyalist Parti, sosyalizmı hedef almış bulunuyordu. Komünist Parti,Sosyalist Parti ve diğer ilericiler "Halk Birliği"ni oluşturmuştu.Halk Birliği önce Başkanlık seçimlerini kazandı, daha sonra yapılan seçimlerde yarı'nın üstünde çoğunluk sağladı ve sosyalizmin kurulma aşamasına geçildi. Böylece Küba devrimi ile Latin Amerika' da emperyalist-kapitalist alemde açılan ilk gedik daha da genişliyor ve kıtanın diğer ülkelerinde emperyalizme karşı devrimci güçlerin yeni kazanımlar sağlamasına yol açıyordu. Bugün devrim Amerikan emperyalizminin plan ve finansmanı ile Şili gerici güçleri tarafından kan ve ateşle boğulmuş bulunuyor. Bu sonuç elbette gerekli koşullar oluştuğunda "barışçı geçiş olasılığı"nın mevcut olduğu tezini geçersiz kılmamıştır. Bu geçici yenilgi, Şili devriminin tarihsel başarısını, deneyinin önemini gölgeleyemez. Ancak bu sonuçtan çıkarılacak önemli dersler olmuştur. Kitleleri devrimden uzaklaştıran ultra sol maceracılığın soyutlanması, giderek daha geniş yığınların ve orta sınıfların devrime kazanılması, daha da önemlisi devletin kolluk kuvvetlerinin mutlaka bir denetim ve kontrol altına alınması ve nihayet emperyalizm ve yerli gericilerin her cinsten entrika ve komplolarına karşı devamlı uyanık olunması gerekmektedir. Bütün bunlarla birlikte ortaya çıkan diğer bir olgu da uluslararası tekelci sermayenin ve yandaşlarının kendisi için ciddi tehlike belirdiğinde, demokratik görünme iddiasını hemen bir yana bırakarak elinden geleni ardına koymayacağıdır. Dün Vietnam'da böyle olmuştu, bugün Şili'de, yarın başka bir ülkede, emperyalizm gene aynı biçimde davranmaktan çekinmeyecektir. Şili'de yüzbinlerce işçi ve emekçi hapsedildi, işkence edildi, öldürüldü. Tutuklananların çoğunun akıbeti bilinmiyor. Ama Şili halkının yüreğindeki devrim ateşi söndürülemedi. Ve de, uluslararası devrimci dayanışmanın baskısıyle Pinochet cuntası Şili devriminin simgesi Corvalan'ın hayatına dokunamadı. Bugün Corvalan özgürlüğüne kavuştu gerçi. Fakat daha binlerce yurtsever, cuntanın kamplarında, doğrudan işkence altında veya en kötü şartlar altında yaşamaya zorlanmış olarak tutuklu bulunuyor. Dayanışma gecelerimizde olduğu gibi, burada, Büyük Kongre'mizde yeniden bütün gücümüzle sesimizi yükseltiyoruz: Faşist

cuntanın tüm tutuklularına, Şili'li yurtseverlere özgürlük, Şili'ye özgürlük! **(Alkışlar)**

KÜÇÜK BURJUVA RADİKALİZMİNİN İFLASININ YENİ BİR KANITI : MISIR

Son günlerde Mısır'da emekçi yığınların spontane bir patlama halinde açığa çıkan hoşnutsuzluğuna ve iktidarın bunu acımasızca bastırmasına tanık olundu. Nasır'ın ölümünden sonra giderek artan bir hızla Mısır'da devletçilik tasfiye edilip, burjuvaziyi palazlandırıcı bir uygulamaya geçilmiş, dış politikada ise sosyalist sistemden uzaklaşılarak Amerika'ya yönelinmiş bulunuyordu. Dış ilişkilerinde Arap radikalizmini ve Filistin halkını terkederek İsrail'le tek başına uzlaşma yoluna gitme, Ortadoğu'da Amerikan çözümünü kabul biçimindeki ortaya konan bu politika, içerde de işçi ve emekçilerin daha yoksullaşması, işsizlik ve açlığı pahasına yeni zenginler yaratma ve burjuvaziyi güçlendirmeyi hedef almaktaydı.

1960'larda ülkemizde, "İsveç sosyalizmi" gibi pek sık ileri sürülen ve küçük burjuva devrimcilerimizce "Arap sosyalizmi" veya "Nasır sosyalizmi" adıyla örnek olarak gösterilen rejimin vardığı sonuç işte buydu. Şili'de faşist darbeyle devrimin önlenmesine karşın sosyalizme barışçı yoldan geçiş olasılığı değerinden birşey yitirmemiştir ama, çağımızda işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, partisi önderliğinde sosyalizm için mücadelesi ekseninden yoksun ve kapitalist-emperyalist ilişkiler ağından bir daha geri dönmemek üzere çıkmayı hedef almayan, işçi sınıfı örgütlü hareketinin önlendiği her küçük burjuva ilerici hareketinin hangi adla ve niyetle yola çıkarsa çıksın ve başlangıçtaki görünümü ne olursa olsun, eninde sonunda iflasının ve emperyalizm-kapitalizme kesin teslimiyetinin yeni bir örneği olmuştur Mısır. Ama bizler için Mısır'ı tanık göstermeye gerek yok. Cumhuriyetten bu yana 50 yıllık tarihimiz ortadadır; dahası, küçük burjuva devrimciliğinden yararlanan 12 Mart ve sonrası da ortadadır.

Üstelik ulusal kurtuluşun toplumsal kurtuluşla yanyana gitmesinin zorunluluğunu gösteren örnekler Mısır ve Türkiye ile de sınırlı değildir. Ikinci Dünya Savaşı ertesinde bağımsızlıklarına kavuşan ülkelerden çok önemli bir bölümünde ulusal kurtuluşla toplumsal kurtuluşun birleştirilememesi yüzünden kazanımların korunması mümkün olmamıştır. İşçi sınıfının toplam nüfus içindeki payının küçüklüğü ve politik deneyim eksikliği, işçi sınıfının politik hareketinin bağımsız, öncü, etkin bir güç olmasını daha da önemli kılmaktadır. Bu bağımsızlıktan asla vazgeçilmemesi gerekliliği Asya ve Afrika'nın birçok ülkesindeki gelişmelerle tekrar tekrar vurgulanmıştır.

Yumuşama politikasının somut sonuçları ulusal kurtuluş hareketlerine soğuk savaş döneminde varolmayan yeni olanaklar sağlamaktadır. Emperyalistlerin ulusal kurtuluş mücadelesine karşı silahlı müdahalelere girişmelerinin zorlaşması, sosyalist sistemin gözalıcı başarılarının daha yakından izlenebilmesi, sosyalist ülkelerle bağımsızlığına yeni kavuşan ülkeler arasındaki ilişkilerin sıkılaşmasıyla emperyalist tertip ve tehditlere karşı direnme gücünün artması biçiminde kendini belli eden bu yeni olanaklar ulusal kurtuluş mücadelesinin yeni bir aşamaya ulaşmasına yol açmıştır. Emperyalizmin Güneydoğu Asya'da uğradığı yenilgiler, Cezayir'den Güney Afrika Cumhuriyetine kadar tüm Afrika'nın yeni ve 1950'lerdekinden çok daha köklü bir kurtuluş hareketiyle sarsılması, bazı hammadde üreticisi ülkeler arasında dayanışmanın sağlanması,bağlantısızlık hareketinin güçlenmesi, geri ülkelerin uluslararası politikada kazandıkları etkinlik bu yeni aşamanın göstergeleri olmuştur. Son yıllarda birçok geri ülkede ulusal kurtuluşun kazanımlarının işçi sınıfının öncülüğünde köklü anti-emperyalist ve demokratik dönüşümlerle derinleştirilmesi, bu tip ülkelerde sosyalizmin kuruluşuna geçiş sürecine olağanüstü bir hız kazandırmış bulunmaktadır.

Ancak, bu olumlu gelişme istisnaları, duraksamaları ve hatta gerilemeleri de içinde barındırmaktadır. Kendini saran çember daraldıkça emperyalizmin sızma ve saldırıları da yoğunlaşmaktadır. Orta Doğu bu sızma ve saldırıların en yoğun bir biçimde sürdürüldüğü bölge konumunu kazanmıştır. Türkiye'nin içinde bulunduğu bu bölge dünya devrimci güçleriyle emperyalist güçler arasındaki mücadelenin en sert biçimler aldığı, en ileri boyutlara ulaştığı bir alan haline gelmiştir. Üstelik 1975 ve 1976'nın gelişmeleri dünya dengesindeki genel eğilimlerin tersine olarak emperyalizmin ve gericiliğin güçlerinin Orta Doğu' da ardarda başarılar kazanmasına yol açmıştır. Bu başarıların geçici ve bölgede devrimci gelişmenin yavaşlatılmasına yönelik çabalamalar niteliğinde olduğu kuşkusuzdur. Ancak, sürekliliği ve kapsamı ne olursa olsun bu tür olumsuz gelişmelerin bölgedeki ilerici, anti-emperyalist devrimci güçlere artan görevler yüklediği ortadadır.

TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASI: YUMUŞAMA ORTAMINDA SOĞUK SAVAŞ KALINTILARI

Emperyalizmin ve gericiliğin saldırılarının başlıca hedefi durumuna gelen Orta Doğu'da, Türkiye'nin dış politikasına yön veren işbirlikçi MC iktidarı dünyadaki genel gidişi dikkate almamakta zaman zaman emperyalist merkezleri bile geride bırakan bir tutum izlemiştir. MC iktidarı uluslararası yumuşamanın getirdiği yeni eğilimlere

tümüyle ters bir politika izleyerek emperyalist blok içindeki yer ve ilişkilerine sıkı sıkıya sarılmış, ülkenin karşı karşıya bulunduğu bütün uluslararası sorunların çözümünü bu ilişkilerde aramıştır. Gerçi bu dış politika temel olarak büyük burjuvazi ve öteki sömürücü güçlerin yıllardır izledikleri çizginin bir devamıdır. Ancak değişen, daha ileriye, geri ve sömürülen ülkeler için daha büyük olanaklara yönelen bir dünya içinde geçmiş çizgiye sarılınması daha göze batıcı, gerçeklerle çelişkisi daha açık olmaktadır. Yumuşama ortamında soğuk savaş kalıntılarının Türkiye'ye kazandıracağı hiç bir şey yoktur. Kaybettirebileceklerinin ve kaybettirdiklerinin büyüklüğü ise her geçen gün yeniden görülmektedir.

Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin savaş ihtimalini tekrar tekrar öne çıkartacak bir biçimde gerginliğini koruması, Kıbrıs'ta sorunun çözüm yöntemi bakımından emperyalizmin planlarına denk düşen ve dünya ülkelerinin hemen hemen bütününü Türkiye'nin karşısına çıkartan bir tavırda ısrar edilmesi iktidardaki gerici güçlerin, emekçi halkımızın çıkarlarına ters düşen, savaş kışkırtıcısı dış politikalarının sonucudur.

Türkiye ve Yunanistan halklarının arasında barışçı görüşmeler ve kardeşçe işbirliği yoluyla çözümlenemiyecek hiçbir sorun yoktur. Aynı durum Kıbrıs'taki Türk ve Rum toplumları için de geçerlidir. Egemen sınıfların paylaşım mücadeleleri ve saldırganlıkları emperyalist güçler tarafından kışkırtılmakta, devrimci gelişime karşı dünya çapında verilen bir kavganın parçaları haline getirilmektedir. İki ülke arasındaki gerginlik NATO'ya daha fazla bağlanma yarışına girişilmesine ve silahlanma harcamalarının görülmemiş düzeylere ulaşmasına neden olmaktadır. Her iki ülkedeki sosyal demokrat partilerin şoven yaklaşımları ve küçük siyasal hesaplarla savaş kışkırtıcılığı kampanyasına katılmaları, içinde bulunulan durumu daha da ağırlaştırmaktadır.

Amerikan emperyalizminin koyduğu silah ambargosunun sürmesi ve Batı Avrupa ülkeleri tarafından desteklenmesi, dış ekonomik ilişkilerde içine girilen çıkmaz, Kıbrıs'la ilgili çözümün ayrıntılarının bile NATO ve ABD ile olan bağlar çerçevesinde belirlenmesini kolaylaştırıcı olmaktadır. ABD insiyatifi bütünüyle eline almıştır. MC'nin karşı karşıya bulunduğu sorun ulaşılan ve pek uzak olmayan bir gelecekte açıklanacağı anlaşılan formülün iç politikadaki yankılarının kendisi için en az olumsuz olacak bir şekilde belirmesidir.

Kıbrıs'ta yakında ulaşılacağı belirtilen çözüm kalıcı, Türk ve Rum toplumunun ve Yunanistan-Türkiye ilişkilerinin kardeşlik temelinde geliştirilmesini sağlayıcı, dünya ve bölge barışına hizmet eden bir çözüm olmama eğilimindedir. Bir başka deyişle ABD ve NATO

insiyatifi içinde bulunduğu ilan edilecek çözüm gerçek çözüm olmamaya mahkumdur. Kıbrıs sorunu, ancak "bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü ve bağlantısızlığı uluslararası garanti altına alınmış, bu garanti altında tüm yabancı üs ve askerlerden arınmış ve kendisi de askersizleştirilmiş (demilitarize), bileştiği her iki toplumun da iç yönetimlerinin demokratikleştirildiği, emekçi halk kitlelerinin topluluk ve merkezi devlet yönetimlerinde söz ve karar sahibi olabildiği ve eşit şartlar altında kardeşçe, uyumlu bir biçimde yaşayabildiği bir Kıbrıs devletinin" oluşturulmasıyla gerçek bir çözüme kavuşturulabilir.

Kıbrıs sorununun gerçek bir çözüme kavuşturulması da, Türkiye ve Yunanistan arasında halkların kardeşliğine uyan bir dostluğun kurulması, Ege'nin bir "NATO Gölü" olmaktan çıkarılıp bir "barış gölü" durumuna getirilmesi de, her iki ülkenin ABD ve öteki emperyalist güçlerle ilişkilerine bağlıdır. Türkiye'nin dış politikasına bu bütünlük içinde bakıldığında, 1975 ve 1976'nin uyduluk ve bağımlılık ilişkilerinin herşeye rağmen güçlendirildiği bir dönem olduğu görülür. Egemen çevreler göstermelik ve işlevlerde hiç bir değişiklik getirmeyen üsleri kapatma kararı dışında, ciddi hiç bir pazarlık girişiminde bulunma gücünü kendilerinde bulamamaktadırlar. Yapılan ikili anlaşma iktidarın vatan topraklarını emperyalizme kiralaması anlamına gelmektedir. ABD ambargosu karşısında takınılan tutum yabancı ülkelerin Türkiye'nin iç işlerine karışmalarına boyun eğmenin bir ifadesidir.

Dış politikada yurt çıkarlarına sırt çevirmenin örnekleri Kıbrıs, Ege sorunu ve ABD ile ilişkilerden ibaret değildir. Ortak Pazar'la ilişkiler açısından ortaya çıkan durum da işçi, köylü tüm çalışan halkın çıkarları açısından en az öteki alanlardaki kadar belirgin bir sapmayı ifade etmektedir. Başta Türkiye İşçi Partisi olmak üzere ilericilerin, anti-emperyalistlerin yıllar öncesinde dikkatleri çektikleri sorunlar en derin bir biçimde kendini hissettirmeye başlamıştır. Günlük cabalamalar içindeki burjuvazi ve iktidarı, Ortak Pazar'la ilişkilerin güncel sonuçları birbiri ardısıra ortaya çıkmaya başladıkça konuya eğilme tavrına girmiştir. Ne var ki, Ortak Pazar'la ilişkilerin ön plana çıkması, büyük burjuvazinin Ortak Pazar konusundaki temel tercihlerinde bir değişiklik olması anlamını taşımamaktadır. Söz konusu olan Ortak Pazar'ın uluslararası sermaye çevrelerine Türkiye pazarının açılmasında, ucuz işgücü olanaklarının Avrupa sermayesinin emrine verilmesinde izlenecek yöntem, yerli burjuvaziye bırakılacak alanlar ve ilişkilerin en ileri biçimler almasında hangi hızla hareket edileceğidir. CHP'nin parti olarak Ortak Pazar'la ilişkiler sorununa yaklaşışı da bu çerçevenin otesine taşmamakta, Batı Avrupa ülkelerinin gösterecekleri "anlayış"a ve AET'den bağımsız olarak tek tek ülkelerle girişilecek temaslara bel

bağlanmaktadır.

Yumuşama ortamında sürdürülen soğuk savaş stratejisi ülkemizin öteki geri ülkelerle ilişkilerini geliştirmesini, bağlantısızlık hareketiyle bağ kurmasını da engellemektedir. "İslam ülkeleri" olarak tanımlanan ülkelerle kurulan ve varolan koşullarda başarısızlığa mahkum olduğu başından belli olan ilişkiler ve ABD ile İngiltere'nin teşviki sonucu RCD'nin canlandırılması, genişletilmesi yolunda girişilen çabalar Türkiye'yi uluslararası platformlarda yalnız kalmaktan kurtaramamaktadır. Bu platformlarda Türkiye haklı olarak emperyalizme bağımlı ve onun politikasının sözcülüğünü yapan bir ülke olarak değerlendirilmekte ve Kıbrıs konusunda içine düşürüldüğü konumun bir sonucu olarak şimşekleri üstüne çekmektedir.Türkiye'yi emperyalizme bağlayan ilişkiler, büyük burjuvazinin egemenliği sürdükçe hangi etiket altında olursa olsun Türkiye'nin geri, bağlantısız ülkelerle, yani dünya uluslarının dörtte üçü ile gelişkin ilişkiler kurmasına olanak yoktur.

NATO ve emperyalizmin çıkarlarına körü körüne bağlılığın yansımalarını en geniş bir biçimde gösterdiği bir alan da sosyalist ülkelerle olan ilişkilerdir. Sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine, karşılıklı ziyaretlere rağmen MC iktidarı, sosyalist ülkelerle ilişkilerin bütün alanlara yansımasının engellenmesi ve özellikle Türkiye'nin başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelere karşı girişilen çeşitli kışkırtmaların bir üssü durumundan çıkarılması yönünde hiç bir girişimde bulunmamaktadır. Tam tersine Helsinki Anlaşmasının ortaya koyduğu ilkelere ters düşecek şekilde ilişkilerin geliştirilmesine karşı direnmekte, bu ilişkilerin gelişmesini ABD ile pazarlıklarına bağlamaktadır.

DERİNLEŞEN EKONOMİK BUNALIM: BİRİKEN SORUNLAR

Gerici, sömürücü, işbirlikçi güçler ve onların iktidarı Milliyetçi Cephe, içte ve dış ilişkilerdeki sorunlarına paralel, ancak çok daha büyük ve ivedi sorunlarla karşı karşıyadır.

Tarım dışı kesimlerde açık işsiz sayısı Çalışma Bakanlığı tahminlerine göre 2,5 milyonu, OECD tahminlerine göre 4 milyonu bulmuştur. Tarım kesiminde ise 6 milyon işsiz bulunduğu hesaplanmaktadır. Avrupa'ya ve özellikle Federal Almanya'ya işçi gönderilmesi durmuş gibidir. Halen yurt dışında bulunan 1 milyonu aşkın işçinin uzun sürede işsizler toplamına katılmaları ihtimali büyüktür. Türkiye Sanayiciler ve İş Adamları Derneği'nin son yayınlarına göre sanayide kapasitelerinin % 70'inden küçük bir bölümünü kullanan işyerlerinin

oranı azımsanmayacak bir düzeye ulaşmıştır. Bir başka deyişle, işgücü ve sermaye olanaklarının büyük bir bölümü üretim dışında, atıl durumdadır.

Özellikle sanayinin artan bağımlılığının bir sonucu olarak ithalat hızla artarken, ihracattaki artışlar düşük kalmakta, dış ticaret açığı ve dış ödemeler dengesi açığı büyümektedir. Döviz ihtiyaçlarının karşılanmasında yararlanılan çok kısa dönemli, ağır maliyetli yöntemler bile etkinliklerini iyice kaybetmiştir. Türk lirasının dış değeri kademeli olarak çok büyük ölçüde düşürülmüştür. Yabancı sermaye akımı büyük burjuvazi tarafından "yetersiz" olarak tanımlanan bir düzeyde kalmaya devam etmektedir.

Finansman sorunu dış finansman kaynaklarının darlığını aşmakta, iç kaynakların yetersizliği de gittikçe önemli bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle kamu yatırımlarında büyük gecikme ve aksaklıklar vardır.

Tarımda kapitalizm öncesi ve geri kapitalist ilişkilerin getirdiği sınırlayıcılık, düşük geliri düzeyi ve dış pazarlarda rekabet olanaklarının yok sayılabilecek bir düzeyde olmasıyla birleşince 1960 sonrasında gelişen sanayinin, ciddi bir pazar sorunu ile karşı karşıya gelmesine yolaçmaktadır.

Bütün bu sorunları daha da derinleştiren, fiyat artışlarının bu artışları yaratan güçlerin bile ayağına dolaşacak bir düzeye ulaşmış bulunmasıdır. Gerçekten kapitalizmin gelişmesinin ve bunalımlarının yükünü işçi ve emekçi sınıflara aktarmanın önemli bir aracı olarak kullanılan enflasyon, kontrolden çıkmış bir mekanizma haline gelmiştir. Burjuvazinin en güçlü kesimlerinin gelir dağılımından en büyük payları alması, toplu sözleşme, maaş katsayı artışları ve tarımsal ürünleri destekleme politikası ile sağlanan kazanımların eritilmesi, enflasyonla en uygun aracını bulmuştur.

Büyük burjuvazi yeni yatırımlarla yaratılan toplam değeri artırmaya ve bu toplam değerin en büyük bir bölümünü kendine maletmeye çalışırken yoksullaşma ve proleterleşme gözle görülür bir hız kazanmıştır. Bir yanda holdinglerin, büyük bankaların, büyük çiftliklerin gelişip, mantar gibi birbiri ardısıra kurulan şirketlerle yeni alanlara yayılması, öte yanda artan yoksulluk. İşte MC'nin halkımıza sağladığı ekonomik gelişme budur.

GELİŞEN DEMOKRATİK TOPLUMSAL MUHALEFET KARŞISINDA BURJUVAZİNİN POLİTİK ÇÖZÜMÜ: MC KOALİSYONU

MC koalisyonu, Partimizin kuruluşundan az önce iktidar oldu.

Bugüne kadar gelen süre içinde büyük burjuvazi iktidarını kurup pekiştirmek çabalarını sürdürdü. Bu nedenle kurulan MC eliyle anti-demokratik, faşizan uygulama, baskı ve saldırılar tırmandırıldı; buna karşın demokratik toplumsal muhalefet söndürülüp, geriletilemedi. Bütün şiddet, baskı, terör uygulamaların karşın işçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarının direnci, mücadele azmi kırılamadı, işçi sınıfı hareketinin ağırlık noktası sendikal alandan politik alana doğru yükselen örgütsel biçimleniş gösterdi; Türkiye İşçi Partisi hemen hemen MC ile aynı sıralarda kuruldu ve gelişti.

Milliyetçi Cephe'nin büyük burjuvazinin istek ve desteğiyle kurulduğuna kuşku yok. Daha 1971 öncesinde büyük burjuvazi başta işçi sınıfı hareketi olmak üzere tümüyle demokratik toplumsal muhalefetin yükselen mücadelesinden ürkmüştü. Bir yandan finansman kaynağı ve pazar darlığı sıkıntısı çekiyor, yatırımlar için gerekli fonları, ürettiği ürünlerin satışı için gerekli pazarı bulamıyor; öte yandan kitlelerin yükselen demokratik mücadelesi karşısında sınıfsal ekonomik ve politik egemenliğinin tehlikeye düştüğünü görüyordu. Gerek ekonomik, gerek politik sorunlarının kendi çıkarları doğrultusunda çözümlenebilmesini demokratik toplumsal muhalefetin baskı altına alınabilmesinde, geriletilebilmesinde görüyordu.

Büyük burjuvazi kendi içinde uyumlu bir biçimde bütünleşmiş değildi. 1960-70 döneminde sanayileşmenin hızlanmasıyle büyük burjuvazinin sanayici çıkarları ağır basan kesimi büyük toprak,emlak ve inşaat çıkarları bankacılık ve ticaret kesimlerinden az çok ayrışmış ve saayileşme adına diğer kesimlere karşı talepler ileriye sürmeye başlamıştı. Bunlar, tarımdan, ticaretten sanayiye fon aktarılmasını banka kredilerinin sanayiye yönelmesini ve işletmeler için teknik ve yönetici kadrolar yetiştirilmesini öneren "reform" talepleriydi. 1971'den az önce AP bu talepleri dikkate alma yoluna girmiş, taşınmaz mallara, tarım gelirlerine ilişkin vergi tasarıları ve "tarım reformu" önerileri gündeme gelmişti. Ama büyük burjuvazinin sanayici çıkarları ağır basan kesimi diğer kesimlerin direncini kıracak, onlara kendi taleplerini kabul ettirecek sınıfsal bütünlüğü kendi egemenliği altında biçimlendirip gerçekleştirecek güçte değildi. Büyük burjuvazinin kesimleri arasındaki ayrışımlar ve çekişmeler politik partiler düzeyinde AP'nin üstünlüğünün zayıflamasına ve Demokratik Parti ile Milli Nizam Partisi'nin doğuşuna yol açtı, 1969 seçimlerinde AP, 1965'e kıyasla kitle tabanından kayıplara uğradı.

12 Mart dönemi işçi sınıfının sendikal hareketi ve tümüyle demokratik toplumsal muhalefeti baskı altına aldı; işçi sınıfının yasal partisini kapattı, solu hepten yoketmeye yöneldi. Kapatılan Milli Nizam Partisi'nin yerini Milli Selamet Partisi'nin alışına ise müsaade etti.

Bu uygulamalar büyük burjuvaziye tam güvence vermeye yetmedi. Büyük burjuvazi kitle tabanını yitirmeye başladığının farkındaydı ve bu taban olmadan kendi politik iktidarının yerine sağlam oturmayacağını biliyordu. Toplumsal muhalefetin kökünün kazınamayacağını da en azından seziyordu. Bunun için 12 Mart döneminde büyük burjuvazi kendi içinde bütünleşme ve birliği sağlamayı ön plana aldı. Bunun sonucu 12 Mart döneminde TBMM'den çıkan "reform" kanunları sanayici kesimin isteklerini karşılayan nitelikte olmadı.

12 Mart dönemini izleyen ilk genel seçimlerden CHP'nin emekçi kitlelerin ve sol'un desteğiyle en büyük parti olarak çıkması büyük burjuvaziyi ve onun politik partilerini telaşlandırdı. CHP de aslında bir burjuva partisiydi ama, büyük burjuvazi için önemli olan, CHP'nin niteliği değil, emekçi kitlelerin ona, sermayeye karşı, emekten yana bir parti olduğu kanısıyla destek olması, oy vermesiydi. CHP'nin bu başarısı, büyük burjuvazinin ve onun "has evlat" partisi AP'nin kitle tabanını yitirmesi sürecinin hızlandığını gösteriyordu.

Büyük burjuvazinin partisi olma konusunda AP'nin yerini alma ve kendi kitle tabanını geliştirme karar ve çabasında olan MSP'nin CHP ile oluşturduğu koalisyon hükümetinde çıkardığı güçlükler, koalisyonun büyük kanadı olduğu halde CHP'nin iktidarda üstünlük sağlayamaması, hükümette olduğu halde gerçek iktidar olamaması ve bu durumda, bu meclisten başka hükümet çıkmaz, genel seçimlere gidilir hesabıyla hükümetten çekilmesi büyük burjuvaziye ve onun parlamentodaki diğer partilerine ise arayıp da bulamadıkları fırsatı verdi.

1974'te yapılacak bir erken seçimden CHP'nin daha da güçlenerek çıkması büyük bir olasılıktı. Ne büyük burjuvazi ile onun iç ve dış ortakları, ne diğer partiler buna razı olamazlardı. Erken seçim kişi olarak da parlamenterlerin işine gelmezdi. Büyük burjuvazi toparlanıp birleşme hareketine hız verdi. Dört partili MC oluşturuldu ve iktidara getirildi. Dört partili olmasına rağmen MC parlamentoda çoğunluğa sahip değildi, ama, sağlandığı ısrarla söylenen bir takım çıkarlar yoluyla ve erken seçim tehlikesi karşısında bir kısım "bağımsızlar"ın da desteğini ve hükümet programı için oylarını kazanması güç olmadı.

MC'nin iktidara gelince başlattığı ve 1976'da sürdürdüğü politika, koalisyon partileri arasındaki çekişmeler ve MC'nin sınıfsal dayanağı büyük burjuvazi içindeki gelişmeler kalın çizgileriyle açıklamaya çalıştığımız bu çerçeve içine oturtulunca anlam kazanır, gerçek nitelikleri kavranabilir.

Milliyetçi Cephe iktidarı sanayileşmenin vardığı bugünkü aşamasındaki gerekli ihtiyaçlarını ancak çok kısa vadeli yöntem ve tedbirlerle karşılayabildi. Böylece durumu "idare etti". Bu sayede burjuvazi tümünde işlerini yürüttü, kârlarını arttırarak sürdürdü. Ama dış

ticaret ve ödemeler dengesi açığı büyük boyutlara ulaşarak sürüyor, döviz darlığı ve finansman kaynağı sıkıntısı da öyle. Milliyetçi Cephenin işçi ve emekçi kitlelerin yükünü çok daha ağırlaştıracak "köklü tedbirler" almadan durumu daha fazla idare edebilmesi imkansızlaştı. Demirel'in ve diğer AP yöneticilerinin baharda erken seçimden söz etmeye başlamalarının tek nedeni budur.

Büyük burjuvazinin egemenliğini pekiştirmek yönünde Milliyetçi Cephe iktidarı ekonomik alanda olduğundan daha büyük beceri gösterdi. Yitirilmekte olan kitle tabanını yeniden oluşturup güçlendirmek için Milliyetçi Cephe iktidara gelir gelmez kolları sıvadı. Yekten yapılabilecek ilk iş olarak hemen TRT'ye el koydu. Kitleleri ideolojik etki ve baskı altına alabilmek için radyo ve televizyon etkin bir araçtı. Bu araçla milliyetçi cepne ve buyük burjuvazi sesini, ideolojik propagandasını ülkenin en ücra köşelerine kadar ulaştırabilirdi. MC'nin TRT'ye el koyuşunu yargı organları hukuken aykırı görüp mahkum ettiyse de MC iktidarı buna direndi ve hâlâ da direniyor. Kitleleri etkilemekte bu kadar önemli olan bir araçtan kolay kolay vazgeçemezdi.

Milliyetçi Cephe kitle tabanını oluşturmak, burjuvazinin iktidarını pekiştirmek hedefine yönelik çok bilinçli ve planlı bir politika yürütegelmiştir. Cepheyi oluşturan partiler arasındaki çekişmeler ve bunun yolaçtığı dalgalanmalar bir gerçeği gözden kaçırmamalıdır. Öğretmen okullarından ve eğitim enstitülerinden binlerce öğrencinin uzaklaştırılması, bu oğretım kurumlarına ülkücü gençlerin ve komandoların alınması Eğitim Enstitüleri sınavlarının "ayarlanması" orta öğretim ders kitapları rezaleti, genel öğretmen kıyımı, hep, genç kuşakların kafa yapısını biçimlendirip şartlandırarak, bugünden yarına kitle tabanını oluşturmak politikasının uygulamalarıdır. Bu yöntemler, silahlı saldırılar, kanlı olaylar, cinayetlerle tamamlanmaktadır. Bu tür saldırıların son zamanlarda orta öğretim kurumlarına yönelik olarak yoğunlaştırıldığı dikkat çekicidir. Önümüzdeki yıllarda üniversite genç ilgini oluşturacak olan kitlenin daha orta öğretim aşamasındayken hizaya getirilmesine çalışılmaktadır. Orta öğretimde uygulanan, alınacak öğrencileri seçme ve ideolojik şartlandırma yöntemleri bugün üniversiteler düzeyinde aynı kapsam ve başarıyla uygulanamadığından, bu kurumlarda kaba kuvvet baskı ve saldırıları, "faili meçhul" cinayetler ön plana çıkmaktadır.

Kitle tabanı oluşturma politikasının bir diğer belirtisi de öğrenci, öğretmen, memur ve işçi kitleleri içinde sağcı, faşist orgütlenmelerin oluşturulması ve geliştirilmeye çalışılmasıdır. Bu tür örgütlenme öğrenci kesiminde en belirgindir. Ülkücülerin, komandoların yüksek öğrenim gençliği arasında alanı dardır, sayıca azdırlar. Ama "devlet güvenlik kuvvetlerinin yardımcısı" sayılıp Milliyetçi Cephe iktidarınca

korundukları için azgın silahlı saldırılarını, cinayetlerini tırmandırarak sürdürebilmekte, kendilerinden olmayan yansız öğrenci kitlesini bir ölçüde baskıları altına alabilmektedirler.

Büyük burjuvazinin siyasal egemenliğini ve bunun aracı olan MC koalisyonu iktidarını pekiştirme politikasının bir diğer yönü de devlet aygıtının tam ele geçirilmesi uygulamalarıdır. Genel kural olarak devlet aygıtı ve onu somutta oluşturan bürokrasi egemen sınıf burjuvazinin iktidarını yürütme aracıdır. Ama toplumların hızlı bir değişme içinde bulunduğu, sınıf mücadelesinin artarak belirginleştiği, demokratikleşmenin, sol gelişmelerin güçlendiği günümüzde bu toplumsal gelişmeler sivil-asker bürokrasiye, kadrolara da yansımakta, demokratik toplumsal muhalefet o katlarda da uç vermektedir. Bunun için MC iktidarı devlet aygıtını da kendi politik tutumu açısından "temizleme", devlet kodrolarını sağcılaştırma ve faşistleştirme operasyonuna girişmiştir. Bu uğurda yalnız "memur kıyımı" ile de yetinmemekte, binlerce gereksiz yeni kadrolar yaratıp bunları da kendi yandaşlarıyla doldurmaktadır. Bu operasyonlardan maksat sadece kendi adamlarına çıkar, "yemlik" sağlamak değil, yukarıda işaret ettiğimiz gibi asıl devlet aygıtını tam ele geçirmek, kontrol altına alabilmektir.

MC iktidardan düşüp yerini yeni bir hükümet aldığında demokrasi ve hukuk devleti ilkelerine saygılı olunacaksa, Milliyetçi Cephenin devlet aygıtı, kadroları üzerinde gerçekleştirdiği bu operasyonların sonuçlarının ortadan kaldırılması gerekecektir. Bu konuda, sadece, haksız kıyıma uğrayanların haklarının iadesi yetmez.Politik amaçlarla şişirilmiş kadrolar kaldırılarak, görevlerin yapılmasına yeterli nitelik ve nicelikte bir devlet kadroları değerlendirmesine gidilmeli ve MC iktidarı döneminde görevini her ne biçimde kötüye kullanmış olanlardan hesap sorulup yaptıklarından sorumlu tutulmalıdır.

Büyük burjuvazinin siyasal egemenliğini ve bunun aracı olarak kendi iktidarını pekiştirme yönünde bu bilinçli ve planlı politikayı izleyen MC koalisyonu, bir yandan da demokratik toplumsal muhalefeti doğrudan pervasız baskı, saldırı, cinayetlerle sindirmek, geriletmek uğraşı içindedir. Öğrencilere, öğretmenlere, yargıç ve savcılara, işçilere demokratik örgüt sendika ve siyasi parti merkezlerine karşı can, konut ve demokratik özgürlük güvenliğini ortadan kaldıran saldırıların nedeni budur. Dinsel etnik ayrışımları kışkırtıp olaylar çıkartılmasının, ırkçı, faşist baskı ve saldırıların, Doğu ve Güneydoğu illerinde açıkça ilan edilmemiş bir sıkıyönetim uygulamalarının nedeni de budur. Demokratik toplumsal muhalefeti parçalamak, sindirmek, geriletmektir.

Milliyetçi Cephenin iktidarda kalıp kalmayacağını belirleyecek parlamento içi oylamalarda gerekli çoğunluğu sağlamasına ve iktida-

rın dolayısiyle büyük burjuvazinin siyasal egemenliğini pekiştirmek yönünde böyle bilinçli, planlı bir politika izlemesine rağmen rayına sağlam oturmuş, iç uyumluluğa sahip bir iktidar olamamıştır. Son günlerde ise iyice sallantılı bir durum göstermektedir. Bunun nedenlerini birkaç noktada özetlemek mümkündür. Birincisi, partiler sosyal sınıf ve tabakaların politik örgütleri olmak ve dayandıkları, temsil ettikleri sınıflara hizmet etmekle beraber, parti olarak özel çıkar ve hesapları ve yöneticilerinin, nüfuzlu unsurlarının kişisel hesapları da vardır. Milliyetçi Cepheyi oluşturan dört partinin ve yöneticilerinin bu düzeydeki hesap ve çıkarları MC iktidarını güçlü kılabilecek ölçüde uyumlaştırılamamış, koalisyon içi çekişmeler zaman zaman koalisyonu parçalama noktasına varacak şiddette süregelmiştir. Koalisyonun başı Demirel'in vermiş olduğu açıklar ve yakınları hakkındaki kabarık yolsuzluk dosyaları dolayısiyle kolayca vurulabilir zayıf noktaları bulunması ve her ne pahasına iktidarda kalmanın onun siyasal kariyeri için ölüm dirim önemi taşıması, koalisyon ortaklarına, özellikle ikinci büyük ortak MSP'ye sürekli baş kaldırmak ve kendi çıkarına artan taleplerde bulunmak olanağını vermektedir. Demirel koalisyon ortaklarını kendi liderliği altında hizaya getirebilecek, koalisyon içi belli bir uyumluluğu sağlayabilecek güçte değildir.

İkincisi, AP hâlâ büyük burjuvazinin partisi olma niteliğini korumakla birlikte, 1965-69 döneminde olduğu gibi bu sınıfın tam ve tartışmasız desteğine sahip değildir. "Anadolu burjuvazisi" denilen, aslında yeni palazlanan burjuvazi kesiminin temsilci ve sözcüsü olarak ortaya çıkan MSP'nin büyük burjuvazinin bir kesimiyle ilişkileri olduğu biliniyor. Şimdi MSP iktidarda ve iktidarın anahtar partisi olmanın olanaklarından faydalanarak büyük burjuvaziyi kendine çekmeye, büyük burjuvazinin partisi olmada AP'nin yerini almaya çalışıyor. Bunun için ağır sanayiyi, yatırım malları sanayiini geliştirme şampiyonluğu yapıyor. Devlet bu alanlarda temel işletmeleri kuracak, özel sektör de bu kuruluşların ürettiği ara ve yatırım mallarını kullanan sanayi dallarını geliştirecek. Yine aynı nedenle MSP dış ticareti, ithalatı kontrol altına almaya uğraşıyor, ithalatta Ticaret Bakanlığı yanında kendi elinde olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının da söz ve karar sahibi olmasını istiyor; bu isteğini önemli ölçüde elde etti de. AET'ye (Ortak Pazar'a) karşı çıkışının ve bunun sonucu olarak, AET'den ithalat kotalarının ilan edilmeyişinin ve fiyatları en ucuz ülkeden ithalat yapılması ilkesinin benimsenmesinin altında da bu toplulukla yapılmış olan Katma Protokolden şikayetçi olan büyük burjuvazinin sanayi çıkarları kesimini kazanma hesabı yatıyor.

Milliyetçi Cephe içinde en uyumlu olan AP ile MHP'dir. Parlamentoda sadece üç üyesi olan MHP'ye iki bakanlık verilmesi, Türkeş'

in "güvenlik işlerini tedvir" ile görevli Başbakan Yardımcılığına getirilişi, Milli Eğitim Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsü gibi politik olanaklar açısından önemli Bakanlık ve kuruluşların kadrolarının MHP'liler ve yandaşlarıyla doldurulmasına müsaade edilmesi, Demirel'in ve onun arkasında da büyük burjuvazinin, işçi sınıfı başta olmak üzere demokratik toplumsal muhalefeti baskı altında tutma, ezme ve geriletme politikasının bir parçasıdır. Türkeş'e ve onun partisine ve yandaşlarına bu denli geniş olanaklar sağlanmasının nedeni ve anlamı budur. Ama Türkeş'in bu olanakları kullanmada pervasızlığın ölçüsünü kaçırması, Demirel'i bu varılan noktada MHP'yi dizginlemek zorunluluğunda bırakmıştır. "Güvenlik işlerini tedvir" ile görevli beş kişilik kurul, Türkeş dışarıda bırakılarak üç MSP'li ve iki AP'li bakanla yeniden düzenlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Enstitüleri giriş sınavlarını, sonuç değişmese de hiç değilse usulen yenilemek ve orta öğretim kitaplarından bir kısım paragraf ve sayfaları çıkarmak durumunda kalmıştır. Genel Kurmay Başkanının görev süresinin bir yıl uzatılacağı ve böylece MHP'nin istediği komutanın bu göreve gelemeyeceği, gelemeyince de emekli olacağı anlaşılmaktadır. Türkeş'in Demirel ve büyük burjuvazinin kendisine bugünkü koşullarda uygun gördüğü görevle, demokratik toplumsal muhalefete karşı baskı ve saldırı aracı olma göreviyle yetinmek istemediği, kara kuvvetlerinde, jandarma ve poliste sahip olduğunu iddia ettiği güce ve komandolarına dayanarak tek başına iktidar olma veya bir askeri iktidar oluşturma hesabı içinde hareket ettiği ihtimal dışı değildir.

Büyük burjuvazinin en gerici kesimi MHP'nin bu hesabını destekliyor olabilir. MC iktidar koalisyonunun parçalanıp parçalanmayacağı tartışılırken hep MSP üzerinde durulmaktadır. Oysa MHP'nin devlet aygıtında ele geçirdiği fiili güce dayanarak MC iktidarının sürdürülmesi yönünde koalisyon ortaklarına baskı yapmakta olabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Milliyetçi Cephe iktidarının oturmuş iktidar olamayışının ve anlatılan bu koalisyon içi çekişmelerin temelinde MC'nin sınıfsal rayına sağlam oturamayışı yatmaktadır. Büyük burjuvazinin desteği, kendi içindeki kesimlerin ayrışmasına paralel olarak MC'yi oluşturan partiler arasında dağılmaktadır ve söz konusu partiler bu desteği kendilerinden yana çekme yarışındadırlar.

Son nokta olarak, demokratik toplumsal muhalefetin her türlü hukuka aykırı işlemlere, baskılara, saldırılara, can ve mal güvenliğinin ortadan kaldırılmasına karşın sindirilememesi, geriletilememesi, MC'nin "güçlü iktidar" olabilmesini engellemektedir. İşçi sınıfı, emekçi kitleler, demokratik güçler ve sosyalist hareket mücadelesini sürdürmekte ve geliştirmektedirler. Milliyetçi Cephe koalisyonunun hükü-

met olmasından biraz sonra Türkiye Işçi Partisi'nin kurulması, işçi sınıfımızın büyük burjuvaziye ve gerici, tutucu güçlere karşı verdiği en anlamlı cevaptır. Türkiye İşçi Partisi o günden bu yana sağlıklı bir gelişme göstermiş ve güçlenmiştir. Demokratik kitle örgütleri genelinde canlı ve dirençlidir. İlerici, sol yayınlar da öyle. Can güvenliğini yok edici saldırılara, cinayetlere karşın öğrenci gençlik MC'nin istediği hizaya getirilememekte, kontrol altına alınamamaktadır. Dinsel ve etnik ayrışımları kışkırtıp olaylar çıkarma, baskı ve saldırılar düzenleme girişimlerine bu toplum kesimleri karşı çıkmakta, direnmektedirler. Devlet aygıtını ele geçirme, sağcılaştırma ve faşistleştirme operasyonları MC'nin istediği sonuçları tam vermemekte, kimi kadrolar ve kimi kurumlar MC iktidarının hukuka aykırı işlemlerine, yolsuzluklarına karşı koymakta, ve hukuk devleti ilkesine, demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmaktadırlar.

Yine de MC, iktidardan düşürülememektedir. MC, ne iktidara sağlam oturabilmiş, ne de iktidardan düşürülebilmiştir. MC'nin bu ikili durumunun nedenleri, toplumun sınıfsal yapısında, sınıfsal güç ilişkilerinde yatmaktadır. Büyük burjuvazinin ikili durumuna bu bölümün ilk kısmında işaret edilmiştir. Buna ilişkin olguları, taşıdığı önem dolayısiyle, bir kez daha tekrarlamakta yarar vardır. Türkiye'de kapitalistleşmenin gelip dayandığı noktada sanayinin ve sanayileşmenin sürdürülmesinin sorunları ön plana çıkmaktadır. Ama büyük burjuvazinin sanayi çıkarlarının ağır bastığı kesimi kendisine ve özel sektör sanayileşmesine uygun politikayı diğer kesimlere, ticaret, tarım, emlak burjuvazisine dayatıp kabul ettirecek güçte değildir. Daha önemlisi, bir türlü sindirilip geriletilemeyen, tersine güçlenen demokratik toplumsal muhalefet karşısında sınıfsal egemenliğini koruyup, pekiştirmek için başta büyük burjuvazi olmak üzere egemen sınıflar kendi içlerinde bütünleşip birleşmek zorunluluğunu duyuyor. Ama sorun burada bitmiyor. Büyük burjuvazinin sanayi çıkarları ağır basan kesimi için, üretimde doğrudan ele geçirdiği artık değer toplamını büyütmek zorunluluğu, ticaret, taşınmaz mallar, tarım ve serbest meslek kesimlerinden sanayiye fon aktarabilmesine yönelik taleplerinin önüne geçti. Sanayici kesim bu taleplerini hiç değilse şimdilik arka plana alarak, işçi sınıfı ücretlerinin, ek ödemelerin, parasal yönü olan sosyal haklarının dondurulmasını, en azından artışlarının yavaşlatılmasını gerçekleştirebilmek için diğer büyük burjuva kesimleri yanına çekmek, onlarla güçbirliği etmek yolunu seçti. Bundan da öte orta ve küçük burjuvaziyle de bütünleşmeye, ittifak kurmaya kalkıştı. Yeni kurulan Hür Teşebbüs Konseyi'ne sanayi ve ticaret örgütleri yanı sıra Ziraat Odalarının ve Esnaf ve Zanaatkârlar derneklerinin de alınmasının anlamı budur.

Sanayiciler, bir yandan "lokavtı grevden güçlü" kılmak amacıyla kendi içlerinde geliştirdikleri dayanışma ve kurdukları milyarlık "lokavt ve grev" fonuyla, öte yandan, büyük burjuvazinin diğer kesimleriyle ve orta ve küçük burjuvazi ile oluşturmaya çalıştıkları bütünleşme ve birleşme sonucu işçi sınıfı karşısında daha güçlü ve dayanıklı olacaklarını hesaplamaktadırlar. Böyle bir dayanışma ve birleşme, politik iktidarı, hükümeti daha güçlü biçimde etkileme amacına da yöneliktir. Milliyetçi Cephenin politikası büyük burjuvaziden yana olmuş, ona çıkarlar sağlamıştır. Ama, hem işçi sınıfından gelecek büyük tepkiyi göze alamadığından, hem de yaklaşan seçimlere ilişkin oy hesapları nedeniyle MC hükümeti işçi ücretlerini ve ek ödemelerini dondurma taleplerine kulaklarını tıkamış, Demirel "işçilerden hak alınmaz, verilir. Siz kendi davranışlarınızı düzeltin" yollu demeç vermek gereğini bile duymuştur. Şimdi büyük burjuvazi ve onun içinde büyük sanayiciler Hür Teşebbüs Konseyi'nin kurulmasına öncülük etmekle hükümet üzerinde daha güçlü bir etkinlik kazanma girişimindedirler. Yetkilileri, Konsey'in politik amacı olduğunu açıkça belirtmişlerdir.

BURJUVAZİNİN BİR KESİMİ CHP'YE YÖNELİYOR

Kendi iç kesimleri arasında birleşip orta ve küçük burjuvaziyi yedeklerine alarak ekonomik ve politik egemenliğini pekiştirme yolunda ilerleyen büyük burjuvazi, politik iktidarı için parti tercihinde ihtilaflı ve tereddütlü olmuştur. Büyük ve ağır basan kesimi MC yanlısı olmuş, onu tutmuştur; bunun için de Milliyetçi Cephe koalisyonu tüm iç çekişmelere karşın dağılmamış, iktidarda kalmıştır. Milliyetçi Cepheyi tutan bu kesimin içinde sıkıyönetimden, askeri cuntadan, tam boy açık faşizmden yana unsurlar da vardır. Ama sanayi çıkarlarının ağır bastığı kesimin bir bölümü, "dünyanın nereye gittiğini gören akıllı işverenler" diye nitelenen bölümü CHP'yi bir iktidar partisi alternatifi olarak görmeye başlamışlardır. Daha Milliyetçi Cephe koalisyonu kurulur ve iktidara hazırlanırken, Çukurova ve İzmir büyük burjuvazisinin özellikle bu iktidardan yana oldukları, İstanbul büyük burjuvazisinin veya önemli bir kesiminin ise karşı tutumda oldukları ve CHP'ye eğilim gösterdikleri haberleri basında çıkmıştı. 1976'da CHP'ye yönelik eğilim daha da belirginleşti. Emekçi ve işçiler arasında kitle tabanı, itibarı olan CHP'nin Ecevit liderliğinde bu kitleleri daha demokratik yöntemlerle kontrol altına alabileceği, "çalışma barışı" ve "aşırı talepler"den vazgeçme doğrultusunda yönlendirebileceğini hesaplamaktadır. Ecevit'in Batılı sosyal demokratlarla iyi ilişkiler içinde olmasının AET ile ilişkileri düzeltmede, Batı pazarlarını açmada işe yarayabileceği; askeri bir yönetime açık tam boy faşizme karşı çıka-

cak Batı Avrupa'nın bir CHP iktidarını noş karşılayabileceği düşüncesi de bu hesabın içindedir. Batı'nın gelişmiş kapitalist dünyasında görülen, toplumların sola kayışını sosyal demokrasiye kanalize edip o çizgide tutma eğilimi bizim büyük burjuvazi içinde de başgöstermiştir. Açık tam boy faşizmin, askeri cuntaların sosyalizme yönelik gelişmeleri yok edemediği ve sorunlara çözüm getiremediği gerekçesiyle toplumsal gelişmeyi sosyal demokrat çizgide durdurma eğilimi ağırlık kazanmaktadır.

CHP de kendi parti yapısında demokratik, ilerici unsurları arka plana itip, hatta tasfiyeye yönelip, son kurultayından daha sağ yönetici kadrolarla çıkarak ve yeni programıyla büyük burjuvaziye Türkiye' nin bugünkü koşullarında onların varlığını ve çıkarlarını koruma doğrultusundaki önerilerini sunarak, kuşkuları gideren, güvence veren bir davranış göstermiştir. CHP'nin DİSK'in içine sokulması ve bu Konfederasyonun üst yönetiminin elbirliğiyle sosyalistlerin tasfiyesine, DİSK'in CHP'lileştirilmesine koyulması da büyük burjuvazinin güvenini ve CHP'ye "teveccühü"nü artırmıştır. Şimdi bu üçlü güç, büyük burjuvazi, CHP ve DİSK üst yönetimi DİSK'i "arındırmak" ve "ehlileştirmek" operasyonunu yürütmektedir.

BÜYÜK BURJUVAZİNİN GÖNLÜNDEKİ ASLAN: AP — CHP KOALİSYONU

Bununla beraber, büyük burjuvazinin bir "akıllı" kesiminin dahi tüm ağırlığını CHP lehine koyduğu veya koyacağı sanılmamalıdır. Köy kentler, hele halk kesimi gibi projeler büyük burjuvazi için de bir ölçüde kuşkulu, tartışmalı konulardır. Asıl ağır basan faktör de diğer kesimlerden kopmamanın , birliği korumanın yukarıda anlattığımız nedenlerle birinci derecede önem taşımasıdır. Ayrıca yaklaşan seçimlerde CHP'nin tek başına iktidar olabilecek kadar oy alacağı da kesin değildir. Bu durumda büyük burjuvazinin "akıllı" kesimi sınıfsal birliği korumaktan yanadır ve kendi açısından en iyi çözümü CHP-AP koalisyonunda, en azından uyumluluğunda görmektedir. CHP kendi soluna, AP de kendi sağına duvar çekse ve iki büyük parti belli bir çerçeveyle sınırlı iktidar-muhalefet ilişkileri içinde ülkeyi yönetseler, büyük burjuvazi için ideal çözüm olurdu. Büyük burjuvazinin istediği bu çözümün gerçekleşmesi olanaksız da değil.

1970 öncesinde Ecevit "Ortanın Solu" kitabında böyle iki duvar arasında iki büyük partinin münavebeli yönetimi önerisini ortaya koymuştu. Şimdilerde ise Ecevit, Türkiye'de Batı'daki demokrasilerin aynısı, "ne bir fazla, ne bir eksik" bir demokrasi istediğini, Ceza Kanununun 141 ve 142. maddelerini kaldıracağını söylemekle birlikte, pratikte "sola duvar" çekmeyi sürdürüyor; solundakilerle, sosyalist hare-

ketle tüm diyaloğu, güçbirliğini reddediyor. Demirel'in ve ortaklarının durmadan tekrarladıkları "CHP solcuları, komünistleri, anarşistleri koruyor" suçlamasına Ecevit ve arkadaşları çok duyarlı ve bu yüzden çok çekingen. Oyuna gelmemek, provokasyonlara düşmemek sözde gerekçesiyle kendi nicel gücünü, kitle tabanını dahi harekete geçirmekten, demokrasi mücadelesine sokmaktan geri duruyor. Parlamento içinde de 140 üyelik gücünü gereğince kullanıp, etkin, sonuç alan bir mücadele veremiyor. Kısacası CHP, bir tıkanıklığa gelip dayanmış durumda.

Son günlerde Ecevit'in "can güvenliğini sağlamak ve rejimi kurtarmak" için sağ sol demeden herkesle ve — tabii AP ile — diyaloğa, işbirliğine hazırım, demesi bu işaret edilen tıkanıklığı açıcı bir yol değildir. Can güvenliğini ortadan kaldıran, olayların, demokratik parlamenter rejimi tümüyle yoketmeye yönelik faşizan tırmanışın baş sorumlusu Demirel ve AP'dir; MHP'yi bu yönde bir araç olarak kullanmışlardır. MHP böyle bir araç olmanın ötesinde kendi hesaplarını yapmış ve yürütmüştür, kendisinin başını çekeceği bir askeri yönetimin gerçekleştirilmesi bu hesapların içindedir. Demirel'in ve AP'nin durumu ve rolü kamuoyu önünde açığa çıkarılıp saptanmalıdır. Bu açığa çıkarma ve saptama, bir seçim hükümetinin kuruluşunda MHP'nin yanısıra AP'yi de hükümet dışı bırakmakla olur. AP'nin ikinci büyük parti olarak içinde yeralacağı bir hükümet, can güvenliğini sağlama ve demokratik hak ve özgürlükleri koruma açısından gerekli güç ve etkinlikte olamaz; ayrıca böyle bir formül Demirel'i ve AP'yi yaptıklarının sorumluluğundan aklama anlamına gelir.

CHP İKİLEMİN KISKACI İÇİNDE

CHP'nin tıkanıklığı bir ikilemin kıskaçları arasında sıkışmış olmasındandır. CHP, hem iktidara gelebilmek için büyük burjuvazi ile ABD'ye güvence verme gereğini duyduğu için, hem de düzen değişikliği sloganına rağmen programı ve politikası zaten kapitalizmin çerçevesi dışına çıkmayı öngörmediği, tersine, kapitalizmi "çağdaşlaştırıp" işlerliğe kavuşturmayı amaçladığı için, 1973'teki konumundan daha sağa kaymıştır ve kayma eğilimi sürmektedir. Bu sağa kayış kitle tabanını zayıflatma tehlikesini taşımaktadır. (Parlamenter maaşlarına zam konusundaki davranışı ve şimdi AP'ye el uzatmaya kalkması kendisini destekleyen kitlelere ters düşmüştür.) Kitle tabanından kayıplara uğraması ise iktidar şansını azaltmaktadır. Kitle tabanını,seçim şansını yitirmeye başlayınca da, büyük burjuvazi ve ABD için iktidarın "ikinci alternatif partisi" olabilmesi olanağı zayıflayacaktır. Günümüz dünyasında bir ikilemin kıskaçları arasında sıkışmak yalnız CHP'nin

değil, dünyada sosyal demokrasinin açmazıdır.

Kitle tabanını koruyabilmek için, CHP'nin gerçekten demokratik, ilerici bir çizgide olup bu çizgide etkin, kitlesel demokratik mücadele vermesi, kendi sol'una duvar örmek değil, açılması gerekir. CHP, hem büyük burjuvaziyi ve ABD'yi kollamak, hem kitlelere yaranmak, onların desteğini almak gibi iki yanlı bir politika gütmekten vazgeçmek, kitlelerin olabildiğince ilerici, demokratik partisi olmak durumundadır. CHP demokratik hak ve özgürlüklerden ödün vermez, emekçi kitlelerin hak ve çıkarlarını inandırıcı biçimde savunur, sorunlara bu açıdan gerçekçi ve geçerli çözümler önerirse, çekingenlikten sıyrılıp parlamento içinde ve dışında güçlü ve etkin bir mücadele verirse, solundaki güçlere, sosyalist harekete açık bir tutumda olursa, hem kendisi, hem tümünde demokratik toplumsal muhalefet güçlenmiş olur; böyle bir güç anti-demokratik, faşizan tırmanışları geriletmede CHP'nin biçimsel olarak iktidara gelmesinden daha etkin olur. Oyların ve parlamentoda sandalyelerin çoğunluğu kazanılarak hukuk düzeyinde iktidar olunabilir, hükümet oluşturulabilir,ama gerçekten, yani güçlü, etkin ölçüde iktidar olunmayabilir. İlerici demokratik bir iktidarın nesnel, gerçek dayanağı, işçi, emekçi kitleler, toplumun demokratik güçleridir. (Alkışlar)

Bunun için, önümüzdeki seçimlere ilişkin temel sorun, her ne pahasına ve her ne suretle olursa olsun CHP'nin oy çoğunluğunu kazanıp iktidara gelmesi değildir. Asıl sorun, demokratik toplumsal muhalefetin güçlendirilmesi ve bunun bir gereği olarak CHP'nin ulusal bağımsızlıktan ve demokratik hak ve özgürlüklerden yana tereddütsüz, açık bir tutum alması ve bu yönde politik görevlerini yerine getirmesidir.

CHP içindeki demokratik, ilerici unsurların, muhalif kanadın CHP'ye, bütünlüğünü koruyarak, böyle bir nitelik kazandırabilmeleri bugün için kuşkuludur. Partinin kongreleri sırasında bu unsurları tasfiye etmek, en azından etkisizleştirmek için yapılanlar günlük basın sayfalarına kadar dökülmüştür. Kurultay'dan CHP daha sağ bir yönetici kadroyla çıkmıştır. Muhalefetin eştürden ve bütünleşmiş olmadığı görülmüştür. Bu gözlenenler bir yana, CHP öz niteliği itibariyle kaygan eğik bir yüzey üzerindedir. Türkiye gibi emperyalist-kapitalist dünyaya, onun uluslararası tekellerine bağımlı ve kendisi de tekelleşmeye yönelmiş geri kapitalist bir ülkede, kapitalist düzeni "çağdaşlaştırma" ya, işlerliğe kavuşturmaya yönelik bir çizgi izleyerek demokratik hak ve özgürlükleri geliştirebilmek, emekçi halk kitlelerinin çıkarlarına hizmet etmek mümkün değildir. Kapitalizm çerçevesi içinde emekçi halktan yana ödünler koparmak çizgisinde, kısacası sosyal demokrat çizgide kaldıkça CHP kaygan ve eğik yüzeyden aşağı, yani sağa doğru

kaymak eğilimini koruyacaktır.

Günümüzde, tüm kapitalist dünyada ve Türkiye'de, demokrasinin tutarlı savunucusu ve politik/toplumsal demokratikleşme sürecinin öncü ve itici gücü işçi sınıfıdır. Demokrasinin gelişip genişlemesi, demokratikleşme sürecinin hızlanmasiyle işçi sınıfının yitireceği hiç bir şey yoktur, kazanacağı çok şey vardır. (Alkışlar) Demokrasi ve sosyalizm için mücadele iç içe geçmiş, bütünleşmiştir. Bu nedenledir ki sermaye sınıfı büyük burjuvazi demokrasiden ve demokratikleşmenin ilerlemesinden ölüm fermanını görmüş gibi korkmaktadır.

İşçi sınıfı toplumsal mücadelede önderlik görevini politik örgütü, partisi aracılığıyla yerine getirir. Önderlik demek, işçi sınıfı kitlesini ve diğer kol ve kafa emekçisi kitleleri etkilemek, onların politik/toplumsal mücadelesini yönlendirebilmek demektir. İşçi sınıfının bilimsel sosyalizmi kılavuz bilen ve kapitalizmden sosyalizme geçişi hedef alan patisi bir yandan işçi ve emekçi kitleler içinde örgütlenişini geliştirerek; bilimsel sosyalizmi, programını, somut sorunlara getirdiği somut çözümleri kitleler içinde yayarak; kitlelerin demokratik özgürlükleri, hak ve çıkarları uğrunda etkin mücadeleler vererek, Parti örgütü dışında kalan kitleleri demokratik kitle örgütleri içinde birleştirip harekete geçirerek önderlik görevini, kitlelerin politik/toplumsal mücadelesini yönlendirme görevini başarmaya çalışır. Bütün bu işler, parti gelişip güçlendikçe adım adım ele alınıp başarılır. Ancak bu çok yönlü çalışmalara rağmen, parti ne denli gelişip güçlense, işçi ve emekçi kitlelerin tümünü doğrudan örgüt ve etki alanına almaz. Onun için parti bir yandan da kitle tabanı olan demokratik, ilerici nitelikteki politik ve politik olmayan örgütleri de demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi doğrultusunda etkilemeye çalışır. Bu tür kuruluşlara ilişkin değerlendirme ve eleştiriler yaparak, tartışmalar açarak, kamuoyunu uyararak etkilemeyi sürdürür. Giderek bu kuruluşlarla diyalog kurmayı, bağımsızlık ve demokrasi konusunda ortak bir platform üzerinde anlaşmayı, güç ve işbirliğini gerçekleştirmeyi amaçlar ve koşullar elverdiğinde gerçekleştirir de. Kapitalist dünyada gelişmeler bu biçimde seyretmektedir. Türkiye'de de böyle olmaktadır ve bu süreç giderek daha da güçlenecektir. CHP'yi ilerici, demokratik çizgiye çekebilmek, bu çizgide tutup geliştirebilmek bakımından en büyük etken, sosyalizm ile birlikte bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin görevlerini de bir bütün olarak yüklenmiş olan işçi sınıfının politik hareketidir, Türkiye İşçi Partisi'dir. (Alkışlar)

Türkiye'de faşizmin geriletilmesine, demokrasinin geliştirilmesine ve buna ilişkin olarak CHP'nin konum ve işlevine, yaklaşan genel seçimlere bu açıdan bakıp, bu çerçeve içinde sorunu değerlendirmek gerekir. Durum böyle iken, seçimlerde CHP konusunu tek başına ele

alıp, aman MC gitsin de ne olursa olsun gibi bir tutumun oldukça yaygın olduğu görülüyor. Bunun en göze çarpan nedeni Milliyetçi Cephe yönetiminde,baskı ve saldırıların, cinayetlerin dayanılmaz bir çizgiye ulaşmış olmasıdır. Bir an önce ondan kurtulup biraz rahat edilmesi, ortalığın yatışması, ferahlaması anlaşılır bir ruh hali. Ama büyük burjuvazi, ABD ve AET ile uzlaşmaya yatkın, sosyalist harekete açılmaya karşı; hukuken iktidarda olup da gerçekten iktidar olamıyabilecek bir CHP yönetimi sorunlarla da ne derece başa çıkabilir, faşizmi ve gericiliği ne derece geriletebilir, demokratik özgürlükleri ve emekçi halkın çıkarlarını ne derece savunabilir? Bunun üzerinde durmak gerekir.

CHP'yi kayıtsız şartsız destekleyip iktidara getirme konusunda ileri sürülen bir gerekçe de şudur: Bugün Türkiye'de demokrasi kısıtlı, siyasal partiler yelpazesi ve parlamento işçi sınıfının partisine kapalıdır. CHP iktidara gelir, politik özgürlükleri genişletirse, o zaman Batılı demokrasiler gibi bir parlamenter çoğulcu demokrasi gerçekleşir. Ve o zaman, bir görüşe göre, işçi sınıfının partisi kurulur, ülke politikasında yerini alır; bir diğer görüşe göre de, işçi sınıfının varolan ama yasaklanmış bulunan partisi yasal düzeye çıkar, işçi sınıfının politik mücadelesini demokratik özgürlükler ortamında geliştirir. Bu iki görüşün temel ortak noktaları şunlar: 1) Türkiye'de demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesini, işçi sınıfının politik ve ideolojik mücadelesinin üzerine konmuş yasakların, ipoteğin kaldırılmasını CHP'den beklemek ve CHP'nin bunu başarabileceğine inanmak, 2) CHP'nin solunda, işçi sınıfının bilimsel sosyalizme dayanan ve kapitalizmden sosyalizme geçişi hedef alan partisine olanak, yer olmadığını iddia etmek; 3) Bu iddianın sonucu olarak da Türkiye İşçi Partisi olgusunu yadsımak, hatta mahkum etmek.

CHP'nin demokratik özgürlükler mücadelesinde neyi yapıp yapamayacağını ve yapabilmesinin koşullarını yukarıda belirttik. Bu koşulların başta geleninin işçi sınıfının bilimsel sosyalizme dayalı ve sosyalizmin kuruluşunu hedef alan partisinin varlığı ve verdiği mücadele olduğunu açıklamaya çalıştık. Zaten bugün Türkiye'de mevcut durum Türkiye İşçi Partisi'nin varlığı ve gelişmesi, kimin demokratik hak ve özgürlükleri, toplumsal demokratikleşmeyi en kapsamlı, tutarlı güçlü ve açık biçimde savunduğu gözler önünde serilidir. Bu somut gerçeklik karşısında hâlâ daha "önce CHP iktidarı, sonra sosyalist hareket ve sosyalizm için mücadele" demek, mücadeleden kaçma, bir hareketsizlik içinde uyuşup kalmaktan öte bir anlam taşımıyor. Demokrasi mücadelesinin yürütülmesini CHP'ye ve onun dışında, anti-demokratik yasa maddelerinin yasakladığı işçi sınıfı partisine veya politik olmayan kitle örgütlerine, derneklere bırakmak, en güçlü demokratik olanakları —işçi sınıfının bilimsel sosyalist yasal partisinin demokratik mücade-

lesini — ihmal etmektir. Oysa sosyalizm mücadelesinde yasal olanakları son kertesine kadar kullanmaktan — işçi sınıfının yasal partisinin kurulup geliştirilmesinden — kaçınmanın ne teoride, ne pratikte yeri vardır. "Bu, burjuvazinin koymadığı sansürü kendi kendine koymaktır." Türkiye İşçi Partisi'ne provokasyondan, revizyonizm, oportunizm, likidatörlüğe kadar sosyalist yazında ne kadar suçlayıcı etiket varsa hepsini yapıştırmaya ve bu görüşlerini işçiler ve aydınlar arasında yaymaya çalışanlar, Türkiye İşçi Partililerin DİSK'ten ve çalıştıkları işyerlerinden dışarı atılabilmeleri için ellerinden geleni yapanlar, bu davranışlarla, işçi sınıfını bölme çabası içine düşmüş olmaktadırlar ve böylece burjuvazinin değirmenine su taşımaktadırlar. Aksini savunacak hiç bir iddia bu nesnel olguyu örtbas edemez.

CHP'nin solunda, işçi sınıfının yasal bilimsel sosyalist partisine olanak ve yer tanımak istemiyenler, gerekçe olarak ceza kanununun 141 ve 142. maddelerini ileri sürmektedirler. Mussolini İtalya'sının, faşist devleti korumayı amaçlayan kanunundan aktarılan ve çeşitli zamanlarda yapılan değiştirmelerle hükümleri daha da ağırlaştırılan bu maddeler işçi sınıfımızın ekonomik, politik ve ideolojik mücadelesini ve ülkenin tüm bilim, düşün, sanat ve yazın yaşamını kısıtlayan, her an tehdit eden maddelerdir. İşçi sınıfı hareketinin ve bilim, düşün ve kültür yaşamının serbestçe gelişebilme olanaklarına kavuşabilmesi için bu kıskaçların açılması ve tarihin çöp sepetine atılması şarttır. 1961-71 Türkiye İşçi Partisi bu ve diğer anti-demokratik maddelerin kaldırılması mücadelesini çeşitli biçimlerde ve nihayet konuyu Anayasa Mahkemesi'ne kadar götürerek vermiştir. Partimiz de bu maddelerin kaldırılmasını politik ve toplumsal demokratikleşmenin güncel ivedi koşulu olarak görmektedir ve yürüttüğü demokrasi mücadelesinin başta gelen ivedi hedeflerinden biri de budur.

Ama bugün içinde yaşadığımız anti-demokratik, baskıcı koşullara rağmen Türkiye İşçi Partisi kurulmuş ve kuruluşundan bu yana güçlü bir gelişme kaydetmiştir. Bilimsel sosyalist hareket politik, ekonomik, ideolojik alanlarda mücadelesini sürdürmektedir. Ayrıca, sol, bilimsel sosyalist yayınlar güçlü bir canlılık göstermektedir. Bütün bu alanlarda gelişmeler onbeş, yirmi yıl öncesinden çok ileri bir düzeydedir. O zaman da 141-142. maddeler vardı, şimdi de var. Dünle bugün arasında farklı durum nereden doğuyor?

Fark, toplumun nesnel gelişmesinden, işçi sınıfının nesnel ve öznel güçlenmesinden, emekçi halk kitlelerinin, aydınlar kesiminin ve gençliğin politikleşmesinden, radikalleşmesinden, demokratik değerlerin küçümsenmiyecek ölçüde topluma malolmasından doğuyor. 1976'nın Türkiye'si 1950'lerin hatta 1960'ların Türkiye'si değil. Toplumun nesnel demokratikleşme sürecini, sola kayışını ne anti-demok-

ratik kanun hükümleri, ne de büyük burjuvazinin ve iktidarlarının baskıcı, faşizan politikaları önleyemedi, önleyemiyor. Bunun için işçi sınıfımızın bilimsel sosyalizmi kılavuz edinen ve sosyalizmin kuruluşunu hedef alan partisi — Türkiye İşçi Partisi — var olabiliyor ve gelişebiliyor. Bunun için sol, sosyalist düşün yaşamı ve yayınlar zaman zaman, yer yer haklarında dava açılmasına, mahkumiyetler verilmesine rağmen tüm canlılığıyla sürüyor.

Kanunlar ve kanun maddeleri iki türlü ortadan kalkar. Birincisi, yasama organlarının onları yürürlükten kaldırmasiyle; ikincisi, toplumun ilerlemesiyle uygulanamaz hale gelmeleriyle. Söz konusu anti-demokratik maddelerle ilgili olarak Türkiye'de bu ikinci süreç gelişiyor. 141-142 ve diğer anti-demokratik kanun maddeleri mutlak uygulanamaz hale gelip yürürlükten düşmedi; toplumun nesnel gelişmesi, işçi sınıfı hareketi ve tümünde toplumsal muhalefet henüz o denli ilerlemedi, güçlenmedi, ama bu anti-demokratik maddelerin eskisi gibi uygulanabilmesini engelleyecek, sınırlayacak kadar da ilerledi ve güçlendi.

DURARAK GERİLEYENLER, KARŞIDA OLANLAR: TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GERÇEĞİ YADSINAMAZ

Somut gelişmelerin ve koşulların somut tahlilini ve değerlendirmesini yapmadan, toplumu durağanmış gibi, anti-demokratik kanun maddelerini hiç değişikliğe uğramayan mutlak verilermiş gibi varsayıp, "141-142. maddeler varken CHP'nin solunda işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olamaz ve yoktur" demek güncel toplumsal gerçekliğe aykırı, yanlış bir yargıdır. Bu yanlış yargıyı benimseyenler ve savunanlar ya Türkiye İşçi Partisi'ni görmezlikten gelip susuyorlar ve böylece "durarak geriliyorlar", kişisel olarak gerilemekten de öte, ister istemez sosyalist harekete, Partimize karşıt bir duruma düşüyorlar; ya da varlığını görmezlikten gelemedikleri Türkiye İşçi Partisi'ni, bir yandan yalan yanlış her türlü sapmayla suçlayarak onun Türkiye işçi sınıfının partisi olmadığını ispatlamaya çalışıyorlar, diğer bir yandan da, DİSK'ten, demokratik kitle örgütlerinden, işyerlerinden elleri nerelere erişebiliyorsa oralardan biz, Türkiye İşçi Partilileri tasfiye etmeye vargüçleriyle uğraşıyorlar. Türkiye İşçi Partisi ise hiç hırçınlaşmadan, "politik, ideolojik mücadelede her aracı kullanmak mübahtır" düşünce ve pratiğine asla iltifat etmeden, soğukkanlı ve dürüst bir tutum içinde her iki kesime karşı da mücadelesini sürdürüyor.

Ve nihayet, hiç kuşku yok ki, büyük burjuvazi ve onun iktidarı, Türkiye İşçi Partisi'ne karşı olan bu tutum ve verilen bu mücadeleden yararlanıyorlar. Büyük burjuvazi kendi sınıfsal egemenliğine karşı cid-

di işçi sınıfı hareketinin Türkiye İşçi Partisi, bu partide odaklaşan sosyalist hareket olduğunun bilincindedir. Büyük burjuvazinin iktidarı MC'nin başı Demirel bir kaç ay önce Milliyet Gazetesinde çıkan söyleşisinde Türkiye İşçi Partisi'nin sol kanat içindeki etkinliğini açık seçik dile getirdi. Büyük burjuvazinin hesabınca "öz parti" hikayesi, doğrudan CHP'ye kanalize edilemiyen solcuları, bu yöne kanalize edip Türkiye İşçi Partisi'nden uzaklaştırmaya, sosyalist hareketin bütünlüğünü parçalayıp TİP'i işçi sınıfından soyutlamaya yarıyor. Somut gerçekte bunlar, yasal parti olarak CHP'den başka alternatif kabul etmediklerinden, dolaylı olarak CHP'ye de kanalize edilmiş oluyorlar. İşin bu yanı da, CHP'yi kendi iktidarının alternatif partisi olarak görmeye başlayan burjuvazi için yararlı oluyor. Bu nedenlerle. Türkiye İşçi Partisi dışındaki ve ona hasım, "öz parti"ci ve "keskin" sol kişi ve grupçukların büyük burjuvazi ve onunla ilişkili çevrelerce el altından kışkırtılması ve desteklenmesi olasılığı da gözden kaçırılmamalıdır. "CHP'nin solunda yasal parti yoktur ve olamaz", "Ya CHP iktidarı, ya faşizm" biçiminde formülleştirilen görüşün yaygınlaştırılması çabasında bu etken de söz konusudur.

Bir de Maocular ve çeşitli türden goşistler var. Bunlar, görüşleri ve eylemleriyle işçi sınıfının bilimsel sosyalist ideolojisinin ve mücadelesinin temelden dışında kalan hareketlerdir; ne denli marksizm-leninizmden söz etseler, sosyalist düzeni amaçladıklarını iddia etseler nesnel olarak durumları budur. Türkiye'de sosyalizm mücadelesi ne köylülük temel alınıp küçük burjuva kökenli "proleter devrimci" kadroların, grupların "halk savaşı" kışkırtmalarıyla, ne de bu tür silahlı grupçukların gerillacı hareketleriyle yürütülebilir. Bu tür görüşler bilimsel sosyalizme aykırıdır ve bu tür mücadele yolları kapalıdır, geçit vermez. Sosyalizm mücadelesini işçi sınıfı kendi bağımsız partisi aracılığıyla verir. Belirli tarihsel koşullarda bu mücadele silahlı savaşa dönüşebilir, ama dönüşecekse, işçi sınıfının mücadelesinin kendisi dönüşür. **(Alkışlar)**

İşçi sınıfının küçük ve güçsüz olduğu, kapitalizm öncesi aşamalardaki toplumlarda, yürütülen toplumsal mücadelenin nihai hedefi sosyalizm ise, işçi sınıfının var olduğu kadarıyla örgütlenerek olabildiğince öncü güç durumuna gelme ve getirilmesi zorunluğu yine vardır, ama bu toplumlarda işçi sınıfının ideolojik öncülüğü daha ağır basar ve toplumsal kurtuluş hareketinin ilk aşama hedefi doğrudan sosyalizmin kuruluşu değildir. Türkiye ise, geri olmakla birlikte, kapitalist ve kapitalistleşme süreci gelişmekte olan bir ülkedir.

Maoculuk da, goşizmin çeşitli bölümleri de işçi sınıfının içine girebilmiş, işçi sınıfı içinde bölücü etkiler yapacak güçte değillerdir. Ama her ikisi de bilimsel sosyalist harekete, Partimize hayli çeşitli ya-

yınlarıyla ve sözlü propagandalarıyla sürekli saldırmaktadırlar. Bu saldırganlıklar büyük burjuvaziye ve faşizme hizmet etmekten gayri bir işlev görmüyor. Maocular ile goşistler öğrenci gençlik ve diğer küçük burjuva aydınlar arasında faaliyet alanı buluyorlar. Yüksek öğrenim gençliği arasında goşizm daha etkin görünüyor. Her ikisi de küçük yerel dernekler yoluyla büyük kentlerden küçük kentlere, kasabalara az çok taşmış bulunan bu gruplar oralarda Türkiye İşçi Partisi'nin örgütlenmesini ellerinden geldiğince engellemeye çalışıyorlarsa da, önleyemiyorlar. TİP girmeye karar verdiği her yerde bu engellemeleri aşıp örgütleniyor. TİP onların boy boy yayınlarında ardı kesilmeyen sataşmalarıyla günlük polemiğe girmeksizin; kendi bilimsel sosyalist ideolojisini ve o açıdan yaptığı somut durum ve sorunların somut tahlillerini çeşitli yayınları, bildirileri ve demeçleriyle ve örgütlenme çalışmalarıyla işçi ve emekçi kitlelere yayarak, kamuoyuna duyurarak, örgütlenmesini geliştirerek güvenli adımlarla ilerliyor, güçleniyor.

BEŞ PARTİ HİKAYESİ: GÜÇ BİRLİĞİ İDDİALARININ VARDIĞI SONUÇ

1974'ten bu yana işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisi olma iddiasiyle beş yasal parti ortaya çıktı. Beş yasal partiden dördü — Türkiye İşçi Partisi'nden gayri dördü — birleşme veya güç ve işbirliği etme çağrıları ortaya attılar. Partiler dışındaki çevrelerden de benzeri çağrılar, "sosyalist kurultay" toplama önerileri geldi. Bu amaçla bir gazete bile yayınlandı. Türkiye İşçi Partisi bu çağrı ve önerileri reddetti. Bunu yaparken, işçi sınıfı hareketinin birliğinin sağlanması gereğini reddetmiş olmuyordu. Yalnız, bulanık kafaların kavrayamadığı veya gözden kaçırdığı iki noktayı TİP, açık seçik ve kesin, gözönünde tutuyordu. Birincisi, sağlanması gereken işçi sınıfının, bu sınıfsal kitlenin birliğiydi; işçi sınıfı adına öznel iddialarla ortaya çıkmış bir avuç kişinin "birliği" değil. Onbeş kişi ilgili resmi makamlara bir dilekçe verip ve bir yer kiralayıp hukuken bir parti olurlardı, ama bu, gerçek bir parti olmasına yetmezdi. Sosyal demokrat partilerle de belli ölçülerde güç ve işbirliğine gidilebilirdi. Ama ister bilimsel sosyalist, ister ilerici, ister sosyal demokrat olsun, iş ve güçbirliğine gidebilmek için söz konusu partilerin bir kitle tabanı, bir sınıfsal gücü olması ön koşuldu. Oysa işçi sınıfı partisi olma iddiasındaki söz konusu partilerde bu ön koşul voktu ve TİP'in değerlendirmesine göre bu koşulu yerine getirebilmeleri, yani, kitle tabanı oluşturabilmeleri olasılığı da yoktu. Bu durumda, ancak biçimsel olarak, hukuken var olan partilerin üst yöneticilerinin bir araya gelip konuşmalarıyla işçi sınıfının birliği sağlanamazdı. Kaldı ki, söz konusu partilerin işçi sınıfı

içinde tabanı olmadığına göre, işçi sınıfı bölünmüş de değildi. İşçi sınıfının içinde TİP'in belirli bir birikimi vardı. 1961-71 döneminden gelen bu birikimi ancak 1 Mayıs 1975'te kurulan Türkiye İşçi Partisi kendine çekebilir, yönlendirebilirdi, Nitekim de öyle oldu ve oluyor.

İkincisi, işçi sınıfınını birliği ilkeli bir birlik olma zorundaydı. Genel ve soyut olarak emperyalizme ve faşizme karşı, bağımsızlık ve sosyalizmden yana olmak yeterli değildi. Bu konuların verili somut şartlar ışığında somutlaştırılması gerekliydi. Oysa söz konusu partilerin yöneticileriyle bunu yapabilmek TİP'e mümkün görünmüyordu. TİP'in bu değerlendirmesinin doğru olduğu kısa zamanda ortaya çıktı. Diğer dört partiden üçü biraraya gelip bir "sosyalist büro" kurdular, birkaç kez toplandılar. Hepsi o kadar. Ne birleşebildiler, ne güç ve işbirliği edebildiler. Dağıldılar.

1976 sonunda beş parti hikayesi bitti bitecek noktaya geldi. Ama CHP'ye gönül bağlamış çevreler CHP'nin solunu dağınık ve güçsüz gösterebilmek, Türkiye İşçi Partisi'ni küçümseyebilmek için hâlâ bu hikayeyi sürdürmek çabasındalar. Maocuların sosyalistlere saldırıları ve giderek işi silahlı saldırıya kadar vardırmaları da solun bölünmüşlüğünün yeni bir kanıtı olarak gösterilmek istenmektedir. Oysa genel ve soyut birleşme gereği çağrıları ve bölünmüşlükten yakınma yerine somut durumu somut olarak tahlil etmek gerekir. O zaman göreceklerdir ki bölünmüşlük görünümü aldatıcıdır ve Maoculuk ve goşizm bilimsel sosyalist hareketin birer bölümü değil, onun dışında ve ona yabancı hareketlerdir. Onlarla dayanışma ve birliktelik sözkonusu olamaz. İşçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelelerinde birlik, peygamberane dileklerle değil, her zaman ve her yerde çetin ideolojik ve örgütsel mücadelelerle gerçekleşir. **(Alkışlar)**

İŞÇİ SINIFI PARTİSİ OLMANIN TEMEL KOŞULLARI

Her şeyden önce bilinmektedir ki, işçi sınıfının partisi olmak hiç kimseye peşinen verilmiş bir imtiyaz, bir tekel lisansı değildir. **(Alkışlar)** Bir işçi sınıfı partisi ilkin belirli bir çevrede, sınırlı kişiler arasında örgütlenmeyle başlayabilir; ideolojisi, programı, stratejisi bilimsel sosyalist teoriye ve bu teori açısından, verili somut koşullara uygunsa, bu örgütlenişe işçi sınıfının partisi denilebilir. Ama böyle bir girişim işçi sınıfı içinde örgütlenmesini geliştirip güçlendirebildiği, işçileri bilinçlendirdiği, işçi sınıfını politik, ekonomik ve ideolojik mücadele düzeylerinde yönlendirebildiği, işçi sınıfının diğer emekçi kitlelerle ittifakını gerçekleştirebildiği ölçüde ve sürece işçi sınıfının partisi olma niteliğini gerçekten kazanır. Ölçüt budur. Bu başarılamamışsa ve başarılamıyorsa, ne işçi sınıfı hareketinin geçmişine sa-

hip çıkma, ne de enternasyonalizm iddiaları bir kuruluşu işçi sınıfının partisi yapmaz. İşçi sınıfından kopuk kuruluş siyasal bir dernek olur, parti olmaz. İşçi sınıfından kopuk kuruluş ne işçi sınıfının geçmişten sürüp gelen hareketine gerçekten sahip çıkabilir, ne de işçi sınıfı enternasyonalizmini temsil edebilir. Geçmişe sahip çıkma ve enternasyonalizm, bunları fiilen başarabilmekle olur. Başarmanın yolu da işçi sınıfını politik düzeyde örgütlemek, bilinçlendirmek ve güçlendirmektir. Enternasyonalizmin temel ilkelerinden biri, işçi sınıfı partisinin kendi ülkesindeki sınıf mücadelesini başarıyla yürütmesidir. Kendi ülkesinde güçlü ve başarılı olmayan bir hareketin işçi sınıfının uluslararası dayanışmasına ve birliğine de gerçek bir katkısı olamaz. Devrim ihraç ve ithal edilemediği gibi işçi sınıfının ulusal ve uluslararası birliği de edilemez.

Parti hareketi, sınıf hareketidir. İşçi sınıfının partisi, işçi sınıfının yürüttüğü mücadelenin politik düzeyde örgütlenmesi ve bu örgütlenişin işçi sınıfı mücadelesinin önder, itici, yönlendirici gücü olmasıdır. Aslolan, tarihsel gelişmeyle gelişip ilerleyen işçi sınıfı hareketidir. Bu hareket çeşitli zamanlarda farklı koşullarda somut örgütünü değiştirebilir, bir örgüt ortadan kalkar bir başka örgütlenme onun yerini alabilir. Dünya işçi sınıfı hareketi tarihinde bunun örnekleri az değildir. Ama örgütlenmede değişikliklere rağmen işçi sınıfının politik hareketi sürer gelişir. Kimi zaman kimi toplumlarda işçi sınıfının politik örgütü olarak birden fazla parti de ortaya çıkabilir ve her birinin işçi sınıfı içinde belirli bir tabanı da olabilir ve bu durum uzunca bir zaman sürebilir. Ama ergeç doğru ve geçerli politik çizgi ve onu temsil eden parti işçi sınıfı içinde güçlenir, fiilen egemen, işçi sınıfının mücadelesini yönlendirir duruma gelir; veya politik çizgileri arasında uzlaşmaz farklar olmayan ve sınıfsal tabanı, gücü bulunan partiler birleşirler. İşçi sınıfı hareketinin birliği bu yollardan gerçekleşebilir.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde Türkiye'de gelişmeler, geçmişte başka ülkelerde yeralmış olan gelişmelerden daha hızlı bir tempoda ilerliyor. "CHP'nin solundaki partiler" hikayesini de polemikler değil, toplumun bu nesnel ve öznel gelişmeleri sona erdirip noktalayacaktır.

SENDİKAL ALANDA GERİLEME: DİSK ÜST YÖNETİMİ:

Soldaki gelişmeler konusunda buraya kadar söylediklerimizden de anlaşılıyor ki, işçi sınıfımızın mücadelesinin ağırlık noktası ekonomik, sendikal alandan, politik, partisel alana kavmıştır. Ayrıca sendi-

kal alanda geçici bir gerileme görülmektedir. DISK üst yöneticileri sayesinde, kendi kuruluş ilkelerinden sosyalist hareketle bütünleşmeden ayrılmaya yönelmiştir. Bu gidiş sürerse DİSK'in DİSK olmaktan çıkması kaçınılmazdır. Dikkat edilirse görülür ki, DİSK eskiden işçi kitlesi içinde etkinlik kazanarak, tabanı kendisine kaydırarak büyürdü, son yıllarda ise, sendikaların üst yönetimleriyle anlaşıp tüzel kişilik olarak sendikaları içine alarak büyüyor. DİSK'in kuruluş ilkeleriyle hiç ilgisi olmayan sendika aristokratlarının yönetimindeki sendikalar DİSK'e katılıyor. Doğal olarak sonuç, DİSK'in yozlaşması oluyor.

Bununla beraber, DİSK'in tabanında, işçiler arasında sosyalizm yayılmakta, bu tabanda Türkiye İşçi Partisi sürekli üye, yandaş kazanmaktadır. DİSK üst yönetiminin Türkiye İşçi Partilileri ve yandaşlarını DİSK'e bağlı sendikaların yönetiminden ve DİSK üyeliğinden uzaklaştırma operasyonları tabandaki bu sosyalistleşmeyi durduramamaktadır. Sosyalist hareketin gücü ve,sendikal hareketin yeniden doğru çizgiye oturtulabilmesi umudu da buradadır. DİSK kitlesini sendika aristokrasisini oluşturan ve örgütü sosyalist hareketten uzaklaştıran yöneticilerden kurtarma, DİSK'i bütünüyle kendi kuruluş ilkeleri çizgisinde tutma mücadelesi son noktasına kadar verilecektir. DİSK, DİSK olmaktan tüm çıkarsa, meydana gelecek boşluğu, işçi sınıfımızın ekonomik mücadelesinin sağlıklı, sağlam özü mutlaka doldurur.

İşçi sınıfının mücadelesinde ağırlık noktasının ekonomik alandan politik alana kayması doğaldır. İşçi sınıfının ekonomik, politik, ideolojik mücadelesinde politik hareketin, Partinin, başı çekmesi ve üstün olması doğaldır. Sendikalar işçilerin günlük somut talep ve ihtiyaçlarının mücadelesini verdiklerinden daha kolay örgütlenirler ve etkinlik kazanırlar. İşçi sınıfını ve müttefiki emekçi kitleleri sosyalist iktidara hazırlamak ve getirmek gibi uzun vadeli bir hedefe yönelik politik örgütlenme ise daha güç oluşur ve etkinliği artırıp işçi sınıfı hareketini her üç alanda yönlendirebilir duruma gelmesi daha uzun zaman alır. Partının var olmadığı veya güçsüz oldugu zaman ve yerlerde sendikalara politik nitelik ve işlev yükleme eğilimi, anarkosendikalist sapma, baş gosterir. Parti bu eğilim ve sapma ile mücadele eder ve parti hareketi güçlendikçe bunlar da yok olma yoluna girer. Giderek parti, işçi sınıfı hareketinde üstünlüğünü, önderlik niteliğini kabul ettirir. Türkiye işçi sınıfı hareketi şimdi böyle bir dönüşüm içerisindedir. Bu dönüşüm mücadelesiz, sarsıntısız olmaz. İşçi sınıfının ekonomik, politik ideolojik mücadelesinin gelişmesine ayak uyduramıyan kişi ve örgütlerin ergeç tarih sahnesinden silinip gitmeleri kaçınılmazdır.

KAÇINILMAZ OLANI GERÇEKLEŞTİRMEK ÜZERE PARTİMİZ GÖREV BAŞINDA

Kaçınılmaz olanı bir an önce gerçekleştirmek görevi, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'ne, Partimize düşüyor. Yasal, politik örgütten yoksun geçen bir dönemin, diğer ağır koşullara ekli olarak yol açtığı sarsıntılar Partimiz geliştikçe adım adım gerileyip yokolma sürecine girmektedir.

Ancak hemen belirtmek gerekir ki, örgütsüz geçen dönemde de sosyalistler , ne kadar tek başlarına kalsalar da, koşullar ne kadar elverişsiz de olsa, sosyalist olmanın ve hareketin ergeç yeniden partisine kavuşacağının bilinci ve sorumluluğu ile hareket etmekten geri durmadılar. Zorunlu olarak görülen sarsıntı ve gerilemenin en az düzeyde tutulabilmesi için bütün olanaklarını kullandılar. Partimizin, kuruluktan kısa bir süre sonra vardığı bugünkü aşamada bu anlayışın ve bundan doğan kazanımların payı yadsınamaz.

Çark Başak'ın 12 Mart dönemi ile ilgili değerlendirmesinin sonunda şu görüşler yer alır: "Türkiye İşçi Partisi kapatıldıktan sonra, Parti yöneticileri sıkıyönetim mahkemelerindeki yargılanmaları sırasında da, yeni bir hareketin ancak tutunabilen mevzilerden başlayarak, dalga dalga yükselebileceğini bilmenin verdiği sorumlulukla, aynı çizginin sonuna kadar savunucusu oldular. Biliyorlardı ki, toplumsal, politik hareketler toplumun objektif şartlarından, ihtiyaçlarından doğar. Bu objektif durum var oldukça, hele geliştikçe, bunların insanların bilinçlerine yansımaması, onları çözüm arama ve bulma yolunda harekete geçirmemesi imkansızdır. Bu şartlar ve ihtiyaçlardan doğan hareketler, somutta biçimsel değişikliklere uğrasa da özünde sürer gider. Türkiye'de de, mahkeme kararları her ne olursa olsun, sosyalist hareket politik düzeyde mutlaka ifadesini bulup su üstüne çıkacaktı ve kendisinden önceki hareketin ulaştığı noktadan göreve başlayacaktı. Nitekim öyle de oldu." 1 Mayıs 1975'te TİP kuruldu. **(Alkışlar)**

KURULUŞ DÖNEMİ : SORUMLULUK VE BİLİNÇ

"Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluş öncesi hazırlık dönemi oldukça uzun sürdü. Bunun başta gelen nedeni, tüzük ve program çalışmalarının, olabildiğince titiz ve özenli biçimde uzun süre sürdürülmesi, bu çalışmalar sırasında ülkenin değişik yörelerinde bulunan ve Parti'nin kuruluşunda görev almaya hazırlanan bütün arkadaşların bu çalışmalara katkılarının sağlanması endişesiydi. Diğer bir nedeni ise, af yasası ve buna bağlı olarak Anavasa Mahkemesi kararından sonra geçmiş dö-

nem Türkiye İşçi Partisi merkez yöneticilerinin hapisten çıkmasıyla birlikte oluşturulmaya çalışılan yeni örgütte, vaktiyle birlikte çalışılan arkadaşların, hareketin vardığı aşamaya uyarlı olarak ve bu koşul altında mümkün olan en büyük çoğunluğunun bir araya getirilmesi kaygusuydu.

12 Mart döneminden işçi sınıfımız ve emekçi kitleleri daha bilinçlenmiş olarak çıkmıştı. Bunda kimsenin kuşkusu yok. Ancak ağır baskı döneminin sosyalist harekete vurduğu darbenin önemi de azımsanmamalı. Örgütün kapatıldığı, ister istemez dağınıklığa yol açan ve çok ağır koşullar altında geçen yıllar, eskiden çalışmaların içinde yer almış herkesin istisnasız olarak aynı biçimde, hiç bir şey olmamışçasına "bıraktırıldığı" yerden yeniden harekete geçmesine elvermiyecekti elbet. Uzun hazırlık süresi aynı zamanda bir arınma süreci de oldu. Eski dönemde partili olan, kendini hâlâ öyle sayan çok kimse vardı ama bunların bir kısmı, belki kendileri de farkında olmadan artık eski yol arkadaşları durumunda idiler.

Hareketin yeniden filizlenip, yeşertilmesi kesin olarak gündeme geldiğinde, gerek bu "eski yol arkadaşları"ndan bir bölüğünün, gerek onların dışında birtakım çevrelerin, ilk bakışta farklıymış gibi görünen, ama hepsinin de vardığı sonuç aynı olan tezlerle ortaya çıktığı görüldü. "Beklemek" örgütlü mücadelenin ileriye, bilinmeyen bir geleceğe ertelenmesi. Varılan sonuç buydu. Bunlara göre, daha önce CHP'nin durumu değerlendirilirken değinildiği üzere, CHP iktidara gelmeden ve Anayasa'ya aykırı yasalar bir bir ve CHP eliyle temizlenmeden hareketin bugün vardığı aşamada, onun gereksinmelerine cevap verebilecek bir parti kurulamazdı. Yorgunluklarını, yılgınlıklarını kendi kendilerine dahi itiraf edemeyenlerin "örgütsüzlük" savını ileri sürerken buldukları parlak gerekçeler işte bunlardı. Unutulan veya unuttu-rulmaya çalışılan, bir hareketin kendine uygun yasal ortamı öncelikle kendisinin mücadelesinin sağlayacağı ve yasal olanakları son katresine kadar kullanıp geliştirmede yan çizmenin, ileri sürülen gerekçeler ne olursa olsun sosyalizmle, sosyalistlikle asla bağdaşmadığıydı.

Parti'nin kuruluş döneminin aynı zamanda bir arınma süreci de olduğu söylenmişti. Gerçekten, sonuçta hareketi "tasfiye"ye yönelik görüş ve tezlerle ortaya çıkanlar, hareketi tasfiye edemediler ama, kendilerini hareketten tasfiye ettiler.

Partimizin kuruluşunda yer alanlar ise adları tüzüğün arkasında yazılı olanlar ve olmayanlar, geçmiş dönemin deneyinden geçmiş ve ayakta kalmış arkadaşlar olarak Türkiye İşçi Partililer, Parti kurulurken sorumluluklarının bilincindeydiler. Beğenilsin beğenilmesin, sahip çıkılsın çıkılmasın, taraftar olunsun olunmasın, on yıllık mücadelesiyle Türkiye İşçi Partisi geçmiş döneme damgasını vurmuştu. Küçük bur-

juva kökenli "sol"lar ne derse desin, bugün hareket yeniden örgütlenirken, gerek işçi sınıfının, gerek burjuvazinin gözleri TİP'lilerin üzerindeydi. Bundan sonra bütün hesaplar ve değerlendirmeler Türkiye İşçi Partisi'nin varlığı gözönüne alınarak yapılacak, çizgiler o nirengi alınarak çekilecek, herkes yerini Türkiye İşçi Partisi'ne göre tayin edecekti. Hepsinden önemlisi, egemen sınıflara, nice 12 Mart dönemleri de gelse hareketin durmayacağını, durdurulamıyacağını, vurulan bütün darbelerin, ağacın kökünü kuvvetlendiren budama işleminden, zorunlu arınma sürecinden başka anlamı olamıyacağını gösterme zorunluluğu vardı. Bıraktırılan yerden, ama bir adım geri çekilmeden ve eskisine oranla daha da hızla yeniden boy atıp gelişebilmek gerekiyordu.

Program ve tüzük bu sorumluluk anlayışı ve bilinciyle hazırlandı. Geçmiş dönemlerin tek başına alındığında anlamsız gibi görünecek bütün denevleri, bu denevlerin öğrettikleri tüzüğe yansıdı. Yıllardır hareketin içinde olmanın kazanımları ile toplum yapısının doğru bir analizi ve buna bağlı olarak sosyalizm yolunda önümüzdeki dönemlere ışık tutacak öneriler programı oluşturdu."

O günden bugüne kadar geçirilen dönem program ve tüzükte yer alan ilke ve görüşlerin hayata geçirilmeleri yolunda ilk adımların atıldığı ve ilk meyvaların derlendiği dönem oldu.

ÇALIŞMA EKİPLERİNE DAYALI PARTİ YAPISI: İLK DENEYLER VE OLUMLU SONUÇLAR

Daha Partimizin kuruluşundan kısa bir süre sonra ilk üyeler kazanılıp ilk örgüt birimleri kurulur kurulmaz; Parti organları tüzüğün bu en önemli ilkelerinden birinin hayata geçirilmesi, başarıyla yürütülmesi için olanaklarını seferber etti. İlk ekipler oluşturuldu ve çalışmalarına başladı. Dikkat ve titizlikle işe girişilen her yerde sonuçlar çarpıcı oldu. Önceleri yalnızca işçi olmayan kesimden üyelerden oluşan ve çevrenin de normal olarak ancak buna elverdiği bir ilçede çalışma ekiplerinin özellikle işyerlerine yönelik çalışmaları; Parti'nin bu yörelerde etkinliğinin arttırılmasıyle birlikte yeni üyeler kazanımını da sağladı ve üye sayısı hızla artarken bu sayı içinde işçi üye sayısı kısa sürede daha büyük bir hızla artarak üçte bire yükseldi. Bırakınız, üyelerin birlikte eğitimi, düzenli parti çalışması, ideolojik düzeylerinin yükseltilmesi ve arkadaşlık bağlarının, üyelik bilinçlerinin pekiştirilmesi, propaganda ve yayın çalışmalarındaki düzenlilik ve sürekliliği, yalnızca bu sonuç dahi çalışma ekiplerinin Parti yapısında nasıl nesnel bir öge olarak ortaya çıktığını belirtmeye yeter. Bazı çalışma ekiplerinde bu sonuçlardan bir bölümü diğerine ağır bastı. Ama hersevden önce örgüt

birimlerince ve üyelerce ilkenin önemi kavrandı. Henüz bütün üyelerimiz ve aday üyelerimiz bir çalışma ekibine bağlı değil ve henüz ekip oluşturamamış örgütlerimiz de var. Ama alınan ilk sonuçlar, ilk yaklaşımlar olarak, geçtiğimiz dönemin önemli bir başarısı sayılmalıdır. Herhalde çalışma ekipleri konusu bundan sonra da Parti organları ve özellikle yerel örgüt birimlerinde önde gelen gündem maddesi olarak önemini koruyacaktır.

DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK: PARTİ İÇİ DEMOKRASİ, BİLİNÇ, GÜVEN VE SORUMLULUĞUN İFADESİ: KESİN DİSİPLİN

Bilimsel sosyalist bir parti olmanın temel ilkelerinden olan ve birbirine karşı gibi görünen "demokrasi" ve "merkeziyetçilik" bileşenlerinin diyalektik bir bütün oluşturmasıyla kendini gösteren "demokratik merkeziyetçilik", bütün Parti yaşamımızda, üyelerle örgüt, alt kademelerle merkez organları arasındaki ilişkilerde temel ilkemiz oldu.

Parti içi demokrasiyi kurumlaştıran ögelerden başlıcası, tüzüğümüzde dikkatle formüle edilmiş olan çalışma ekiplerinin ilçe düzeyinde, ilçe temsilcilerinin il düzeyinde ve nihayet bölge ve il temsilcilerinin Merkez organları düzeyinde; gündem çerçevesi içinde Parti sorunlarını tartıştıkları, görüşlerini ve somut önerilerini dile getirdikleri konferans biçimindeki "toplantılar"dı. Henüz kuruluş aşamasında bulunan yerel örgüt birimlerinin hepsinde bunların düzenli aralıklarla yapıldığı söylenemez; ama yapıldığı her birimde sağladığı yararlar somut olarak kısa sürede kendini gösterdi, üye veya birimlerin deney ve kazanımlarının diğerlerinin de deney ve kazanımı olması, onları da aynı yolda teşvik etmesi toplantıya katılan yerel örgüt birimleri veya üyelerde yarattığı kamçılayıcı etki mutlak oldu. Geçtiğimiz dönemde merkez düzeyinde, tüzüğümüzün öngördüğü süre ve biçimde üç İl Temsilciler Toplantısı ile dört "Bölge Temsilciler Toplantısı" yapıldı. Bu toplantılar, bir yandan Parti içi demokrasiyi perçinleştirir ve belirtilen kazanımları sağlarken, diğer yandan da kamuoyuna yansıdığı kadarıyla Parti'nin vardığı aşamanın somut göstergesi oluyor; gelişmesini belirleyen bir kilometretaşı ödevini görüyordu.

Yerel kongrelerimiz de Parti içi demokrasinin hayata geçirilmesinin yeni kanıtları oldu. Yerel birimin görev ve yetki sınırları serbestçe tartışıldı, çözümler önerildi. En geniş serbestlik içinde seçimler yapıldı.Değişik hizipler veya listeler,hatta birkaç istisnası ile tavsiye listesi dışında adaylar ortaya çıkmadı. Bütünüyle eski yöneticiler mi seçildiler? Kuşkusuz hayır. Birçok yönetim kurulunda önemli değiş-

şiklikler oldu. Kurucu yönetim kurulları, daha önce bütün olanakları değerlendirmiş, Parti'nin önümüzdeki döneminde görevi üstelenerek en iyi biçimde gerçekleştirebilecek arkadaşları titizlikte düşünmüş, nesnel değerlendirme ve özveri içinde kendileri yerine tavsiye listelerine onları almışlar; avnı dikkat ve titizliği diğer organlar ve üst kurula gidecek üyeler için de göstermişlerdi. Hemen her örgüt biriminde tavsiye listelerinde yer alan arkadaşların hemen tamamı aynen seçildiler. Gerek toplantılarda, gerek kongrelerde her üye veya temsilci, sözlerinin sonuna kadar dinleneceğine, önerilerinin mutlaka dikkate alınacağına emin olarak konuştu ve görüşlerini belirtti.Parti içi demokrasi, Parti yaşamının her anının vazgeçilmez ögesi idi.

Buna karşılık üst kurullarca alınan kararlar da aynı bilinç ve sorumluluk anlayışıyla uygulandı, titizlikle ve uyum içinde yerine getirildi. Üst organ ve merciler, herhangi bir kararın mutlaka yerine getirileceğini, eğer bir alt kademe veya üyenin uygulama sırasında gecikme veya aksaması olmuşsa, bunun bir karşı çıkma, bir direnmeden değil, bütün isteğine rağmen ilgili kademe veya üyenin o an için olanaklarının buna elvermemesinden doğduğunu bilmenin rahatlığı içinde oldular.

Yapılan her toplantının düzenlenmesi ve güvenliği, bu toplantılarda sağlanan yüksek çoğunluklar, yaz ayları örgütlenme kampanyasının, görev alanlarca öngörülen süreden de önce ve beklenilenden de fazlasıyla gerçekleştirilmesi, her yerel kongrenin ilk ilan edildiği günde ve birkaç zorunlu nedeni olanlar dışında bütün üyelerin katılmasiyle gerçekleşmesi böyle sağlandı. Yazışmalarda da durum farklı değildi.

Kuruculuk döneminde yalnızca bir disiplin kurulu, Kurucu Kurul'un seçtiği Merkez Disiplin Kurulu'muz vardı ve en alt kademeden merkez organlarına kadar bütün Parti örgütünün disiplinle ilgili kovuşturmalarını yalnızca bu tek kurul yürütme durumundaydı. Ve de bu kurulumuzun Parti kurulları içinde en az çalışan kurul olduğu kıvançla görüldü. — Herhalde çalışmasından değil de, çalışmamasından kıvanç duyulan tek kurullar da disiplin kurulları olacaktır — Merkez Disiplin Kurulumuz, geçtiğimiz dönem boyunca ancak iki toplantı yaptı. Bunlardan birincisi tüzüğün öngördüğü biçimde başkan ve roportörünü seçmek için zorunlu olarak yapılmıştı. İkincisinde ise kendisine iletilen iki dosyada toplam üç üyenin disiplin kovuşturmasını sonuçlandırdı. Hepsi o kadar.

Geçtiğimiz dönemde istifalar olmadı değil. Az da olsa, aşağı yukarı üye sayımızın % 5'ini buluyor Parti'den ayrılmalar görüldü. Ama bunların da büyük çoğunluğu asker veya devlet memuru olma gibi yasal zorunluluklar dolayısiyle istemiyerek üyelikten ayrılma zorunda kalanlardan oluşuyor. Küçük bir yüzdesi ise Parti merkez organları ile sürekli ve sağlam bağlar kurulmasında çeşitli zorluklarla karşılaşı-

ıan — önümüzdeki dönemde bunun da mutlaka üstesinden gelinmesi gerekmektedir — özellikle kırsal kesimdeki bazı üyelerin resmî makamların ağır baskı ve tehditleri ile çevredeki nüfuzlu tutucu kesimin ekmekle oynama girişimlerinin sonucu oldu. Görüşlerinin Parti ilke ve çalışmalarına uyumsuzluğu dolayısiyle Parti'den ayrılanlar ise tahminen % 1'i geçmemektedir. Bunlar için herhangi bir disiplin kovuşturmasına gerek kalmadan kendileri Parti bünyesinden kendilerini tasfiye etmişlerdir. Demokratik merkeziyetçilik ilkesini ve Parti görüşlerini yadsıyıp yerel örgütlerin bu bölümüne farklı yapı ve insiyatif kazandırmak isteyen "bundçu" ve kariyerist toplam birkaç kişi de son söylenenler arasındadır. Konuyu kapamadan son olarak belirtelim: Aday üyeliği veya üyeliği reddedilenlerin toplam sayısı da mevcut üyelerimize oranla % 7 kadardır. Bunların çoğunlugu da Parti üyeliği ile bağdaşmayacak görüş ve düşüncelere sahip olduklarından değil, "24 saat partili olmak" ilkesine uyarlı tutum ve harekete henüz hazır olamayışlarındandır. Bunların çoğunluğu "red" durumunun yarattığı olumsuz izlenime karşın iyi birer sempatizan olarak Parti çalışmalarına ellerinden geldiğince yardımcı olmaya, katkıda bulunmaya gayret etmektedirler. Ancak çalışma ekiplerinin bütünüyle oluşturulduğu ve aday üyelerin bu ekipler bünyesinde üyelik formasyonunu kazanacağı önümüzdeki dönemde, Parti'nin bir okul olduğu ve iyi bir partili olmanın ancak Parti içinde çalışıp yetişerek sağlanabileceği gerçeği de gözönünde tutulunca, kuruculuk döneminde görülen bu red yüzdesi her halde düşecektir.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI VE YAYIN POLİTİKASI: ÜSTÜN İDEOLOJİK BİLİNÇ DÜZEYİ VE BİLİME DAYALI PROPAGANDA

Partimiz daha kurulduğu andan itibaren ideolojik çalışmalara Parti çalışması içinde geniş ve önemli yer verdi. En iyi eğitimin, çalışma içinde eğitim olduğu ilkesi her fırsatta vurgulanarak, bir yandan da karşılaşılan somut sorunlarla ilgili teorik çözümlemeler ve bunların dayandığı bilimsel sosyalist ilkelerin etraflıca incelendiği yerel seminerler, vazgeçilmez Parti çalışmaları arasında yer aldı.

Merkezi seminer ise ilk deney olarak başarılı bir çalışma oldu. Hemen bütün illerimizden katılan çağrılı arkadaşlar disiplin içinde toplantılara katılmış, seminer programı bir iki değişiklik dışında planlandığı gibi uygulanmış; başlangıç konuşmalarından sonra birçok konuda yaygın bir katılma ile, yüksek bir ideolojik düzeyin göstergesi olan tartışmalar yapılmıştır. Seminer çalışmalarına katılan arkadaşlar yoğun ve yararlı bir hafta geçirerek yöneticilik ve üyelik görevlerini

bir adım daha başarıyla yerine getirmelerini sağlayacak daha ileri bir bilinç ve bilgi düzeyiyle illerine dönmüşlerdir.

Bu ilk deneme, bundan sonrakiler için hem cesaret ve umut verici olmuş, kamçılayıcı rol oynamış, hem de önümüzdeki dönemde böyle çalışmaların daha verimli ve başarılı olmasını sağlayacak deneyimler kazandırmıştır.

Parti yayınlarımız da zenginliği ve çeşitliliği ile, yönlendirici nitelikteki yazılarla doğrudan parti içi eğitimi amaçlamasalar da bu alanda en büyük yardımcı ve destek olmuştur. Dolaylı yayınlar bir yana, Partimizin çıkardığı doğrudan ve süreli-süresiz yayınların toplam baskı sayısı bugün milyonu aşıyor. Üçüncü baskısını yapan Program-Tüzüğümüzden sonra çeşitli güncel ve genel konulardaki parti görüşlerini yansıtan kitapçıklarımızın sayısı 13'e ulaştı. Ortalama 10-20 bin basılan bu yayınlarımızın çoğu da tükendi;ikinci, üçüncü baskılarının yapılmasına gerek duyuldu. Yerel örgütlerimiz de güncel somut sorunlarda Parti görüsünü yansıtan bildirilerle yayın çalışmalarına aktif olarak katıldılar. Genel Merkez'den yayınlanan bildiri ve afişler ise yerel örgüt birimleri ve üyelerimiz eliyle yüzbinlerce dağıtıldı, asıldı.

Merkez süreli organımız Çark Başak bir yaşını doldurdu. Yalnız üye ve yakın sempatizanlarımıza iletilen ve üyelerimiz eliyle dağıtılan Çark Başak başlangıçta üye sayısı gözönünde tutularak dörtbin gibi mütevazi sayılacak bir baskı sayısı ve 8 sayfa olarak planlanmıştı. Devamlı ve munzaman artan taleple bugünkü tirajı, hepsi de realize edilmek koşuluyla 10 binin üstündedir; sayfa sayısı 12'ye çıkmış olup gereğinde daha da arttırılmaktadır.Tükenen sayılar için devamlı bir istek olduğundan, herhalde birinci cildin ikinci baskısının yapılması önümüzdeki dönemin ivedi görevlerinden biri olacaktır.

Yurdumuzda ve dünyada sosyalizmin genel sorunlarını incelemek ve araştırmak üzere yılbaşında yayına başlayan Yurt ve Dünya ise daha örgüt birimlerinin birçoğuna ulaşmadan tükenmiş, kısa sürede ikinci baskı yapılma zorunluluğu doğmuştur. İdeolojik mücadele ve eğitim çalışmalarının yanısıra kitapçıktan dergiye, takvimden plağa kadar değişik nitelikteki yayınlarımız ve nihayet Büyük Kongre için hazırlanan belgesel film Parti'yi geniş kitlelere tanıtmada, görüşlerini yayma ve benimsetmede başlıca propaganda araçlarımız olmaktadır.

Çeşitli kampanyalar vesilesiyle düzenlenen kapalı salon toplantıları da politik görüşlerimizin geniş kitlelere aktarılması ve politik yaşamın Parti görüşleri doğrultusunda etki altına alınmasında, yayınlarımızla birlikte doğrudan rol oynamıştır. Temsilciler Toplantılarının ilk bölümleri ile birlikte "MC'ye Hayır Kampanyası" için düzenlenen

tolantılar, kuruluş yıldönümü toplantısı, halka açık yapılan yerel kongrelerimiz ve mihayet Şili Dayanışma Geceleri bu arada sayılabilir.

1 MAYIS VE ŞİLİ HALKIYLA DAYANIŞMA TOPLANTILARI: İŞÇİ SINIFININ ULUSLARARASI DAYANIŞMASI

Partimiz, işçi sınıfının en anlamlı gününde, dünya işçilerinin birlik ve dayanışma günü olan 1 Mayıs'ta kurulmuştu. 1 Mayıs birinci yıldönümü toplantısı; böylece Partimizin kuruluş yıldönümü ile bütün dünya işçilerinin bayramını birlikte kutlamamıza olanak verdi.

Spor ve Sergi Sarayındaki o görkemli gece uluslararası dayanışmanın Türkiye'de bir ifadesi olduğu kadar bir yıl içinde Partimizin eriştiği mesafeyi simgeleyen somut bir gösterge de oldu.

Geçtiğimiz Kasım ayında ise, İzmir, İstanbul ve Ankara'da olmak üzere "Şili Halkıyla Dayanışma Geceleri" düzenlendi. Gerek resmi makamların yasa dışı baskıları, gerek en basiti afişlerimizi örtmekten başlayarak akla gelmez engelleme girişimlerine karşın üstüste yapılarak başarıyla sonuçlanan "bu toplantılarda Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfımız ve emekçi kitlelerin dünya halklarıyla anti-faşist dayanışma istek ve azmini en iyi ifade ettiği gibi, devrimci bir parti olarak sanata nasıl yaklaşılacağını da somut olarak gösterdi."

ÜYE BİLEŞİMİ: PROLETARYA YÖNETİME HAZIRLANIYOR

Partimiz kuruluşuyla birlikte işçi sınıfının Parti içinde ağırlıkta olmasını öngörmüştür. Bunun gerçekleşmesi için gerekli önlemlerin alınmasını tüzük bir görev olarak yönetici ve üyelere vermiş bulunmaktadır. Bir işçi sınıfı partisinde, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinde, işçi ve emekçi üyelerin ağırlıkta olmalarının önemini ayrıca belirtmeye gerek yok sanırız. Kuşkusuz, Parti'nin sosyalist kimliğine kavuşması üye bileşimi ile birlikte daha pekçok niteliğin de bir arada bulunmasını gerektirir. —ki bunlar da yukarda ele alınmıştır ve alınacaktır— ancak Parti üyeleri içinde işçi ve emekçi kitlelerin belli bir ağırlığa erişemediği hiç bir kuruluş ne kadar "ortodoks" olduğu iddiasında veya sol lafazanlıkta bulunursa bulunsun gerçekte bir bilimsel sosyalist parti değil, bir işçi partisi kimliğine bile sahip değil demektir. Bu nedenle Parti, daha kurucular kurulundan başlayarak bu konunun üzerine titizlikle eğilmiş bu yolda elden gelen çabayı göstermiştir. "Kurucular Kurulu'ndan dendi. Gerçekten kurucuların bileşimi bile bu yoldaki ilk adım olmuştur. Bilindiği üzere 50 kurucu üyemizin % 48'i işçi, sendika yöneticisi, % 18'i esnaf zanaatkâr, küçük köylü, % 34'ü ise doktor-avukat-teknik eleman ve diğer ögelerden oluşmaktadır.

Övünçle belirtelim; toplumun her katından binlerce üyeye sahip olduğumuz bugün, kurucular kurulundaki denge aynen korunmuş bulunmaktadır. Örgüt Büromuz Kongre öncesinde üye giriş belgeleri üzerinde kapsamlı bir inceleme ile son durumu belirledi: Buna göre bugün işçi arkadaşlarımız toplam üye sayısının % 48.6'sına ulaşıyor. (Bu sonuç kırsal kesimde örgütlenme kampanyamızın oranı düşürücü etkisine karşın sağlanmıştır.) Köylü, esnaf, zanaatkâr gibi emekçiler % 21, öğrenci, teknik eleman, avukat, iktisatçı ve diğerleri ise % 30,4' tür.

İnceleme şu sonuçları da ortaya koydu: İşçi üyelerimizin çoğunluğu sendikalı ve sendikalı arkadaşlarımız arasında da DİSK'e bağlı sendikalara üye olanlar ezici çoğunlukta bulunuyor.

Üyelerimizin, toplumun en dinamik ögelerinden oluştuğunu gösteren bir sonuç da bir yandan yarıya yakın kesiminin aynı zamanda çeşitli kitle örgütlerinde üye olması, diğer yandan üye yaş ortalamasının otuzu bulmamasıdır. Aday üyelerimizde ise ortalama yaş yirmibeşe kadar düşmektedir.

Taramanın ortaya çıkardığı tek olumsuz sonuç kadın üyelerimizin görece azlığıdır. Üyeler arasında bu oran % 4,5'u geçmiyor. Aday üyelerimizde ise bunun aşağı yukarı iki katı. Bu sevindirici bir gelişme olmakla birlikte gene de yeterli sayılamaz. Her halde önümüzdeki dönem; Parti'nin bu konu üzerinde ciddiyetle durması gerekecektir. Nüfusun yarısını oluşturan, ama kapitalizm öncesi ve kapitalist ilişkilerin yarattığı yerleşmiş değer yargıları ve nesnel nedenlerle daha fazla sömürüye uğrayıp horlanan bu toplum kesimini mümkün olduğunca devrimci harekete bağlamak ve aralarından en bilinçli ve militan ögeleri Parti'ye kazanmak başta gelen görevlerden biri olacaktır. **(Alkışlar)**

PARTİMİZİN MADDİ DAYANAKLARI: ÜYE AİDATI VE PARTİ YAYINLARI

Kesin hesap ve bilançomuz incelendiğinde Genel Merkez gelirlerinin yarıya yakın bölümünü Parti yayınlarının oluşturduğu görülmektedir. Yayın hesabımız daima fazlalık göstermiş, bu kalemdeki gelirimiz giderimizi hep aşmıştır. Piyasa ölçülerinden yüksek tutulmayan — hatta Çark Başak'ta olduğu üzere çok da düşük olabilen — yayınlarımızın istenerek, benimsenerek alınıp okunduğunun en belirgin işaretidir bu. Üstelik bu hesap içinde gelir getirmeyen afiş, bildiri gibi yayınlar da dahil olduğu halde.

İkinci gelir dilimi doğrudan bağışlar ve il hisselerinden —ki bir anlamda yerel örgütlerin aidatıdır bu— oluşmakta;nihayet bağış karşı-

lığı verilen davetiyelerle gerçekleştirilen gecelerimiz de biraz önce belirtilen görevlerinin yanısıra Parti kasasına bu konuda yapılan masraflardan daha fazlasını geri getirmektedir.Bağışların önemli bölümünün, yasal zorunlulukla üyelikten ayrılma zorunda kalmış veya aynı nedenle üye olamamış arkadaşlardan geldiği gözönünde tutulursa maddi dayanaklarımızın bağımsızlığımızı sağlamada önemli bir etken, aynı zamanda Parti görevlerini başarıyla yürütmede emin birer kaynak olduğu anlaşılmaktadır.

Yerel örgütlerimize gelince, kongre tutanaklarına dayanılarak yapılan bir araştırmada toplam yerel örgüt gelirlerinin yaklaşık Genel Merkez gelirleri kadar olduğu, bunlar içinde de aidatın üçte bir, bağışların ise üçte birden de fazla olduğu görülmektedir. Burada üyelerin aidat birimlerini devamlı yükseltme talebi ile karşılaşıldığı kıvançla müşahade edilmektedir. Bağış konusunda yukarıda söylenenlere ek olarak bu bağışların bir kısmının da doğrudan üyelerce ek aidat olarak verildiğini belirtelim. Özetlersek, maddi dayanaklarımızın esasını yayınlarımızın satışı, üye ve yakın sempatizanlarımızın aidat ve bağışı oluşturmaktadır. Bir işçi sınıfı partisi, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak maddi dayanağımızın başka türlü olması da beklenemezdi elbet. Bu da Partimizin niteliğini belirleyen yeni bir gösterge olmaktadır.

ÖRGÜT DURUMU: SANAYİ BÖLGELERİYLE ÇAKIŞAN ÖRGÜT HARİTASI

Daha ilk yıl sonunda o ana kadar örgütlenebildiğimiz veya yerel örgütü oluşturmak üzere temsilcilikler açtığımız yörelerin, aynı zamanda ülkenin sanayi bölgesi olduğu dikkati çekmişti. Bu çakışmayı gösteren haritanın örgütlenme kampanyası için kullanılan özel bağış makbuzlarımızın fonunu teşkil ettiği hatırlardadır. Yaz ayları örgütlenme kampanyamız ise sanayi bölgesinde durumumuzu pekiştirmekle birlikte bu bölge ile kırsal alan arasında geçiş durumunda olan sınır bölgeleri de kapsamına almıştır.

Bugün 19'u bütün ilçelerinde ilçe örgütü tamamlanmış olmak kaydıyla 35 il çevresinde örgütlenmiş bulunuyoruz.

Bu 35 il'in nüfusunun toplam nüfusa oranı üçte ikiyi buluyor; diğer bir deyişle nüfusumuzun üçte ikisinin yaşadığı yörede örgütümüz var. Yapılan bir araştırmaya göre örgütlenilen bu 35 ildeki sanayinin ülkenin toplam sanayiine oranı; imalat işletme sayısına göre % 82,6, imalat sanayii çalışan işçi sayısına göre % 86,18'i buluyor. Bu sayılar da Partimizin öncelikle işçilerin yoğun olduğu yerlerde ör-

gütlendiğini ve başlıca temelinin işçi sınıfı olduğunun başka bir kanıtı olmaktadır.

ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER

Sözlerimizin sonuna geldik. Buraya kadar dünya ve Türkiye durumunun bilimsel, genel bir çözümlemesinden çok, — ki sırası geldiğinde bu da kısmen yapılmaya çalışıldı — bunu diğer yayınlarımıza bırakarak, asıl bu vesile ile dünyada ve Türkiye'de sol'da tartışma konusu güncel sorunlar üzerinde Merkez Yönetiminin düşünce ve görüşleri belirtilmeye çalışıldı; hatta özgün parti çalışmaları bölümünde de kronolojik olarak bu çalışmaları sıralamak yerine Parti program ve tüzüğüne temel olan bilimsel sosyalist ilkelerin bu çalışmalar yoluyla hayata nasıl yansıdığı; Parti yapısında egemen olan temel ögeler belirlenmeye çalışıldı. Çıkan sonuç hepimiz için kıvanç vericidir. Partimiz, örgütsüz geçen bir dönemden sonra işçi sınıfı hareketinin o gün vardığı aşamasından hareketle yola koyulmuş; geçmiş deneyimlerin de kazanımlarıyla Parti yapısı sağlam temel üzerinde oturmuştur.

Bugün, burjuvazi egemenliğini sağlayıp pekiştirir, faşizm kitle tabanı oluştururken; tekelleşme sürecinin her geçen gün yıkıntıya ugrattığı kitleler hareketin önüne yeni ufuklar açmakta; bir yandan da ayrımlar belirginleşmekte, saflar netleşmekte ve burjuvazi ile işçi sınıfımız bu iki temel karşı sınıf arasındaki mücadele kesinleşmekte, sertleşmektedir. İşçi sınıfının bu mücadeleden başarıyla çıkabilmesini sağlayacak ve kendisiyle birlikte tüm toplumu daha ilerilere, sömürüsüz sosyalist topluma doğru bilinç ve kararlılıkla yöneltecek politik örgütü olarak Türkiye Işçi Sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'ne ağır görev ve sorumluluklar düşüyor. Bu ağır görev ve sorumluluğun üstesinden gelebilmek üzere işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin, çevrelerinde etkin, en mücadeleci, yiğit evlatlarını saflarımıza katarak üye sayımızı kısa sürede bugünkünün birkaç katına çıkarmak, ilerici sendikal hareket içinde ve doğru çizgide birlik ve bütünlüğünü sağlamak, işçi sınıfının yoğun oldugu sanayi bölgelerinde Parti yapısını gelişip güçlendirmeyi ihmal etmeksizin Batı'dan Doğu'ya kırsal alanda başlatılmış olan örgütlenmenin geliştirilmesini, işçi sınıfının baş müttefiki yoksul köylüler için de hareketin geliştirilip güçlendirilmesini sağlamak zorundayız. Bunlarla beraber toplumun en dinamik hareketli ögeleri arasında bulunan gençlik kesimi içinde Partimizin taraftar ve üye sayısını arttırmak, kentlerin emekçi sınıfları ve toplumun diğer hareketli katmanları olan öğretmen, teknik eleman, memur örgütlerinin geliştirilip güçlendirilmesine yardımcı olmak, ülkenin egemen

sınıflarının ayırıcı bölücü, baskıcı politikasını önlemek ve ülkenin demokratikleşmesini sağlamak üzere, değişik katmanlardan bu mücadeleye yatkın herkesi ve her örgütü ortak bir platform etrafında birlikte ve örgütlü olarak harekete geçirmek zorundayız. Bunu yapmak zorundayız ve yapacağız. Çünkü Partimize güveniyoruz. Partimiz silahımızdır. **(Alkışlar, "Silahımız Partimiz" sloganı)**

Saat 14.30'a geldiğinden Kongre'nin 1. gününün 1. oturumu saat 15.45'de açılmak üzere kapandı.

II. BÖLÜM

(1. gün ikinci oturum - 3. gün ilk oturum)

- **Komisyonların seçimi**
- **Merkez Yönetim Kurulu raporu üzerinde delegelerin görüşlerini açıklamaları**
- **Merkez Yönetim Kurulu sözcüsü Nihat Sargın'ın eleştirileri yanıtlaması**

KOMİSYONLARIN SEÇİMİ

1. günün 2. oturumu saat 16.00'da açıldı. Gündemin 4. maddesine geçerken, Divan Başkanlığı'na M.Y.K. üyelerinin imzalarıyla bir önerge verilerek, gündem'e madde ilâveleri istendi.

Önerge okundu.

Türkiye İşçi Partisi
Birinci Büyük Kongre Başkanlığına;

Anayasa Mahkemesi'nin 18.10.1976 gün ve 1633 sayılı yazısı ile Tüzüğümüzün bazı maddelerinin S.P.K.'nun buyurucu kurallarına "aykırılık ve eksiklikleri" dolayısıyle tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde tüzükte gerekli düzenlemeler yapılarak bu aykırılık ve eksikliklerin giderilmesi istenmiş bulunuyordu. Istenen değişiklikler, SPK'nun buyurucu kuralına karşın tüzükte, ilçe, il yönetim ve disiplin kurullarının kesin üye sayısının ve yedeklerinin gösterilmemiş olması ve benzeri gibi biçimsel konulara ilişkindi. Esasla ilgili olmamakla birlikte, Parti çalışmalarında ve Parti'nin ilerdeki gelişmesinde karşılaşılabilecek durumlara daha kolay uyum sağlayacak biçimde hazırlanmış olan tüzüğümüzün bu esnekliğini bir ölçüde de olsa ister istemez kısıtlama sonucunu doğuracaktı.

Kanımızca Anayasa ve yasa açısından yeniden düzenlemeye gerek olmadığı gibi; diğer yandan, belirtilen süre içinde söz konusu "istem" gerekleri yerine getirilmediği takdirde Parti'nin kapatılması için dava yoluna gidilmesi yasa hükmü olduğundan böylesine ciddi bir süreci başlatan bu kararın, hem savunmamız alınmadan verildiği, hem de savunma sırasında konumuzla ilgili yasa maddelerinin Anayasa'ya aykırılığı konusunda "defi yoluyla iptal istemi"nde bulunma hakkımızı kullanma olanağından yoksun bırakıldığımız gerekçesiyle, kararın, bu haklarımızı kullanmamıza olanak sağlayacak biçimde yeniden gözden geçirilmesi için Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunduk.

Başvurumuz olumlu karşılandığı takdirde tüzükte yeni bir düzenlemeye gerek kalmayacak, aksi halde ise Nisan 1977 sonuna kadar bunların Büyük Kongre kararıyla mutlaka yapılması gerekecekti.

Bu sırada Kurulumuzca Birinci Büyük Kongremizin toplantı tarihi saptanmış, kongre hazırlıklarına girişilmiş bulunuyordu. Kongre

gündemi saptanırken Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararı belli olmamıştı. Ancak kongre gününe kadar karara varılıp tebliğ edilme olasılığı vardı.

Bu durumu gözönüne alan Kurul'umuz, tüzükte düzenleme yapılması konusunu gündem maddeleri kapsamı dışında tutmaya, ancak istem konusu değişiklikleri kapsayan bir tasarının hazırlanmasına ve kongre gününe kadar beklenilmesine, bu süre içinde olumlu bir cevap tebliğ edilmediği takdirde, kongreden sonra olumsuz bir kararla karşılaşılırsa kısa sürede yeniden olağanüstü bir kongreye gitme zorunluluğu ile karşılaşmamak üzere hazırlanan tasarının Birinci Büyük Kongre'mizde incelenip karara bağlanabilmesi için kongre günü Gündem'e ek madde teklif edilmesine ve tasarının kongre başkanlığına sunulmasına karar verdi.

Şu ana kadar Anayasa Mahkemesi'nin olumlu ya da olumsuz bir kararı Partimize tebliğ edilmediğine göre, ekli tüzük düzenleme tasarımızın görüşelerek onaylanmasını sağlamak üzere;

1- Gündemimizin, komisyonların seçimiyle ilgili maddesine "Tüzükte Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu'nun Seçimi" fıkrasının eklenmesini;

2- Bu komisyonun üye sayısının da diğer komisyonlar için kabul edilen sayıdan oluşmasını;

3- Gündem'e, 8. maddeden sonra 9. madde olarak "Tüzükte Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu raporunun görüşülmesi ve bu konuda karara varılması" maddesinin eklenmesini ve gündemin bundan sonraki maddelerinin numaralarının buna göre yeniden düzenlemesini;

4- Konuya ilişkin ekli tasarımızın ilgili komisyona iletilmesini tüzüğün 13. madde son fıkrası ile 69. madde 4. fıkrası uyarınca saygıyla öneririz.

Merkez Yönetim Kurulu

(İmzalar)

Önergenin okunmasından sonra Divan bu konuda müzakere açtı. Önerge lehinde veya aleyhinde konuşmak isteyen olmadığından önerge açık oylama ile oybirliği ile kabul edildi.

Gündemin 4. maddesine geçildi. Komisyonların beşer kişi olması ve gösterilen adaylardan fazla aday olmadığı takdirde oylamaların açık oylama yöntemiyle yapılıp yapılmaması hususu oylamaya sunuldu ve açık oylama yapılması, beşer kişilik komisyonlar kurulması kabul edildi.

a) Hesapları ve Bütçe Tasarısını İnceleme Komisyonu'na öneri-

len; 1. Ekrem Çelebi, 2. Süleyman Yeşildağ, 3. Mustafa Yalçınkaya, 4. Sezai Baykal, 5. Halil Gümüş'den başka aday olmadığı için yapılan açık oylama sonucu önerilenler oy birliği ile seçildiler.

b) Karar Tasarılarını İnceleme Komisyonu'na önerilen; 1. Can Açıkgöz, 2. Osman Sakalsız, 3. Hüsamettin Bakan, 4. Umur Coşkun, 5. Orhan Silier'den başka aday olmadığı anlaşıldığından yapılan açık oylamada önerilenler oybirliği ile seçildiler.

c) Tüzükte Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu için önerilen; 1. Ceyhun Can, 2. Şansal Dikmen, 3. Baki Çelikel, 4. Selâhattin Sağdaş, 5. Mümin Karaoğlu'ndan başka aday çıkmadığından yapılan açık oylama sonucu önerilenler oybirliği ile seçildiler.

Gündemin 5. maddesine geçildi. M.Y.K. Raporu üzerinde görüşmek isteyenler tesbit edildi ve sırasıyla söz verildi.

M.Y.K. RAPORU ÜZERİNDE DELEGELERİN KONUŞMALARI

Mümin Karaoğlu (Samsun) – Partili arkadaşlarım ve sayın konuklar, hepinizi saygıyla selamlarım. Bu mutlu güne geliş mutlaka kolay olmadı. Hepimizin, bütün partili arkadaşların ve sempatizanların büyük mücadelesi ve uğraşıyla bu noktaya kadar gelindi, ama bu nokta mutlaka yeterli değil, daha ileriye de gideceğiz. Yine bizlerin mücadelesiyle, Partimizin uğraşıyla halk kesimleri ve işçi kesimi arasındaki mücadelesini yürüterek daha ilerideki kongreleri çok daha büyük sayılarla, çok daha büyük sahalarda yapacağımız mutlaktır.

BARIŞ İÇİNDE BİRARADA YAŞAMA

Şimdi, Merkez Yönetim Kurulu raporu üzerinde konuşmak üzere söz aldım. Ancak şunu başından belirteyim ki, bu raporun büyük bir emek ürünü olduğu ve bilimsel açıdan büyük bir titizlikle hazırlandığına hiç şüphemiz yok. Somut durumların somut tahlili yapılmış, bilimsel sosyalizmin ışığı altında incelenmiş ve çok kıymetli doneler elde edilmiş. Ve bugüne kadar yurdumuzda tartışılmayan, hatta sözü dahi yakında Partimizin çatısı altında adı geçmeye başlayan bir takım veriler de tartışılmış. Bunlardan bir tanesi hiç şüphesiz ki, barış içinde bir arada yaşamak politikası; işçi sınıfının uluslararası stratejisi. Ben bu mevzuda biraz daha bir şey söylemek isterim.

Şimdi arkadaşlar, biz Türkiye işçi sınıfının temsilcisi ve onun partisinin birer üyesiyiz; ve uluslararası işçi sınıfının mücadele araçlarını mutlaka toplumumuza tanıtmak ve onu yaygınlaştırmak mecburiyetindeyiz. Bu açıdan meseleye bakınca uluslararası işçi sınıfı hareketinin bugün gündemde olan savaş araçlarından bir tanesi hiç kuşkusuz

ki, barış içinde bir arada yaşama politikası. Ama bu daha bizim dışımızdaki sosyalistler için çok yabancı. Bunu işlemeye mecburuz. Bunu çok daha büyük detaylarla Türkiye'de yaygınlaştırmak mecburiyetindeyiz. Çünkü karşımızda bulunan bir sürü fraksiyonun , bu bizim ileri süreceğimiz savın karşısında cevap bulacaklarını zannetmiyorum. Çünkü, onlar barış içinde bir arada yaşama politikasını bilmiyorlar, detayını da bilmiyorlar. Ben onun için bu kongreye sunulan Merkez Yönetim Kurulu raporunun bundan sonra gelecek olan Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarca hiç olmazsa Parti yayın organı Yurt ve Dünya'da daha geniş bir detayla ele alınarak ve uluslararası kongrelerde bu savın tartışılma gerekçelerini, tartışanların isimleri de zikredilerek iyi bir şekilde bir bilimsel broşür veya yazı halinde yayınlanmasını ve bunun devam etmesini, sürekliliğini arzederim.

BÖLGEDE EKONOMİK ÖRGÜTLENME, SENDİKA OYUNLARI

Benim üzerinde somut olarak durma durumunda olduğum ve konuşmamın bir sebebi bölgemde bulunan, Samsun bölgesinde bulunan mücadelede işçi sınıfının içersinde, sendikal hareketindeki somut durumlardır. Bunları anlatacağım ve bu raporla ilgili de bir hususu vurgulayacağım. Öncelikle rapor gerçekten demin de, başta söylediğim gibi bilimsel sosyalizmin ışığı altında incelenmiş, yazılmış. Ama bana bir şey eksik gibi geliyor o da şu; DİSK meselesini incelerken. Şimdi DİSK meselesini, somut durumun somut tahlilini yapıyoruz, bunda müttefikim. Ama ne yapacağız? Mesele burada düğümleniyor. Şimdi hepimiz, taşrada veyahut da İstanbul'da işçi kesiminin yoğun olduğu bölgede çalışan Partili arkadaşlarız. Bunların işçi kesimi içindeki çalışma tarzları nasıl olacak? İşçilerin ekonomik örgütlerini kurarken ve kurulmasına yardımcı olurken nasıl hareket edeceğiz? Bu mesele saptanmalı. Yani bir Partilinin burada görevi nedir? Bu meseleye açıklık getirilmesi lazım gelir. Ve bunu enine boyuna tartışmak mecburiyetindeyiz bu kongrede. Şimdi ben bölgemizden örnekler vereyim: Bunlar hepimizin basından takip ettiğimiz meselelerdir. Samsun giderek büyük bir sanayi kenti olmaktadır. Bu sanayi kenti oluşumu ister istemez işçi sınıfı hareketini ve onun ekonomik örgütü olan sendikalaşma hareketini de beraberinde getirmekte ve bu da işçi sınıfının bilinçlenmesini, ekonomik örgütlülük mücadelesi ile birlikte sosyalistlerle temasa geçtiğinde daha da ileri adımlar atarak, yeni ufuklar kazanmaktadır kendisi açısından. Ama birçok şeyi iyi öğrenmek istiyor. Şimdi bir örnek olabilir: Samsun'da bakır izabe tesisleri vardır. Bakır izabe tesislerine Maden-İş sendikası örgütlenmek üzere eleman gönderdi. Samsun'da bulunan bizler arkadaşlarla beraber bu örgütlenme

işinde çalışmaya başladık. Fakat adam, gönderilen arkadaş giderek bizden kaçmaya başladı. Ve bizden teması koparmak için elinden geleni yaptı. En sonunda koparttı, bunda muvaffak oldu. Biz de o günkü şartlar içersinde, çünkü henüz 12 Mart'ın sisleri yeni yeni aralanıyordu. Dedik ki, belki bunlar bu hareketinde haklıdırlar madem ki örgütlenme cabası üstlendiler, biraz geri durduk. Belki hatamızdı: eleştirimizi, öz eleştirimizi yaparız, hatalı olabiliriz. İşçi arkadaşlar, Maden-İş sendikasında örgütlenme çabasına bütün güçleriyle katıldılar. Bunlar bilhassa teknik seviyedeki elemanlardı. Mühendis, teknisyen ve izabeci, elektrik uzmanı gibi, usta, kalifiye işçi hepsi. Kısa sürede gelişti sendikal hareket. Şimdi tam bu sırada iken, bu gelişme varken, bu arada bir de Çağdaş Metal-İş Sendikası karşı sendika olarak bulunuyordu. Karşılıklı gazete çıkarıyorlar, birbirlerine bir sürü sözler söylerken üst tarafta, üst düzeyde Çağdaş Metal-İş'le, Maden-İş'in birleşme görüşmelerinin başladığını duyduk. İster istemez dedik ki, "Şimdi bakınız üst düzeyde Çağdaş Metal-İş'le Maden-İş'in birleşme durumu var. Bu durumda, burada şu şekilde birbirinize keskince tavır niye oluyor filan" kendilerine sorduk, sendika yöneticilerine. Bize verdikleri cevap gayet basit: Dediler ki, "Bu işler böyle yürür." Arkasından Çağdaş Metal-İş'e karşı Maden-İş Sendikası direnişe geçti. İşçileri geçti direnişe. Direniş devam ediyor. Mahkemeye müracaat ediliyor. İşveren "işi durduruyorlar" diyor, tedbir alın. Mahkeme tesbite geliyor. Tesbite geldiğinde mahkeme, Maden-İş'i örgütlemekle görevli olan kişiler, sorumluluğu üzerinde taşıyanlar işçilere , "aman çalışırken görünmeyin hepiniz bir yerde toplanın, hiç kimse işinin başında olmasın" diyorlar. Hakim geliyor, tesbit ediyor, çalışanları tesbit ediyor, çalışmayanlar dışarda. Bunun arkasından vetki ihtilafı, mahkemelerde sürtüşmeler devam ediyor ve Maden-İş üyesi işçileri Çağdaş Metal-İş'in zorbaları dövüyorlar. Daha bir sürü benzeri hareketler. Ama üst düzeyde de görüşmeler devam ediyor. Tam Maden-İş Sendikası, karşısındaki Çağdaş Metal-İş Sendikası'nın üye fişlerinin sahte olduğunun mahkeme kararıyla, savcılık kararıyla saptanması üzerine iade-i muhakeme yoluyla yeniden yetki talep ediyor. Yetki meselesi mahkemeye intikal ettiğinde, bir de tedbir olarak toplu sözleşme görüşmelerinin durdurulmasına mahkeme karar veriyor. Bulunmaz bir fırsat. O gece, pardon bir gece sonra bir dinamit lokumu fabrikanın bir yerinde patlatılıyor. Patlatıldıktan sonra jandarma 800 işçiye "Maden-İş üyesi olanlar çıksın dışarı" diyor. Fabrikanın dışına çıkartılıyorlar. Ama üstde görüşmeler devam ediyor. Ve 10-15 gün sonra da Çağdaş Metal-İş'le Maden-İş birleşiyor. İşveren 750 işçiyi işten atıyor. Geriye kalıyor Çağdaş Metal-İş'in, en gerici kesimi teşkil eden işçilerin üyesi olduğu Çağdaş Metal-İş'in üyeleri. Çağdaş Metal-İş'in DİSK'e katılmasıyla za-

ten ne yetkiyi almış olması ne de Maden-İş'in yetkiyi almış olması da hiçbir sorunu halletmiyor. Türk-Metal-İş geliyor, 700 işçi daha Ülkü Ocakları'ndan ve AP'nin kartvizitleriyle işe giriyor; Türk Metal-İş bakır'a giriyor. Mesele bu.

Şimdi bunun arkasından yine bir olay daha; baraj inşaatı işi. Bunların hepsini anlatıyorum, DİSK'in Karadeniz bölgesindeki durumunu noktalamak için. Barajda 1500'e yakın insan çalışıyor. Hasanoğlan barajı, Ayvacık'ta. Bu barajda çalışan arkadaşları örgütlemek için biz işe girıştik. Maden-İş sendikasını örgütlemeye gelen o zat burda, Samsun'da işçilerin tutmadığı, bir sendikacıyı da yanına alarak barajdaki işçileri örgütleme görevini bana veriyor. Biz işe başladığımız zaman o naktadaydı zaten mesele. Meseleyi kontrol altına alıyoruz, işçilere bütün durumu anlatıyoruz. Ve bu adam her ne kadar sizi DİSK adına örgütlemek istiyorsa da aslında DİSK'e iltihak edecekleri filan yok; çünkü aslında DİSK'e iltihak etmiş olan bir sendika değil. Yapı işçilerinin adına devrimci adını ekleyerek böyle bir harekete girmiş birisi. Bu işçileri örgütlüyor, üye kaydediyor. Biz bütün üye fişlerini kontrol altına alıyoruz. Ve adama istemediği halde kongreye zorlayıp tabanın baskısıyla DİSK'e iltihak ettiriyoruz. DİSK'e iltihak ettikten sonra yeniden iskollarında bir sarı sendika çıkıyor. Baraj inşaatı olsa dahi, bu inşaat işi olsa dahi, aslında bu enerji işidir, yapıcılık işının bu işle ilgisi yoktur diyorlar ve o çabamız o noktada bitiyor. Ama bizim mücadelemiz devam ediyor. Bu sefer TEK bünyesinde örgütlenmiş olan TEK-İŞ Sendikasına müracaat ediyoruz, adamlara yalvarıp yakarıyoruz adam getirtiyoruz ve yeniden örgütlenme çabalarına başlıyoruz

Ben size kesinlikle söyleyeyim ki, nazlanıyorlar, örgütlemek istemiyorlar. Kokluyorlar sağını solunu ve eğer kendi denetimlerinin olmayacağına inandıkları anda yüzüstü bırakıyorlar. Olduğu gibi bırakıyorlar ve bir sürü pislik de birlikte; eger uyanık davranılmazsa, orda devrimci arkadaşlar işçiler arasında kalıveriyor, meseleler devrimcilere yıkılıyor.

Şimdi bu meseleyi aydınlığa kavuştarmak için somut durumu anlattım. Karda kışta, Çarşamba ilçesinden 38-40 km içerde; orada işçilerle temas ederek 800 üzerine üye kaydettik. Adamların yakasına zorla yapışarak, ücret almadan, o işçi işini bırakarak, Ankara'ya avaklarına giderek, mesele şu safhada diye onlara bir sürü bilgi vererek, bir sürü emeğin karsılığında. Adamlar bu 800 üyeyi görünce, sarıldılar bu işe. Birkaç tane üye arkadaş da vardı içlerinde -onların da hakkını yemiyeyim yani- TEK-İŞ sendikasının içinde. Örgütlenme çağrı safhasına geldi ve çağrıda bulunuldu. Çağrıda bulunulduktan sonra yetki meselesinde üye kartlarını biz Bölge Çalışma Müdürlüğüne ibraz ettik; biz

800 üyeyi ibraz ettik. Karşı taraf 1322 kişinin çalıştığı işyerinde 1500 kişinin imzasıyla beraber üye giriş kartı verdiler. Bu üye giriş kartları nazara alındı ve Çalışma Müdürlüğü de yetkiyi Türk-Bes-İş sendikasına verdi. Mahkemeye iş intikal edecek; fakat sendika genel merkezinin uyuşukluğunu ve pısırıklığını anlatmak için meseleyi anlatıyorum. Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün bu kararı gelince Ankara'da alelusul bir dava açıyor avukatlar ve içersine vekaletnameyi dahi koymadan Ankara İş Hakimliğine havale ettiriyorlar, Cuma günü saat 15.00 uçağı ile sendikadaki bir arkadaşı Samsun'a gönderiyorlar. Samsun'a geliyor arkadaş, hakim bakıyor dosyaya, bu vekaletnameyle ben bu davayı kabul etmem diyor. Biz ordayız, bize hiç bir şey sormuyorlar ve davayı da Çarşamba'da açmaları gerekirken Samsun'da açıyorlar. Şimdi, adamcağız saat 16.00'da filan beni buluyor, ben Samsun'a gelene kadar da vezne kapanıyor ve üç işgünü geçtikten sonra Pazartesi günü harç ikmal edilebiliyor. Harç süresinde yatırılmıyor; birinci etap. Samsun İş Mahkemesi bu arkadaşların açmış oldukları davada ben yetkili değilim, yetkili mahkeme Çarşamba'dır diyor. Türk Bes-İş'in avukatları derhal kendi istekleri doğrultusunda karar çıkmasına rağmen vakit kazanmak için temyiz ediyorlar. İki ay da Temyiz'de geçiyor. İki ay sonra Çarşamba'ya geliyor. Çarşamba'da bilirkişi raporu alınmak üzere dosya Ankara'ya gidiyor, imza kartonlarıyla birlikte. Yapılan incelemede 1500 küsur üyeden, karşı sendikadan 120 üyesinin doğru diğerlerinin sahte olduğu ve bizim de 700 küsur üyemizin doğru olduğu ortaya çıkıyor. Ama bu sefer çıka çıka karşımıza, Ankara'da CHP senatörü bir avukat geliyor. Kemal Sanibrahimoğlu adında ve geldikten sonra Mahkeme işi, daha önce mahkemenin bakmış olduğu, bakmak durumunda olan ilk iptidai tarzda olan meseleyi o anda karara bağlıyor ve diyor ki, üç işgünü içinde harç ikmal edilmemiş olduğundan dava da harca tâbi olduğundan davanın reddine diyor ve 800 işçi de ortada kalıyor.

Bu sefer mesele kalıyor, arkadaşlar, peki diyorlar biz gene DİSK'in üyesi olarak kalacağız: Alicenaplık bu ya, siz divorlar, çalıştınız ettiniz, biz de size yardım ettik, ama bu mesele bitti diyor, siz gelin üyelikten istifa edin, vazgeçin. Yok arkadaş, biz geleceğiz, kongrede sesimizi duyuracağız, sizin yaptığınız rezillikleri anlatacağız. O zaman diyorlar, siz bizde kalmak istiyorsanız, 15 lira aidat, 6 lira da DİSK aidatı eklenir 21 lira oluyor. 120 lira ölüm fonu ekleniyor üzerine ve onun arkasından da bilmem ne fonundan 30 lira geliyor, adamların karşısına 250 lira aidat çıkıyor. Ve işveren de ilân tahtasına asıyor, yaftayı. O hızla geldik, Ankara'ya. Aç dedik tüzüğü, yardım tüzüğünü. Nasıl siz bu adamlara bunu ilave edersiniz? İşte, diyorlar, yaparız. Siz üye olmak istiyorsanız bu böyle, isterseniz. O zaman bizi ihraç

edin dedik, yani 800 işçiyi üyelikten ihraç edin.Yok, siz istifa edin dediler. Biz istifa etmeyiz ama siz bunu alamazsınız. Yardımlaşma tüzüğünü açın, barajdaki işçiler bu yardımlaşmadan nasıl istifade edecekler? Ve der ki, orda, tek taraflı DİSK'e, sendikaya üye olmuş olan işçiler bundan istifade ederler. Bu üyelerin hiç biri tek taraflı değil ki. Bir tarafta kendi iradeleriyle TEK-İŞ'e üye olmuşlar, diğer taraftan iradeleri dışında Türk Bes-İş'e kaydedilmişler. İki tarafa üye görünüyorlar, hukuken de bunun mahzuru yok. Adam başına kaya düşüp öldüğü zaman bu yardımı alamıyacak; istifade edemiyecek, ama parayı keseriz, diyorlar. Ve aslında epey mücadele ettikten sonra kabul ettirdik 21 lira aidatla üye durumunda şimdi işçi arkadaşlar. Bütün mesele kongre hesabı; işçi sınıfının meselesi değil. Onun ekonomik mücadelesine de bir sev yapmıyorlar fazla, üye kazanmak vevahut da işçiye fazla bir hak kazanmak ve onun elinden tutmak diye bir gayeleri de yok. Ama yeter ki o sendikanın dizginlerini tam manasıyla elinde tutabilsin. Bu oluyorsa amenna; tutamıyorsa olduğu yerde bırakıyor. Şimdi eğer, biz işçilerle daha önceden açık konuşmasaydık ve DİSK'in de durumunu açık açık ortaya koymasaydık, orada o işçi arkadaşlar pek haklı olarak bizim yakamıza yapışırlardı. Ama ne yapacağız? Bizim ordaki mücadelemizi bilenler, duyanlar geliyor işte, bizim filan yerde işyerimiz var, biz sendikasız ne yapacağız diye. Biz sorunu nasıl çözeceğiz? İki şık var: Ya bağımsız sendika kurmalarını önerip onu örgütleyeceğiz, ya da DİSK içinde. Ama DİSK'in içinde örgütlersek de, DİSK'ten adamlar gelivor, geldikleri zaman da durum böyle oluyor. Bunun bir hal yolunu bulmak mecburiyetindeyiz. Evet DİSK CHP'lileşmekte, DİSK işçi sınıfı hareketini kendi iradesiyle olmasa bile, işçi sınıfının iradesiyle olmasa bile, üst yönetiminin vesayetiyle bir başka yöne kanalize etmek istemekte. Ama biz Partililerin görevi ne? Görevimiz nedir? Bu somut durumu mutlaka bir aydınlığa çıkartmak lâzım.Ya bu durumda bağımsız sendika olarak örgütlenir, işyerinde toplu sözleşme hakkı alınır, ondan sonra müracaat edersin DİSK'e ben katılmak istiyorum diye, o zaman da seni almayacak. Yok, işin içinde fiilen var, onunla beraber örgütlemeye girersen, bizi o zaman da anlattığım gibi olacak. Bu durum cidden tartışmaya değer durum. Ben kendi öz düşüncemi söylemiyeceğim ama tartışılmasını istiyorum.

CHP'NİN DURUMU

Bir başka mesele CHP meselesi. Şimdi gerçekten sorumlu olan sorumluluğu üzerinde duyan Partili arkadaşlarım, MYK raporunu hazırlarken kılı kırk yararak bir sürü tahlillerde bulunmuşlar. Bu tahliller doğru. Bu tahlillere bir diyeceğimiz yok. Ama CHP'nin bugün al-

mış olduğu tavır aslında nerden gelmektedir? Yani bu, suni olarak 12 Mart sonrasında hürriyet havarisi olarak ortaya çıkan "Umut Akgünler"in kahramanı Ecevit yahut da onun arkadaşları diyelim, 12 Mart' tan sonra, durum biraz düzeldikten sonra, yeniden, neden örgütünü sağa doğru çekme durumunda kaldı? Benim aslında burda bir düşüncem var. O da şu: Düzenin tek partisi CHP'dir. Bu düzenin belkemiğidir. Yani bir sürü parti gider ama bu düzenin ta kuruluşundan beri CHP, bu düzenin partisidir, diğer partiler de tabii bu düzenin partisidir. Şimdi bu düzenin partisi olduktan sonra burjuvazinin hakim kısmı, büyük bir çoğunluğu AP ve MC'nin iktidarda kalmasını isteyebilir, ister. Nereye kadar ister? Ta ki MC yani AP veyahut da diğer alternatiflerin hepsi yok olana kadar ister. Bu alternatif yok olurken, işte o zaman, adayı CHP'dir. CHP bir supaptır, toplumda supap unsuru görür ve topun bu iki oyuncunun arasında dolaşmasını ister. AP ve CHP arasında. Ben bu açıdan, MYK raporunda belirtildiği gibi büyük burjuvazinin hakim sınıfların AP-CHP koalisyonunu yüzde yüz istediği kanısında değilim. Çünkü AP ve CHP bir koalisyon oluşturduğu takdirde, o zaman her şey monopolaşacak; yani alternatif ne olacak? Evvelden beri alternatif; Türkiye'de oynanan demokrasi oyunu, CHP ile AP veya DP ile CHP arasında oynanagelmekte. Bu durumda hiçbir zaman hakim sınıflar bu alternatifi yok etmek istemezler. Aslında CHP ile AP koalisyon kurarlarsa bu alternatiften büyük ölçüde kayıpları olur. Karşılarına çıkacak olan toplumsal muhalefeti neyle kanalize etmeyi düşünebilirler o zaman. Şimdi bazı şeyleri düşünebiliyorlar. CHP kanadı altına da kanalize etmeyi düşünebilirler; düşünüyorlar da. Ve zaten ben, Ecevit' in CHP Genel Başkanı olarak dünyayı dolaştığını zannetmiyorum. O mutlaka ve mutlaka belli bir düzenin ilerdeki alternatiflerin hesabı içinde dolaştırılmaktadır. Hiçbir zaman devlet aygıtı için tek alternatif üzerine oynanmaz, çeşitli alternatifler üzerine oynanır. Bu alternatiflerden bir tanesi yüzde yüz CHP'dir. Ama CHP'nin, dediğimiz gibi ilerici yanları vardır. Ve bu yanlarında gerçekten samimi ise o zaman Türkiye'deki uygulamasında bizim kaybedecek hiçbir şeyimiz yoktur. Özgürlükten yana uygulayacağı her türlü şeyde varız. Yani biz bu yönüyle CHP'nin tavrını destekleriz ama benim kuşkum şurda: Türkiye' de 1950 yıllarında da DP, sendikal özgürlük, işçi sınıfının bir takım hakları şiarları ile ortaya çıktı ve o günkü toplumsal muhalefet belli bir yere kanalize edildi. Hakim sınıflar o zaman bunu yaptılar. Şimdi belirlenen muhalefeti ise yine böyle bir şeyle, toplumsal muhalefeti kanalize etme oyunu içinde olduklarını zannediyorum. O bakımdan pek de samimi olduğunu zannetmiyorum. Eğer gerçekten samimi olsa bunun samimi mücadelesini yapması lazım. Muhafelet parlamento duvarları arasına hapsedilmez. Her bölgenin içersinde ekonomik, köylü-

nün ekonomik, işçi sınıfının ekonomik bir sürü talepleri copla, kurşunla sındirildi. Bizim bölgede de oldu. Hiç ses çıkmıyor. Mevta var sanki, CHP il binalarının hepsi öyle. Bir tanesinde toplantı yoktur, göremezsiniz. Adam kurşunlanır, ölür; ses çıkmaz. Kendilerinden de vuruluyor, ama gene ses çıkmaz. Seçim zamanı geldi mi bir hareket başlar, o zaman, ee ne yapalım, seçimi kazanmazlarsa bir takım kusurlu adam bulunur. Belli bir dönemde MSP bulunur, belli bir dönemde MHP bulunur, belli bir dönemde AP bulunur ama mutlaka bir sorumlu bulunur ve CHP bu şeyin içinden çıkmayı başarır. Çünkü eski alışkanlıkları vardır.

Arkadaşlar benim söyleyeceklerim bundan ibaret. Hepinize saygılar sunarım. **(Alkışlar)**

Kongreye gelen mesajlar okundu.

Nurettin Yakar (Hatay) — Kongre başkanlık divanı başta olmak üzere hepinizi saygıyla selamlarım.

DEMİR — ÇELİK'TE DURUM

MYK raporunda oldukça az değinilen bir konunun, tarım işçileri konusunun ele alınması gerektiği düşüncesiyle bir yaklaşım sağlamaya çalışacağım. Fakat Hatay delegesi olarak, kısaca da olsa İskenderun Demir-Çelik sanayiinden söz etmeden geçmek mümkün değil. Bugün 17 bini aşkın işçinin çalıştığı, burjuvazinin her türlü çabalarıyla çeşitli oyunlar tezgahladığı İskenderun Demir-Çelik, sadece Hatay için önem taşıyan bir bölge değil, tüm Güneydoğu'yu içeren öneme sahip bir işçi bölgesidir. MC'nin iktidara gelişinden bu yana anti-demokratik faşist uygulamalar, şoven baskılar, saldırı, yıldırma politikası, işten atma politikası Demir-Çelik'te hiç eksilmedi; artarak çoğaldı. Önceleri MHP'li olmayanların işe alınmadığı bu işyeri, şimdi son bir yıldır MSP'li olmayanların işe alınmadığı işyeri durumundadır. Ancak ne MHP'ye üye olarak işe girenler MHP'lidir, ne de MSP'ye üye olarak giren işçiler MSP'lidir. Fırtına da buradan kopuyor. İlerici işçiler, anti-faşist işçiler el yordamıyla buldukları doğrularla, İskenderun Demir-Çelik sanayiinde direniyorlar. Sosyalistler henüz nitel güçlerinin ağırlığını yeterince hissettirmediler. Bunda yeni dönem parti hareketimizin veniliği, kadro eksikliğimiz rol ovnamakla birlikte, etkenler sadece bunlar değil... Burjuvazi her tip ve biçimde tüm hünerlerini gösteriyor. Bu onların işi. Ancak bu bölgede bir de DİSK var. İs Demir-Çelik'te örgütlenmesini buzdolabına almış bir DİSK bu. Sözüm ona halktan vana iktidar döneminde, vani burjuvazinin iktidar alternatifinden CHP'nin iktidar döneminde tepeden aşağıya örgütlenmeyi düşleyen, umut eden, bu nedenle uykuyu arttıran bir DİSK. TİP'liler olarak biliyoruz ki, burjuvazinin her tür ve biçimde önümüze çıkardığı engeller aşılacaktır. TİP Hatay örgütü ola-

rak Iskenderun Demir-Çelik örgütlenmesine, işçilerin bilinçlendirilmesine ordaki politik demokratik muhalefetin gelişmesine tüm zorluklara rağmen hassasiyet ve titizlikle özel bir önem veriyoruz.

TARIM İŞÇİLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ

Arkadaşlar; Demir-Çelik meselesine kısaca değindikten sonra tüm Güneydoğuyu ve bölge içinde Hatay'ı canlı, sıcak olarak belirleyen bir başka meseleye daha değinmek gerekiyor. Bu da sözü alırken başta değindiğim tarım işçileri sorunu. Ancak genel olarak köylülük ve onun içinde özel bir öneme sahip olan ve işçi sınıfının kırsal kesimini oluşturan tarım işçileri sorunu. Genel içinde köylülük sorunu henüz Partimizin en sıcak meselesi değildir. Şimdilik kaydıyla burada köylülük meselesini etraflıca ele almak gerekmiyor. Fakat Güneydoğu'da ve kendi bölgemizde köylülüğün önemli bir kesimini tarım işçileri oluşturuyor. Programımızda da belirtildiği gibi tarım işçileri işçi sınıfının kırsal kesimini oluşturmaktadır. Bu da göstermektedir ki, kırsal kesimdeki örgütlenme çalışmalarımızın temelini tarım işçileri oluşturacaktır. Daha doğrusu kırsal kesimdeki örgütlenmemiz tarım işçilerine dayanmak zorundadır. Bir başka ifadeyle diyebiliriz ki, kırsal kesimdeki örgütlenmemizin şu anda bile temelini oluşturanlar ve oluşturacak olanlar tarım işçileridir. Tarım işçilerinin ağırlıkta bulunduğu ilçelerimizde tarım işçileri ilçe yönetim kademelerinde çoğunluktadır. Hatta bazı ilçelerimizde yönetim kademelerinde görev alan arkadaşlarımızın tamamı tarım işçileridir. Yaz ayları örgütlenme kampanyamız bize gösterdi ki, tarım işçileri, programımızda da belirtildiği gibi özel bir öneme sahiptir. Ve yine programda belirtildiği gibi, Partimiz tarım işçilerinin örgütlenmesine özel önem vermek durumundadır. Bugün somutta bunu canlı ve sıcak bir şekilde görebiliyoruz. Ancak bilinmektedir ki, kapitalist gelişmenin sonucu olarak köylülük sınıfsal ayrışımlara uğramakta, bu sınıfsal sekillenme kaygan bir alan üzerinde netleşmektedir. Bu sınıfsal ayrışım içinde tarım işçileri, bir yanıyla kent işçilerini oluşturarak sanayiye kayarken, bir yanıyla da sayısal olarak giderek çoğalmaktadır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, sayısal yoğunlaşma nitel yoğunlaşmaya göre nisbidir. Özellikle bölgemizde böyledir. Nitel şekillenmede işçilik vasfının artmasına rağmen yine de işçi sınıfının bu kırsal kesimi işçilik ve köylülük karakterini birlikte taşımaktadır. Programımızda da belirtildiği gibi, köylülük karakteri örgütsüzlüğünden, mevsimlik işçi oluşundan, değişik işyerlerinde çalışmakta oluşundan, bir bölümünün az da olsa toprağının olmasından, köylülüğünün değer yargılarını, alışkanlıklarını taşımaktan ileri gelmektedir. Ancak özellikle ekonomik planda tarım işçilerinin örgütlenme talep-

leri kendini hissettirir durumdadır. Burjuvazi ve onun MHP alternatifinin son dönemde tarım işçilerinin örgütlenmesini ele aldığı duyulmaya başlandı. Kısaca burjuvazi şimdiden işçi sınıfının kopardığı ve koparmaya devam ettiği bu hakkı kontrola almanın hesabı içinde olsa gerek.

Tarım işçilerinin ekonomik planda örgütlenme talepleri yükselirken bir başka yanıyla bu mevsimlik işçiler aynı köylerin işçi birimlerini oluşturmakta ve aynı köy işçileri birlikte, bir arada aynı işyerlerinde çalışmaktadırlar. Ayrıca bu kırsal alanların bağlı olduğu kentlerdeki sanayi hareketi oldukça yenidir. Ve işçi taleplerini karşılayan alanlar genellikle civar ve bölge köylerindeki tarım işçileridir. Ve bu tarımdan sanayiye kayan kent işçilerinin köylerle bağları oldukça sıkıdır. Çeşitli etkenler bunda rol oynuyor. Bu canlı bağ, kent işçilerindeki toplumsal şekillenmenin köylere taşınmasını sağlıyor. Özellikle bölgemizde, hele hele İskenderun Demir-Çelik sanayiinin kurulmasından sonra Demir-Çelik'teki toplumsal şekillenmenin kırsal alanlara kaydığını en canlı şekilde görebiliyoruz. Bu durum, tarım işçileri içinde örgütümüzün gelişmesi ve etkenliğinin artmasına elverişli olanaklar sağlıyor. Programımızdaki tarım işçilerine yönelik somut hedeflerimizin, yani tarım iş kanununun çıkarılması, tarım işçilerinin sendikalaştırılması, sigorta hakkını elde etmesi... kendini hissettiriyor. Yine tarım işçilerinin bir bölümünde, derinliğine olmamakla birlikte, toprak reformu hâlâ hakim talepler olarak devam ediyor. Ancak tarım işçilerinin taleplerinin gelişim yönü, sendikal toplu sözleşme hakkına yöneliktir. Bölgemizde de bu böyledir ve yine yoksul köylüye yönelik toprak reformu, tarım reformu taleplerimizin, küçük üreticiye yönelik kooperatif, kredi ve benzeri taleplerimizin hayata geçirilmesi uğrunda verilecek mücadele, tarım işçileri içinde örgütlenmemiz ve örgütümüzün etkenliğini arttırmamıza bağlıdır. Belirli yanlarıyla yaklaşım sağlamaya çalıştığımız bu veriler dikkate alındığında, tarım işçilerinin yoğun bulunduğu köylere öncelik verilmek kaydıyla bu köyler birer çalışma ekipleri alanı olabilecektir.

Elbette ki, buralardaki örgütlenme daha çok zaman, daha çok emek, daha çok olanak istemektedir. Ancak mümkündür de. Ancak kırsal alanların karmaşık yapıları bölgelerden bölgelere değiştiği gibi, hatta aynı ilin her ilçesinde dahi çeşitli farklılıklar göstermektedir. Normaldir ki, deyim yerindeyse, kapitalizmin çarpık gelişmesinin ürünü olsa gerek, bu karmaşık yapı kırsal alanlara somut öneriler götürmemizi oldukça zorlaştırmaktadır. Bu durumun sonucu olarak öneriyoruz ki; bu alanlarda somut inceleme, araştırma çalışmaları yapmak, formlar hazırlamak, bu çalışmaların merkezde hazırlanacak bir seksiyon tarafından değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Bu çalışma kırsal alanlardaki mahalli örgütlerimizin gelişmesine, etkenliği-

nin artmasına elverişli olanaklar sağlayacaktır. Tarım işçilerine yönelik çalışma ekiplerinin oluşturulmasında önemli yol gösterici olacaktır. Uzun vadede bu kırsal alanlardaki çalışma ekiplerinin oluşturulması, işçi-köylü ittifakının da temel taşları olacaktır. Konu, etraflıca ele alınması gereken uzun bir konu olmakla beraber, kısaca bir yaklaşım gereği olarak toplayabildiğim, sözlerim bu kadardır.

Yaşasın sosyalizm yolunda bağımsızlık, demokrasi mücadalemiz. Yaşasın Partimiz. (Alkışlar)

Divan Başkanı – Hatay delegesi arkadaşa teşekkür ederiz. Şimdi gelen mesajları okumaya devam ediyoruz.

Mesajlar okundu.

Vedat Pekel (İzmir) – Sayın divan, sayın konuklar, değerli Partili arkadaşlarım, hepinizi içtenlikle selamlarım.

İTTİFAKLAR SORUNU, İŞÇİ–KÖYLÜ İTTİFAKI

Ben, önemli gördüğüm bir konuda birkaç söz söylemek üzere buraya gelmiş bulunuyorum. Değinmek istediğim, üzerinde birkaç söz etmek istediğim sorun, genel olarak ittifaklar sorunu, özel olarak da işçi-köylü ittifakı sorunudur. Sabahleyin Genel Başkanımız konuşmasında, ne burjuva iktidarlarının, ne de işçi sınıfı iktidarlarının salt kendi ekonomik ve politik güçlerine dayanarak iktidar olamayacaklarını; iktidar olsalar bile bu iktidarlarını muhafaza edemiyeceklerini söylediler. Gerçekten de bugün burjuvazinin iktidarda olduğu çeşitli ülkelere ve kendi ülkemizin somutuna baktığımız zaman, burjuvazinin kendi peşinden milyonlarca emekçiyi sürüklediğini, onları şartlandırıp koşullandırabildiğini ve ancak bu yolla ve bunu tamamlayan ekonomik ve politik gücüyle iktidarını sürdürebildiğini görüyoruz. İşçi sınıfı da aynı biçimde kendi ittifaklar yelpazesini oluşturarak ve bu yoldan burjuvaziyi politik açıdan tecrit ederek kendi iktidarını ancak oluşturabilecektir. Bugün toplum olarak vardığımız noktada artık ittifaklar sorununu somut bir biçimde düşünmek zorundayız. Dünya üzerinde hızlı ve köklü değişimler birbiri peşisıra yeralmaktadır.Daha dün denecek kadar kısa bir geçmişte Vietnam, Laos, Kamboçya, Mozambik ve Angola halkları hayranlık uyandıran bir mücadele ile emperyalist sömürü ağının dışına çıkıp, dünya sosyalist sisteminin desteğinde sosyalizme yöneldiler. Emperyalizmin içine girdiği bunalım tek tek ülkelerde sosyalizme geçiş koşullarını durmaksızın olgunlaştırmaktadır. Ülkemiz Türkiye de bu ülkelerden biridir. Biz TİP olarak, Türkiye'nin politikasını etkileyen ve iktidara yürüyen bir hareket olarak ittifaklar meselesini artık somut bir biçimde düşünmek zorundayız. Bugüne kadar ittifaklar meselesi sürekli olarak soyut ve teorik planda tartışıldı.

Bu soyut ve teorik plandaki tartışmanın en somut kanıtı, bugün her türden sol akım arasında en azından ittifaklar konusunda herhangi bir ayrım, herhangi bir ayrılık yoktur. Bu bile sorunun somut değil, soyut planda tartışıldığını göstermeye yetmektedir. Artık şu soruyu sormak gerekiyor: İttifaklar kiminle, nasıl ve hangi biçimde gerçekleştirilecektir? Sorun işçi sınıfı dışında, köylülük dışında kalan belirli toplum katları için belirli bir çözüme ulaşmış görünmektedir. Gerçekten de bugün öğretmenler, devlet memurları, teknik elemanlar TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED gibi örgütler içinde ekonomik planda örgütlenmiş bulunmaktadırlar.

Köylülüğe baktığımız zaman aynı şeyi aynı rahatlıkla söyleyemiyoruz. Oysa ittifaklar sorununun ana halkası, ana konusu köylülük olmaktadır, özellikle yoksul köylülük olmaktadır. Hiç kuşkusuz köylülük içindeki sosyalist köylüler işçi sınıfı partisine gireceklerdir, partiye üye olacaklardır, ama bu ittifak anlamına gelmeyecektir. Yine işçi sınıfının doğal bir parçası olan tarım işçileri işçi sınıfı partisi içinde örgütleneceklerdir; ama bu da bir ittifak olmayacaktır. Ve yine ittifak tek tek köylülerle, köylü gruplarıyla da gerçekleştirilecek değildir. Köylülüğe baktığımız zaman sürekli değişen, sürekli durumu değişen yoksul köylülerin, orta köylülerin var olduğunu görüyoruz. İttifakları her halükârda örgütsel planda düşünmek zorunluluğu vardır. Dün devrimlerini başarmış, sosyalist kuruluşa yönelmiş ülkelerde ittifaklar sorunu bu planda, yani örgütlü bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Bugün de sorun aynı biçimde gerçekleştirilmek durumundadır. Ülkemizde özellikle 12 Mart öncesinde örgütlenme sorununa yanlış bakmanın getirdiği sonuçlardan biri olarak ve özellikle de sosyalizm yasakçılığının getirdiği sonuçlardan biri olarak partiler, özellikle işçi sınıfı partileri işçi-köylü partileri biçiminde, partisi biçiminde düşünülmüş ve bu ittifakın parti içinde gerçekleştirileceği sanılmış ve savunulmuştur.

Bugün kırsal kesimle ilgili olarak gerek yerli burjuvazinin ve gerekse emperyalizmin çeşitli hesapları bulunmaktadır. Emperyalist finans kuruluşlarından olan AID teşkilatı bugün ülkemizde Ziraat Bankası aracılığıyla kontrollü kalkınma kredileri uygulamasına girişmiş bulunmaktadır. Bu uygulamanın kapsamı ve alanı hergün biraz daha genişletilmektedir. Bu kontrollu zirai kalkınma kredilerinin amacı kırsal alanda halinden memnun, düzenin bekçiliğini yapacak köylü katmanları yaratmaktır. Yine örgütsel açıdan baktığımız zaman ülkemizde geniş köylü yığınlarının iki büyük burjuva partisinin peşinden gittiğini görmekteyiz. Köylülük bu iki büyük partinin, yani AP ile CHP'nin peşinden gidiyor olmasına ve bu iki partiye oy veriyor olmasına rağmen, köylülüğün partisi yoktur. Bir başka deyişle köylülük bugün politik planda temsil edilmemektedir. CHP'nin programı köylülüğün çıkar-

larını savunan, köylülüğün talepleri olan bir program değildir. Ve bu niteliğiyle CHP, köylü yığınlarından oy alıyor olmasına rağmen, köylülüğü temsil eden bir parti niteliğinde de değildir. CHP'nin amaçladığı toprak reformu ve buna bağlı olarak geliştirdiği tarımda kooperatifleşme, kapitalist pazarı nisbi ve mutlak anlamda geliştirme amacını güden burjuva demokratik çerçeveyi aşmayan bir programdır. Kaldı ki, yetersiz bile olsa bir ölçüde kabul edilebilecek bu program CHP'nin gittikçe emperyalizme daha bağımlı hale gelmesi, emperyalist mihraklardan destekalır hale gelmesi ve genel başkanın ağzından anti-komünizme yönelmesiyle -ki bunun örnekleri son günlerde ortaya çıkmıştır; örneğin AP ile CHP arasında Türkiye'de bir anarşi ve komünizm tehlikesi varlığı konusunda mutabakat vardır ama bu tehlikenin sorumlusunun kim olduğu konusunda ayrılıklar ortaya çıkmaktadır; ve CHP Genel Başkanına göre 27 yıldan beri iktidarda olmadıkları için şu anda mevcut olan komünizm tehlikesinin ve anarşinin sorumlusu kendileri değildirler; ama tehlike olduğu konusunda her ikisi de müttefiktirler ve yine geçtiğimiz günlerde CHP Genel Başkanı Türkiye'nin sosyalist ülkelerden enerji alımı konusunu bir emperyalist bağımlılık ilişkileri içinde değerlendirmek durumuna girmiş bulunmaktadır — CHP bu nitelikleriyle de köylülüğü temsil etmekten uzaktır. Bütün bunlardan çıkarılması gereken sonuç geniş köylü yığınlarının politik planda politik bir örgüt aracılığıyla temsil edilmemekte olduklarıdır. Köylülük bizim dışımızdadır ve her halde işçi sınıfından ayrı örgütlenmek durumunda olacaktır. TİP bildiğiniz gibi işçi-köylü partisi değildir. Biz elbette köylülüğün doğru ve demokratik öze sahip taleplerini destekleyeceğiz. Bir tarım programımız olacaktır, ama bunlar da tek başına sorunu çözümlemeye yeterli değildir. Yine somut olarak bu sorunu düşünmeye çalışırsak, şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor. Köylülük ittifaklar açısından düşünüldüğünde hangi planda ve hangi biçimde örgütlenecektir? Kendi bağımsız partisi aracılığıyla örgütlenip bu biçimde politik planda temsil edilerek ittifakları bu açıdan ve bu yolla mı gerçekleştirecektir? Yoksa işçi sınıfı partisinin köylülüğe sunduğu tarım programını çeşitli biçim ve yollarla benimseyerek işçi sınıfı ekseni etrafında toparlanıp bu biçimde mi ittifakı gerçekleştirecektir? Köylülük, henüz bırakınız politik planı, üretim temeli üzerinde bile örgütlü bulunmamaktadır. Kuşkusuz bu kısa konuşmamda soruna bir çözüm getirmek ya da bir çözüm önermek niyetinde değilim. Benim amacım konuya dikkatleri çekmek, tartışılmasını sağlamaktı.

İktidara yürüyen Türkiye İşçi Partisi hareketi olarak hiç kuşkusuz diğer bütün sorunlarımıza olduğu gibi bu soruna da çözüm bulunacaktır. Saygılar sunarım. **(Alkışlar)**

Kongreye gelen mesajlar okundu.

Sönmez Targan (İçel) – Sadece faşizme ve gericiliğin karşımıza çıkartmış olduğu engelleri ve güçlükleri yenmede değil, kendisine sol diyen, ya da kendisini öyle sayan soytarılıklara karşı da verilen sınır savaşından başarıyla çıkmış ve bugünlere gelmiş tüm Partili arkadaşlarımı, yükselen işçi sınıfının sosyalist hareketi adına coşkuyla ve saygıyla selamlıyorum. **(Alkışlar)**

Partimizin Birinci Büyük Kongresi'ne sunulan MYK raporunu özenle inceledik. Gerçekten kısa bir dönemde hazırlanmış en mükemmel bir rapor diyebileceğimiz büyük bir yapıt. Sadece bilimsel bir yapıt değil, uzağa dönük bir takım çözümlemeleri de birlikte getirmiş. Ancak, kendi gözlemlerimize dayanarak bir takım eksiklikleri burada işaret etmeyi, hem Partimiz, hem de Türkiye işçi sınıfının uzak vadedeki sosyalist çıkarları adına bir görev bilmekteyiz. Konu gençlikle ilgili:

GENÇLİK SORUNU

Türkiye'de ve bütün dünyada gençlik hareketleri son 10 yılların en fazla göze batan ve üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir harekettir. Gençlik hareketlerinin bu şekilde yoğunluk kazanması, genelde uluslararası alanda emperyalizmin bunalımının gençlik üzerinde de bir başka biçimde yansımasının ifadesidir. Türkiye'de de gençlik hareketleri, nitelikleri ne olursa olsun genelde düzene karşı hoşnutsuzluğun bir ifadesidir. Gençlik hareketleri içinde şu yada bu şekilde sapmalar olmuştur, olacaktır da. Çünkü gençlik hareketleri işçi sınıfı hareketinden bağımsız geliştiği sürece sonuçta anarşizmin ya da goşizmin peşine takılacaktır. Ancak dışımızda gelişen her türlü gençlik hareketini anarşizm ya da goşizm diye suçlamak bizleri haklı çıkartmaz. Çıkartmaktan öte onların düzene karşı öfkelerini, yükselen işçi sınıfı hareketiyle birleştirmemizde, önümüze kendi kendimize engeller çıkartır. Bu bakımdan Türkiye'de de bir gençlik hareketi son beş yıl içinde oldukça gelişmiş, gelişmekten öte hayatın bütün alanlarında etkisini sürdürmüştür. Bugün işçi sınıfı içinden tutun da diğer sınıf ve katmanların içinde gün geçmesin ki, bir gençlik hareketi tartışılmasın. Bu bakımdan Parti sadece sorunlara kendi dar çıkarlarından değil, kendi çevresinde gelişen bütün olgulara objektif olarak yaklaşmak durumundadır. Bu bakımdan Türkiye'deki gençlik hareketlerine de, niteliği ne olursa olsun sahip çıkmalı,onları kendi politik önderliğinde biçimlendirmelidir. Biz anarşizm ve goşizme karşı ideolojik ve politik bir mücadele veririz. Ve bu mücadele, sadece içinde bulunduğumuz koşullarda değil, ta sosyalizmin inşası dönemlerinde de sürecek uzun bir mücadeledir. Ayrıca faşizm ve emperyalizmden etkilenen bü-

tün sınıf ve katmanları, devrimci güçleri de kendi Partimiz içindeki güçlere, işçi sınıfının sosyalist gücüne katmak zorundayız. Olayları sadece yorumlayan, olayları sadece izleyenler olmaktan çıkıp, çevremizde gelişen bize bağlı ya da bağlı olmayan bütün olayları yönlendirmek zorundayız. Eğer bunu yapamıyorsak, sadece meseleleri yorumlayan ve bilimsel yanıtlar getiren bir aydınlar klubü durumunda kalırsak, olaylar bizim dışımızda da mutlaka gelişecek ve gelişmektedir de. Bu bakımdan ben sadece bu program taslağında gördüğüm gençlik konularına ilişkin bir iki öneri getireceğim.

Gençliğin tümünü parti içinde, işçi sınıfı partisi içinde örgütlemek ve mevzilendirmek düşünülemez. Gençlik kendi sınıf tabiatına uygun ve içinde bulunduğu koşulların getirdiği tarihi şartlara uygun bir biçimde örgütlenecek ve demokrasi yolundaki mücadelesini sürdürecektir. Ancak gençlik hareketi, bir ülkede işçi sınıfının hareketi nicel ve nitel olarak ağırlığını basmamış ve işçi sınıfının örgütlenmesi bütün ülkedeki devrimci örgütlenmeyi kucaklayacak düzeye gelmemişse, popülist bir yaklaşımla, sanki bütün hareketleri o yönlendiriyormuş ve o çekiyormuş intibaını ve imajını yaratacaktır. Düne kadar, yani 1975'in 1 Mayıs'ına kadar Türkiye'de genellikle görünen buydu. Sanılıyordu ki, Türkiye'de her türlü hareketler gençlik hareketleriyle belirleniyor ve tayin ediliyor. Oysa yine partimizin ortaya çıkarttığı bir gerçek, partimiz içindeki genç kadroların bütün genel üyeler içinde oldukça etkin bir duruma ulaşmasıdır. Bu genç kadrolarımızın, çevrelerinde bulunan sadece öğrenci gençlikle değil, çalışan gençlikle, hatta kırsal kesimdeki gençlikle de sıkı ilişkiler kurması zorunludur. Fakat burada bir gerçeği gözardı etmemek gerekir; geçmişte yaz ayları örgütlenme çabasında sürdürülen bütün uğraşıları bu genç arkadaşlarımızın yaptığı düşünülürse, bunu bir eksiklik olarak değil, ileriye dönük bir öneri olarak sunmaktayız.

Sosyalistler salt düşün ve sözleriyle, yazılarıyla değil; tavır ve davranışlarıyla da kendilerinin her konuda önder olduğunu ispat etmek durumundadırlar. İşçi sınıfı adına namuslu olan ne varsa, işçi sınıfı adına ileri olan ne varsa herşeyi hayata geçirmek zorundadırlar. Ve bunları kendileri örnek olarak da yaşantılarında vermek zorundadırlar.**(Alkışlar)**

İTTİFAKLAR SORUNU

Yine burada belirtilmesi gereken bir konu var: Türkiye işçi sınıfının politik hareketi kendi dışında gelişecek bütün hareketlere karşı amansızca bir mücadele sürdürecektir. Bu bilimsel sosyalizmin genel bir doğrusudur. Ancak sürdürülecek mücadele, içinde bulunulan şart-

tara göre saptanır ve ona göre bir hedef seçilir. Eğer bütün alanlarda işçi sınıfının dışında gelişen mücadelelere karşı aynı derecede kendimize hedef seçer ve bütün gücümüzü bütün geniş cephelerde dağıtırsak, bu bize de zarar verir. Örneğin bugün içinde bulunduğumuz tarihi koşullar bize neyi hedef seçmeyi gerektiriyorsa onu hedef seçmeli, ondan sonraki politik muhataplarımızı ikinci ya da üçüncü sıraya koymak zorundayız. Yani şunu demek istiyorum kısaca: Parti kendi dışındaki bütün gelişen olaylar ve politik hareketlere, çizgilere karşı amansızca mücadele veren, bir anda amansızca mücadele veren geniş bir cephe savaşçısı değildir. İçinde bulunduğu tarihi şartlar — ki bugün bunlar mutlaka saptanacaktır— Türkiye işçi sınıfı hareketi önünde en büyük engel ne ise, baş düşman, temel düşman ne ise ona göre saptanmalı, işte bu saptama zaten bunun dışındaki ittifakların hangi ölçüde ve ortamda yapılacağını da daha açık ve net olarak koyacaktır.

Kısaca şunu demek istiyorum; kendi görev pratiklerimizden de çıkarttığımız bir sonucu burada iletmek istiyorum: Partimizin ilk örgütlenme döneminde, ilçemizde kendi dışımızda gördüğümüz herşeyi karşımıza aldık. Bugun içinde bulunduğu konum itibariyle, ya da geldiği durum itibariyle saplandığı yerin nesnel bir çözümünü yapmadan, tahlilini yapmadan bizim dışımızda düşünen herkesi karşımıza aldık. İki ay içinde baktık ki, bir adım ileri gidemiyoruz. Parti kadrolarımız ve etkin olduğumuz çevre, kendi çevremizle sınırlı. Arkadaşlarla oturduk görüştük meseleyi, yeni baştan gözden geçirdik. Ve gerçekten şunu gördük. Esasında dışımızda olan olayların çoğu bilinçli olarak yapılan hareketlerden daha çok basma kalıp şeyler. Adam daha sosyalizmin "s" sini bilmeden bir fraksiyona angaje olmuş. Angaje olması kötü niyetinden değil, sadece bilinçsizliğinden ileri geliyor. Bunlarla oturduk, konuştuk, uzun uzun tartıştık. Türkiye işçi sınıfının ve sosyalist bilimin bütün vapıtlarını verdik, okuttuk. Parti yayınlarımızı okuttuk. Adamların dünyası sanki ters dönmüş gibi "Yahu bugüne kadar bizim yaptıklarımız karsı devrimcilik mi?" diverek geldiler. Ve inanır mısınız adamlar sukutu hayale uğradılar. Ve gerçekten öyle ki, çoğumuzun geldiği yerler, —bunu kendim için de söylerim—, sosyalizm bir anda gelinen bir sorun değil. Sosyalist olmak bir süreç meselesidir. İşçilerin hiç biri doğuştan sosyalist olamazlar. Bu bakımdan kendi dışımızda olan, özellikle gençlik içinde gelişen hareketlerde, okunmadan, bilmeden, sadece dediğimiz gibi sıradan şablonca seçilmiş fraksiyonel görüşlerin sağlıklı, sabırlı ve dayanıklı bir mücadeleyle, ama mutlaka sabırlı bir mücadeleyle çözüleceği kanısındayız. Bunu biz Mersin ve Ankara yürüyüşündeki pratiklerimizde de gördük. Demokratik kitle örgütleri içinde yürüyüşlere katılan bir yığın öğretmen, teknik eleman ve memur arkadaşımız goşizmin ve anarşizmin etkisi altındaydılar. Biz

demokratik kitle örgütlerindeki kararlı tutumumuz, sosyalist tavrımızla onlara haklılığımızı gösterdik. Göstermekten öte bir yığın tarafsızları da bugün kendi saflarımıza çektik.

Yani şunu demek istiyorum: Sadece sözler, sadece teorik çözümlemeler herşeyi halletmeye yetmiyor. Kitleler gerçeği ve doğruyu kendi deneyimleriyle ve sosyalist hareketin önderliğindeki deneyimlerle görmek zorundadırlar. Bu bakımdan partililer olarak biz, olayların arkasında değil, önünde gitmek zorundayız. Hem içimizde, hem çevremizde olan olayları yönlendirmek, biçimlendirmek ve onu sosyalist hareketin kazanımlarına katmak durumundayız. Eğer bunu yapamıyorsak, olaylara sadece seyirci kalıyorsak; teorik alanda söylediklerimiz ne kadar doğru olursa olsun ve sosyalist bilimin gereklerine ne kadar uygun olursa olsun, bunu hayata geçirmek olanaklı değildir. Bu bakımdan ben bir sadece yaklaşım olması bakımından bir hususa daha işaret etmek istiyorum.

KADROLARIN MİLİTANLAŞMASI

Partili bütün kadroların en kısa zamanda ve en çabuk biçimde militarize etmek durumundayız. Bu sözcük biraz yanlış anlaşılıyor. Militarizm demek sadece silaha tapınmaya mekanik şekilde yaklaşım demek değildir. Militan olmak demek sosyalist mücadeleyi hayatının vazgeçilmez konusu olarak kabul etmek demektir. Yani boş zamanlarını değerlendirmek değil, devrimi yapmak, sosyalizmi gerçekleştirmek için devrimci olmak demektir. Bu bakımdan ben özellikle genç kadroların bütün çevremizde olan bütün demokratik kitle hareketleri içinde, işçilerin sendikal hareketleri içinde ve çevremizde kendiliğinden gelme bütün olayların içerisinde mutlaka tayin edici rol oynamalarını salık vermekteyim. Bugün gosizm ve anarşizm gençlik içinde hayat bulabiliyor ve belirli mesafeler katedebiliyorsa, onların biraz da bu meselelerin birinci plana çıkmasından, sanki bütün olayları kendileri yönlendiriyormuş imajını yaratmasından dolayı gelmektedir.

DEMOKRATİKLEŞME

Bir konuya daha kısaca değinmek istiyoruz. Bugün Türkiye'nin temel sorunlarından bir tanesi önümüzdeki dönemde demokratikleşmedir diyoruz. Ancak demokratikleşmenin yolu, yöntemi ve bu konuda verilecek uğraşıların taktikleri ne olduğu meselesinde net çözümlemeler —bilmiyoruz ama— kanımızca getirilemiyor. Demokratikleşme mücadelesi genelde işçi sınıfının sosyalist mücadelesinden soyutlanarak

mutlaka ele alınamaz ama, kısa dönemde de demokratikleşme mücadelesi içinde atılacak bir takım köprülerin, kurulacak bağların, yapılacak ittifakların olduğu zorunlu ve kaçınılmaz bir olgudur. Bu bakımdan ülkemizde içinde bulunduğumuz koşullar, özellikle yükselen faşizm ve emperyalizme karşı en geniş cephede ittifakları kurmamızı kaçınılmaz ve zorunlu kılıyor. Bu ittifakları yaparken mutlaka işçi sınıfının bağımsız politik çizgisini ve sınıf çıkarlarını kollayacağız. Ama bunu kollarken sekter davranılmamalı, sekter davranmaktan öte hata yapılmamalıdır. Ne olaylar Genel Başkanımızın dediği gibi ve bir tablonun iki yüzü şeklinde ifade ettiği gibi faşizmin öyle çok, geçtiğimiz, yaşadığımız dönemlerdeki kadar açıktan saldırgan olduğu; ne de sosyalist işçi sınıfı hareketinin öyle çok karamsar olduğu bir dönem değildir. Ama yapılacak taktik hatalar bazen stratejik yanılgılara ve yenilgilere sebep olabilir. Bu bakımdan önümüzdeki dönem özellikle seçim dönemi olması dolayısıyle ve burjuvazinin son hesaplaşması, demokrasi alanında son hesaplaşması olması nedeniyle, Türkiye işçi sınıfının öz partisi olduğunu iddia ettiğimiz ve gerçekten öyle olduğuna en ufak kuşkumuz olmayan Türkiye İşçi Partisi'ne çok büyük görevler düşmektedir. Sözlerimiz bu kadar. Yaşasın dünyanın ve Türkiye'nin işçi sınıfı ve sosyalist kavgası, yaşasın bütün dünyanın kurtuluş hareketleri, bağımsızlık hareketleri, selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine. Selamlar, saygılar. **(Alkışlar)**

Yalçın Küçük (Ankara) — Arkadaşlarım, sabahki oturumda Genel Başkanımızın ve MYK'un konuşması ve raporunu dinledik. Bu konuşma ve raporda parti nedir, ne değildir bunları öğrendik. Aslında Türkiye İşçi Partililerin bu konudaki bilgileri tamdır. Bu konuşma ve raporla eksikliklerini tamamladılar, birşeyler öğrendiler. Fakat asıl öğrenecek olanlar başkaları. Yıllardır partiden söz edip de parti nedir, ne değildir bilmeyenler var. Bu konuşma ve bu rapor yayınlandığı zaman, ümit ederim —ama fazla da ümitli değilim— bunlar da parti nedir, ne değildir konusunda az da olsa bir ders almış olacaklar. **(Alkışlar)**

İŞÇİ SINIFI PARTİSİ DAHA DOĞARKEN BÜYÜKTÜR

Ben parti nedir, ne değildir konusunda konuşmayacağım. İzninizle başka bir toplantıda söylediğim sözü tekrarlıyacağım. Küçük parti, büyük parti nedir? Orada da söyledim, işçi sınıfı hareketinde küçük parti, büyük parti olmaz. Tek parti olur o da büyük parti olur ve bizim partimiz doğarken büyük doğdu. **(Alkışlar)** Orada şunu söylemiştim. Güçlü parti, güçsüz parti, bu ayırım yapılabilir; bu tartışılabilir. Şimdi söylüyorum: Bizim partimiz Türkiye'deki partilerin en güçlüsüdür. **(Alkışlar)** En güçlüsüdür, bunu öznel olarak değil, öznel olarak kendi

kişisel görüşümüz olarak değil, sadece şu kongrenin yapıldığı gün bu toplulukta da değil, şu kongrenin yapıldığı gün bizim dışımızdakilerin ne yaptıklarını düşündüğümüz takdirde bu partinin gücünün ne olduğunu anlarız. **(Alkışlar)** Bir parti vardır Türkiye'nin en büyük partisi olduğu iddiasında. Bütün fasist tırmanmalarda hergün, hergün kitle eylemlerini kösteklemek isteyen bir parti vardır. Kitle eylemlerine provokasyon diyen bir parti vardır. O parti bugün kitle eylemi yapıyor, bugün İstanbul'da hanımlarını yuruyüşe çıkartıyor. Bu kongre için yapıyor bunu. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı.)**

Başkanlık Divanımızın başkanı konuşacakların kendisini tanıtmasını istedi. Ben Ankara'dan geliyorum, Ankara'da bazı şeyler çok bilinir. Bu hafta içinde bu kongreden önce DİSK üst yönetimi bir karar aldı. Bu kararı beraberce alanlar, isim söylememe lüzum yok, ama eğer bana güveniyorsanız, bu bilginin doğruluğuna da güvenirsiniz, bu kararın doğrudan doğruya bu kongreye hazırlık mahiyetinde bir karar olduğunu hiç bir zaman saklamadılar. DİSK üst yönetiminin almış olduğu üç gün önceki karar da bu kongreyle ilgilidir. Ama bu karar önemsizdir. Çünkü DİSK üst yönetimi bir sendika olamaz. Ama DİSK Türkiye İşçi Partisi imajıyla bütünleşerek doğduğu için, Türkiye İşçi Partisi'nin içinden, bağrından doğduğu için bir ölçüde işçi sınıfı üzerinde politik bir etkinlği vardı. Şimdi o politik etkinliği tümüyle yitimiştir. Tümüyle etkinliğini yitiren bir örgütün aldığı politik bir kararın hiç bir etkisi yoktur ve dikkat ederseniz ne Genel Başkanımızın konuşmasında, ne MYK raporunda bu konuya değinilmedi. Çok önemli olmadığı için...

Arkadaşlarım, bir partinin güçlü olup olmadığını, bir hareketin bir savaştaki safların güçlü olup olmadığını sadece onun içindekiler değil, karşı taraf, o savaşta ne tip silahlar kullanıyor ona bakarak da saptamak, söylemek mümkündür. 1975 yılından sonra 1960'lardan, 50' lerden farklı olarakTürkiye'de işçi sınıfının politik hareketinin karşısına doğrudan çıkmanın ötesine başka silahlarla çıkmaya başladılar. Biliriz, tarihte de gördük, eğer biz güçlü isek; karşı taraf yani onlar zayıf ise bu savaşı kazanmak için devamlı olarak Truva atları kullanırlar. Ve 1975 yılından itibaren Türkiye'de yapılan budur. Devamlı olarak işçi sınıfı hareketinin içine Truva atları sokmaya çalışıyorlar. Bu hareket kurulduğundan beri, eski TİP'liler yeni TİP'e karşı. TİP'i kuranlar TİP'e karşı. Öz parti TİP'e karşı. TİP'ten tasfiye edilenler TİP'e karşı. Ne varsa hep, ama TİP'in imajını kullanarak TİP'e karşı çıkıyorlar. Çünkü bu hareketin güçlü olduğunu, cepheden hücum ederek bu hareketi durduramayacaklarını, bu hareketin gelişmesini durduramayacaklarını onlar bizlerden daha iyi biliyorlar. O yüzden devamlı olarak Truva atı sokuyorlar. **(Alkışlar)**

Bu kongrenin ilk gününün yarısında bu oyunlar da bitmiştir. Genel Başkanımızın konuşmasında da, MYK raporunda da var. Meydan açık. Açıkça çıksınlar. Büyük burjuvazinin onlara tanıdığı rolü, Truva atı rolünü bırakıp açıkça meydana çıksınlar. Biz burdayız. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

DOĞRULARI ANCAK İŞÇİ SINIFININ PARTİSİ BİLİR

Arkadaşlarım, bu konuya devam edeceğim bir başka yerden girerek. Kurulduğundan beri yepyeni bir günah çıktı. Bize hep "Siz mi bileceksiniz" dediler. Neden hep siz mi bileceksiniz, hep doğruları siz mi söyleyeceksiniz? Bir tarafını bırakıyorum, başka yerde de söyledim. Dünyanın her tarafında doğruları yalnız işçi sınıfının partisi bilir. Doğruları bildiği için işçi sınıfının partisi olur; işçi sınıfının partisi olduğu için de güçlenir doğruları söyleyerek. **(Alkışlar, "Silahımız Partimiz" sloganı)** Bu tarafını bırakıyorum arkadaşlar. Bu bilme işi, bunu söyleyenlerin kafa yapısı ile doğrudan doğruya ilgili. Hep karşı tarafın hatasını beklerler. MC'ye karşı tutumları da öyledir. Devamlı olarak MC'nin hata yaparak düşmesini beklediler. Devamlı olarak TİP'in hata yapmasını beklediler.Yapmadık ve yapmayacağız. Devamlı olarak, aynı kafa yapısıyla MC'nin kendi içinden parçalanacağını beklediler. Ve devamlı olarak TİP'in içinden parçalanmasını beklediler; olmadı. Bu bilgi bilmeme doğrudan doğruya bunlarla ilgili. Devamlı olarak MC'nin Ortak Pazar veya ABD'den gelecek baskıyla, Türkiye'nin dışından gelecek bir olguyla düşeceğini beklediler. TİP'in de böyle yenileceğini zannediyorlar, onun için bu oyunu oynuyorlar, burada da yanılacaklar. **(Alkışlar)**

Arkadaşlarım, bilmek bilmemek meselesi olaylarda ortaya çıkar. Genel Başkanımız da söyledi, kişilerle o kadar ilgili değil. Bu parti, DİSK üst yönetimine karşı verilen mücadeleyi, —orada mertçe mücadele veren arkadaşlarımızın, benim büyük saygımı, izninizle söyleyeyim hayranlığımı çeken arkadaşlarımızın mücadelesini bir anlamda bir tarafa bırakarak— DİSK içindeki mücadele bir TİP-CHP mücadelesi değil dedi bu parti. Somutta TİP-CHP mücadelesiydi. Soyutta, özünde bir TİP-CHP mücadelesi değildi. Büyük burjuvaziye karşı verilen bir mücadele idi. Çünkü ancak devrimci sendikalarda sosyalistler, TİP'liler, diğer bilinçli işçilerle birlikte yönetimde oldukları takdirde onlar sendika olabilirdi,onlar işçi sınıfının ekonomik mücadelesini verebilirdi. Bunun için özünde bir sınıf mücadelesi olduğu söylendi. Özünde orada üç-beş TİP'linin yönetici bulunup bulunmamasının önemli olmadığını, önemli olanın ancak onlarla işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin verilebileceğini söylediler. Ve bu, bugün doğru çıktı. TİP'lilerin

tasfiye edildiği, sendikaların tasfiye edildiği alanlarda bugün sendika yok. İşçi sınıfının ekonomik mücadelesini yapan sendikaları ortadan kaldırdılar. O alanlarda artık sendika yok ve söylenenler gene doğru çıktı.(Alkışlar)

GÜÇLÜKLERİ YENE YENE GÜÇLENİYORUZ

Arkadaşlarım, sözlerimin sonuna geliyorum. Geçmişle karşılaştırdığımız zaman gene güç konusuyla sözlerimi bağlayacağım. Eskisi gibi değil Türkiye. Sabahki konuşmada, raporda da vardı. Artık üç kişiyle, beş kişiyle Türkiye işçi sınıfının politik hareketini durdurmak mümkün olmuyor. Artık bütün Türkiye'deki bütün oyunları, bütün güçleri bu hareketi durdurmak için seferber etmek gerekiyor. Ve bununla da yapılamıyor bir ölçüde. Ben şunu söyleyeceğim. Bir ölçüde , bu anlamda işçi sınıfı sosyalistleri, partilileri mazoşist değildir. Kendilerine zahmet verilmesinden, kendilerine zarar verilmesinden hoşlanmazlar. Böyle bir şey yok. Çok zahmet gören daha iyi sosyalist olur, bu yok. Ama arkadaşlarım, bir ölçüde başta büyük burjuvazi olmak üzere DİSK üst yönetimine ve diğerlerine teşekkür borçluyuz. Çıkarttıkları güçlükleri geçerek biz parti olduk. Bu güçlükler çemberini yararak bugünkü hale geldik ve daha da güçleneceğiz arkadaşlarım. Bu mücadelede güçlüklerle geçerek güçlenen bu mücadeleden bugüne kadar gelirken, kayıplarımız olmadı mı? Çok.. Birçok şey kaybedildi. Birçok güzellikler kaybedildi. Güzelliklerin en güzeli olan yaşam hakkını kaybeden arkadaşlarımız oldu. Güzelliklerin en güzeli olan çalışma hakkını kaybeden arkadaşlarımız oldu. Arkadaşlarımız işlerinden atıldı atılıyor. Güzelliklerin en güzeli olan işçi sınıfının sendikalarında görev yapma güzelliğini bazı arkadaşlarımızın ellerinden aldılar. Ama hiçbir arkadaşımızın elinden güzelliklerin en güzeli, işçi sınıfının siyasal hareketi içinde mücadele etme güzelliğini alamadılar, alamıyacaklar. (Alkışlar) İşçi sınıfının politik hareketi içinde mücadele etmek sadece güzelliklerin en güzeli değil, ayrıca bütün güzelliklere gidecek tek yoldur. Arkadaşlarım, bütün bu güzellikler işçi sınıfının olacak, bütün güzellikler işçi sınıfının müttefiki emekçilerin olacak, bütün güzellikler sizlerin, bizlerin ve partimizin olacak. Bütün güzellikleri elimize alacağımız, bütün güzellikleri işçi sınıfının eline alacağımız, bütün güzellikleri işçi sınıfının eline alacağımız günleri çabuklaştırmak, bunun için mücadele etmek ve bu güzellikler içinde mücadele etmek var. Arkadaşlarım, bütün güzellikleri işçi sınıfının eline almak, o günleri yaklaştırmak da, sizlerin, bizlerin ve Partimizin elinde. Sizleri saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

Divan Başkanı tarafından oturum kapatıldı.

İkinci günün 1. oturumu saat 10.30'da açıldı gündemin 5. maddesine devam edildi.

Orhan Silier (İstanbul) – Güç bir görevi başarı ile tamamlayarak bugünlere geldik. Kuruluş ve kuruluş sonrasından bugüne kadar geçen iki yıl, iki yıl önce geleceğe bakarken beklediğimizden çok daha dolu, çok daha ileri adımları kapsayan bir dönem oldu. Bütün bu dönem boyunca parti politikası ve eylemi o kadar az eksik-gedikli yürütüldü, temel karar ve uygulamalarda öylesine doğru ve umut verici sonuçlara ulaşıldı, Partimizin başarı grafiği öylesine hızla yukselen bir grafik oldu ki, bugün burada toplanan bizlerin bu başarıyı henüz tam olarak değerlendirebileceğimizi sanmıyorum.

KURULUŞTAN İTİBAREN SORUNLARA İLKELİ YAKLAŞIM

Gerçekten son iki yıllık dönemin Parti hayatımızdaki anlamının kavranabilmesi, Partimizin bu iki yıl boyunca aldığı yolun gereği gibi değerlendirilmesi, başta Genel Başkanımız ve Merkez Yönetim Kurulumuz olmak üzere, her kademedeki yönetici ve üyelerin bu dönem katettikleri yolun saptanabilmesi ancak önümüzdeki yıllarda tam olarak mümkün olabilecektir...

Başarılı bir kuruluşla yola çıktık. Partimiz 1975'te kurulurken sağlıklı bir parti kuruculuğu anlayışını ortaya koydu. MYK raporumuzda "hareketi tasfiye edemeyince kendileri tasfiye olanlar" diye belirtilen kişilerle olan ilişkiler öylesine ilkeli bir biçimde gelişti ki, parti 1961-71 döneminin hemen bütün aksaklık ve kusurlarından kendini arındırmış, 1975'in şartlarında "Türkiye işçi sınıfının sosyalist hareketinin temsilcisi olma" sıfatına gerçekten hak kazanmış bir kuruluşu gerçekleştirdi. Bu kuruluş başlıca şu unsurları içeriyordu. Birincisi TİP'in kuruluşu sosyalist hareketin 1971'de geldiği gelişkinlik düzeyinden bir adım geri çekilmeden, mahkemelerde burjuvaziye başeğmeyen kadroların kuruluşta da bu başeğmezliği, bu bir adım geri çekilmeme anlayışını devam ettirerek yaptıkları bir kuruluştu. Kuruluşun ikinci temel özelliği Parti içinde derebeyliklere müsaade etmeme konusundaki ilkeli tavırdı. Gerçekten Parti 1975'te kuruluşunun en önemli adımlarını bu ilkeli tutumu sayesinde atabildi. Başka çevrelerde biraz daha geniş, biraz daha etkin olabilmek, daha çok sayıda derebeyliği kontrolu altına almanın avantajlarına sahip olabilmek için verilen tavizler, Partimizde baştan reddedildi. Önce sendika yöneticisi, önce şu ya da bu bölgeden olma yerine, önce Partili, önce sosyalist olma anlayışı maliyetleri peşin peşin göze alınarak, bütün anlamıy-

la, Parti bütünlüğünü sağlayabilecek boyutlarıyla ortaya kondu. Parti kuruluşumuzun üçüncü temel özelliği devrimci bir hareketin kendi çalışmalarına uygun yasal ortamı ve koşulları öncelikle kendi mücadelesiyle sağlayabileceği anlayışının bu kuruluş sırasında da gözetilmesiydi. Gerçekten hareketin 1975'te ulaştığı aşamanın doğru bir biçimde tesbiti sonunda Parti faaliyetleri için gitgide genişletilen demokratik özgürlüklerin yasal ortamın bütün maliyetler pahasına bizzat Parti tarafından yaratılacağı ortaya kondu ve bu temel ilke ilk andan itibaren kararlılıkla savunuldu. Partimiz CHP'nin solunda, bilimsel sosyalist çizgide politik örgütlenme, propaganda ve çalışma için bazı yasal olanakların varolduğunu, bunların daha da genişletilebileceğini bu olanakların değerlendirilebilecek ve mutlaka değerlendirilmesi gereken olanaklar olduğunu altını çize çize belirtti, hayata geçirdi. Parti kurucularımız bunları yaparken dar bir anlayışa kapılmadılar. Aceleciliğe kapılmadılar. Parti kurmak üzerine büyük laflar edip, arkasından ettikleri büyük laflarla taban tabana zıt bir kuruluşa giden sözde partilerin tutumu içine girmediler. Mümkün olabilen en geniş birlikteliğin, en geniş ilkeli birlikteliğin sağlanabilmesi için ellerinden geleni esirgemediler.

Kuruluş çalışmaları sonraki bütün eylemimize, bütün propagandamıza, bütün örgütlenmemize ışık tutucu, iki belge ile noktalandı: Parti Programımız ve Tüzüğümüz hazırlandı. Parti programımız Partimizin 1975'te ulaştığı olgunluk düzeyinin teorik, ideolojik yansıması oldu.

Türkiye'nin dünya içindeki yerinin, Türkiye'de sınıfsal yapıyı işçi sınıfı hareketinin görevlerini, sosyalist hareketin ülkenin demokratikleşme ve emperyalizmin geriletilmesi bakımından önünde duran görevlerle; sosyalizme giden yolların açılması, sosyalizmin gerçekleşmesi sürecindeki görevlerin çok derli toplu biçimde çözümlemesini yapan programımız, "demokrasi için mücadele ve ülkeyi emperyalizmin boyunduruğundan kurtarma görevi ve mücadelesi gündemdedir" temel tesbitini yaptı. Eylemimize, çalışmalarımıza ışık tutan önemli tesbitler yaptı.

Tüzüğümüz ise geçmiş örgüt deneyimlerini gözönüne alarak, demokratik merkeziyetçiliğe dayanan , etkin, açık, belirli kurallara göre işleyen, ama aynı zamanda esnek bir örgütlenmenin ilkelerini, kurallarını getirdi. Bu niteliğiyle TİP daha kurulurken, Genel Başkanımızın 1 Mayıs günü belirttiği "Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfı hareketinin 1975'te eriştiği aşamanın yasal örgütsel düzeyde ifadesidir" tesbitine her anlamıyla hak kazanan bir parti oldu.

Kuruluştaki doğru çizgimizi örgütlenme anlayışımızda sürdür-

dük. Çalışma ekipleri genelgesi ile Partimiz çalışmalarını gerçek bir temele, sarsılmaz, yıkılmaz, bütün engelleri aşabilecek bir temele oturtmanın yolunu açtı. 24 saat partili olma hedefini koyarak, parti çalışmalarını haftada bir Parti lokaline uğramanın çok ötesinde değerlendirdiğimizi somutladık ve bu yönde önemli adımlar attık. Parti üyeliğinin standartları içinde bulunulan aşamanın ve koşulların şartlarına uygun bir biçimde tesbit ettik. Sempatizanlıkla partililiği karıştırmadık ama, partililğe özgü niteliklerin büyük bir bölümünün ancak parti çalışmaları içinde, parti içinde kazanılabileceğini de gözeterek, Partimizi dar bir anlayıştan uzak tuttuk. Örgütlenme kampanyası ile örgütlenmemizi bir çok yeni il ve ilçeye yayma olanağını elde ettik. Bu yeni il ve ilçelerde oralardaki sınıf mücadelesinin öne çıkardığı unsurlarla, mahalli devrimci liderlerle, işçi önderleri ile temaslar kurma onları aramıza katma olanağı bulduk. İlerde daha etkin, daha güçlü bir biçimde faaliyette bulunacak ilk üsler, ilk örgütlenme basamakları kurduk. Bir yandan örgütsel gücümüzü geliştirirken, bir yandan anti-demokratik yasaların önümüze koyduğu seçime katılma ile ilgili engeli de aşmış olduk.

Parti çalışmasının parti ihtiyaçlarının gerektirdiği yerde yapılması ilkesi partimizin 1975 sonrası gelişiminin önemli bir adımı oldu. Bu ilkeye nerede uyduksa İzmir'de, Diyarbakır'da, Bursa'da, Amasya'da, Hatay'da, Adana'da nerede uyduksa oralarda çok başarılı, çok umut verici, yarına güvenle bakmamızı gerçekten haklı kılan sonuçlar elde ettik. Görevli arkadaşlarımız militanlığın, örgütçülüğün en üstün örneklerini verdiler. Profesyonel kadroların parti içindeki rolünü doğru biçimde kavradığımızı ve olanaklar ölçüsünde bu ilkeyi en geniş biçimde uygulayacağımızı ispat ettik. Ve nihayet, Partimiz, örgütlenme anlayışıyla provokasyona düşmeden, en geniş örgütlenmeyi başararak, en geniş toplantıları, en geniş kitle hareketlerini başarı ile gerçekleştirerek ve varolan demokratik koşulları son kertesine kadar kullanarak provokasyona düşmeden çalışmanın bilimsel sosyalist çalışma tarzının örneklerini verdi. Özellikle bu son özellik kolay kolay bizim dışımızdakilerin , bizim dışımızdaki çevrelerin anlayabilecekleri bir özellik değildir. Parti içinde sağlanan gelişmenin parti bütünlüğünün hiç bir hizipleşmeye, hiç bir bölücülük gayretine temel sağlayamıyacak kadar sağlam olması da böyledir. MYK raporunda belirtildiği gibi iki yıllık dönem boyunca çok tek tük kopmalar oldu ama, bunlar Parti içinde en küçük bir yankı yaratamadı. TİP'lilere özgü olan, Türkiye'de somutta sadece TİP'lilere özgü olan partililik anlayışına, Partiyi en önde tutma anlayışına bütün gelişmemiz boyunca sahip çıktık, onu daha da ileri boyutlara ulaştırdık.

Parti için örgütlenmemizi geliştirmenin ötesinde, genel çizgileriyle başarılı bir kitle çalışması yaptık. Kitle örgütlerine üye partililerin bu örgütler içinde eşgüdümlü, etkin, politik hareketle kitle örgütleri eyleminin uyumunu sağlayabilecek çalışmaları başarmaları konusunda geçmişten gelen birikimimiz çok sınırlıydı. Bu birikim azlığı bizi belli bocalamalara, belli geçici geri çekilmelere zorladı. Ama Türkiye'de bilimsel sosyalist ilkelerin demokratik kitle örgütleri içinde savunulması ve azımsanmayacak sayıda örgütte bunların hakim kılınması yolunda katettiğimiz mesafe çok büyük bir mesafedir. Konuşmamın başında belirttiğim gibi bugün gereği gibi değerlendirilmesi güç bir mesefadir.

SOSYALİST SENDİKACILIK

DİSK içinde, sosyalist sendikacılık anlayışının, işçi sınıfının sendikal hareketinin içinde bulunduğu gelişme aşamasında çok iyi örneklerini verdik. Kişilikleriyle bu örnekleri gözlerimizin önüne seren arkadaşlarımız ön plana çıktı. Nice partili sendika yöneticisi bölge temsilcisi, işyeri temsilcisi, öncü işçi arkadaşımız ergeç işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin politik mücadelesiyle uyumlaştırılacağının güvencesini kişiliklerinde ve çalışmalarında verdiler. İşyeri temsilcileri, sendika bölge temsilcileri, işyerindeki öncü işçiler, partili olma ile ekonomik mücadelede en önde, en etkili olma bağlantısını ortaya koydular. Gerçek, sınıfsal sendikacılık anlayışının örneklerini verdiler. Bu konuda kalıcı temeller attık.

Özellikle önemli bir iş başardık. TİP'in önemli bir açmazını, şartların zorladığı bir açmazını ortadan kaldırdık. Sendikalarla ilişkilerin sendika yönetimleriyle ilişkilerin ağır bastığı bir biçimde kurulması anlayışının yerine, işyerlerinde, bölge temsilciliklerinde, doğrudan doğruya işyerlerinde işçi liderleri aracılığıyla sendikalarla ilişki anlayışını koymanın ileri adımlarını attık. Bilimsel sosyalist hareketin dünyanın her yerinde, özellikle kuruluş dönemlerinde en önde tuttuğu, en büyük ağırlığı verdiği anlayışı benimseyip Parti hayatımıza, Parti çalışmalarımıza yansıtma olanağını bulduk ve böylece sendikalardaki parti etkinliğimiz gerçek, güçlü, sarsılmaz, hiç bir manevrayla, hiç bir tertiple ortadan kaldırılması olanağı olmayan bir temel kazanmaya başladı.

Kimya-İş'le, Petkim-İş'in sözde birleşmesi olayında, başta Merkez Yönetimimiz olmak üzere bütün Parti çok zor, gerçekten çok zor, ama başarılı bir sınav verdik. Sendikal çalışmayı DİSK bünyesindeki

çalışmadan ibaret sayan ve bugün Türkiye'de sendikalı işçilerin yalnızca 1/5'inin DİSK'te toplandığını unutan anlayışlara karşı, gitgide daha büyük ölçüde Türk-İş ve bağımsız sendikaların içindeki çalışmanın değerini kavrama ve bu kavrama ile bağıntılı bir tutumu, bir çalışmayı yürütme yoluna girdik.

Üye ve sempatizanlarımız sendikalar dışında memur, teknik eleman derneklerinde, meslek odalarında, geçmiş dönemle karşılaştırılamıyacak kadar büyük başarılar elde ettiler. İşçi sınıfı hareketinin, Partimizin genel çizgisinin bu meslek kuruluşlarında, bu odalarda bu derneklerde gereği gibi yansıtılmasında ve bağımsızlık ve demokrasi hareketinin tutarlılık ve kararlılıkla sürdürülmesinde son derece başarılı çalışmalar yapıldı. Bu çalışmalar hareketin varolan gelişkinlik aşamasını aşan sonuçlar elde edilmesiyle sonuçlandı. Birçok il ve ilçede mahalli dernek ve birliklerle eşgüdümlü kalıcı çalışmalara girişildi, ilişkiler kuruldu; yerel sorunlara dayanan örgütlenme, yerel kitle örgütleriyle ilişki içinde örgütlenme yönünde önemli adımlar atıldı.

Partimiz orgütlenme ve ilişkilerini böylesine hızlı bir biçimde geliştirirken belki bu alandaki başarılarını da aşan doğru politik değerlendirmeler, son derece kritik tesbitler yaptı. Etkin bir parti politikası izledi. Parti programında özetlenen bilimsel ve somut değerlendirmeler Merkez Yönetim Kurulu bildirileriyle, Genel Merkez açıklamalarıyla, Genel Başkanımızın demeçleriyle daha da ayrıntılandırıldı. Yeni olaylar karşısında bu görüşlerin somutlanmasıyla son derece önemli politik belgeler ortaya kondu. Parti politikasının açıklık kazanmasında, somutlanmasında çok büyük değer taşıyan, geçerliliğini önemini de hâlâ korumasıyla programdan sonra en önemli belgemiz güncel görevimize ışık tutan belgemiz olan "Demokrasi Bildirgesi" çalışmalarımıza, tututumuza büyük bir aydınlık getirdi. Güncel görevin demokratikleşme olduğu tesbiti, tutarlı ve sonuç alabilecek demokrasi mücadelesinin temellerinin en doğru bir biçimde ortaya konmasıyla bütünlük kazandı. Bu bildirgede demokrasi mücadelesinin aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele ile birlikte verilmesi; demokrasi mücadelesinin anti-demokratik eğilim ve uygulamaların maddi kaynaklarının kurutulmasını da hedef alması gerekliliği; tutarlı demokrat olmanın, tutarlı demokrasi mücadelesi vermenin, bu mücadeleyi toplum yapısının demokratikleşmesi için mücadele düzeyine yükseltmekle mümkün olduğu en net bir biçimde ortaya kondu ve politik demokratikleşmenin, demokrasi mücadelesinin güncel ivedi gündem maddesi olduğu saptandı. Demokrasi mücadelesinin yürütümüyle ilgili olarak şu temel görüş getirildi: "Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da toplumun demokratikleşmesinde en ön safta yılmadan, her türlü baskı ve şiddete göğüs gererek mücadele edecek olan işçi sınıfıdır, sosyalistlerdir. Ama bu uğraşıla-

rında yalnız değillerdir. Bu görev işçi sınıfıyla birlikte bugünkü durumdan hoşnut olmayan bütün emekçi sınıf ve tabakalara hatta burjuvazinin demokrasiden yana kesimine; bunların politik arenadaki temsilcileri olarak da sosyalistlere ve nihai hedef olarak sosyalizmi almasalar dahi bütün ilericilere, demokratlara birlikte düşmektedir."

DEMOKRASİ BİLDİRGESİ, GÜÇ BİRLİĞİ

Partimiz Demokrasi Bildirgesi'yle Türkiye'de emperyalizme ve büyük burjuvaziye karşı mücadelenin en geniş çaplarla, en etkin bir biçimde ama en tutarlı, en kalıcı, yalpalamalara en az müsait bir biçimde verilmesinin yollarını açtı. Yalnız TİP tarihinde değil, Türkiye işçi sınıfı tarihinde önemli bir belgeyi ortaya koydu.

Arkasından Güncel Görev bildirisiyle 12 Ekim seçimlerine giderken Türkiye'de sorunun ne olduğunu ve MC'nin düşürülmesinin önemi vurgulandı. Bu vurgulama partinin ideolojik, politik öncülüğünün en büyük ispatı olarak tekrarlanıp durdu. 12 Ekim seçimlerinde "Tavrımız" metni, MYK'nun bu kararı gene Partimizin ilkeli, günlük yalpalamalara kapılmayan, tutarlı bir yansıması olarak ortaya çıktı ve 12 Ekim 1975 seçimlerinde Partimiz her yönüyle başarılı, her yönüyle doğru tesbitlerden yola çıkan bir tutum izledi.

Güçbirliği konusunda, dışımızdaki sol partilerden gelen önerilere karşı gösterilen ilkeli tutum, güçbirliğinin anlamının açıklığa kavuşturulması, güçbirliğinin kapsamının anlatılması, kitle tabanı ve özellikle işçi sınıfı içinde kitle tabanı olmayan örgütlerle ilişkiler meselesinin ortaya konulması açısından büyük bir değer taşıdı. İlerici Gençlik Hareketinin Güncel Görevleri Bildirisi, faşizmle mücadelede gençlik hareketi içindeki görevlerimizi somutladı. Bu görevlerin yerine getirilmesinde parti örgütlenmesinin gelişme aşamalarından doğan aksaklıklarımız ne olursa olsun, böylece önümüzdeki bütün bir dönem boyunca gençlik hareketlerinin görevlerinin tesbiti konusunda kalıcı bir belge, kalıcı bir yönerge ortaya çıkartıldı.

Partimiz, CHP'nin değerlendirilmesi konusunda da tutarlılığını sürdürdü.Türkiye'de burjuvazi içindeki ayrımlarının işçi sınıfı ve emekçilerin mutlaka dikkate alınması gereken ayrımlar olduğu açıklıkla belirtildi. Bu ayrımların burjuvazi içindeki farklılıkların abartılmasının sosyal demokrat hareketin iki yönlü niteliğine, büyük burjuvaziyle işbirliği ve emperyalizme yaranma eğilimlerine dikkat çekildi. Temel vurgu, Genel Başkanımızın bu kongreyi açarken yapmış olduğu konuşmada olduğu gibi temel vurgu, asıl mücadelenin emperyalizme ve büyük sermayeye karşı mücadelenin yürütülmesinde en geniş saflarla birlik ve bu birliğin sağlanması olduğu vurgusu oldu. Yani Tür-

kiye'de "ben demokratım" , "ben ilericiyim", "ben yurtseverim" diyen kitle tabanına sahip her örgütle, her kuruluşla birlik ve dayanışmanın sürdürülmesi meselesi, sosyal demokrasi konusunda da, sosyal demokrasiyle işbirliği konusunda da —onun burjuvaziyle, büyük burjuvaziyle ve emperyalizmle ilişki kurma eğilimlerine, demokratlıktan, yurtseverlikten uzaklaşma eğilimlerine karşı uyarı görevinin yerine getirilmesiyle birlikte— sürdürüldü. Parti CHP konusunda tutarlı bir tavır ortaya koydu.

Genel Merkezimizin DİSK ile ilgili değerlendirmeleri de büyük bir soğukkanlılık, büyük bir öngörü ve büyük bir titizliğin sonuçları olan değerlendirmeler oldu. İlerici sendikal harekete karşı , bu hareketin sağlıklı özü, sağlıklı tabanı ile o hareketin CHP'lileştirilmesini gerçekleştiren üst yönetim kadrolarını birbirinden ayrı tutan ve DİSK içindeki görevlerin önemini vurgulayan Partimiz, DİSK içinde uzun yıllardan beri, sadece 1974'ten, 1975'ten beri değil, DİSK kurulduktan beri çıkar yol arıyan, DİSK yönetiminin DİSK'in örgütsel yapısının problemlerini çözümlemeye çalışan işçilere, sendikacılara ışık tuttu. Eylül direnişi ile ilgili uyarı da bu değeri taşır. Parti burada hiç bir keskin tavra, hiç bir yanlış eğilime meydan vermeden, işçi sınıfı partisi olmanın, işçi sınıfının politik mücadelesini yürütmenin sorumluluğu ile, en uygun zamanda ve en uygun dilde uyarısını dile getirmiştir.

En son olarak Partimiz, AP'siz ve MHP'siz hükümet sloganını, bu hedefi ortaya atarak, MHP'yi AP ile ilişkilerinden, AP'yi büyük burjuvazi ve emperyalizmle ilişkilerinden koparmaya çalışan, Avrupa'nın bir özgürlük yatağı olduğu kanısını yayan, bu yanlışı taşıyan görüşlere karşı tavrını ortaya koydu.

Partimiz bütün bu çalışmalarla birarada, varolan koşullarda başarılı bir yayın politikası gütmeyi de başardı. Çark Başak elden dağıtılan üye ve sempatizanlar için yayınlanan bir organ olarak 3 bin tirajla yola çıktı, 15 bin tiraja gelindi. Çark başak gazetemiz belli aksaklıklara rağmen , kalitesini gitgide yükselterek, parti örgütü ile ilişkisini sağlamlaştırarak merkez yayın organı olma görevini çok daha ileri boyutlarda gerçekleştirmenin umutlarını verdi.

Yurt ve Dünya Partimiz hareketinde eskiden beri varolan bir boşluğun doldurulmasında ilk adım oldu. Gördüğü büyük ilgi, Türkiye'deki benzeri dergilerle karşılaştırıldığında ortaya çıkan büyük farklılık, Yurt ve Dünya için önemli görevler ortaya çıkardı.

Yürüyüş Partili arkadaşlarımızın çıkardığı bir yayın olarak, düzenli yayınlanan, etkin ve Partinin sesini dış çevrelere duyurmakta önemli sayılabilecek görevler gören bir yayın organı olarak çalışmalarını başarıyla sürdürdü.

Partili arkadaşlarımızın yönetici ve etkin oldukları öteki yayın

faaliyetleri de benzer bir başarıyla yürütüldü.

Şüphesiz bütün bu görevleri sürdürürken aksaklıklarımız eksikliklerimiz, yavaşlıklarımız oldu. Ancak aksaklıklar, eksiklikler, gecikmeler, bütün içinde değerlendirildiğinde, hızla yükselen başarı grafiğimizi düşürücü olmadı. Parti bütünlüğünü sarsacak nitelikler kazanmadı, Parti'yi zayıflatan unsurlar olmadı.

Merkez Yönetim Kurulumuz Partimizi güç günlerden başarıyla bugünlere getirdi ama, önümüzde yeni, daha ileri ve daha güç görevler var.

ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER

Gerçekten emperyalizmin ve büyük burjuvazinin baskılarının, terörünün yoğunlaşması, örgütlenme ve etkinliklerini arttırmaları, işçi sınıfının politik hareketine yeni, önemli temel görevler yüklemeye devam ediyor. Yoğunlaşan baskı ve teröre karşı bir yandan emekçi halk kitlelerinin direnişini örgütlemek, onlara en doğru tavrı göstermek, öncülük etmek, öte yandan bu örgütleniş ve doğru tavır içinde onların güncel ferahlama istekleriyle temel hedeflerden, nihai hedeflerden uzaklaşmalarını engellemek görevi önümüzde duruyor. İşçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesinin bir bütün olarak emperyalizme ve egemen sınıflara karşı en şiddetli darbeleri indirmesi için, bağımsızlık ve demokrasi yönünde gerilemeden yeni adımların atılması görevi önümüzde duruyor. Bu görevin bir devamı olarak, bizim dışımızdaki ilerici, yurtsever ve demokratlarla ilişkilerimizi mümkün olan en geniş ölçülerde genişletmek görevi önümüzde duruyor. Ve somutta ve en başta sosyal demokrat hareket ile —onun kaypak, ikili, uzlaşmaya yatkın tavrını bir an bile gözden uzak tutmadan— ilişkilerimizi geliştirmek; onu emperyalizme ve faşizme karşı ortak ve etkin bir mücadeleye çağırmak; bu yönde başarısız da olsa ilk adımları, ilk çağrıları yılmadan tekrarlamak ve halkımızın, emekçilerin, tüm çalışanların kurtuluşunun en geniş saflarla mücadeleden geçtiği anlayışını sosyal demokrat hareketin tabanında yaymak görevi önümüzde duruyor.

Tutarlı ve kararlı demokratlığın, tutarlı ve kararlı yurtseverliğin ancak sosyalistlikle, bilimsel sosyalizmin ilkelerine bağlı olmakla mümkün olduğunu biliyoruz. Tutarlı ve kararlı demokratlık ve yurtseverlik bilimsel sosyalizmin ilkelerine bağlı olmakla mümkündür ama; ilericilik, yurtseverlik ve demokratlık bilimsel sosyalist olmayla sınırlanan dar bir çerçeveye sahip değildir. Partimiz bu gerçeği gördüğünü, her tutumunda, her hareketinde açıklıkla ispatlayan bir parti olarak, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin yürütülmesinde, politik de-

mokratikleşmenin sağlanmasında, bu anlayış ile ilerici, yurtsever ve demokratlarla en sağlam, en ileri bağlar kurma görevini gerçekleştirme durumunda.

Sol, sosyalist hareket içinde titiz, tavizsiz bir ideolojik mücadele yürütmek görevi de önümüzde duruyor. Bu mücadeleyi yoğun bir biçimde ve başarıyla sürdürmek görevi önümüzde duruyor. Burada en başta Maoculuğun yıkıcı, baltalayıcı, sosyalist hareketi büyük burjuvazinin örgütleri ve araçları kadar zararlı yollarla, yöntemlerle yolundan alıkoymaya çalışıcı tavrı ile mücadele sorunu ortaya çıkıyor. Gerçekten maoculuk sol hareket içi, sosyalist hareket içi akım olma özelliğini, eğer başta var idiyse de çoktan yitirdi. Bunun dışında, goşizm ile mücadele, özellikle gençliğin devrimci, ilerici enerjisini boşa akıtmanın, burjuvazinin planlarının belli parçalarına yararlı davranışlar içine girmenin aracı olan hareketlerle mücadele, ikinci önceliği taşıyor. Sonra, önümüzde artık etkinlği gitgide azalan ve bu hale geleceği daha ilk günden belli olan 5 parti meselesi var. Genel Başkanımızın da belirttiği gibi, polemiklerle değil, örgütsel çalışmayla, örgütlü propaganda, ajitasyon ve yayın çalışmasıyla etkinliğini, önemini iyiden iyiye kaybeden 5 parti tartışması, yine de belli alanlarda önümüzü kesmeye, belli alanlarda güçlükler çıkarmaya devam edecek görünüyor.

Ve nihayet, hareketin gerisinde kalan, işçi sınıfı hareketinin politik ve ekonomik yönlerinin mücadelesinin gerisinde kalan akımlar var bu tür güçlerle mücadele sorunu var. Partimiz bu sorunu ön plana getirmemeye, sıcak, canlı, kızışan, bölücü, güçleri dağıtıcı bir biçimde bu sorunun ön plana getirilmesine engel olmaya sonuna kadar çalıştı. Aylarca en sert, en kesin ve sosyalistlikle bağdaşmayan hücumlara karşı sessiz kaldı. Bugün de bu hücumlara karşı tutarlı, sorumlu tavrını devam ettiriyor. Önümüzdeki dönemde, biraz sonra üzerinde duracağım ideolojik mucadele anlayışı ile, bu tavrın da, bu tutarsızlığın da, bu ilkesizliğin de üstüne gidilmesinde; onun bugünkü dağınık, karmaşık yapısının kırılmasında, sözde yükselişinin nihaileştirilip hızlı bir düşüşe geçirilmesinde de görev Partimize düşüyor.

Bütün bu görevler basit bir gerçeği tekrar bize hatırlatıyor. Parti hareketimiz, sosyalist hareketimiz çok yönlü görevlerle karşı karşıyadır. Bu çok yönlü görevlerle karşı karşıya bulunma durumu, şüphesiz Partimizin kendini yok etmeyi amaçlayan bir düşmanlar çemberi içinde bulunması anlamını taşımıyor. Daha doğrusu bu anlamı ancak bütün ülkelerde ve bütün dönemlerde taşıdığı kadar taşıyor. Bu hücumların bu görevlerin bu çemberin bizi, Mersin'li delege arkadaşımın dünkü konuşmasında belirttiği gibi çok yönlü, öncelikleri belirtilmemiş bir mücadele anlayışı içinde her yöne karşı, aynı düzeyde ve aynı uslüpta mücadeleye zorlaması sözkonusu değil. Biz asıl hedefimizin

nerede olduğunu biliyoruz. Biz asıl hedefimizin emperyalizm ve büyük burjuvazi olduğunu biliyoruz. Biz asıl görevimizin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi olduğunu biliyoruz. Biz asıl görevimizin işçi sınıfının ve tüm emekçi kitlelerin sosyalizm yolunda bağımsızlık ve demokrasi için örgütlenmesi, bilinçlendirilmesi olduğunu biliyoruz.

Biz sosyal demokratlarla ilişkimizde, ilericilerle ilişkimizde, sol içi ilişkilerimizde hep bu perspektiften yola çıkarız. Kurduğumuz ilişkiler, yönelttiğimiz eleştiriler hep bu mücadelenin daha güçlü kurulması için verilen eleştiriler, yapılan mücadelelerdir. Biz bugün sosyal demokrasiye karşı eleştiriler yöneltiyorsak, onu tutarlılığa, kararlılığa çekmek için elimizden gelen çabayı gösteriyorsak bu sosyal demokrasiye karşı mücadeleyi büyük burjuvazi ve emperyalizmle mücadeleyle eşdeğerli gördüğümüz için değildir. Temel mücadeleye yardımcı olabilecek, bu mücadeleyi verebilecek güçleri dağıttığı, böyle bir birlikten kaçındığı içindir. Biz bugün sol hareket içinde, kendine sosyalist diyenler içinde, işçi sınıfının ekonomik mücadele örgütleri içinde belli bir mücadeleyi veriyorsak, bunun uslubunu, bunun yürütülüş biçimini yine asıl görevimizi, asıl hedefimizi unutmadan veriyoruz ve vermeye devam edeceğiz.

Bu görevleri başarabilmek, Partimizin çok yönlü, öncelikleri belli ama çok yönlü kavgasını sürdürebilmek, öncelikleri biran için bile gözden kaybetmeksizin sürdürebilmek için yerine getirmemiz gereken görevler var. Herşeyden önce varolan örgüt ve kadrolarımızı daha etkin, daha başarılı bir çalışmaya sokmak durumundayız. Bir başka deyimle, Parti çalışmalarımızın etkinliğini artırmak durumundayız. Parti içinde işbölümünü, verimli, planlı ve bugünkünden daha disiplinli bir çalışma anlayışını yerleştirmek için bütün olanaklarımızı kullanmak durumundayız. Bütün kademelerde, Genel Merkez kademesinden il kademesine, hatta ilçe kademesine kadar, büroların varedilmesi, etkin kılınması ve çalışmalara ışık tutabilecek biçimde geliştirilmesi göreviyle karşı karşıyayız. Çalışma ekiplerinin kuruluş döneminden olgunluk dönemine geçişini çabuklaştırmak, "Parti çalışmalarının temel taşı çalışma ekipleridir" sloganını gitgide daha temelli, daha yaygın bir biçimde hayata geçirmek durumundayız. Kademeler arası ilişkilerin sıkılaştırılmasını gerçekleştirmek durumundayız. Kısaca örgütlenme seviyemizi bugünkünden daha yaygın, daha etkin, daha başarılı bir biçimde gerçekleştirmek göreviyle karşı karşıyayız.

Bu görevle hemen hemen yanyana giden bir başka görevimiz ideolojik mücadele alanındadır. Sosyalist hareket işçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesiyle birlikte ideolojik ve teorik mücadelesinin de var olduğunu ve ideolojik mücadelenin en az ötekiler kadar önem taşıdığını, ancak, ötekilerle birlikte başarıya ulaşabileceğini bilir.

Sosyalist hareket ideolojik mücadelesini verirken, yani işçi sınıfının ideolojisini burjuva ideolojisine karşı korurken, küçük burjuva etkilere karşı korurken kitleler arasında yayarken bilimsel bir mücadele anlayışından yola çıkar.Bu mücadele anlayışı işçi sınıfının burjuvaziye ve emperyalizme karşı mücadelesiyle, sapmalara karşı mücadelesinin birbirinden kopmaz olduğu ilkesinin mekanik bir yorumuna dayanmaz. Bu anlayış işçi sınıfı hareketinin ideolojik mücadelesinin yürütülüşünde asıl hedefi gözden uzak tutmaz. Bu anlayış Genel Merkez çalışmalarımızda, Genel Başkanımızın bu konuşmasında ve MYK raporunda açık bir biçimde hayata yansıdığı gibi, temel hedef olarak sınıflararası ilişkileri ve demokrasi, bağımsızlık güçleriyle faşizm ve emperyalizm uydusu güçler arasındaki ilişkileri görür ve bundan yola çıkar. Bu mücadele Türkiye'de sosyalist hareketin çok zarar gördüğü bir anlayışı tekrarlama yönüne gitmez. Aramızda ağabeylerimiz, mücadele öncülerimiz var; 1930'lardan, 40'lardan, 50'lerden bugünlere gelenler var. TİP hareketi o günlerde çok yaygın olan ve yaygınlığını halâ sürdüren bir uslubu reddeden bir hareket olarak gelişivor ve gelişecektir. TİP hareketi birbirini "zıpırlık"la, "homoseksüellik'le, birbirini "kedi gibi miyavlamak"la suçlayan, her cümlesine bir küfür sokuşturmayı en büyük sosyalistlik sayan bir mücadele üslubundan uzak olarak gelişti, gelişecek, eksikliklerini düzeltecektir.

TİP hareketinin kemikleşmeye ihtiyacı yoktur. TİP hareketi işçi sınıfı hareketinin en geniş, en başarılı bir biçimde sürdürülmesidir. TİP hareketi, faşizme ve emperyalizme karşı mücadeleyi, bu mücadeleye katılabilecek bir tek kişiden yoksun bırakmaksızın yürütmek için elinden gelen çabayı sarfederek sürdürecektir. TİP hareketi bunun sorumluluğu içinde uslubunu ayarlayacaktır. Bunun sorumluluğu içinde çalışmalarını yürütecek, ilişkilerini kuracaktır. TİP hareketi 1930'lardan, 40'lardan 50'lerden gelen ve bugün devam ettiği çok net bir biçimde belli olan bu anlayışı, Partimizin bugünkü gelişme seviyesine ters düşen bir anlayış olarak görür. Bu anlayışın dışında, bu anlayışın ötesinde, sınıfsal ilişkileri, asıl çelişkileri, mücadele eden temel güçleri birbirine karıştırmayıcı ve kemikleşmelere müsaade etmeyici, hırçınlaşmayı asla kendine ilke kabul etmeyici bir ideolojik mücadele üslubu ile mücadelesini yürütecektir.

Genel Başkanımız birçok açıdan tüm partiye ve sosyalist hareket e örnek olacak niteliklere sahiptir. Ama Genel Baskanımızın bir niteliğinin burada altını çizmekte yarar vardır. İdeolojik mücadeleyi kişiselleştirmemek, büyük ustaların bazan kullandıklarında hoşgörüyle karşılayacağımız, kendi mücadelelerini verirken o mücadeleye bağlılıklarının derinliği yüzünden hoşgörüyle karşılayıp geçeceğimiz, ama sosyalizmin birinci basamağı olarak taklide burdan başlamaya

cağımız bir uslubu geliştermemek açısından, TİP Genel Başkanı yıllardır sürdürülen yoğun ideolojik mücadele ortamında bir tek kere sorumsuz, bir tek kere bu mücadelenin uslubuna ters düşen bir uslubu kullanmamış bir kişi olarak hepimize ornek olmalıdır. (Alkışlar) Bunun ötesinde MYK'nun açıklamaları, ileri sürülen politik görüşleri formüle etmekte kullandığı uslup, sorumluluk, hepimize, heryerdeki çalışmalarımıza örnek olmalıdır.

TIP ideolojik mücadelesini böyle derin bir sorumluluk anlayışı içinde sürdürürken, TİP sınıfsal hedeflerini, bu hedeflere ulaşmayı, öncelikleri temel hedefleri gözden kaybetmeksizin sürdürürken; sol hareket içindeki sapmalarla mücadele etmekten vaz mı geçmiştir? Tam tersine, TİP böyle bir mücadele ile, böyle bir uslup ile sapmalara karşı çıktığında, karşı çıkmaya devam ettiğinde, görülüyor ve görülecek ki, daha başarılı, daha etkin, daha sonuç alıcı olmuştur olacaktır. TİP belli yanlış uslüpların değil, kısa taşlamaların değil, bilimsel çürütmelerin gitgide ağırlık kazandığı bir ideolojik mücadele anlayışıyla politik ve ekonomik mücadeledeki doğru tavrını, ideolojik mücadelesini yürütecektir. TİP sol hareket dışında sayabileceğimiz, kendini sosyalizm bayrağı altında sayan hareket dışında sayabileceğimiz ilerici ve yurtseverlerle ilişkilerinde de aynı gerekleri gözönüne almıştır ve alacaktır. TİP ilerici ve yurtsever çevrelerin tutarsızlıklarını, kaypaklıklarını eksikliklerini herkesten iyi bilen bir partidir. TİP bütün bunlara rağmen en genis saflarla birliğin sağlanması hedefini koymus, bunu uygulama yönünde onemli adımlar atmış bir partidir. TIP küçük burjuvazi içindeki ve burjuvazinin bazı kesimleri içindeki her olumlu gelişmeye sevinçle bakar. Olumlu her etkin çalışmaya, her etkin direnişe, emperyalizme ve faşizme karşı verilen mücadelenin her görünümüne olumlu bir biçimde bakar, onunla dayanışmayı bir borç bilir. Bu tutum, bilimsel sosyalist ilkelerle uyumlu tutumdur. Bu ilkelerin Parti hayatımıza yansımasıdır.

TİP hareketinin bu görevleri yerine getireceğini, bu kongre, daha ilk başladığı andan itibaren somutladı. Bu Kongreyi açış konuşmasında ve MYK raporunda belirtilen görüşler, bu Kongreyi bugün yapabilmemizi sağlayan örgütlülük, bilinç, yarınlara da daha ileri, daha güç görevlere de umutla bakmamızı sağlıyor. Oluşup geldiği uzun yıllardan bu yana, TİP, dün Genel Başkanımızın vurguladığı gibi, en az 150 yıldır var olan ekonomik mücadele ve 60 yıla yaklaşan bir süreden beri sürdürülen politik mücadelenin günümüzdeki gereklerini en ileri biçimde yerine getiren bir örgüt olarak görevlerini, tüm başarı grafiğini daha da yükseltecek, işçi sınıfı içindeki birliği, tüm demokratik, anti-emperyalist güçler içindeki birliği daha ileri boyutlara ulaştıracak bir çalış-

manın içinde oldu ve olacak. Bizi bu Kongreye ulaştıran, bu başarı grafiğine bugün tam olarak anlamını kavramakta güçlük çekeceğimiz kadar üstün başarı grafiğine ulaşmamızda öncülük eden Genel Başkanımızı ve MYK'muzu, bir İstanbul delegesi olarak kutlarım. Daha ileri, daha başarılı günlere gitmenin yolunu, Türkiye İşçi Partili arkadaşlarımızın, Türkiye İşçi Partisi sempatizanlarının çalışmalarının açacağına olan inancımı belirtirim. Dışımızdaki çevrelerin asla anlamıyacağı, anlayamıyacağı, partililik anlayışımızın derinliği ve bu anlayış içinde vereceğimiz mücadele bizi, mutlaka yeni görevlerimizde de başarıya ulaştıracaktır. Saygılarımla. **(Alkışlar)**

Kongreye gelen başarı mesajlarının okunmasına devam edildi.

Nejat Yazıcoğlu (İstanbul) – Sayın konuklar, arkadaş delegeler, sayın Divan;

Burada 4. kongrenin temel alınmasıyla orada varılan aşamadan harekete geçilerek, ama onu çok daha aşarak, gerçek bir işçi sınıfı partisi kurmanın, bir işçi sınıfı partisi oluşturmanın, belki 7 yıla yakın bir süre sonra yeniden bir kongre ile, o zaman tamamlanmamış bazı işleri şimdi devam ettirmenin ve tamamlamaya doğru yönelmenin işaretlerini görüyoruz. Bir arkadaşınız, delege arkadaşınız olarak burada değinmek istediğim pekçok konular, gerek MYK özgün raporuyla, gerekse konuşucuların Parti'nin gelişme ufuklarını açan, gelişme doğrultularını belirleyen konuşmalarıyla iyice açıklık kazandığı için bunlara değinmeyi gerekli görmüyorum. Ancak üzerinde durmak istediğim bir iki nokta var: Bunları raporun özümlenmesi, Parti hareketinin bundan sonra alması muhtemel gelişmelerde belki en yeni bir düşünce oluşturmaya ya da varolan düşünceleri zenginleştirmeye katkısı olması bakımından ileri sürüyorum. Partinin başarısında da, başarısızlığında da kollektif sorumluluğumuz olduğu bilinci içinde buradaki her yanılgının ya da her mükemmel doğru hareketin gene hepimizin kollektif başarılı ya da başarısız hareketi olacağı inancı içinde, bunları buradan iki gün sonra ayrılacak olan arkadaşlarımızın bulundukları yerlerde, örgütlenme, eğitim, propaganda, ajitasyon çalışmaları yaparken bir nebze olsun hatırlamaları dileğiyle söylemek istiyorum.

KENDİLİĞİNDENCİ SAPMALAR

Arkadaşlar, evet Partimiz bütün güçler tarafından kuşatılmış, düşman güçler, hasım güçler tarafından kuşatılmış değildir, dostları da vardır. Partinin dışında bütün Türkiye sosyalist hareketi ve işçi sınıfı hareketi bütünüyle hasım değildir ve Partiyi dikkatle izlemektedir. Parti'de gelişmenin, nesnel gelişmenin tohumların görmekte, sezmekte

yaklaşmaktadırlar. Ancak olay bu kadarla da kalmamakta, bir de bu hasım kampı oluşturan çevrelerin bize bakışıyla da Parti'nin sosyalist hareketin başlıca yönlendiricisi olduğu bir kez daha kanıtlanmaktadır. Gerçekten bugün Genel Başkanımızın anafor akımlar diye tanımladığı akımlar, varoluş nedenlerini TİP'e karşı yönelttikleri muhalefetlerle belirlemektedirler. Herhangi bir grubun ya da grupçuğun ortaya çıkışı, gelişmesi ve geçici yükselişi, onların TİP'e karşı yürüttükleri muhalefetle, — bu muhalefetin içeriği ne olursa olsun o muhalefetle — belirlenir hale gelmiştir. Şu halde Partimiz Türkiye işçi sınıfı hareketinin, sosyalist hareketin çoğunluk kanadını oluşturmaktadır ve Türkiye işçi sınıfı hareketinin, sosyalist hareketin kendi içindeki iktidarını oluşturmaktadır. Bu bakımdan biz TİP'liler bütün davranışlarımızda Türkiye işçi sınıfı hareketinin iktidarının temsilcileri olarak davranmak zorundayız. Sorumluluk almak zorundayız. Zaten bu dostlar ve hasım güçler tarafından da bize tanınmaktadır. Ancak sorun bu kadarla da bitmiyor. Biz bunu diğer akımların bize bakışıyla yalnızca bizi hasım olarak belleyip bize karşı saldırışlarıyla da kanıtlıyor değiliz. Biz Türkiye işçi sınıfı hareketinin aynı zamanda bağımsızlığının da temsilcileriyiz. İdeolojik, örgütsel ve politik bağımsızlığının temsilcisi bir örgütüz. Şu anlamda; Arkadaşlar, bilimsel sosyalizmin terminolojisini her türlü en keskin biçimde, her türlü anlatım biçimlerinde tekrarlayarak kendilerine çeşitli biçimlerde, keskin devrimcilik izafe eden bütün güçler Türkiye işçi sınıfının hareketine, bağımsızlığına gölge düşürüyorlar kendi anlatımları içersinde. Gerçekten bugün oligarşik dikta lafında da, bir finans kapital oligarşisi lafında da, ya da burjuvazinin bir bölümünü hakim sınıflar içinde sayıp, diğer bölümünü hakim sınıflardan saymayanlar arasında ortak bir nokta vardır. Bu nokta, burjuvaziyi , hakim sınıfları, bütünüyle büyük burjuvazinin başını çektiği hakim sınıfları, işçi sınıfının karşısındaki temel hasım sınıfların bir bölümünü ayırarak işçi sınıfına daraltılmış bir hasım kampı göstermek ve onlar içinden işçi sınıfına dost kamplar varolduğunu iddia etmektir. Gerçekten finans kapital anlayışında vahşi burjuvazi, oligarşik dikta lafında henüz belirlenmemiş ama gene bunun gibi sığınılan burjuva bölümünün hayali imajı yatmaktadır. O bütün keskinlik, o bütün bağımsızlık, o bütün devrimcilik yorumlarının arkasında bir bölüm burjuvaziyi işçi sınıfının sözüm ona müttefiki, ya da onun hareketi karşısında nötr kalacak güç gibi görmek aslında hiç bir teorik tahlille bağdaşmaz, yalnız ve yalnızca işçi sınıfının politik hareketinin bağımsızlığına, Türkiye işçi sınıfının örgütsel bağımsızlığına inanmamanın ifadesidir.

Arkadaşlar, burada birbirlerine hasım gibi görünen ve birbirlerine hasım, uzlaşmaz gibi teoriler oluşturan bu grupların aslında işçi sınıfının ideolojik bağımsızlığına, örgütsel bağımsızlığına buradan, bu

yanlış teorilerinden, yorumlarından, programlarından, ya da yazılmamış programlarından kaynaklanarak nasıl aynı yanlışa düştüklerini görmüş oluyoruz. Partimizin bunlar karşısındaki başlıca üstünlüğü, işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığına inanmış olması ve işçi sınıfının kuracağı ittifaklara değil, öncelikle kendisine güvencini simgelemiş olmasından kaynaklanıyor.

Arkadaşlar, buradan hareket ederek, işçi sınıfı hareketinin partisi yani Partimiz, kuracağı, kurması muhtemel ve baştan itibaren reddetmediği ittifakları öncelikle kendi gücüne güvenerek, kendi objektif gelişmesine, kendi vardığı, ulaştığı aşamaya güvenerek, bağımsız bir biçimde yürütmeye çalışıyor ve yürütüyor. Burada yalnız dikkatle üzerinde durulması gereken bir başka nokta çıkıyor. Partimiz gerçekten işçi sınıfı hareketinin bağımsız ideolojik, politik örgütü, ideolojik anlamda da bağımsız politik örgütü olduğunu kanıtladı. Bundan sonra Partimizin bu kongresinden sonra yeni aşamaya varmış olduğumuzu, bu kanıyı sizlere iletmek isitiyorum. 4. Kongre'nin esprisi, enternasyonalizm, işçi sınıfı partisinde bilimsel ilkelere dönüş, ya da bilimsel ilkelerin kökleşmesi ise, burada da artık Türkiye işçi sınıfının partisi, Partimizin bütün demokratik, toplumsal kitle muhalefetlerinin biricik öncü, önder gücü olma durumuna hazırlanması konusudur. Partimizin bu konudaki çalışmaları henüz nesnel gelişmesi, nicel gelişmesi nedeniyle şu anda öncülüğü ele alacak, götürecek düzeyde olmayabilir, ancak toplumsal gelişme bize bu öncülüğün objektif konumunun, objektif temellerinin doğduğunu göstermektedir. İznizle bunu açıklamak istiyorum:

CHP'NİN KONUMU

Bilindiği gibi demokratik toplumsal muhalefetin öteden beri, en az 7-8 seneden beri örgütleyicisi ve yürütücüsü olduğu izlenimini vermeye çalışan bir diğer burjuva partisi, CHP, bütün demokratik özgürlüklerin, demokratik kitle özlemlerinin örgütlenme ve eylem taleplerinin özünü boşaltmış ve bunların hepsini sonsuz bir pasifizme ve sonsuz bir beklemeciliğe maruz bırakmıştır. Bu girişiminde yalnız değildir. DİSK içinde hepinizin bildiği girişimlerle demokratik kitle örgütlerinin bütün eylemleri 7-8 seneyi aşkın bir zaman bölümü içersinde gene ertelenmiş ve gene faşizme gerekçe olmasın diye gene beklemeciliğe dönüştürülmüştür. Gene bilinen nedenlerle ne DİSK içersinde, ne de CHP içinde kendi kitle tabanlarının demokratik toplumsal muhalefetini yansıtacak, onu örgütleyecek ve onu eyleme dönüştürecek hiçbir alternatif mevcut değildir. CHP içindeki alternatifler daha sıkı yönetimin çözülme dönemlerinde, yani nisbi bir özgürleşme ortamında bile

Türkiye Anayasasının sosyalizme cevaz vermeyeceğine dair Yankı dergisine beyanatlar vermişlerdir. Bu zat CHP'nin bir diğer Genel Sekreter adayıydı. CHP'deki alternatifler demokratik toplumsal muhalefetin örgütlenmesine, eylem biçimine dönüşmesine engel olacak düzeydedirler. DİSK içindeki gelişmeleri ise hepiniz biliyorsunuz. O zaman Partimiz kendi gelişme çizgisinin üzerinde belirli bir alanda hazırlık yaparak bütün bu toplumsal muhalefete öncülük etmek, önderlik etmek göreviyle, tarihsel göreviyle karşı karşıyadır. Bu görevin neleri gerektirdiği, ne yaman fedakarlıklar istediğini bilmiyor değiliz. Ancak bu görevin üzerimize düştüğünü de bilmek zorundayız. Bu görevin somutlaştırılmasında, bir bütün olarak etkin çalışmalar yapan Partimiz yöneticileri ve Partimizin bütün organları çeşitli teklifler getirebilir, ancak demokratik toplumsal kitle muhalefetinin örgütlenmesine hazırlık olmak üzere bu konudaki örgütlerle belki şimdiden bir takım temaslar yapılarak, ya da onların demokratik potansiyelleri, birikimleri harekete geçirilerek zaten varolan bu muhalefetin temelleri şimdiden atılmaya başlanabilir. Bu konuda DİSK çizgisi, ya da CHP çizgisi, ya da daha sosyal demokrat çizgi biçiminde anlatılan çizgilerin ne kadar içeriğinin boş olduğu tekrarlanmıyacak derecede açıktır. Şimdi Partimiz öncelikle işçi sınıfı içindeki çeşitli ekonomik hareketlerin, sendikalaşma da dahil olmak üzere örgütleyicisi, ya da onların savunucusu olmak durumundadır. Gerçekten en basit demokratik mücadeleler, ekonomik mücadeleler bile Türkiye'de günümüzde sosyalistlerin üzerlerine düşen görevler olmaktadır. Sosyalistler bir ekonomik mücadelenin reddini düşünmezler, ancak sendikaların yapması gereken yığınla mücadele var ki, bugün onlar da sosyalistlerin ve çoğu yerde Partililerin üzerlerine görev olarak düşmekte. Bu bakımdan belki bütün bu konuşmanın mesajı bir tek cümle ile, Partimizin bundan sonra demokratik toplumsal muhalefete önderlik etmenin maddi temellerini araştırmak ve bunları oluşturmak konusunda çalışmalar yapması konusunun gerekliliği ile açıklanabilir.

İDEOLOJİK MÜCADELENİN İKİ YÜZÜ

Bir diğer konu, bu da yine sağ-sol oportünizmin, goşizmin çeşitli anarşizan grup ve grupçukların ve onlara karşı ideolojik mücadelenin iki yüzü hakkında. Gerçekten örgütlenme çalışmasında bulunan arkadaşlarımız, özellikle kırsal kesimlerde, henüz ideolojik yetişkinlik düzeyinin yeteri kadar olmadığı bölgelerde çalışan arkadaşlarımız bunu saptadılar. Birkaç slogan ve birkaç dergi makalesinden başka derinliği olmayan, ama onulmaz, azgın bir inatla örgütlenme hareketinin karşısına çıkan, örgütlenen kır, kent emekçilerini sürekli

olarak antiparti bir biçimde şartlamaya çalışan, antiparti grupların, grupçukların çalışmalarına maruzdurlar. Bu arkadaşlarımız çoğu kez programı yazılmamış, ilkeleri saptanmamış, bugünden yarına değişen başka başka gruplara intikal eden, kozmik bulutlar gibi bir toplanıp bir dağılan bu gruplar karşısında kimi zaman söyleyecek şey bulamıyabilirler. Çünkü yalan da dahil olmak üzere hiç bir şey kullanmaktan sakınmıyorlar. Sosyalist ahlak, sosyalist namus konusunda en ufak bir tereddüt taşımıyorlar. Bunlar, yalanları söylemekte, Parti'ye küfretmekte, ya da bilimsel sosyalizmin klasiklerini, doğrularını tahrif etmekte en ufak bir sınır tanımıyorlar. Bunlarla yapılacak mücadelenin nasıl olduğu, olacağı konusunda yetkin açıklamalarda bulunuldu. Ancak bir hususu daha belirlemekte yarar var kanısındayım: Bu özellikle kırsal bölgelerde ve kentlerde de öğrenci gençlik eylemleri içinde Partimizin karşısına gene bir sorun olarak, bir düzeyde bir sorun olarak çıkıyor. Bunlarla, kendi örgütlenme alanlarında ve onların özlemlerine uygun bir örgütlenme düzeyinde mücadele edemiyoruz. Bu öncelikle hedeflerin oraya yoğunlaştırılmamış olmasıyla ilgilidir. Ancak şu da gerçektir ki, özellikle kırsal bölgelerde demokratik toplumsal muhalefeti bozmak, onları antiparti biçiminde koşullandırmak, onların örgütlenme birikimlerini, siyasal örgütlenme birikimlerini içeriğinden yoksun etmek konusunda oldukça başarılı olan bu gruplara karşı gene de ideolojik mücadelenin yapılması gerekiyor. Gerçekten Partimizin üye bileşimi içinde oldukça büyük yekun teşkil eden öğrenci, çoğu da çalışan öğrencilerden oluşan üniversite ve yüksek okul öğrenim gençliğinin Partimize gelişleri, partimizin yazılı programları, tüzüğü, çalışmaları olduğu kadar, etkin bir ideolojik mücadelenin ürünüdür. İdeolojik mücadelenin bu düzeylerde yürütülmesiyle bu arkadaşlarımız Parti'ye girmişlerdir. Keza işçi sınıfı içinde çalışan örgütleyicilerin hemen hemen olgun, yetişmiş, sosyalizme yatkın sempatizan, partilileşmeye yatkın her işçinin nasıl sağ ve sol oportünizm tarafından kuşatıldığını ve gene Genel Başkanımızın tabiriyle onları örgüte azı dişi çeker gibi çekilerek kazandırıldığını biliyorlar. Şu halde biz tabanda örgütlü bir ideolojik mücadeleyi zaten yürütüyoruz. Bu mücadelenin organize edilmesi, bu mücadelenin dokümanlarının sağlanması Genel Merkezin yayın faaliyetleri cümlesinden yapılıyor. Şu halde belki de ideolojik mücadelenin bir diğer boyutunu, yani öğrenci gençliğin bugünden yarına antiparti, anti-TİP olarak koşullandırılmasının maddi temelleri araştırılarak, onların yarın okul dönemi sonrasında Parti aleyhtarı insanlar olarak kalmalarını sağlayacak olan ideolojik birikim, temellerinden gene çürütülmelidir. Yarın bugünkü kadar okuyacak zamanları da olmayacaktır ve çoğu da işçi sınıfıyla direkt organik bağlantılarını Partiyle kuramamaları nedeniyle işçi sınıfına,

emekçi sınıfa yabancılaşacaklardır. Keza kırsal bölgelerdeki potansiyel küçümsenmiyecek orandadır ve bu elemanların, goşist, sağ-sol oportünist elemanların tahribine açık durumdadır. Biz bu kongrede kırsal bölgelerden gelen delegelerin bu konudaki gözlemlerini anlatmalarını ve düşündükleri çareleri önermelerini beklerdik.

İdeolojik mücadelenin nasıl yapıldığı konusunda parti belgeleri, konuşucular yeteri kadar konuştuğu için ben bu konuyu burada bırakarak sözümü kesiyorum.

CHP'YE KARŞI TAKINILACAK TAVIR

Bir diğer sorun Partimizin ulaştığı gelişme çizgisi içinde ÇHP'ye karşı tavrında hiç gözden uzak tutulmaması gereken bir diğer sorun, CHP'nin sosyal demokrat özünün sınırları. Sosyal demokrasinin sınırı bizim açımızdan anti-komünist olup olmamasıyla özellikle belirlenir. Sosyalizme, bilimsel sosyalist düşünceye, harekete ve Partiye ve onun varoluşuna, görünüşte ne kadar saygılı görünürse görünsün, yasal anlamda karşı olan, bunun maddi, hukuki, örgütsel temellerini hergün kemiren, bu konuda büyük burjuvaziyle uzlaşma durumunda olan bir sosyal demokrasi Avrupa'da var: Helmut Schmidt sosyal demokrasisi. Bu tür sosyal demokrasilere sağ sosyal demokrasi deniyor. Sosyal demokrasi lâfını bir kısım CHP'lilerle bir kısım sosyalistler onlara izafe ettiler. Sosyal demokrasinin nasıl bir sosyal demokrasi olduğunu, gelişme umutlarını açıkça belirlemek ve onun hangi sosyal demokrasi olduğu konusunda adeta kitleler önünde sorguya çekilmesinin zamanı gelmiştir, geçmektedir.

Arkadaşlar, sosyal demokrasi bilimsel sosyalist harekete mutlak anlamda örgütsel planda yardım etmeye ne muktedirdir ne istek sahibidir. Ama onun gelişmesinin maddi, toplumsal temellerini tahrip etmeye kalkarsa, bu büyük burjuvaziyle uyumlanmışsa, şahıs ve şahıs görüşülerek — bırakınız yüksek ideolojik bağlantıları — şahıs şahıs, bunlarla kadrolar halinde görüşülerek bunun temelleri, büyük burjuvaziyle bu ittifakın maddi temelleri atılmaya başlanmışsa, sosyal demokrasinin o bilimsel ve soyut içeriğinden söz edemeyiz. Bu anlamda bir ittifakı tarih planında sorumluluğunu taşıdığımız için götüremeyiz.

Arkadaşlar, biz CHP konusundaki yorumların doğruluğunu, bu konuda gayet ileri, son derece içerikli tahlillerin yapıldığını biliyoruz. Bundan CHP'liler de son derece etkileniyorlar. Ama CHP faşizme, daha doğrusu büyük burjuvazinin girişimlerine karşı kalbur gibi geçirgen, sosyalist hareketin girişimlerine karşı bir kaya gibi rijit. Bunun sürgit

böyle devam etmeyeceği ve şimdiye kadarki başarılı taktiklerimizin sürdürülmesi doğrudur. Ancak öncelikle yaklaşan dönemin en önemli sosyal hareketlerinden, politik hareketlerinden biri olan seçimde biz kitlelere CHP'nin jironden yüzünü, yani büyük Fransız devrimindeki yoksullarla ağlayan, zenginlerle gülen o iki yüzlü yüzünü sergilemek zorundayız. (Alkışlar)

Gerçekte kitlelerin, demokratik kitle muhalefetine öncülük etmenin maddi temelleri de, bu tür bilimsel tahlillerle, bu tür girişken, insiyatifi ele alan ve işçi sınıfının sosyalist hareketi içinde iktidarını temsil eden Partimizin insiyatif almasıyla mümkun olacaktır ve Partimizin bu insiyatifi alacağına, demokratik kitle muhalefetine, toplumsal muhalefete önderlik edeceğine kesin olarak inanıyoruz arkadaşlar. Saygılarımla. (Alkışlar)

Mesajların okunmasına devam edildi.

Peyami Arıırk (Adana) — Arkadaşlar, en başta Genel Başkanımızı kutlamak istiyorum, sonra Başkanlık Kurulunu, sonra Merkez Yönetim Kurulunu, sonra tüm Partili arkadaşlarımı Parti sempatizanı arkadaşlarımı, sonra burda olan ve olmayan Türkiye'de ve tüm dünyadaki sosyalizme gönül vermiş dürüst arkadaşlarıma selamlarımı sunuyorum.

Bu kongremizin düzeyi, yapılan konuşmaların niteliğini anlamak için geçmişteki mücadelenin içinden kopup gelmek daha bir anlamlı oluyor. 70'ten evvel, 68 olaylarından sonra Partimizdeki bir avuç sosyalist insan kaldığı zaman Partimiz bütün demokratik kitle örgütlerinden, işçi sınıfından, sendikalardan büyük ölçüde tecrit olduğu zaman, Partiye sağdan gelen iki tane akım musallat olduğu zamanki durumla şimdiki durumu karşılaştırdığı zaman insan, alınan mesafenin dev adımlar olduğunu görüyor. Bu bakımdan Partimizin bu kongresinde eleştiriler yapılırken bu hususa özellikle dikkat etmek gerekir. Bunu özellikle yeni Partili arkadaşlarım için söylüyorum ve eski arkadaşlarım için de övünç payı çıkarmadan söylüyorum. Haksızlık yapılmaması için söylüyorum.

GEÇMİŞLE KARŞILAŞTIRMA

Raporu 24. sayfadan itibaren birkaç kez okudum ve zaten konuşmamı da ona dayandırıyorum. 24. sayfada "kaçınılmaz olanı gerçekleştirmek üzere partimiz görev başındadır" kısmında "...zorunlu olarak görülen sarsıntı ve gerilemenin en az düzeyde tutulabilmesi için bütün olanaklarını kullandılar. Partimizin kurulduktan kısa bir süre sonra vardığı bugünkü aşamada bu anlayışın ve bundan doğan kazanımların

payı yadsınamaz." deniyor. Bence bu tavrı geliştirerek sürdürmek gerekir. Yalpalayan, hata yapan, tökezleyen arkadaşlarımızı itelemek değil, ellerinden tutmamız gerekir. Partimiz her bakımdan bir okuldur ve bu bakımdan da bu anlayışın geliştirilmesi de son derece önemlidir. "Türkiye'de mahkeme kararları ne olursa olsun sosyalist hareket politik düzeyde mutlaka ifadesini bulup su üstüne çıkacaktır ve kendisinden önceki hareketin ulaştığı noktadan göreve başlayacaktır." Ben bir ekleme daha yapmak istiyorum. Ulaştığı noktadan da öte başladık biz goreve. Bununla ilgili kanıtlarımız da var elimizde. Programımız var, tüzüğümüz var, parti anlayışımız var ve eski yol arkadaşları denilen arkadaşların da tasfiyesinden sonraki hareketin düzeyi var. Bu bakımdan ulaştığı noktadan ötede, 71'den sonra ulaştığımız noktanın ötesinde başladık, biz hareketimize.

"Anayasa Mahkemesi kararından sonra geçmiş dönem TİP Merkez yöneticilerinin hapisten çıkmasıyla birlikte oluşturulmaya çalışılan yeni örgütte vaktiyle birlikte çalışılan arkadaşların hareketin vardığı aşamaya uyarlı olarak ve bu koşullar altında mümkün olan en büvük çoğunluğun bir araya getirilmesi kaygusuydu."Ben burada bir ekleme daha yapmak istiyorum. Partimizin 75'deki kuruluşuyla ilgili çalışmalar yapılırken, — raporda ayrıntılarıyla anlatıldı, Orhan Silier arkadaşım da anlattı diğer arkadaşlar da anlattı — TSİP olgusunu biraz küçümsedik. TSİP aslında Türkiye'deki siyasi harekete, sanılandan çok daha fazla tahribat vermiştir. Taşrada bu çok açık ortaya çıkıyor. Taşrada yetişmiş bir avuç kadroyu TSİP harcamış dağıtmıştır ve TSİP'in parti kuruluşunun engellenmesi bakımından ve özellikle taşra bakımından olumsuz da bir etkisi vardır. Örneğin Adana'da TSİP'in ilk gençlik liderleri bugün Maocu'dur. Böyle tahribatlara varan işler olmuştur.

"Eski dönemde partili olan, kendini hâlâ öyle sayan çok kimse vardı ama bunların bir kısmı, belki kendileri de farkında olmadan artık eski yol arkadasları durumunda idiler." Eski yol arkadasları durumunda idiler, doğru, fakat bu arkadaşlar eskiden de iyi yol arkadaşları değillerdi. Teoride keskindiler, hızlıydılar; ucuz suçlama yaparlardı, olumsuzdular, sekterdiler. Pasifisttiler, size bir sürü gerekçelerle neden o işi yapmamak gerektiğini gayet iyi anlatırlardı. Yani bunlar eski yol arkadaşları idı tamam, ama iyi yol arkadaşları da değillerdi. Daha sonradan da çıktı, mahkemedeki ifadelerinde çıktı. Af beklerkenki tavırlarında çıktı. İlk tahliyelerinden sonra bu arkadaşlardan birkaçıyla konuştuğumuz zaman bize hukuki yorum yaparak, zaten içeriye alınmalarının hukuki bir hata olduğunu, burjuvazinin tahliyeyi gerçekleştirmekle bu hukuki hatasını düzelttiğini söylediler. Oysa Partimiz faşizm

geliyor diye siyasi bir yorum yapmıştı. Elbette mahkemelerde hukuki savunmalar da yapılacaktır ama, onun temelini siyasi savunma temeline oturtmazsanız böyle saçmalarsınız. Yani ilk tahliye sebebi şuymuş: Burjuvazi TİP'lileri içeri almakla hata yapmışmış, çünkü hiç bir hukuki gerekçesi yokmuş, bu tahliye onu sağlamışmış. Hatalarından ileri gelmişmiş, geri dönmüşlermiş ve TİP'lilerin mahkum edilmesi için hiç bir hukuki dayanak yokmuş. Sonra ne oldu hep beraber gördük. Sonra, bu arkadaşların içeri girmeyen, dışarda kalan uzantıları vardı. Onların tavırlarını da hep beraber biliyoruz. Bunlar bağlı bulundukları yerlerde olsun, okullarda olsun — ki zaten son derece azdılar— geçmiş Parti kavramına yara verdiler. Sosyalist insan kişiliğini zedelediler. Bugün de bulundukları yerler genel olarak sosyalizmin dışında olan yerler. Bunları da söylemek istedim.

ÖRGÜT ÇALIŞMALARI

Çalışma meselesiyle ilgili Çalışma Ekipleri Genelgemiz biraz gecikti ama bu genelge bir rehber görevini gördü. Benim bu çalışma ekiplerinin kuruluşundan ve sonunda çıkan tecrübelerden sonra ekleyeceğim bir mesele de bu Çalışma Ekipleri Genelgesi'nin geliştirilmesidir. Geliştirme meselesi de — elimizde son derece fazla çalışma ekip raporları var — buna dayandırılmalıdır. Yani daha somut hale getirilmelidir. Çünkü Çalışma Ekipleri Genelgesi, kuruluşun nasıl olacağından başlayıp, neler yapmalıdır'ı anlatıyordu. Şimdi "Neler Yapmalıdır" meselesine biraz daha ağırlık vermek gerekiyor. Öyle bir aşamaya geldik.

Raporun 27. sayfasında "Birçok yönetim kurulunda önemli değişiklikler oldu. Kurucu yönetim kurulları daha önce bütün olanakları değerlendirmiş, Partinin önümüzdeki döneminde görev üstlenerek en iyi biçimde gerçekleştirecek arkadaşları titizlikle düşünmüş, nesnel değerlendirme ve özveri içinde kendileri yerine tavsiye listelerine onları almışlar, aynı dikkat ve titizliği diğer organlar ve üst kurullara gidecek üyeler için de göstermişlerdir." deniyor. Buraya da katılıyorum, fakat bu bana biraz şey geldi. Kuruluş dönemimizle ilgili kongrelerde ve yönetim kurullarına seçilen arkadaşlarda gene de istenilmeyen aksaklıklar oldu, ama bu aksaklıklar da normal çünkü kuruluş döneminde idik. Yani bu yazılanlardaki kadar mükemmel değişiklikler, arzulanan değişiklikler tam oldu denilemez.

Sonra gene 27. sayfada "yapılan her toplantının düzenlenmesi ve güvenliği, bu toplantılarda sağlanan yüksek çoğunluklar, yaz ayları örgütlenme kampanyasının görev alanlarca öngörülen süreden önce ve

beklenilenden de fazlasiyle gerçekleştirilmesi her yerel kongrenin ilk ilan edildiği günde ve birkaç zorunlu olanlar dışında bütün üyelerin katılmasıyle gerçekleşmesi böyle sağlandı. Yazışmalarda da durum farklı değildi." diyor. Şimdi bu yazılanları okuduğumuz zaman bunların önemini tam anlayamıyoruz. Bu yazılanlar özellikle bu kısım son derece önemli, çünkü bunlar son derece zorluklarla, fedakarca çalışmalar sonucu gerçekleştirildi. Bu bakımdan raporumuz okunurken çok az insanla, çok kısıtlı şartlarda ve bir sürü tehdit çemberine rağmen gerçekleştirilen şeylerin anlamını anlama bakımından buraya da değinmek istedim. Bizim Partimizde geçmiş dönemde, bir toplantı yapmak, öyle ortalama bir toplantı yapmak şeklinde olmadı, toplantı yapmaya karar verdiğimiz zaman, herşeyi en ince teferruatına kadar hesap ediyorduk; en ince meselesine kadar. Burjuvazisinden tutun, Maocu sapkınına kadar, sorumsuz bir takım insanların yapmak istediği provokasyonlara kadar herşeyi en ince teferruatına kadar hesaplamak zorundaydık.

"Görüşlerinin Parti ilke ve çalışmalarına uyumsuzluğu dolayısiyle Partiden ayrılanlar ise tahminen yüzde 1'i geçmemektedir." Şimdi bu yüzde bir oranı aslında daha fazla olabilirdi. Yüzde 1'i geçmemesi son derece iyi bir şey ve gene de düşündürecek bir yan, Partimizin ideolojik seviyesinin, Partimizin disiplininin yüksek düzeyde olmasının da bir göstergesidir bu; istifaların, yorulanların, sözde ilkesel gerekçeler bulup ayrılanların % 1'i geçmemesi de son derece önemlidir. Çünkü etrafımızı biliyoruz; MC'nin baskısına rağmen, CHP'ye rağmen bir sürü sapkın akıma rağmen, bir sürü sosyalist havarinin yaptığı sorumsuzluğa rağmen bu dönemde, faşizmin yükseldiği bu dönemde Partiye gelen arkadaşlarımız artıyor ve ayrılma oranı % 1'i geçmiyor, bu son derece önemlidir. Burda şunu demek istiyorum, bu ayrılanlar arasında , —çünkü raporda var, "bund"çu diye geçiyor , — "Bundçu" lar ve kariyeristler sosyalist hareketin bugün geliştiği düzeyi anlamıyorlar ve anlıyamayacaklar. Anlayamayacakları için de yok olup gidecekler. Oraya da değinmek istiyorum. "Demokratik merkeziyetçilik ilkesini ve Parti görüşlerini yadsıyıp yerel örgütlerin bir bölümüne farklı yapı ve insiyatif kazandırmak isteyen bundçu ve kariyerist toplam birkaç kişi bunlar arasındadır." Şimdi bu arkadaşların bir kısmı geçmiş Parti hareketi içinde de vardı. Partinin kuruluşunda da görev aldılar, kurucu olarak görev aldılar. Bir kısmı sonradan girdiler ve istifa gerekçelerinde Partinin ilkelerine ters düştükten dolayı istifa ettiklerini söylediler. İşte burada samimiyetsizlik yatıyor. 40 yaşında bir adam 6 ay sonra anlıyor bilimsel sosyalizmin bir takım ilkelerini.... Burdaki samimiyetsizliğin ve burdaki kariveristliğin de altını çizmek lazım

ve şu anda neler yaptıklarını da görüyoruz. **(Alkışlar)** Doğu'daki örgütlenmemizin zor olduğunu, az olduğunu da biliyoruz, yılmıyoruz. Çünkü burada bir Diyarbakır örneğini de biliyoruz. Doğu'daki Diyarbakır örneğini çoğaltacağımıza da güvenimiz tam. Çünkü Doğu'lu sosyalist partili militan arkadaşlarımız yetişiyor. Çözümü de budur. Doğu'da partili militan arkadaş yetiştiği oranda **(Alkışlar)** bundçusuydu, şovenistiydi, her türlü şovenistiydi Parti'de barınamayacak, Parti'ye zarar veremeyecek. Türkiye'de değil, her yerde böyle oldu. Rusya'da da böyle oldu, Türkiye'mizde de böyle olacak. **(Alkışlar)** Hiç bir şeyden yılmıyoruz arkadaşlar, hiç bir şeyden yılmıyoruz. Doğu meselesini, bakın bizim dışımızdakiler bütün maocusu, goşisti, sosyalist havarisi, sorumsuzu hepsi açık artırmaya çıkarmışlar arkadaşlar, hepsi Doğu meselesini, bu sorunu açık artırmaya çıkarmışlar. Biz burda da bilimsel sosyalizmin ilkelerini hayata geçiriyoruz.

Eğitim meselesiyle ilgili, en iyi eğitimin çalışma içinde eğitim olduğu ilkesini de doğru olarak yorumluyoruz. Zaten eğitim, örgütlenmeden ve eylemden kopuk olursa eğitim olmaz. Daha doğrusu Parti'de yapılması gereken eğitim olmaz. Eğitimimiz her zaman örgütlenmeye ve eyleme yönelik olmalıdır. Bunu şunun için söyledim. Geçmişte çok az da olsa eğitim meselesini eylemden ve örgütlenmeden biraz farklı düşünen bir iki arkadaşımız çıkmıştı. Sonra hatalarını anlamışlardı, önemsiz ama gene de söylemek istedim.

Merkezi seminerler gerçekten başarılı oldu. Ve bu merkezi seminerlere katılan arkadaşlarımız yerel örgütlerinde bu eğitim seminerlerini tekrar ettiler. Fakat bence bölgesel seminerlerin de zamanı geldi. Bölgesel seminerler düzenlenmeli ve bunu periyodik olarak yapmalıyız. Bir ihtiyaç bu. Özellikle büyük şehirlerimizin dışında kendini ihtiyaç olarak gösteriyor. Bir de ders notlarını mutlaka çıkartmamış gerekiyor. Her husus hakkındaki ders notlarını çıkarmamız gerekiyor.

1 Mayıs işçi bayramıyla ilgili birşey söylemek istiyorum. Türkiye'de 1 Mayıs'ın kutlanması şerefi bize ait. Başka kimseye ait değil. Bunu bir ambargo olarak söylemek istemiyorum. Bir sev var, —suçlama değil — sorumsuz bir yaklaşım var. Ondan söylemek istiyorum. Hiç bir şeyi parsellemek istemiyoruz; ama bir takım şeyleri parsellemek isteyen, sorumsuzca parsellemek isteyen arkadaşlara da bir takım şeyleri hatırlatmak istiyoruz. 1 Mayıs kutlamaları, yani gündüz ve gece kutlamaları meselesinde, şu unutturulmak isteniyor. TİP'in 1 Mayıs'ta kurulması unutturulmak isteniyor. Biz 1 Mayıs'ta kurulmuştuk, yani 1 Mayıs'ın kutlanmasının bize ait olması, Partimizin kuruluşuyla eş anlamlı zaten. Bir sene sonra Partimizin gecesinden evvel tüm sosyalistlerin ve demokratik ilerici yurtseverlerin katıldığı görkemli 1 Mayıs yapıldı, hepimizin katkısı var ama bunu yapanlar, bu toplantıyı yapmaya karar veren insanlar, — gündüzkü toplantıyı diyorum — biz karar

verdik de yaptık derlerse, bunu da kabul etmiyoruz. Çünkü değil.

İşçi ve emekçi arkadaşlarımızın parti üye oranlarındaki yüksekliği oranları var burda, % 48,6, hem de bu son kırsal kesim örgütlenmesinden sonra % 48,6. Ben burada şunu da eklemek istiyorum yalnız. Bu işçi ve emekçi arkadaşlarımızın çalışma ekipleri başkanlık ve yardımcılıklarına ve ilçe ve il düzeylerinde, tabii merkez yönetim düzeyinde de temsil edilmesi meselesini de hızlandırmalıyız. Gerçi bir takım zorluklar, bir takım olasılıklar yüzünden bu oran ilçe kuruluşlarında tam yönetime yansımıyor ama giderek yansıtmak da lazım.

Bağış meselesiyle ilgili olarak şunu söylemek istiyorum: İşyeri ekiplerimizin ve işçi ve emekçi kesimin yoğun olarak oturdukları yerlerdeki çalışma ekiplerimizin topladıkları bağışların miktarını arttırmak lazım. Son derece önemli. 5 lira, 10 lira olsun, ama fabrikadaki bağış miktarının, işçi ve emekçi kesimlerin yoğun olarak oturduğu yerlerdeki bağış miktarının arttırılması da son derece önemlidir.

Bir de ayrıca kısa kısa şunları söylemek istiyorum: Partimizi gözbebeğimizmiş gibi korumalıyız. Parti çalışmasında inatçı, sabırlı, bilgili, ilkeli ciddi ve mütevazi olmalıyız. Çalışma ekiplerimizi kurmalı, geliştirmeliyiz. Çünkü çalışma ekiplerimizi kurmazsak hiç bir şey yapamayız. Mali durumla ilgili üye aidat ve bağışlarımızı arttırmalıyız ama, bence iki önemli nokta daha var, ona da dikkat etmeliyiz: Harcamalarda titizlik ve Parti mallarını kullanmada titizlik göstermeliyiz. Önümüzdeki dönemde özellikle bizim yöremizde ihtiyaç duyduğumuz bir mesele var. İşçi ve emekçilere yönelik kitle yayın organı, son derece hayati bir önem olarak kendini dayatıyor ve yeni seçilecek arkadaşlarımız bu yayın organı meselesine eğilirlerse önemli bir sorunu da çözmüş olurlar.

Bürolar ve seksiyon meselelerini de tam oturtamadık. Partimizdeki demokratik merkeziyetçiliğin gelişmesi için bu büro ve seksiyon meselelerinin de iyice oturması gerekiyor. Örneğin geçmişteki gençlik meselesinde bir takım aksaklıklar olmasının nedeni, bu büro ve seksiyon meselelerimizin kurulup iyi işleyememesinden ileri gelmişti. Partimiz geliştikçe, örgütünü yaydıkça ve sorunlar fazlalıştıkça tüzüğümüzün çok mükemmel bir tüzük olduğu ortaya çıkıyor. Bu büro, seksiyon meselesi de böyle.

Kuruluş dönemimizi esas itibariyle bitirdik. Bu kongreden sonra bitirmiş oluyoruz. Fakat şunu da söylemek istiyorum. Biz kuruluş dönemimiz sırasında programımızın ikinci kısmını tam kitlelere anlatamadık. Daha doğrusu demokrasi mücadelesinin güncel ve ivedi sorun olması bunu dayattı ama, önümüzde seçim dönemi olması ve seçimlerde de kitlelerin siyasi meselelere daha fazla ilgi duymaları dolayısiyle

programımızın ikinci kısmını anlatmalıyız. İşçi arkadaşlarımıza sosyalizm kurulduğu zaman işçi komitelerinin kurulacağını anlatmalıyız. Yoksul köylülere köylerinde köylü komitelerinin kurulacağını anlatmalıyız. Merkezi planlamanın işyerlerinden başlayarak nasıl kurulacağını anlatmalıyız. Yani sosyalizmi anlatmalıyız. Programımızın ikinci kısmını anlatmalıyız.

Bir de bütün partili ve yönetici arkadaşlarımızın program ve tüzüğü çok iyi bilmeleri gerekiyor. Mesela benim başıma tüzükle ilgili olarak birkaç kere geldi. Programla ilgili olarak da, başka arkadaşlarımızın da basına gelebilir. Önemli değil ama sahsımızda Parti yara alır. zin birinci gününde Aksaray meydanında slogan atan, bağıran goşistlere, maoculara bugünkü gelişimiyle legal çalışmasıyla cesaret veren yiğit Parti delegeleri. Hepinizi saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

Yani biri gelip de, "arkadaş tüzükteki şu maddeye ne diyorsun" derse sen de "ben onu bilmiyorum" dersen olmaz. Bu bakımdan programın ve tüzüğün bütün Parti üyeleri tarafından çok iyi bilinmesi gerekir.

Bir de, soyutmuş gibi görünen bir takım şeyler söylemek istiyorum ama bence soyut değil. Biz hata yapmamaya, tembel olmamaya, ucuz değerlendirme yapmamaya ve böbürlenmemeye dikkat etmeliyiz. Çünkü bize birşey kazandırmıyor. Biz Parti çalışmasını, sabırlı, mütevazi, ilkeli bir şekilde yapmalıyız. Kazanan biz olacağız. Konuşmamı MYK raporunun son kısmıyla bitirmek istiyorum.

"Partimizin taraftar ve üye sayısını arttırmak, kentlerin emekçi sınıfları ve toplumun diğer....."

"Selam Türkiye'nin ve dünyanın aydınlık geleceğine." (Alkışlar)

Osman Eravcı (İstanbul) – 1 Mayıs 1975 yılında kurulan ve her gün nicel ve nitel gelişimiyle işçi sınıfına, öğrencilere ve tüm kol ve kafa emekçilerine doğru yayılan, gelişen Partimizin bugünkü olağan birinci genel kuruluna gelen sayın misafirlerimiz, sayın divan ve onurlu, yiğit ve daha düne kadar legal çalışmaya inanmayan ve kongremi-

CAM İŞKOLUNDA SENDİKAL SORUNLAR

Arkadaşlar, önce kendimi tanıtayım, ben İstanbul delegesi ve cam işçisiyim, Kongremizin ikinci gününde işyerinden izin alamayıp devamsızlık yaparak geldim ve öncü, ilerici arkadaşların başarı dileklerini de sizlere iletirim.(Alkışlar) Muhterem arkadaşlarım, MYK çalışma raporunda Partimizin bir yıllık gelişimi hakkında, işçi sınıfının ideolojik, politik ve ekonomik mücadelesinin hedeflerinin ne olacağı hakkında ve Partimizin bu doğrultuda neler yaptığı konusunda yeteri kadar bilgi vardı. Bu konuları yeniden kendi görüşüm olarak belirtmekten özellikle kaçınırım. Arkadaşlar, ben ayrıca diğer arka-

daşların da konuşmalarında belirttiği konuların altını çizerek imzamı atarken, MYK raporunda kitle örgütleri sorununda biraz olsun eksiklik var. Belki eksiklikten öte, — eksiklik saymayız arkadaşlar,— bizlerin, delegelerin de katabileceği şeyler olduğundan belki eksik bırakılmıştır, ama anlatacağım bazı somut meseleler var. Arkadaşlar, Partimiz daha altı ayını doldurmamıştı ki işçi sınıfının biricik ekonomik kitle örgütü DİSK'in üst yönetimi tarafından Partililer işyerlerinden tecrit edilmeye, sendika yönetimlerinden tecrit edilmeye, atılmaya başlanıldı. Adeta iftira, yalan ve dolan kampanyası açılmıştı arkadaşlar. Bunun somut bir örneğini anlatmak isterim. Gerçi DİSK üst yönetiminin Partililere karşı, özellikle TİP'lilere karşı tecrit hareketi anti-sosyalist hareketleri Yürüyüş'te, Çark Başak'ta yeri geldiğince yayınlanmıştı ama, bütün aday üye ve üyelerimizce, DİSK üst yönetimiyle Partimiz arasındaki çelişkinin iyiden iyiye bilinmediğini ben kendi müşahadelerim sonucunda ızledim, gördüm arkadaşlar. Buna birkaç örnek vermek isterim arkadaşlar: DİSK üst yönetimi sadece yayınlarıyla, bizlere grevlerde yardım etmeyip biriktirdiği paralarla aldığı gazetesinde saldırmıyor, işyerlerinde kiralık, işyerlerinde bilinçsizliğinden yararlandığı, kendi ideolojilerini binbir türlü demagojiyle kabulettirdiği maşaları vasıtasiyle de bizleri yıpratmaya çalışıyor. Onun için Partili arkadaşlarımızın, özellikle TİP'li arkadaşlarımızın, DİSK üst yönetimiyle Partimiz arasındaki sürtüşmenin kökenini ve haklılık derecemizin ölçüsünü iyiden iyiye kavraması gerekir. Birkaç ornek vereceğimden bahsetmiştim. Bir örnek de yeter.

Arkadaşlar, sokakta veya başka yerde kendi işkolumuzdan, tanıdığım bir arkadaşıma rastlıyorum, TİP'li değil ama bilimsel sosyalizme inanmış bir arkadaşımız oluyor bu, diyor ki, arkadaş siz haklısınız DİSK üst yönetimi haksız ama, sizin Partiniz, üyesi veya aday üyesi falan İGD'li, DİSK'in maşası falanın karşısında biraz sessiz kaldı. Haklı olduğunuzu ispat edemedi şeklinde müşahadelerimiz oluyor. Arkadaşlar, elbette ki bunlar olacak, doğal. Çünkü başlangıç aşamasındayız. Partimiz henüz bir yaşına ayak bastı. Bir yıl içinde bugünkü nitel ve nicel gelişmesini simgeleyen şu genel kurul toplantısı aşamasına gelinceye kadar elbette ki ufak tefek aksaklıklarla gelmiş olur, bu normal. Ama bundan sonra her türlü konularda üye ve aday üyelerimiz aydınlatılmalı. Özellikle DISK üst yönetimiyle Partimiz arasındaki sürtüşmeyi bütün açıklığıyla her üye ve aday üye, sempatizanlara anlatmak, onlara sindirmek, hatta ve hatta kendilerini ve Partiyi savunur, Partiyi haklı çıkarabilecek aşamaya getirecek çabaları sarfetmemiz gerekir arkadaşlar.

DİSK ÜST YÖNETİMİNİN DURUMU

Arkadaşlar size DİSK üst yönetiminin haksızlığı ve Partimizin son derece haklı olduğu bir konuyu açıklamadan geçemiyeceğim. Arkadaşlar, işkolumuz 15. işkolunda cam işkolu. Sömürü oranı çok yüksek. 1976 yılında 320 bin ton cam imal eden ve 10.000 personel çalıştıran bir işkolu. İşkolunda Şişe ve Cam fabrikaları tekeli var. Bundan 22 yıl önce 1300 personeliyle ve 14 milyon liralık sermaye ile işe başlamış. Halbuki bugün 14 bin ton cam imal ediyor, tam da orantılı, her milyona her bin ton cam imal ediyor, görünümü çıkıyor. Bu aşamaya 1300 tane işçinin sırtından kazandığı artık değerle gelmiş olan tekel var karşımızda. İşkolunda hakim durumda ve ayrıca da işkolunun dar olmasına rağmen, — işçi sayısının az olmasıyla dar kelimesini kullanıyorum —, bir DİSK'e bağlı sendika var, bir de sarı Türk-İş'e bağlı sendika var. Yıllardan beri bu iki sendika arasında çekişme sürer gider. İşçiler bilinçsiz olduğundan dolayı, siyasi bilinci olmadığı gibi, ekonomik mücadelede de bilinçlerinin az olduğundan dolayı, bir Kristal'e, bir Hür-Cam'a zikzag çizerek, her yıl bir tarafa kayar giderler. Halbuki bu olayı gören DİSK üst yönetimi 1968 yılından beri üyesi olan Hür Cam-İş Sendikasının böyle giden gelen üyelerle ayakta durduğunun farkında. Bütün bunları görmesine rağmen, bugüne kadar Türk-İş'in tabanını çekip Genel Başkanımızın da belirttiği üzere, Türk-İş'in tabanında örgütlenme yolunu seçmeyip, bekliyor ki, Türk-İş'e bağlı Kristal-İş Sendikasının genel kurulunda veya Merkez Yönetim Kurulunda karar alınsın da DİSK'e katılsınlar. Bu yolu bekliyor arkadaşlar. Kendilerine sosyalist diyen ve sosyalizmi babalarının mirası gibi kimseye vermek istemeyen DİSK üst yöneticileri seyirci kalıyor ve bunu bekliyor. Fabrika tabanına kadar gelip, sendikal uğraşıda DİSK'in çatısı altında cam işçilerinin toplanması için gerekli ne varsa, yapılabilecek hangi devrimci hareket varsa, bunları yapmaktan geri duruyorlar. DİSK'in Merter binasını terketmiyorlar ve bu alışagelmiş olan adetlerini, kendileri yaptığı gibi, Hür Cam-İş yöneticilerine de empoze ediyorlar. Ve nihayet yöneticilerimiz de, işçilerin tabandan kopup, Kristal'den kopup, Türk-İş'ten kopup bilinçli bir şekilde sendikamıza katılması yolunda hiç bir uğraş sarfetmiyorlar arkadaşlar.

Bu anlattığım konu sadece Hür Cam-İş kolunda değil arkadaşlar. Objektif olarak bütün cam işkolunda, kimya işkolunda, basın işkolunda vs. durum aynı. Biz bunun içinde yaşıyoruz. Arkadaşlar DİSK üst yönetimiyle aramızdaki sürtüşme söz konusu olduğu yerde bütün bu olayları takip etmenizi ben şahsen sizlerden isterim Partili olarak; bunları bilip, bu konuların bilincinde olarak bizleri kötüleyenlere cevap ve-

rip onları ikna etmek hepimizin görevi arkadaşlar.

Arkadaşlar, DİSK üst yönetiminde bugün bulunanlar —demin dedim ki, sadece TİP'lileri sendika yönetimlerinden tecrit etmek amacında değiller—, TİP'lileri sendika yönetiminden tecrit ettikten sonra da, daha başka türlü sosyalist ahlaka dahi yakışmayan, bırakınız sosyalizmi iyiden iyiye benimseyen, az çok bilen adama bile yakışmayan tavır içine giriyorlar. Buna da bir örnek vermek isterim arkadaşlar: Buna örnek verebilmek için, üç aya varan bir süre önce yapılan Hür Cam-İş Sendikasının 4. Olağanüstü Kongresine değinmek isterim.

Arkadaşlar, demin bahsettiğim iki sendika arasında sürtüşmeden sonra Türk-İs'e bağlı sendika, işçileri Şişe Cam Holdinginin karşısında, tekelinin karşısında, sendikal dille sattı işverene. O günün en düşük sözleşmesini yapmıştı. Arkasından işçiler hep birlikte bugün TİP'in çatısı altında olan cam işçilerinin önderliğinde Hür Cam-İş'te toplanmışlardı.Hür Cam-İş'in o günkü yöneticilerinin karakaşına,DİSK'in karakaşına vurgun değillerdi. İnanın arkadaşlar, Partililerin öncülüğünde toplanmışlardı. Ama Partililer yağmur altında notere adam götürürken, işçileri Hür Cam-İş çatısı altında toplarken, DİSK üst yönetiminden ve sendikadaki o zaman yönetici olup da Partili olmayanlardan, DİSK üst yönetiminin baskısıyla, biz gerekli yardımı sağlayamıyorduk arkadaşlar. Daha o zamandan bize şunu diyorlardı arkadaşlar. TİP'liler bunu yapıyor. Halbuki Partimiz daha bir-iki günlük Partiydi. Halbuki TİP'li üç veya dört kişi vardı ancak, diğerleri sempatizandı. Yani Parti'nin ikinci kuruluş gününde onlar bizi tecrit etmeye baslamışlardı. Nihayet arkadaşlar, Şişe Cam Holdingine satılan cam işçileri Partililerin öncülüğünde toplandıktan sonra işverene karşı son derece hınçlıydılar. İşçileri aktif harekete dönüştürebilecek, işçileri işverene karşı sınıf mücadelesi yaptırabilecek bu potansiyeli, işçilerin potansiyelini kabartıp aktif harekete dönüştürebilecek Partili arkadaşlarımız kadrosunu da oluşturmuştu arkadaşlar. Kendi kendine eğitim yapmıştı. O dönemde sendikamızın eğitim sekreteri olan İsmail Özkan arkadaşımızla bir sefere mahsus Hür Cam-İş Sendikasında tertiplenen eğitim seminerinde belli bir kadro yetiştirilmişti. Bir sefere mahsus diyorum, arkadaşlar çünkü TİP'li arkadaşımız yönetimde idi ve o seminer yapılmıştı. Ondan sonra bir daha yapılmadı. Nihayet arkadaşlar, grev aşamasına gelindi. Greve çıkmadan önce DİSK üst yönetimiyle gerek sözlü olarak, gerekse — kendim de temsilci olduğum için meselenin içinde idim biliyorum — yazılı olarak DİSK üst yönetiminden bizi destekleyip desteklemiyeceğini sormuştuk arkadaşlar. Demin bahsettiğim gibi 21,50 TL. aidat kesen ve 10.000 işçinin 4 binine sahip olan Hür Cam İş Sendikasının kasasında kaç para olur. 4 bin kişi Şişe Cam Holding'in karsısında grevi ne kadar götürür; hepimiz bunu tahmin ederiz.

Onun içindir ki DİSK üst yönetimine müracaat etmek, Konfederasyonun, kendisine bağlı sendikasına karşı yerine getirmek durumunda olduğu görevlerinden yararlanmak durumundaydık. Arkadaşlar başvurumuzu en bilimsel, en akıllı, DİSK'in tüzüğü uyarınca kendilerine yaptık, bildirdik, görevlerini yapmalarını istedik kendilerinden. Ama arkadaşlar, greve çıkacağımız güne kadar inanın yazı yazmaktan kaçındılar bize. Yazılı cevap vermediler. Sadece gidiyoruz temsilcilerle, veya bir komite kuruyoruz; gidip Kemal Türkler'le görüşüyorlar. Zaten çoklukla görüşmelerde DİSK Genel Başkanı muhatap bile olmadı ya... diğerleriyle görüştürüyor. Görüşmelerinde DİSK bütün olanaklarıyla cam işçilerinin yanında olacağını belirttiği gibi, tüm demokratik kuruluşların da Şişe-Cam'ın behemahal yapacağı grev için güç birliğine çağıracaklarını söylüyorlar. Ve nihayet işverenle görüşmelerimiz koptu, istediklerimiz olmadı. Hatta ve hatta bırakınız işçilerin isteğini, — anket sonucu, işçilerin isteği çok kabarıktı — biz kendi işçilerimizin istediğinden çok daha aşağı olan ve hatta DİSK üst yönetiminin kendisinin istediği rakamları işverene getirmiştik. İşverene bunlar gitti arkadaşlar. Hatta toplu sözleşme taslağı DİSK üst yönetiminin görevlendirdiği bir uzman tarafından hazırlanmış ve dolayısiyle de DİSK üst yönetiminin yardımını sağlayalım diye sendikanın Merkez Yönetim Kurulunda işçilerle yaptığımız anketi gözönüne almayıp, bir kenara itip DİSK'in üst yönetiminin görevlendirdiği adamın hazırladığı taslağı kabul etmiştik. Ama niye, bize yardım etsinler, kabarık rakam sürmeyelim ileri, ne olur ne olmaz diye. Meğer biliyormuşuz, meğer aklımıza dalıyormuş arkadaşlar yardım etmeyecekleri. Nihayet arkadaşlar, DİSK üst yönetiminin işverene sunmak için verdiği taslağı kabul ettik. Taslak işverene sunuldu ama hiç bir anlaşma sağlanamadı. Bir gün DİSK üst yönetimi tarafından temsilcilerin bazıları, yani sendika tarafından kurulan genel komite toplantıya çağrıldı.Komitenin DİSK üst yönetimiyle görüştüğü konuları olaganustü yönetim kurulu toplantısında — kendim merkez yönetim kurulu üyesiydim o zamanlar — görüştük. Bize gelen şuydu arkadaşlar: DİSK üst yönetimi, işverenden, şu şu rakamları alır ise yarın akşama kadar, işçileri ikna etme yoluna gideceğiz, toplu sözleşme imzalanacak. Halbuki arkadaşlar o rakamlar işçilerin istediğinin çok altındaydı. Biz TİP'liler olarak eğer o rakamları işveren vermiş olsaydı, işçilerden sopa yeme pahasına da olsa, gidip işçiye kabul ettirecektik, ama buna rağmen o gün ve ertesi gün DİSK üst yönetimi tekrar telefon eder; gelin bakalım görüşelim dive. Gideriz.. Ne yaptınız? Görüştük, ama sizin verdığınız rakamları kabul etmedik. Peki ne yapacağız? Üç aydan beri, yani o dediğim aşamaya gelinceye kadar, üç aydan beri her türlü maddi, manevi gücüyle yanımızda olmaya söz veren DİSK üst yöneticileri adeta, ne yaparsanız yapın gibi tavır takındı-

lar. Nihayet ne yapalım arkadaşlar, yapılacak tek şey greve gitmektir, işçi grev istiyor. Gittik fabrikanın önüne. Özellikle TİP'lileri görevlendiriyorlardı o konularda. Kapının önünde işçilere açıklayalım. Yani puan toplama konularında kendileri gitmek istiyorlar fabrikaya, ama işçilerden icabında alkış değil, yuhalanmasalar bile, alkışlanamayacağı bir konuda bizleri gönderiyorlardı. Ama silah geri tepiyordu arkadaşlar. Biz fabrikaya gittiğimiz zaman, arkamızdan kendileri duvar arkalarında, şimdi fabrikanın yanında olan Otomarsan Fabrikası'nın arkalarından izliyorlardı. Nihayet arkadaşlar kendileri de gelmişlerdi yanımıza sendika yöneticileri, gelen arkadaşlar bizim gibi düşünen üye arkadaşlardı. Ama işçiler greve başlamıştı. Grev 10. gününe ayak basıyordu ve DİSK üst yönetimiyle ilişkilerimiz sürüyordu. Gidip geliyoruz ne yapacağız? 1000 kişiyi çıkardık ama 4 bin işçi grev istiyor. Durmuyor, eğleyemiyoruz artık, sendikacı nasıl sendikacı olur da işçiyi eğleyemez, diye cevap vermişlerdir. Onlara arkadaşlarımız, görevli arkadaşlarımız şunları söylemiştir: "Yani işçilere grev yapmayalım mı diyelim, bunu mu dedirtmek istiyorsunuz" dedikleri zaman cevapsız kalıyorlar. Arkasından grevin 10. gününde tekrar bizleri, 4 bin kişiyi temsil eden 60 delegeyi toplantıya çağırmışlardı. Arkadaşlar, toplantıya gittiğimiz zaman DİSK'in 7 kat binasındaki toplantı salonunda 4 saat beklemiştik. 60 kişi de kahvaltı yapmamıştı arkadaşlar. 4 saat beklemiştik. Çünkü grev çadırında zeytin ekmek bile bulamıyoruz, yok. Yardım sağlıyamıyoruz. Bunu sağlayabilmemiz için DİSK'ten kesin cevap almamız gerekir. Biz sizi desteklemiyoruz demeleri gerekir ki kalkıp TÜTED'e, TÜM-DER'e, TÖB-DER'e, diğer demokratik kuruluşlara bize yardım edin diyelim, bağış kampanyası açalım, bu tür çalışmalara girelim. Bize cevap verilmiyor, onlardan bekliyorduk. Nihayet arkadaşlar, taban da bir taraftan sıkıştırıyor, sabırsızlanıyor artık, 10. gününe geldik, para istiyor. Yavaş yavaş kışkırtıcı ajanlar da aramıza girmeye bakıyor. Bir taraftan TİP'liler kışkırtıcı ajanlara, DİSK'in bize yardım etmemesinden dolayı işcileri sendikaya karşı ayaklandırmak için harekete geçen maocu unsurları tecrit etme çalışmaları yaparken, bir taraftan da DİSK'ten kesin cevap alma çalışmalarını gene TİP'liler omuzlamışlardı arkadaşlar.

Nihayet 60 temsilci 4 saat bekledikten sonra, DİSK'in üst yönetiminde bulunan arkadaşlarımız, bu yöneticiler bırakınız tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesine sadık kalmasını, tabanı temsil eden 60 delegeyi 4 saat bekletmiş ve bir kat yukarıya, yanımıza çıkıp hoş geldiniz bile demeyiştir. Hiç birinin yüzünü görmedik. Sadece bizim Hür Cam-İş Sendikasının yürütme kurulu aramızda yoktu. Onlar DİSK üst yönetimiyle toplantı halindeydiler. 4 saatin arkasından Hür Cam-İş yöneticileri, yürütme kurulu yani, gelmiş toplantıya başlamıştı. Biz şa-

şırmıştık. Bizi toplantıya çağıran kim, bizimle toplantı yapan, toplantıya başkanlık yapan kim? Toplantıya çağıran DİSK üst yönetimi, toplantıya başkanlık yapan Hür Cam-İş Sendikasının genel başkanı. Eğer biz kendi aramızda toplantı yapacak olsaydık fabrikada da yaparız, grev çadırında da yaparız. Madem ki toplantıya bizi orası çağırdı, usulen ve gerçek sendikal anlayış bakımından onların toplantıya katılıp başkanlık yapmaları gerekirdi. Bu böyle olmadı. Nasıl oldu ya arkadaşlar? 4 saatlik beklemeden sonra Hür Cam-İş yürütme kurulu ile DİSK yürütme kurulu arasındaki 4 saatlik toplantıdan sonra, bizim toplantımıza başkanlık eden Hür Cam-İş yöneticileri, DİSK üst yönetiminin bizim grev hakkında ne düşündüğünü bize getirdiler. Baktık ki, Hür Cam-İş Sendikası yürütme kurulu DİSK üst yönetimiyle, 4 bin kişiyi temsil eden 60 temsilci arasında aracı durumunda. Aracılık yapıyor. O zaman gene biz TİP'liler önerge verdik, 60 delegenin temsilci bulunduğu toplantıda biz DİSK üst yönetimiyle 60 tane temsilci arasında aracı istemediğimizi, bizi toplantıya çağıranların, bizzat kendilerinin konuşmasını istedik ve nihayet yürütme kurulumuz, sendikamız yürütme kurulu bu önerimizi kendilerine iletti ve kapı açıldığında şunu da belirteyim, kapıda bizi dinlediklerini de gördük, bu kadar küçüldükleri de oldu, düşünün, toplantı yapıyoruz, 4 saatlik toplantıdan sonra bize aracı koyan adamlar bize başkanlık etmek üzere görevlendirdikleri Hür Cam-İş yöneticileri toplantıyı açıyor, kendileri kapının önünde bekliyorlar, dinlemek üzere. Buna ben dinlemek derim, acaba niye bekliyorlar? Bunda kasıt var. Arkadaşlar, DİSK üst yönetiminin bu önerimizi, içerdeki bağırmalarımızı da duyduktan sonra kapıyı dinlemeleri sonucu — bir bakıma dinlemeleri çok iyi olmuş — genel sekreter ve yürütme kurulundan bir kişi ve bir de avukatını görevlendirmiş. Üç kişi görevli olarak çıktılar. 60 kişinin toplantısına başkanlık yaptı sayın DİSK genel sekreteri Mehmet Karaca. Toplantıda 60 tane temsilci oraya geliyor, az veya çok birşeyler bilen kişidir, nihayet işçiyi temsil eden kişi, onu bile uyutmaya çalışıyorlar. Orda bize geçmişten misal verdi, gelecekten misal verdi. Özünde isteği şu: Açıkça söyleyemiyor, özünde işverenin söylediği haklara imza atmaya zorluyor bizi. Kaldı ki işçiler — biraz önce belirtmiştim, kendilerinin bize verdiği rakamlar vardı, eğer bunlara Hür Cam-İş sendikası imza atarsa — Hür Cam-İş'i ihraç ederiz diyorlardı. Bırakınız kendilerinin dediği rakamı, bırakınız işçilerin istediği rakamı, kendilerinin dediği rakamlardan da adeta vazgeçer hale gelmişlerdir. Bizler ağlamaktan başka birşey yapamadık orda arkadaşlar. Öylesine ağlamak ki, gözyaşıyla değil tabii, 60 delege kimi bağırıyor, kimi terkedelim, sarı DİSK yazalım diyordu. Gene TİP'liler orada kendilerine düşen tarihi görevi yaptı arkadaşlar. Buraya sarı DİSK yazalım diven temsilcileri derhal ikna etmek,

onlara sınıf bilinci, orda boş geçen vakitlerde bile sınıf bilinci vermeye çalıştık, hata DİSK'in değildir, DİSK'e sarı DİSK yazılmaz, hata burdaki adamlarındır şeklinde konuşmaları gene TİP'liler yaptı arkadaşlar. (Alkışlar)

Arkadaşlar, bu Hür Cam-İş meselesini anlatmamdaki amaç, belki gündem maddesiyle uzaktan yakından ilgisi az olabilir ama, aslında DİSK üst yönetimiyle Partimiz arasındaki çelişkide TİP'in haklılığını kanıtlayan bir örnek olduğundan dolayıdır. Bundan böyle de TİP ile DİSK üst yönetimi arasındaki çelişkileri günü gününe izlemek hepimizin güncel ve ivedi görevi olduğunu, önemini belirtmek için anlatıyorum. Konuyu bitirmek üzere devam ediyorum arkadaşlar:

Nihayet arkadaşlar, Mehmet Karaca bize şunu söyledi: Arkadaşlar, bugün isverenden telefon aldım, dedi. Türkiye Şişe Cam Fabrikaları Holdingi'nden telefon aldım. Bize şunu dedi işveren. Bu grev, şişe cam grevi işçilerin grevi midir, Hür Cam-İş'in grevi midir, yoksa DİSK'in grevi midir? Böyle üç yönlü bir soru sordu dedi. Ben de şöyle cevap verdim, dedi. Ne demek yani işçilerin grevi midir, sendikanın grevi midir, DİSK'in grevi midir? Bu üç olguyu birbirinden ayırmak mümkün değildir, bu üçü içiçe geçmiş etle tırnak misalidir. Sendikayı işçiler oluşturur, konfederasyonu da sendikalar oluşturur, üçünü birbirinden ayırt etmek mümkün değildir şeklinde, yuvarlak bir cevap verdim dedi. Bizimdir diyemedim. Bizimdir diyebilmek için yani DİSK'in grevidir , DİSK destekliyor diyebilmek için 60 kişiyi topladım buraya, dedi. Bu toplantıya çağrılış amacımızı böylece belirttikten sonra, demin bahsettiğim gibi bizi ikna etme konuşmaları yaptı. Sonra o rakamları kendilerinin saptadığı rakamları işçilerin temsilcisine açıklamaktan da kaçındılar. Sanki içimizde işverenin ajanı varmış gibi. Eğer işverenin ajanı var kuşkusuyla açıklamıyorsan, kuşkuyla istenilen rakamlar açıklanmaz, bundan kaçınılır diye bir kayıt yoktur. Eğer işverenin mutlaka ajanı olduğu kanısındaysan ve ajanların kimliğini biliyorsan, o taplantıya katmıyacaksın, toplantıya katılmasına göz yumuyorsan veya toplantıdan tecridini başaramıyorsan, o zaman da devrimci bir sendikanın liderliğini yapacak vasıfta kişi değilsin demektir. Sadece ve sadece biz bu soruları sorarcasına söz aldık ağzımızı tıkadılar derhal. Acaba kimdir, nedir, aramızda işveren ajanı varsa tutup kolundan atalım dışarıya diye söz almaya başlamıştık ki, hemen tıkadılar ağzımızı.

Arkadaşlar, o rakamları toplu sözleşmeye geçirmek, işverenle anlaşmak üzere 4 bin kişiyi temsil eden 60 kişi DİSK üst yönetimine yetki verdi, tam yetkili kıldı. Tam yetkili kılındıktan sonra Hür Cam-İş Sendikası Yürütme Kurulu aradan çekildi, tamamen DİSK üstüne aldı. 60 kişinin yanında namus sözü verdiler. Biz bunu sonuna kadar

yürütüp bizim hazırladığımız taslağı kabul ettireceğiz. Ya ettireceğiz, ya 4 bin kişinin tümü greve çıkacak dediler. Bütün bunlardan sonra arkadaşlar biz biraz müsterih olduk, tabanda bizi sıkıştıran işçilere hiç olmazsa birşeyler söyleme imkanı bulurcasına yüzü güldü temsilcilerin ve toplantı dağıldığı zaman bize basın bülteni vereceklerine dair de söz vermişlerdi kapıda. Onları sıkıştıran birkaç TİP'linin sıkıştırması sonucu söz vermişlerdi. Biz şunu söylemiştik arkadaşlar, destekliyorsunuz ama nasıl destekliyorsunuz, para ne zaman verilecek, işçiye ne diyeceğiz. Basın bülteni yayınlayın, grevleri gezin, biz bunu söylediğimiz gibi, diğer bilimsel sosyalist olan arkadaşlar da söylemiş, Partili olmayan arkadaşlar da görevini yapmışlardır.

Arkadaşlar, bildiri dağıtmaya da söz veren DİSK üst yönetimi, namus sözü veren DİSK üst yönetimi, toplantı dağıldıktan sonra verdikleri sözü sanki yedi katlık binanın son basamağında unutmuşlardır. Fabrikaya biz gittik. 60 kişinin katıldığı toplantıdaki konuşmaları, bizim açıklamamız için bizi görevlendirdiler. Dikkatimizi çekti, TİP' lileri görevlendiriyorlar, kendileri açıklamıyorlar. Bizi topladılar ama, DİSK şöyle dedi, böyle dedi diye kendileri açıklamıyorlar. Meğer DİSK üst yönetimiyle ikili oynayanlar varmış. Çıkıp taşın üzerinde biz açıkladık arkadaşlar, DİSK size yardım edecek. 60 kişinin katıldığı toplantıda bu karar alındı. Mikrofon yok ağızdan konuşuyoruz, aç karnımıza konuşuyoruz, çünkü çadırda ekmek de yok. Açıklıyoruz, hem grev ilan ediyoruz, hem bütün bu çalışmaları, haberleri bize iletiriyorlar — arkası boş çıkacak şeyleri bize ilettiriyorlar tabii— açıklıyoruz, yardım edecek, bildiri dağıtacak, akşama TV'de Kemal Türkler ne der grev hakkında diyor işçiler, çünkü bildiri yayınlayacak, basın bülteni verecek diye konuşma yapıyoruz. Kimi radyoyu açalım diyor, hiç bilmiyoruz ki, demin bahsettiğim gibi 7 katlı binanın son basamağında herşey bitmiş.

Arkadaşlar, sonuç hepinizce malum. Tüm kamuoyunu ilgilendiren bir grevdi bu. Çayırova'da, Topkapı'da Gökyiğit cam sanayiinde de, yani işkolunun temeli durumunda olan 4 bin kişi greve çıkmış, demin bahsettiğim gibi bilimsel sosyalist arkadaşlarla, dürüst arkadaşların desteği ile de TİP'lilerin öncülüğünde 4 bin kişi aç susuz greve çıkmayı göze almış ve çıkmışlardı ve DİSK üst yönetiminin bize yardım etmeyeceği kuşkusunu bile bile çıkmıştı arkadaşlar. Nihayet sonucu biliyorsunuz, DİSK üst yönetimi ne grev yerlerini gezmişti — basın organlarımızda da belirtmiştik zaten — ne bülten vermişti, ne greve sahip çıkmıştı, ne de para vermişti.Nihayet bu davranışlarının işçi sınıfına, bu davranışlarının bütün işkollarında devam ettiği müddetçe — ki devam ettiğini duyuyoruz, başka işkollarında da — işçi sınıfına, Türkiye işçi sınıfının birleşmesine getirdiği zararın bir somut örneğini

vereyim size arkadaşlar.

Arkadaşlar, grev öncesi, işçiler greve çıkmadan, demin bahsettiğim gibi fabrikalarda Partililerin ön safta bulunduğu cam işçileri kuş uçurmazlardı. Türk-İş'ten söz etmek şöyle dursun, kimse laf edemezdi. DİSK'e dil uzatamazdı. Ama şimdi geçen gün dağıtılan bir bildirinin bir bölümünü kısaca okumak isterim arkadaşlar.

7 kişinin ismi olan bir bildiri. Türk-İş'e bağlı Kristal-İş Sendikasının adamlarının dağıttığı bildiri. Bu bildirinin altına isimlerini koyanlar devrimcileri, TİP'lileri ve tüm ilerici işçileri gördüğü zaman kabuğuna adeta sinen kişilerdi. Ve işçilerden korkan kişilerdi. Bugün bu bildiriyi neden dağıtıyorlar? Çünkü işçi grevde yardım görmediğinden dolayı, işçinin bırakın yardımı, kapının önünde DİSK üst yönetimini görmemesinden dolayı DİSK'e ve DİSK'e bağlı sendikaya bir ölçüde olsun küstüğünü gördüklerinden dolayı bu bildiriyi dağıtma cesaretini buluyorlar. İşçi sınıfına kim zarar veriyor? İşçilerin birliğini, DİSK'in birliğini kim dinamitliyor, açık bir delili işte.

Arkadaşlar, bakın TİP'lilerin işçileri grev grev diye bağırma aşamasına getirdiği zaman korkan, sinen sarı Türk-İş'in adamlarının yazdığı bildiriye bakınız. Bu lafların onda birini bizim zamanımızda kullanamazdı.

"Şu da bir gerçektir ki çaresiz kalan Hür Cam-İş DİSK'in arta kalan gazetelerini kapılarda işçi arkadaşlara dağıtmışlardır. Madem ki öyle DİSK neden grevimizde varlığını gösterememiştir. " Bunu yazan Türk-İş'e bağlı sarı anti-sosyalist adamlar. "Toplu sözleşme başlamadan önce Hür Cam-İş yöneticileri işçilerimize, DİSK'in bünyesinde olduklarını açıklamışlardı. Niçin hiç bir DİSK yöneticisi grev mahalline gelip de arkadaşlarımıza maddi ve manevi bir yardımda bulunmamıştı." Bunu söyleyen Türk-İş yöneticileri. Bunları söyleme fırsatını veren kimdir onlara? TİP'liler midir? Bunu konuşma fırsatı veren asıl işçiyi dinamitleyenlerdir. Asıl DİSK'i dinamitleyenler de işte somut bir örnekle çıkıyor meydana. Ama TİP bugünkü gelişimini daha da pekleştirecek, bugünkü gelişimin somut bir şekilde belirttiği gibi işçi sınıfında daha da çok yaygınlaşıp serpilip, DİSK'i dinamitleyenlere en iyi tokatı işçilerin vasıtasiyle indirmesini bilecektir arkadaşlar. **(Alkışlar)**

Bir bölümünü daha okumakta yarar görüyorum arkadaşlar:

"Ortada bir gerçek daha var ki, önümüzdeki günlerde işsizlik fonu diye adlandırılan bir miktar para anarşistlere yardım, araç ve gereç sağlamaktan başka birşey değildir. Bilhassa bu gerçeğe bile bile lades etmektir. Bu DİSK'e yardım olmaz. Olsa olsa anarşistlere silah yardımı olur "

Ve böylelikle daha uzun boylu bir bildiri. Buna benzer sözlerle... Ve böylelikle sarı Kristal-İş sendikasının DİSK üst yönetimine 4 bin

kişiden birer yevmiye kesilmesine, gereken fonun kesilmesine, işçileri bir ölçüde tepki gösterir hale getirdiler. Bu bildirileriyle getirdiler. Ama arkadaşlar, gene TİP'liler görevini orda bilmiştir, bilmektedir, bilmeye devam etmektedir ve bilmeye devam edecektir de. Bütün bunları neye rağmen bileceğiz? Onların bizi fabrikalarda bölücü diye nitelendirmelerine rağmen bileceğiz. Bölücü kimin olup olmadığını kabul ettirmek için bileceğiz. Ve şimdi arkadaşlar dediğim gibi 4 bin kişiden milyonlarca lira dayanışma fonu kesilememiştir. Hür Cam-İş'in şimdiki yönetıcıleri DİSK'in üst yönetiminin, Hür Cam-İş'in 4. Olağanüstü Kongresinde binbir türlü ayak oyunuyla yönetime getirdiği Hür Cam-İş'in şimdiki yöneticileri — kongreye değinmeyeceğim, zaten yayınlarımızda, Yürüyüş'te okumuşsunuzdur — o adamlar bugün cesaret gösteremiyorlar, kesemiyorlar bu parayı. Kesemedikleri gibi de, işverenlerin bir milyar liralık dayanışma fonu kurmasına rağmen o parayı bütün işverenlerden kesip DİSK'i parçalamaya yönelik, günden güne toplantı yapmalarına rağmen DİSK üst yönetimi işverenlere karşı kurduğu bu dayanışma fonuna işte kendilerinin tutarsız politikasından dolayı, 4 bin kişiden, belki de nice binlerce kişiden para kesme cesaretini bulamıyor, kapıya gelemiyor ve bu para onlara ödenmiyor. Ve o fon da kağıt üstünde kalıyor. Şimdi DİSK'i dinamitleyenler bu örneklerle daha da belirginleşiyor arkadaşlar.

Arkadaşlar, mesele üzerinde daha çok konuşmak isterdim ama bu kadarı yeter sanırım. Yalnız Kongre delegeleri arkadaşlarımdan ve diğer Parti sempatizanı, üye ve aday üye arkadaşlarımdan istediğim en önemli konulardan biri de Partimizin nicel ve nitel gelişimi doğrultusunda çalışma sarfetmek, 24 saat partili olma bilinciyle, bu şuurla çalışmak olduğu gibi, bunun yanı sıra, dediğim gibi bu çalışmalarımıza zaman zaman sekte verebilecek bir nitelik taşıyan DİSK üst yönetimiyle Partimiz arasındaki çelişkiyi çok iyi bilmek, Partimizin haklılığını tüm kamuoyuna, tüm sosyalist çevreye iyiden iyiye sindirme çalışmaları da yapmalıyız. Bunun içindir ki, bu meseleyi, bu meseleyle ilgili bir yazıyı, Genel Başkanımızın yazısı kadar dikkatle takıp etmeliyiz. Bir sohbet olduğu yerde muhakkak meseleyi anlatmalıyız. Çünkü nitel ve nicel gelişimimizde demokratik kitle örgütleri içinde, özellikle sendikalar içinde, sendikaların tabanında ve üst yönetiminde olsun, bizim haklı olduğumuzu onlara anlatmamız, örgütlenmemizde, ideolojik, politik ve ekonomik mücadelemizde Partimizin öncülüğündeki mücadelesinde yardımcı bir faktör olacaktır. Bunun için çok önem sememiz gerekecektir arkadaşlar.

Arkadaşlar kısaca şu konuyu belirttikten sonra sözlerimi bitirmek isterim: TİP'in bugüne varış aşamasına gelişinde, tüm aday üyelerin, üyeden, yöneticiden genel baskanımıza kadar, özellikle Genel

Başkanımızın kişiliğine kadar hepimizin katkıları oldu ve olacak da. Şu veya bu örgütün veya kendi kendini örgüt sayan kişilerin Partimizin gelişmesini engellemeye kalkışını,Partimizin bu gelişimi, işçi sınıfına yayılıp serpilmesi, özellikle işçi sınıfı içinde onları yerinde dondurup —Yürüyüş'te bir arkadaşımızın yazısında olduğu gibi — durarak geriletecektir. Durarak geriletmekten de öteye işçi sınıfı tarafından yargılatılacaktır onlar arkadaşlar. Ve dolayısıyla, işçi sınıfı Partimizin öncülüğünde ergeç iktidar olacaktır. Partililer sendika yönetimlerinden kısa vadede, o da Partililerin kazandıktan sonra kaybetmesiyle — yani işçilerin birliği için kazanıp istifa etmesi şeklinde, etmesiyle — kısa vadede Partilileri tecrit edebilirler ama, şurası gerçek ki, Partimizin gelişimi şunu açıkça kanıtlıyor ki, dost düşman iyiden iyiye biliyor ki, hiç bir demokratik kitle örgütünün yönetiminden uzun vadede Partilileri tecrit edemeyecekler, gelişmeleri engelliyemiyecekler. Çünkü TİP'liler bilimsel sosyalizme inanmış, onu rehber etmişlerdir ve işçi sınıfının yanında her gün her saat en namuslu tavrı almaktadırlar. İşte bizi iktidar edecek de budur arkadaşlar. (Alkışlar)

Arkadaşlar, demokratik kitle örgütlerinin yönetiminden kısa vadeyle tecrit edilmemiz, hiç bir Parti yöneticisinin, üyenin, aday üyenin ve sempatizanın moralini bozmamalı. Bozmamalı, demin işaret ettiğim gibi, çünkü önümüzde, altımızda çok sağlam bir temel var. Elimizde çok sağlam bir silah var; o da namusluluğumuz, doğruluğumuz, bilimsel sosyalizme ve işçi sınıfının bilimine tam manasıyla inanmamız, onu kılavuz edindiğimizden dolayı moralimiz bozulmasın. Her zaman, her yerde başarı bizim, ayağımızın altında.

Arkadaşlar, hepinize saygı ve sevgi sunarken, demokratik kitle örgütleri dışında konulara değinen arkadaşlar oldular. O konulara değinme lüzumunu hissetmiyorum. Hepsi haklı, gerçek, doğru konulara değindiler. Aynı konuşmalara ben de imzamı atarken, demokratik kitle örgütlerinin yönetiminden TİP'lileri tecrit etmeye kalkışanlar, sosyalist hareketin öncülüğünden TİP'lileri tasfiye etmeye kalkışanlar, örgütler ve kendilerini örgüt sayan sapmalar daha doğrusu geri zekalılar diyelim, bunlar kısa zamanda işçi sınıfından dersini alacaklar. Dersini kısa zamanda işçilerin TİP'in içinde örgütlenmesiyle alacaklardır. İçinde tüm ilerici Partili arkadaşlar,öğrenciler, sanatkârlar, diğer meslekten olanlar olduğu gibi, işçilerin öncülüğünde, özellikle işçilerin öncülüğünde örgütlenen, gelişen Parti bu darbeyi onlara indirecektir. Ama arkadaşlar, sokaklarda işçi sınıfı bilimini alet eden, demin bahsettiğim gibi kendisini örgüt sayan veya maocu, goşist her türlü unsurlar ve bizi sendika yönetimlerinden tecrit edenler, diğer demokratik kuruluş yönetimlerinden tecrit edenler bile, uzun vadede edemiyecekleri gibi, Türkive sosyalist hareketinin öncülüğünden mutlak surette

tecrit edemiyecek ve ergeç işçi sınıfı tarafından yargılanacaklardır. Hepinize saygılar, sevgiler sunarım. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – İstanbul Delegesi Osman Eravcı arkadaşa teşekkürler. Sayın konuklar ve Partili arkadaşlarım, saatin 13.00 olması nedeniyle Kongremizin ikinci gününün birinci oturumunu kapatıyorum. İkinci oturumu saat 14.30'da açacağım. Delege arkadaşlarımın 14.30'da hazır olmasını rica ederiz.

İkinci gün , ikinci oturum

Divan Başkanı – Sayın konuklar, sayın Partili arkadaşlarım, Kongremizin ikinci gününün ikinci oturumunu açıyoruz. Birinci oturumun sonunda, gündemimizin 5. maddesi gereğince MYK raporu üzerinde görüşmeler devam ediyordu. Birinci oturumda konuşmayan bazı arkadaşlar vardı. Bunun dışında konuşmak isteyen arkadaşlar isimlerini yazdırsınlar. Söz isteyen Reşat Kadayıfçılar arkadaşı, konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Reşat Kadayıfçılar (Ankara) – Tüm Partili arkadaşlarım,Parti'ye gönül vermiş tüm dostlarımızı, 1. Kongremizde, bu Kongrenin coşkusuyla selamlarım.

Arkadaşlar, işçi sınıfı partilerinin kongreleri, işçi sınıfı partilerinin yaşamında son derece önemli olaylardır. Çünkü işçi sınıfı hareketi yaşayan bir olgudur. Sürekli bir olgudur. İşçi sınıfı partilerinin kongrelerinde geçen dönemin yapılan çalışmaları gözden geçirilir, geçen dönemde yapılan çalışmalar ortaya konulur, eleştirisel bir gözle bunlara bakılır ve önümüzdeki dönemde yapılması gerekenlerin ortaya çıkarılmasına çalışılır.

KURULUŞ DÖNEMİNDE VARILAN AŞAMA

Arkadaşlar, herşeyden önce bugünkü 1. Kongremizde, gerek delegasyonumuzun sayısı, gerekse delegasyonun temsil ettiği örgüt birimlerinin sayısı, Partimizin kuruluş döneminde ulaştığı boyutlar hakkında sadece bunlar bile tek başına bir fikir verebiliyor. Ancak sürekli gelişen bir olgu olarak Parti hareketimiz Parti hareketleri yalnızca katedilen mesafelerin niteliğiyle ölçülü olarak verildiği söylenemez. Arkadaşlar, katedilen mesafenin niceliği, bir donemde atılan adımların toplamı gerçekten önemlidir. Ama tek başına bunlar, geçirilen dönemin değerlendirilmesinde önümüzdeki dönemdeki görevlerin saptanmasında yeterli verileri sağlamaz. Sağlamaz, çünkü Parti hareketi diğer bütün faktörler varken tek başına gelişen bir hareket olarak ele alınamaz. Parti'nin gelişmesiyle, parti etki alanının gelişmesiyle birlikte, ama on-

dan da bağımsız olarak gelişen bir toplum vardır, toplumsal hareketler vardır, toplumsal güçler vardır. Bunlar da gelişmektedir. Toplumsal — bu söylediklerimizi biraz daha somuta indirgersek, toplumdaki kitlesel — muhalefetin gelişme düzeyi, buna karşılık sosyalist hareketin, işçi sınıfı hareketinin geldiği noktanın muhasebesi, bunun karşılaştırılması ancak bizim yaptıklarımız ve yapamadıklarımız hakkında bir fikir verebilir.

Arkadaşlar, bu çerçeve içinde geçen dönem çalışmalarımız hakkında ve önümüzdeki dönem görevlerimiz hakkında kısaca durmaya çalışacağım. Herşeyden önce şunu kısaca hatırlamakta yarar var arkadaşlar. Partimiz nasıl bir dönemde ortaya çıkmıştı, hangi şartlarda ortaya çıkmıştı? Gerek merkez çalışma raporunda, gerekse Genel Başkanımızın konuşmasında bu konuya değinildi. Kısaca özetleyecek olursak, Partimiz 12 Mart'ı izleyen faşist bir dönemin sonunda ortaya çıkmıştır. Bu 12 Mart'ı izleyen faşist dönemde Partimiz kapatılmış, birçok demokratik kuruluşlar kapatılmış, sosyalistler, devrimciler, ilericiler işkenceler görmüş, hapse atılmış; ama bütün bunlara rağmen işçi sınıfı hareketi durdurulamamış, işçi sınıfı hareketinin gelişimine kilit vurulamamıştır. 12 Mart sonrasında burjuvazi 12 Mart'tan beklediklerini gerçekleştirmiş olarak çıkamadı, tam tersine toplumsal muhalefet daha geniş ölçüde toplumsal dayanaklar bularak çıktı 12 Mart'tan. Ancak arkadaşlar sosyalist bir partinin, bir işçi sınıfı partisinin bir tüzel kişilik olarak ortalıkta var olmaması, bu konuda başka bir takım engeller de çıkardı Partimizin karşısına. Bunun en başında geleni de bu toplumsal muhalefetin CHP biçiminde odaklanması olayı idi. Bunun yanısıra 12 Mart döneminde çeşitli küçük burjuva akımların, hem ideolojik anlamda, hem de pratikte tam bir yenilgiye uğramış olması genç kadrolar arasında yılgınlığı yaygın bir eğilim haline getirmişti. Başta da söylediğimiz gibi arkadaşlar, toplumsal muhalefetin gelişmesi, yani bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolundaki toplumdaki birikim, 12 Mart'ı izleyen faşist dönemin ardından bir parti olarak somutlanmayı zorluyordu. TSİP, bu anlamda TSİP'in kurulması gerçekten önem taşıyor. Arkadaşlar TSİP kurulduğunda 12 Mart döneminden sonra ilk kurulan, sosyalist parti iddiasıyla ortaya çıkan ilk örgüt durumundaydı ve TSİP'in kuruluşu örgütlü mücadeleye gönül vermiş, sosyalizme inanmış kimi çevrelerde gerçekten büyük ilgiyle de karşılandı. Ancak TSİP hareketi çok kısa süre içinde bir tek şey gösterebildi. O da sosyalizme inanmış, örgütlü mücadeleye gönül vermiş unsurları hareketten koparmak, tasfiye edebilme başarısını gösterdi. Bütün bu söylediklerimiz, yani bir yandan kolaycılık diye ifade edebileceğimiz,CHP'deki odaklaşmanın getirdiği bir sonuç olarak kolaycılık diyebileceğimiz bir eğilim, 12 Mart'ın baskılarının getirdiği yıl-

günlük ortamı, inançsız korkak ve güvensiz unsurların gerçekten ortalığı karıştırmasına imkan veriyordu. Ama bunun yanısıra önemli bir şey daha vardı, o da artık işçi sınıfı hareketi mutlaka ve mutlaka örgütsel olarak somutlanmak durumundaydı. Yani arkadaşlar Partimiz, işçi sınıfı hareketinin 12 Mart sonrasında geldiği noktada işçi sınıfının bir ürünü olarak, işçi sınıfı hareketinin bir ürünü olarak ortaya çıktı, serpilip güçlendi.

Arkadaşlar, Genel Başkanımız da söyledi, raporumuz da bu konuda gerekli şeyleri söyledi. Gerçekten işçi sınıfı partisi olma yolunda, Partimizin kuruluş dönemi çok şeyler ifade ediyor.

Arkadaşlar, Partimiz kurulduğunda, kurucularının kişiliğinden, program ve tüzüğündeki bilimsel anlayışı, stratejisi, örgütlenme ilkeleriyle gerçekten işçi sınıfı hareketini temsil edebileceğini; geçmişin bütün mirasına sahip olduğunu, gelenekleri devam ettirebilecek olan, sosyalist gelenekleri devam ettirebilecek olan tek bir aday durumunda ortaya çıktığını herkes biliyor bizim kadar. Bunu burjuvazi de biliyordu.Burjuvaziye hizmet etme durumunda olanlar da biliyordu. İşçi sınıfı hareketi adına yola çıkan kimi kümelenmeler Partimizin kuruluşunu büyük bir tedirginlikle, telâşla karşıladılar. Kimileri zamanın erken olduğunu söyledi; kimileri de CHP varken böyle bir partinin kurulamıyacağını ifade etti. Kimileri de CHP iktidarında böyle bir örgütün kurulabileceğini söylediler. Gerekçeleri ne olursa olsun, işçi sınıfı adına yola çıkan bu siyasi kümelerin hepsi ortak bir noktada birleşti. O da işçi sınıfı hareketine karşı olma,işçi sınıfı hareketinin örgütsel biçimine bütünüyle karşı çıkmak. Ancak bunu tam cepheden bir saldırıyla yapamıyacaklarını çok iyi bildiklerinden başka yoldan da yapmaya çalıştılar. Hepimiz hatırlarız, işçi sınıfını temsil etme iddiasıyla yola çıkmış, uzun zamandan beri var olduğunu söyleyen kimi siyasi kümelenmeler, kendi çözümsüzlüklerini Parti yöneticilerimizin kişiliklerine saldırmakla, adi yalan ve iftiralarla çözmeye çalışıyorlardı. Bütün bunlar kendi ihtiraslarını gösteren birer belge olmaktan öteye geçmedi.

Arkadaşlar Partimiz daha kuruluşundan itibaren, işçi sınıfı hareketini temsil etmeye aday bir parti olarak doğduğunda ve gelişim süreci içinde birçok şeyler başardı. Bu başardıklarımız için iki örnek vermek istiyorum. Birisi bugüne kadar uzanan, kısaca tahlilini yapmaya çalışacağım burjuvazinin açmazı meselesinde Partimizin gösterdiği başarılar, onu, burjuvaziyi açmaza sokmakta gösterdiği başarılar; ikincisi de 75 seçimleri. Geçen dönemde sanıyorum en önemli olaylar bunlardı Partimizin hayatında.

Hepimiz biliyoruz ki, burjuvazi gerek kendi iç çelişmelerine bir son verebilmek, gerekse toplumsal dayanıklarını daha da genişletebilmek için MC iktidarını kurmak çabasına girişti ve MC böyle bir hedef-

le ortaya çıktı. Ancak MC bunu başaramadı. MC kendi iç sorunlarına cevap vermek bir yana, burjuvazinin iç çıkar çekişmelerini bir ölçüde önlemesi de bir yana, en önemlisi toplumsal dayanağını genişletmekten öteye, toplumsal dayanağını sürekli kısmak durumunda kaldı. Daha doğrusu bırakıldı.

Arkadaşlar, burjuvazi gerçekten kendi toplumsal dayanaklarının böylesine sınıra hapsolunmasında, hapsolunması karşısında demokratik kitle hareketlerini de sosyalist örgüte karşı yönelttiği saldırıları daha da arttırdı. Ancak Partimizin tutarlı politikası, özellikle 75 seçimlerine yansıyan bu politika burjuvazinin elinden bu silahı alma başarısını da gösterdi. Kısaca 75 seçimlerini hatırlarsak, 75 seçimlerinde Partimiz örgütlenme hakkını henüz eline alamadığı için, yani anti-demokratik seçim yasasının ortaya koyduğu ölçüye henüz ulaşamadığı için, doğrudan temsil edilme durumunda değildi 75 seçimlerinde. Ve o günkü ortamda toplumda demokrasi, anti-demokrasi biçiminde, demokratik cephe biçiminde billurlaşan kutuplaşma çok güdük bir biçimde de olsa CHP-AP ikilemi olarak ortaya çıkıyordu. Böyle bir ortamda ve böyle bir durumda Partimiz MC'ye Hayır deme tavrını olumlu buldu ve MC'ye Hayır tavrını aldı. Bu noktanın altını çizmek lazım. Kimileri çarpıtmaya çalışıyorlar. Partimizin o dönemdeki söylediklerini hatırlarsak, o dönemdeki politikamız CHP'ye evet politikası değil, MC'ye hayır politikası idi ve bunun gerektirdiği somut tavrı almaktı.

ÖNÜMÜZDEKİ GENEL SEÇİMLER VE CHP

Arkadaşlar 75 seçimlerine değinmemizin bir başka gerekçesi de şu: Önümüzde gene bir seçimler dönemi var. İster erken seçim olsun, ister normal seçim olsun, 77 senesi bir seçim yılı olacak. Dışımızda da çok tartışılan ve sabırsızlıkla beklenen bir konu bu: 77 seçimlerinde TİP ne vaziyet alacak? Elbette TİP'de 77 seçimlerinde ne gerekiyorsa onu yapacak o zaman şartların gerektirdiği kararı alarak somut durumu saptayacak. Ancak bu konuda bizim şimdiden söyleyeceğimiz bazı şeyler de var. Bunların başında gelen şu arkadaşlar. Seçimler, parlamento çalışmaları seçim dönemleri gerçekten toplumların yaşamında, toplumsal gelişimde çok önemli bir olaydır, bir vasıtadırlar. Ancak seçimler, parlamento çalışmaları sosyalistler için kendi içinde bir amaç değildir. Seçimler ve parlamento çalışmaları gerçekten demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm hareketinin çıkarları gerektiği ölçüde ve gerektiği biçimde kullanılması gereken olanaklar ve araçlardır. Bu genel saptama içinde şunu söylemek lazım. TİP'liler seçimlere bu çerçeve içinde bakarlar, seçimleri bir taktik sorun olarak, yani gündeme geldiğinde kararı alınacak bir taktik sorun olarak görürler. Ama bizim için

seçimlerle ilgili çok daha önemli bir görev ortada duruyor. Ve bu Kongrede dikkatlerimizi yoğunlaştırmamız gereken nokta da bu oluyor. 77 seçimleri iki sonuç yaratmalıdır arkadaşlar. Birisi MC'nin demokratik yoldan düşürülmesi sonucunu yaratmalıdır, ikincisi de demokratik güçlerin parlamentoda en etkin yansımasını sağlamalıdır. Bu ikisi birbirleriyle çelişen şeyler değillerdir. Bu bakış açısından baktığımızda CHP'nin konumu bizim için gerçekten çok önemli olmaktadır. Birinci günkü oturumda bir kısım arkadaşlar da bu konu üzerinde durdular.

Arkadaşlar, biz CHP'nin özünde bir burjuva partisi olduğunu hiç bir zaman es geçmedik. Bütün yayınlarımızda, bütün çalışmalarımızda bunu defalarca vurguladık. Çünkü bu böyledir. Ancak bunun böyle olması CHP'nin demokratik mücadelede bir yeri olmasını engellememektedir. Gerçekten bugün CHP işçi ve emekçi kitleler arasında sayısal bir destek ve ilgi görmektedir. Gerçekten demokratik güçlerin, ilerici yurtsever güçlerin desteğini görmektedir ve bu olguyu sosyalistlerin gözönüne alması gerekmektedir. Biz Genel Başkanımızın ve MYK raporunda söylendiği biçimde yani ulusal bağımsızlığımızın ve ülkenin demokratikleşmesinin gereklerinden hareketle, emperyalizme ve faşizme karşı CHP ile işbirliğinin yollarını aramak, güçbirliği yollarını aramak, bu konuda sonuna kadar açık olmak ve bunun için elimizden geleni yapmak durumundayız.

Arkadaşlar CHP'yi kendi haline terkedemez sosyalistler. CHP'nin demokratik bir çizgide tutulması, demokratik bir çizgiye çekilmesi sosyalistlerin önemli görevlerinden biridir. Eğer biz çalışanların birliği diyorsak, eğer biz çalışanların en büyük birliği ile faşizme ve emperyalizme karşı durmak istiyorsak bunu gözardı edemeyiz ve bunu yapmak zorundayız. Bu anlamda Genel Merkezimizin saptaması, Genel Başkanımızın konuşması son derece yerinde olmuştur.

Arkadaşlar; üzerinde kısaca durmak istediğim bir başka konu da şu: Parti hareketimizin gelişmesi karşısında ve buna bağlı olsun veya olmasın gelişen toplumsal muhalefet karşısında burjuvazi çözümsüzlüklere gidiyor. Tıkanıklıklar içinde. Bu tıkanıklıkları en başta şöyle ifade etmek mümkün. Burjuvazi 75 seçimlerinden itibaren büyük ölçüde iki partili tahtaravalli oynamaya çalıştı. Bir dönem biri, bir dönem biri olmak üzere iki büyük partinin peşpeşe iktidara gelmesini ister bir durumdaydı. Ancak özellikle MC iktidarı karşısında ve MC iktidarı altında toplumda gelişen hareketlenme, gelişen muhalefet, bu isteği bir çözümsüzlük haline getirmeye başladı. Artık burjuvazi bu isteğini yerine getiremez durumda. Ve bunun içindir ki, burjuvazi bir CHP'yi ehlileştirilmiş bir CHP'yi solundan koparılmış bir CHP'yi burjuvazinin politik olarak tam kontrolu altına girmiş bir CHP'yi ister duruma gelmiş-

tir. CHP'ye karşı bu yöneliş elbette AP'den vazgeçme anlamında değildir. Görebildiğimiz ve anlayabildiğimiz kadarıyla burjuvazinin bugün ağırlık verdiği iki durum vardı: Birisi AP'den vazgeçmemek, öteki ise etkili bir iktidar olabilmek için, yani burjuvazinin etkin bir iktidar olabilmesi için AP ve CHP'nin birlikte iktidarda olabilmesini sağlayabilme. İşte arkadaşlar bu noktada da CHP'ye karşı alacağımız vaziyet son derece önemlidir. Gerçi bir örgütlenme kampanyasından geçtik. Bu kampanyada büyük burjuvazinin büyük ölçüde karşımıza CHP kimliğiyle çıktığını hepimiz yaşadık. Ilçe örgütlenmelerimizde engellemelerini, baskılarını, yerel örgütlerimizdeki saldırılarını hep biliyoruz. Ama bütün bunlara rağmen bizim yapmamız gereken şey CHP'nin bir AP koalisyonuna itilmemesi, tam tersine demokratik güçlerle ittifakının sağlanabilmesi olmalıdır.

DİSK'İ SINIF SENDİKACILIĞI ÇİZGİSİNDE TUTMAK

Arkadaşlar, geçen dönem faaliyetlerimiz içinde önemli bir yer de, DİSK meselesi oldu. Hep biliyoruz ki, burjuvazi, bilimsel sosyalist hareketi önleyemiyorsa, bunun ortaya çıkmasını engelliyemiyorsa, o zaman bir tek şey yapabilir. O da işçi ve emekçi yığınları bilimsel sosyalist hareketten uzak tutmak, onu partisinden koparmaktır. Bir başka deyişle bilimsel sosyalist hareketi işçi sınıfından, işçi sınıfını da bilimsel sosyalist hareketten koparmaya, tecrit etmeye çalışmaktır. CHP ve DİSK meselesi de zaten burda önem taşımaktadır. DİSK meselesinde herşeyden önce şunu hatırlamak durumundayız. Sabahki oturumda konuşan arkadaşımızın da dediği gibi, bizim sendikalardaki çalışmalarımız sadece ve sadece DİSK'te yaptığımız bir çalışma değildir. Bunun böyle olmadığını örgütsel yapımız, yani DİSK dışındaki yani Türk-İş'ten ve bağımsız sendikalardan gelen üyelerimizin sayısı, ordaki çalışmalarımız da göstermektedir. Bu nokta gerçekten önemlidir arkadaşlar, yani bizim çalışmalarımızın, sendikal çalışmalarımızın DİSK'le sınırlı olmadığı, bunun diğer sendikaları da kapsaması olgusu. Ancak DİSK'in önemi, bir başka yeri var . O da , DİSK-hepimizin bildiği, hep söylenen şey-, sosyalist hareketin bir ürünü olarak ortaya çıktı, sınıf sendikacılığının bir merkezi olarak gelişti.

Hepimizin bildiği ve yaşadığı süreci bir tarafa bırakarak, bugün geldiği konumda DİSK karşısındaki tavrımızın, sınıf sendikacılığı çizgisinde DİSK'i tutmak, bu çizgide gelişmesini sağlamak ödeviyle karşı karşıya olduğumuz çok açık bir gerçek. Ancak burda Genel Başkanımızın koyduğu çerçeveyi tekrar hatırlamamız gerekiyor. Bu çerçeve şuydu arkadaşlar. DİSK içinde görevimizin sınıf sendikacılığı çizgisinde DİSK'in korunması, güçlenmesi, geliştirilmesi idi. Ancak DİSK sınıf

sendikacılığı çizgisinden tamamen uzaklaşırsa, başka bir deyişle ilerici sendikal harakette bir boşluk ortaya çıkarsa, elbette ki bunu işçi sınıfı hareketi dolduracaktır. Başkanımız bu çerçevede koydu. Ancak benim bu çerçeveden anlayabildiğim, bizim bundan sonra yapmamız gereken çok önemli bazı şeylerin olduğudur. Benim anlayabildiğim kadar DİSK'te yaptığımız mücadele bir sınıf mücadelesidir. bu sınıf mücadelesi hiç bir zaman yönetime karşı mucadele düzeyine indirgenemez. Yani biz DİSK'te sadece yöneticilere karşı bir mücadele ile sınırlı bir mücadele vermiyoruz. DİSK'te çok geniş kapsamlı alanlarda bir mücadele yürütüyoruz. Ve bu mücadelenin başarılı olabilmesi de, sadece ve sadece Kongreden çıkacak, yani o DİSK'e bağlı sendikaların kongresinden çıkacak kararlarla, veya ordaki düzenlemelerle olmayacaktır. Gerçekten DİSK'te bizim amaçladığımız şeyin olabilmesi, yani DİSK'in tekrar sınıf sendikacılığı çizgisine getirilip korunması, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, ancak ve ancak bizim tabanda, fabrikalarda yapacağımız çalışmalarla mümkün olacaktır.

Arkadaşlar biz tabanda çalışmak zorundayız. Çünkü bizim meselemiz sadece DİSK'teki yönetim meselesi değildir. Bizim meselemiz şudur: Sınıf sendikacılığı. Tabanın ekonomik, demokratik taleplerinin hayata geçirilmesi. Biz bunu başardığımız ölçüde DİSK'te de güçleneceğiz, DİSK'te olumlu gelişmeleri sağlayabileceğiz.

Arkadaşlar, gene MYK raporumuzda benim çok dikkatimi çeken bir cümle vardı. O da şuydu arkadaşlar. İşçi sınıfımızın mücadelesinin ağırlık noktası ekonomik, sendikal alandan, politik partisel alana kaymıştır. Bu cümlenin üzerinde durmak ve uzun uzun düşünmek durumundayız.Bu cümleden tabii ki şunu anlamıyoruz. Artık ekonomik mücadele, işçi sınıfının ekonomik ve sendikal mücadelesi önemini kaybetmiştir, bizim için fazla bir şey ifade etmemektedir. Bu sonuç çıkmıyor. Bir başka sonuç çıkıyor. O çıkan sonuç da işçi sınıfı hareketinin, işçi sınıfının büyük bir kesiminin bugünkü mücadelesi ve konumu itibariyle artık ekonomik ve sendikal mücadele çizgisini aşma durumunda olduğu, bu konuma geldiği sonucu çıkıyor. Bu çıkarılan sonuç arkasından bir başka sonucu getiriyor. O da geniş işçi yığınlarının, işçi sınıfının önemli bir kesiminin bugün politik bir arayış içinde olması olgusu. Bu tesbit sonuna kadar doğrudur arkadaşlar. Gerçekten işçi sınıfı hareketi sendikal ve ekonomik çizgiyi aşma konumuna gelmiştir ve işçi yığınları bugün politik bir arayış içindedirler.

Eğer biz bu politik arayışa cevap verebilirsek, yani işçi sınıfının politik örgütü bu politik arayışa bir çözüm getirebilir, bunu karşılayabilir ise, biz bu politik arayışın sonucunda işçileri daha geniş ölçüde Partimizin saflarına kazanabilirsek, geniş işçi yığınlarına bu konuda yardımcı olabilirsek, o zaman işçi sınıfının sendikal ve ekonomik hare-

keti de DİSK'te ve başka sendikalarda güvence altına alınmış olacaktır ve işçi sınıfının ekonomik ve sendikal hareketi de gerçek rayına oturmuş bulunacaktır.

Bu söylediklerimiz doğruysa, baştaki söylediklerimizi de doğrulamaktadır. Yani sorun, kongrelerde tartışılması gereken sorun sübjektif unsur, sübjektif güç diyebileceğimiz parti hareketinin durumu ile, toplumdaki nesnel olanaklar, yani parti hareketine bağlı olsun olmasın, gelişen toplumsal muhalefetin durumu ve bunların birbiriyle ilişkisi meselesi de açıklığa kavuşmaktadır. Gerçekten de arkadaşlar mesele budur. Bugün biz Partimizin gelişmesine ve önümüzdeki görevlere bu perspektifle bakmalıyız.

İşçi sınıfının bu politik arayışına bir cevap verebilecek miyiz? Meseleyi bu özde toplamak mümkündür. Biz buna cevap vermek zorundayız. Bunu hangi imkanlarla, hangi vasıtalarla yapacağımızı saptamak durumundayız. Bu meselenin önemini sadece biz kavramadık; bizim kadar burjuvazi de kavradı. Ve burjuvazi kavradığı içindir ki, bu olayın farkına vardığı içindir ki, artık sendikal hareketle işçi sınıfının politik hareketi arasına kalın duvarlar çekmenin mümkün olmadığını görmektedir. Bir başka deyişle burjuvazi şunu görmüştür. İşçi sınıfı hareketini bir yanıyla ekonomik mücadele, bir yanıyla politik mücadele olarak birbirinden ayırmak mümkün değildir. Bunun çözümünü de ekonomik mücadeleye bir politik görünüm vererek bulmaya çalışmaktadır. İşte DİSK olgusunda yaşadığımız olay da bu olmaktadır. Ekonomik mücadele ile siyasal mücadeleyi duvarla birbirinden ayırmaya gücü yetmiyeceğini bildiği için siyasal mücadeleyi ekonomik mücadelenin içinde eritmek, sulandırmak istemektedir.

Arkadaşlar, burda karşımızda çok önemli sorunlar var. Birçok arkadaşımız da dile getirdi. DİSK meselesinde yerel birçok sorunlarla karşı karşıya geliyoruz. Ve işin bir başka yanı DISK meselesini kavrayan arkadaşlar arasında, yani yönetimin bu konumunu kavrayan işiler arasında gerçekten üst yönetime karşı bir reaksiyon bir tepki belimiştir. Ancak burda partililerin çok önemli bir görevi ortaya çıkıyor arkadaşlar. Başta da söyledim. Bizim DİSK'teki mücadelemiz yönetimle mücadele ile sınırlı değil. Elbette arkadaşlar bizim mücadelemiz yönetimle mücadele ile sınırlı değil. Biz fabrikalardaki, tabandaki çalışmalarımızda, ekonomik demokratik haklardaki önderlik görevimizi başarmakla bir başka şeyi de yapmak durumundayız. O da reaksiyonları, tepkileri, yerel sorunlarımızı, genel olarak bu meseleye bakış çerçevimizin dışında düşünmemek olmalıdır. Bizim yerel sorunlarımız olabilir. Bazı bölgelerde, bazı fabrikalarda bu tepkiler DİSK'e karşı tepki haline gelebilir. Partili arkadaşlarımız bugüne kadar yaptığı gibi, bundan sonra daha büyük bir kararlılıkla bütün bunların karşı-

sına dikilip baraj olmak, set olmak durumundadırlar. Çünkü arkadaşlar, sendikalarda geniş yığınların bulunduğu bir gerçektir. Ve biz sosyalistler yığınlar, yığınlar diye bağırıyorsak, bu kadar kolayca bu mevzileri burjuvaziye terketmek, onun hizmetkârlarına terketmek durumunda değiliz.

PROPAGANDA ÇALIŞMALARIMIZ

Arkadaşlar, gene bu konuyla ilişkili olarak Partimizin bir başka sorunu ortaya çıkıyor . O da tek başına ele aldığımızda Partimizin yayın faaliyetlerinin, propaganda faaliyetlerinin gerçekten önemli başarılar kazandığıdır, gerçekten rakamlar olarak çok büyük rakamlara ulaştığını görüyor ve bundan kıvanç duyuyoruz. Ancak burada bir başka sorun da ortaya çıkıyor. Bütün bunlar da artık bizim gereksinmelerimizi daha başka vasıtalarla güçlendirmemiz gerektiğini gösteriyor. Arkadaşlar en başta yerel örgütlerimiz propaganda meselesini yeteri kadar — bugüne kadar en azından — öneminin gerektirdiği kadar kavramış değillerdir. Bunu şu açıdan söylüyorum: Gerçekten fabrikalarda olsun, ilçelerde olsun teşkilatlar kuruyoruz. Örgütlenme çalışmaları yapıyoruz. Partimize üye kazanmaya çalışıyoruz. Ama unutmayalım ki, bu örgütsel çalışmalarımız kadar önemli olan, onu tamamlayacak olan bir başka çalışma da propaganda çalışmalarıdır. Biz bu dönemde, gerek DİSK açısından olsun, gerek hareketimizin diğer sorunları açısından olsun, propaganda meselesini yerel örgütlerde daha üst boyutlara ulaştırmak durumundayız. Yığınları politikaya çekmek — politikaya çekmekten maksadımız elbette işçi sınıfının politikasına çekmek — işçi kesimlerinde, işçi yığınları içinde sosyalizme ilgi uyandırmak gerekiyor; ekonomik ve demokratik talepleri yönlendirecek, ekonomik ve demokratik talepleri işçi sınıfının nihai çıkarları açısından yönlendirecek yayınlar, faaliyetler gündemimize gelmektedir. Biz bıkmadan usanmadan anlatmak zorundayız. Bizler bunun için gerekli bütün vasıtaları yaratmak zorundayız. Bir kitle gazetesi, yerel örgütlerin yerel yayın imkanına kavuşması, broşürlerin kapsam olarak da sayı olarak da arttırılması, gerçekten önümüzdeki dönemin can alıcı sorunları olarak karşımızda duruyor.

Arkadaşlar, biz çok geniş ölçüde ekonomik açıklamaları yapabilirsek, ve bu propaganda faaliyetlerimizi ekonomik açıklamalarla sınırlı tutmayıp, politik bilinç verme doğrultusunda kullanabilirsek, yani geniş kitleleri yönlendirebilecek, onlara bilinç verebilecek propaganda yöntemlerimizi geliştirebilirsek, bu sadece Partimizin etkisini arttırmakla sınırlı kalmayacak, sadece bunu başarmakla kalmayacak, aynı zamanda toplumsal muhalefetin yönlendirilmesinde de önemli bir etken olacaktır.

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ

Arkadaşlar, demokratik kitle örgütleri konusu, geçen dönemde birçok deneyimler kazandığımız konu oluyor. Demokratik kitle örgütlerinin önemi konusunda hepimiz tam bir fikir birliğine sahibiz. Özellikle baştan beri çok kısaca değinmeye çalıştığımız gibi, toplumdaki hareketlilik geliştikçe demokratik kitle örgütlerinin işlevleri daha fazla artıyor. Ancak bütün bu gerçekler bize başka bir gerçeği söylemeyi de zorunlu kılıyor. O da şu arkadaşlar. Bugün varolan demokratik kitle örgütleri, sendikalar ve meslek örgütleri büyük bir kesimiyle doğru bir anlayışla, ilkeli bir biçimde yönlendirilmiyor, yönetilmiyor. Kimilerinde ise yani varolan demokratik kitle örgütleri varolan ihtiyaçlara cevap vermeyip, gelişmeye açık alanları parselleyip kısırlaştırma anlayışıyla hareket ediyor. Bu iki sorun Partimizin karşısına da bir takım görevleri dikiyor. Görevimiz herşeyden önce demokratik kitle örgütlerinde yönlendirme, önderlik etme şeklinde kendisini gösteriyor. Bundan şunu anlamıyoruz. Her ne pahasına olursa olsun yönetimlerde olmak veya illa da yönetimlere gelmek anlamıyoruz. Ancak şunu biliyoruz, demokratik kitle örgütlerinin etkili çalışması, ancak ve ancak bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin üçgenini kuran kafalar tarafından yapılabilir. Yani Partililer tarafından bu sağlanabilir. Demokratik kitle örgütlerinde bugüne kadar bizim dışımızda iki yanlış anlayış kendisini gösterdi. Bu iki anlayışı şöyle odaklamak mümkün: Birisi demokratik kitle örgütlerini salt mesleki örgütler durumuna getirme, salt mesleki konularla ilgilenen kuruluşlar haline getirme anlayışı idi. Bunun kaçınılmaz sonucu demokratik kitle örgütlerinin ve bunların kapsadığı kitlelerin polikadan uzak tutulması, partiler karşısında bir tarafsızlığa itilmesi oluyordu. Bir başka anlayış da demokratik kitle örgütlerine politik hareketin görevlerini, işlevlerini yükletme anlayışı olarak görüldü. Bunların ikisi de, bizim katılmadığımız, anlamadığımız görüşlerdi. Biz demokratik kitle örgütlerinde herkesin bol bol lafını ettiği örgütsel bağımsızlık konularında da bunları anlamıyoruz. Biz kitle örgütlerinin en geniş yığınları kapsaması, kitle örgütlerinin yaratıcı, insiyatif geliştirici bir çalışma içinde olmasından sonuna kadar yanayız. Ve biz kitle örgütlerinin etkin olabilmesi için, mesleki sorunlarından hareket edilmesi gerektiğine de inanıyoruz. Ancak bütün bunların yanısıra kitle örgütlerinin partiler karşısında, politik mücadele karşısında tarafsız kalınmasının istenmesine de her yerde ve her zaman karşı çıkmak durumundayız. Toplumsal yaşamda tarafsızlık diye bir kelimeye gerçekten yer yok arkadaşlar. Taraflı olmak zorundasınız. Mücadelede tarafsız kalmak, burjuvazinin yanında olmakla eş anlamlıdır.

Arkadaşlar, Partimizin bu sorunlar karşısında getireceği çözümler, getirdiği çözümler, gerçekten olumlu olmuştur ama yeterli olmamıştır. Herşeyden önce biz demokratik kitle örgütleri çalışmamızda ülke çapında bir uyumluluğu sağlamak durumundayız. Ve yine biz genel bir çerçeve içinde yerel sorunları çözme alışkanlığını kazanmak zorundayız. Arkadaşlar, bu konuyla ilgili olarak çok kısa bir başka noktayı belirtmek istiyorum:

Demokratik kitle örgütlerinin kimisinde, potansiyelin büyük olduğu alanları kısırlaştırmaktan öteye bir işlev görmediğini gözledik. Somut olarak bu konuda gençlik ve kadın örgütlenmesi konusuna parmak basmak istiyorum. Bu konuda bir alternatif olarak ortava çıkan örgütlenmeler gerçekten büyük bir potansiyelin olduğu bu alanlarda kısırlaştırmadan öteye gitmemişlerdir. Bu olguyu doğru olarak ve böyle tesbit edebilirsek, o zaman önümüzdeki görev de gayet açıklıkla çıkmaktadır. Gerçekten bizim öğrencisiyle, köylüsüyle, işçisiyle gençlik içinde örgütlenme çalışmalarımız, kadınlar içersinde yapacağımız çalışmalar ve örgütlenmeler önümüzdeki dönemde kitle çalışması konusunda başta gelen görevlerimiz arasında yer almak durumundadır. Bu konuda hazırlıklarımızı ilerletmek ve bunu merkezi düzeyde yürütmek sorunuyla karşı karşıyayız. Arkadaşlar çok kısaca görüşlerimi belirtmeye çalıştım. Özetleyecek olursak biz kısa bir dönemde gerçekten önemli şeyler başardık. Ama bütün bunlar önümüzde çok daha önemli görevlerin olduğunu, çok daha güçlü görevlerin bizi beklediğini, beklediği gerçeğini bize unutturmuyor. Önümüzde birçok sorunlarımız var. En başta gelen sorunumuz şu arkadaşlar. Partimizin gelişmesini ve etkinliğini arttırmak. Dışımızda çok yaygın olan partisizlik anlayışıyla sonuna kadar mücadele etmek, her fabrikadan, her köyden, her yerleşim bölgesinden üyeler kazanmak, toplum yaşamının her alanında ve her anında parti faaliyetimizi yürütebilmek.

Bütün bunlar için inancımızı, kararlılığımızı, bilincimizi arttırmak durumundayız. Örgütlerimizi geliştirmek, pekiştirmek durumundayız. Bunun gerektirdiği tedbirleri almak durumundayız. Örneğin Partimizin sanayi bölgelerine diğer alanlardan çalışmak için arkadaşlarımızın kaydırılması sorununu ciddi ve planlı bir şekilde ele almalıyız. Profesyonel kadrolar meselesini de merkezden başlayarak sayısını arttırmak yönünde gerekli uygulamaları yapmalıyız.

Arkadaşlar, bizim, görevimizin ne olduğunu bilmemiz yetmez. Biz gerçekten işçi sınıfının iktidarı için, işçi sınıfının iktidara gelmesi için mücadele ediyoruz. Bunun bir başka anlamı, daha doğrusu bir başka şekilde ifadesi de şu oluyor. Biz burjuvazinin elinden iktidarı almak, sömürüsüz bir toplum için savaşıyoruz. Ama bunu söylerken şunu biliyoruz. Burjuvazi ne iktidarından, ne imtiyazından, ne de ayrı-

calıklarından gönül rızasıyla vazgeçmeyecektir. Bunu bilmek de yetmiyor. Bizim ileride sömürüsüz bir toplum kuracağımızı söylememiz de yetmiyor. Çünkü sosyalistler sadece ileriyi gören haberciler veya müjdeciler değillerdir. Biz aynı zamanda bu mücadeleyi örgütlemek, bu mücadeleyi başarıya ulaştırmak durumundayız. Ve hepimiz tekrar tekrar bilmeliyiz ki, bizim önümüzde başka bir alternatif de yok. Biz bu işi başarmak zorundayız ve başaracağız. Hepinize saygılar sunarım. **(Alkışlar)**

Kongreye gelen mesailar okunmaya devam edildi.

Hasan Üldes (Manisa) – Tüm Partili ve konuk arkadaşlarımı saygıyla selamlarım. Arkadaşlar, Merkez Yönetim Kurulu'muzun hazırlamış olduğu rapor gerçekten çok titizlikle bilimsel olarak hazırlanmış, bizlere de ışık tutacak niteliktedir. Ancak benim gördüğüm kadarıyla, dün de bir arkadaşımızın biraz değinmek istediği bir noksanlık görüyorum. Buna katkıda bulunmak istiyorum.

TARIM VE ORMAN İŞÇİLERİ

Arkadaşlar, yurdumuzda ve bilhassa bizim yöremizde, sahipleri olmayan, iş kanunundan yoksun olan hiç bir sosyal güvencesi bulunmayan tarım ve orman işçileri büyük bir kitleye sahiptirler. Bu tarım ve orman işçilerinin sorunlarına raporda ben gerektiği kadar yer görmedim. O bakımdan bazı önerilerim olacak. Herhalde Genel Kurulumuz ve bundan sonraki Yönetim Kurulumuz bunları değerlendirecektir inancındayım. Bizim bu arkadaşlar için önerilerimiz kısaca şöyledir:

Bu işyerlerine de gitmek, Partililerin kırsal yörelerde, bilhassa orman bölgelerinde çalışan bu arkadaşlarımızın, İş Kanununa girmeyen bu arkadaşlarımızın yanlarına gitmek, bunların anlayacağı şekilde broşürler götürmek, bildiriler dağıtmak ve daha ilerde, giderek bu yerlerde de çalışma ekipleri kurmak mümkün olursa, herhalde Partimize kazanılmaları daha kolay olacak ve büyük bir kitle Partimize kazandırılacak inancındayım. Rapordaki bu konuya değindikten sonra bir de MC iktidarının Manisa'daki faşist baskılarına değinmek istiyorum arkadaşlar.

YÖRESEL FAŞİST BASKILAR; SENDİKA REKABETİ

MC'nin Partimize faşist baskıları, ilk evvela Partimizin camlarını kırmakla başlamış, ondan sonra Şili'li ozanlarımızın, Şili Halkıyla Dayanışma Gecesinin afişlemesine katılan Partili üyelerimizin mahkemeye verilmesiyle devam ettirilmiş, DİSK'in 16 Eylül direnişinden

sonra da Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz tarafından, benim de çalıştığım işyerlerine ağır baskılar yapılmava başlanmıstır. Bu baskılar hâlâ devam etmektedir. Bu baskıların büyük bir nedeni, toplu sözleşme yetkisi Türk-İş'e bağlı bir sarı sendikaya verilmek olup. bizzat MC tarafından görevlendirilen Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz tarafından yürütülmektedir. Kendim de çalıştığım bu işyerinde 1 Mart 1977'de toplu iş sözleşmesi sona ermekte, yetki uyuşmazlığı sendikalar arasında sürmektedir. Bu işyerinde yapılan kıyımlar Partimiz için de çok ağır olmuş ve İl Yönetim Kurulu'muzun üyelerinden üç tanesi çeşitli yerlere sürgün edilmişlerdir. Yetki uyuşmazlığı işyerinde üç sendika arasında sürmektedir. Bunlardan iki tanesi DİSK'e bağlı Devrimci Toprak-İş ve TİS sendikasıdır. Diğeri ise Türk-İş'e bağlı Tarım-İş sendikasıdır. MC hükümeti Tarım-İş sendikasına, bu konuda tam yetki alması için gereken bütün kolaylıkları sağlamış, bu sendikanın genel başkanı ve genel sekreteri Köy İşleri Bakanı tarafından, Toprak-Su Genel müdürü tarafından görevlendirilmiştir. Verilen görev şu: Yetki alması için kimlerin işine son verilebilir, kimler kıyılacak? Hepsinde tam yetkilidir. Tarım-İş Sendikasının genel sekreteri bir gün işyerimizde işçilerimize şöyle hitap etmekte. Ben Bakan ve genel müdürle görüştüm. 1 Mart'a kadar biz bu işyerinde DİSK'e üye hiç bir işçi bırakmayacağız. Bilinç düzeyi yüksek olan bu işyerinde işçiler sarı sendikacıya soruyorlar: Sen işçi temsilcisi misin, yoksa genel müdürün temsilcisi misin? Seni genel müdür mü gönderdi diyorlar. Hayır diyor genel sekreter. Ben hiç bir ideolojinin adamı değilim. Bir sendikacı olarak iyi niyetle, arkadaşlarım kıyıma uğramasınlar diye haber vermeye geldim, diyor. Ama işçiler içinde büyük tepki yaratan bu konuşmadan sonra bu sarı sendikacının, Bakanın adamı olduğu, işçiler tarafından yüzüne söyleniyor ve gereken ders veriliyor. Veriliyor ama bu sarı sendikacı da hemen intikam almaya başlıyor. İlk etapta bir kıyım listesi ve bu listenin başında biz de yer alıyoruz. Bütün bu baskılar olurken tabii İşçi Partisi'nin üyeleri, sosyalist arkadaşlarım yiğitçe mücadele veriyorlar. Bu mücedelede devam ediyorlar. Bu baskılar aynı işyerinde CHP delegelerine de yapılmakta. Bu arkadaşlar da, DİSK'in üyesi tabii, onlar da biz de DİSK'in üyesiyiz. CHP bu konuda görüşünü çok net açıkladı ve açık konuştu. DİSK'in kesin bir tavrı hâlâ yok. CHP şöyle açıkladı görüşünü. Arkadaşlar bizi bölmez, bize oy verirseniz, işte biz iktidara geldiğimiz zaman bu arkadaşları işe geri çevirirız; başka yapacağımız birşey yok şimdilik. Bizim yapacağımız ancak bu, o da biz iktidara gelirsek garanti olacak, yoksa yapılacak başka şey yok dediler ve çekildiler. Gerçekten de hiç bir iş yapmadılar ve bunun yanında kendi delegeleri de, işçi sınıfının mücadelesine gerekli inancı olmayan delegeleri de Tarım-İş sendikasına gidip üye oldular. Ama TİP'in üyeleri

inançlı olarak devam etmektedirler, mücadeleyi vereceklerdir. **(Alkışlar)**

DİSK'e bağlı iki sendika arasında kıyasıya mücadele de yetki konusunda bu işyerinde sürmekte. Bunu işçiler DİSK'in üst yönetimine toplu olarak bildirdiler. DİSK'in üst yönetimi geldi, bir görevli gönderdi. Bu görevli gereken görüşmeleri yaptı. Bilgileri topladı gitti, 20 gündür gelmedi. Herhalde, sanıyorum, netice yetki uyuşmazlığı konusu bittikten sonra gelecektir öyle bir durum var gibi. Dün Yalçın Küçük ardakaşımızın da belirttiği gibi arkadaşlar, sosyalistler Türkiye'nin ve dünyanın olaylarını nasıl ivi bilir ve değerlendiriyorlarsa, sendikacılığı da çok iyi bilmektedirler. Çok iyi mücadele vermektedirler bu konuda. Buna birkaç örnek vermek gerekirse, işte bu kürsüde konuşan arkadaşınız profesyonel sendikacı iken, sendikacılıktan inince görev yerine tulumunu giyip, dozerinin başına dönen bir arkadaşınızdır. **(Alkışlar)** Bunun yanı sıra aynı Partimizin kurucularından Dinçer Doğu arkdaşımız da bu örneği vermiştir. **(Alkışlar)** Biz sendikacılığı meslek olarak yapmıyoruz. Ancak sosyalist olduğumuz, bu işleri iyi bldiğimiz için tabandaki işçiler getirdiği zaman, bu görevi verdiği zaman uzlaşmasız, sınıf sendikacılığı olarak bize görev düştüğü için yürütüyoruz bu görevleri **(Alkışlar)**

Kanımca artık DİSK de bu durumları bilmekte ve İGD'lilerle, sosyal demokratlarla bu işlerin yürümediğini öğrendi sanıyorum. Benim, Genel Merkezim, Diyarbakır'a tayinim çıktığı zaman, sen gidersen bu yerin yetkisi kaybolur, diye iki elle yakama sarıldı, sen burda oturacaksın dedi. O bakımdan artık DİSK üst yönetiminin de bunları anlaması lazım geldi zannediyorum. Bunun için ben arkadaşlarımın fazla vaktini almamak kaydıyla, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm uğrunda hepinize başarılar dilerim. Yaşasın sosyalizm, yaşasın Partimiz. **(Alkışlar, bravo, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

Divan Başkanı – Hasan Üldes arkadaşa teşekkür ediyoruz. Şimdi konuşmasını yapmak üzere Osman Aslanbay arkadaşı mikrofona davet ediyorum.

Osman Aslanbay (Zonguldak) – Sayın arkadaşlarım, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlarım.

Arkadaşlar, ülkemizin en mühim sorunlarından bir tanesi, Türk işçisine, Türk emekçi halkına — asırlardan beri kendi karınlarını şişirmek için onun pahasına — en büyük acıyı, cahillik ve yoksulluğu reva gören sermaye çevrelerinin Türkiye ve dünyadaki mirasıdır. Yani Türk halkını yoksul bırakmak, bu yoksullukları sayesinde de onların üzerinden çıkar sağlamak için attıkları adım. Bunların katları ölçüsünde de halkımızın geri kalmışlığını sosyalistlere karşı kalkan olarak kullanmaktadırlar. Yani halkımızın karşısında kendi ilkelliklerini, halkımızı

kurtaracak, işçi sınıfımızı kurtaracak sosyalistlere karşı kullanmaktadırlar. Sosyal demokrasiyi, emperyalizmi ve emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistleri bu boyutlar içinde görüyoruz Türkiye'de.

SOSYALİSTLERİN HER ZAMAN ALNI AÇIKTIR

Arkadaşlarım, Türkiye'de çok geçmişe dayanan işçi hareketlerinin, yüzyıla dayanan işçi hareketlerinin temsilcisi ve onun gelişmesini kanalize eden TİP'tir. Arkadaşlarım, üzerinde değinmemek istememe rağmen değineceğim, DİSK olayını çok büyüttüler. DİSK olayı bilinmeyen birşey değildi arkadaşlar, daha kurulduğundan beri. DİSK'in içinde TİP'in kurucusu olan sendikacı arkadaşlarımızın o günlerini çok iyi biliyoruz. Partiyi kurmalarına rağmen CHP'nin görüşleri dışına çıkmayan arkadaşlar aralarında çoktu ve bunu sürdürdüler. Daha 1964'de TİP saflarında yer alan, ki o zaman Parti kurulmuştu ve Anadolu'da bulunan şubelerinde, işçi sınıfının mücadelesini keskinlikle, sınıf sendikacılığına dayandıran işçiler vardı, bunlar Maden-İş Sendikasının bazı yöneticileri tarafından ikinci plana itilirken, Parti'den istifa edip, işverenlerin çıkarları doğrultusunda yerlerini alan arkadaşların sırtları okşanıyordu. Ve bu adamlar şimdi iktidardadırlar arkadaşlar, ve bunu derken o günkü Maden-İş Sendikasının içinde bulunan sosyalistler, bugün yine bu salonda hepinizin yanındadırlar. Bunlara saygımız sonsuzdur ve bunların dışında pek az arkadaşımız vardır ve onlar da yanımızda olacaklardır. Bunlar herhangi bir nedenle bugün aramızda yoksa, onlar da aramıza geleceklerdir.

Saygıdeğer arkadaşlarım; Türkiye'de işçi sınıfı hareketlerinin gelişmesinde, sosyalistlere düşen görevleri yaparken, sendikalizmin içine saplanan, sendikal amacın dışında işçi sınıfının iktidarını kösteklemeye çalışan insanlar vardır, bunlar her zaman da olacaktır. Ama biz şüphesiz bunları ezip geçmesini bileceğiz. Kıymetli arkadaşlarım, bugün bizim Partimizin Yönetim Kurulunun hazırlamış olduğu raporda önemli konulura değinilmiştir ama bunlar çok bilimsel şekilde hazırlanmıştır. Bizim bunları halkımıza götürürken, işçi sınıfına götürürken, biçimlendirmede çok titiz davranmamız gerekir. Mesela suistimal konusunu ele alacak olursak, bu konu dergilerimizde çıkıyor. Halkımız suistimali, geri bırakılmışlığın sonucunda, suistimal olur diyor, bizim tarlanın suyunu da kestiler diyor, yulsuzluk bu devrede fazla yol yapıyorlar ama bütçe yetişmiyor filan diyor, yolsuzluk anlamıyor bunu. Bunu açmak için biz bunun adına daha başka bir şey koymak zorundayız. Hırsızlık arkadaşlar. Yani hırsız olanlarla olmayanları ayıracağız. Bizim Partimizin özelliği bu. (Alkışlar) Bunu ayırdığımız zaman

şunu göreceğiz. Türkiye'de her katmanın içinde hırsız olanlar ve olmayanlar ve sınıflar arasında, yurtta ve dünyada hırsız olmayan tek kişiler vardır: Sosyalistler. Alnımız Türkiye'de de dünyada da açıktır. (Alkışlar) Arkadaşlar, Türkiye'yi idare edenler çok gülünç durumdadırlar. Halkımız bunu anlamaya başlamıştır ve ürküyorlar, korkuyorlar bundan.

NATO diyorlar, CENTO diyorlar, bir bakıyorsun bir devlet başkanı zimmetine rüşvet alıp geçirdiği için bulunduğu yerden alaşağı ediliyor. Bu adam başbakan. Bu adamın kapitalist kampta yeri var. NATO'da yeri var bu adamın. Peki bu adam nasıl buraya kadar gelmiştir? Devlet başkanlığına kadar gelmiştir? Demek ki bu sistem hırsızlığın üzerine oturmuş bir sistemdir. Işte bunu yıkacak olan sosyalistlerdir. Bizim de var yandaşlarımız dünyada, gösterebiliyorlar mı, halkının mutluluğundan başka şey düşünen bir ülke, sosyalistlerin iktidarındaki ülkeler arasında. İşte biz bu ülkelerin verdiği mücadeleyi saygıyla izliyoruz, o doğrultuda yürüyoruz. (Alkışlar) Halkımızın çıkarları doğrultusunda, bu hırsızları tanıtacağız. Vergi iadesi diyorlar, montaj sanayii diyorlar. Halkımız bundan anlamıyor. Bir otomobil fabrikasının bazı parçalarını dışardan almak için otomobilin fiyatını ödüyorlar. Kime? Yabancı ülkeye ödüyorlar ama burada monte etmekle beraber 40-50 bin lira kazanıyorlar. Bunu nerden alıyorlar? Halkımızın bütçesine girmesi gereken gümrük vergisinden. Gümrük vergisi ödemiyorlar burada. Bunun adını koyacağız. Bu hırsızlıkların adını tek tek koyup halkımıza gittiğimizde halkımız bunu böyle anlayacaktır.

Arkadaşlar, bir konuda vergi adaletsizliği var. Bu vergi adaletsizliği artık halkımızın her kesiminde var, alışıldı buna. Olur diyor, kim gelirse gelsin işini uyduran vergi kaçırır, bunu ciddi şekilde Partimizin bütün teşkilatları ele almak zorundadır. Basınında, gazetesinde çıkıyor ama, gereği kadar çıkmıyor. Bu vergi hırsızlarının yanında olanları ve olmayanları kesin belirlemek zorundayız. Sosyal demokratlarına da bakacağız, diğer kesimlerine de bakacağız, burada bizim ve onların arasındaki çizgiyi belirleyeceğiz. Kimdir halkımızın yanında, işçi sınıfının yanında olan kişiler; göstereceğiz.

Üniversite sorunu... Arkadaşlar üniversitelerdeki olaylar şuna dayanıyor: Halkımızın anlayacağı dille beraber, hırsız olmayanları okutmayacağız diyorlar ve hırsız olmayanları öldürürüz diyorlar. Gençlik hırsız olmayacaktır. Hiç bir zaman olmayacaktır. Hırsızları bu ülkeden söküp atacaktır. Ona kadar mücadele edeceğiz. (Alkışlar)

Halkımızın kişiliğini ufaltıyorlar. Devlet sektörlerini ortadan kaldırıp özel teşebbüse devretmek için İstanbul'un her köşesinde dahi Tekel'in sigarasına % 25 zamlı olarak sokaklarda çocuklarımızın

ellerinde görüyoruz. Bu, bu memleketi idare eden kişilerin aczi değildir. Bu memleketi idare eden kişilerin bilinçli bir şekilde halkı teşvikidir. Bu doğrultuda eğer işin üzerine gidecek olursak sonuç alabiliriz. Yoksa kaçak sigara mı satıyor, satsın çocuk canım ne olacak. Bir çocuğun öncelikle okul çağındaki bir çocuğun okumasını garanti altına almayan, onun babasına iş bulmayan, onun yaşamını garanti altına almayan bir ülkede, o ülkenin vatandaşı olabilmek iddiasını ileri süremez kimse. Bunları temin etmek zorundadır. Ama kapitalistlerin işine gelmiyor. Bunları en iyi şekilde dağıtıp halkın kişiliğini ortadan kaldırmak suretiyle, kendi sömürülerini kat kat yükseltiyorlar.

Arkadaşlarım, bir konu da CHP. CHP bir kitle örgütü olmasına rağmen, CHP'nin bugünkü yönetimi işçi kesimine yalan söylüyor. İşçi kesiminin içinde CHP'nin paralelinde olan arkadaşlar belli bir seviyeye gelmişlerdir, burada Partimizin kesin tavır alması gerekiyor. Çünkü işçi sınıfının adına hareket eden bir parti onun gerekli sorunlarını açık seçik ortaya koymak zorundadır. Hem ithalat ihracatçılarını, hem de tüccarlarını bir araya toplayıp, işçi liderlerini bir araya toplayıp işçi sınıfına da bu şekilde yutturmacalarla işçilerin de partisiyiz diye oy almasına müsaade etmemiz, kesinlikle bizim ilerde vereceğimiz mücadelede en azından şu sorunu getirir: Arkadaşlar, siz doğruyu o zaman niye söylemediniz, şimdi bir daha geriye dönüş yapmamız gerekiyor diye, bu sorun karşımıza çıkar. Bunu kesinlikle, CHP içindeki işçi kesimindeki arkadaşlara götürmemiz gerekiyor.

Arkadaşlarım, Parti çalışmaları içinde bundan önceki devrelerde olan birçok şeyleri görmüyoruz. Bunu da şurdan belirliyoruz. Bu arkadaşlarımız kişisel sürtüşmelerini, bir tarafa atmış ve geçirdikleri deneyin sonunda ciddi bir sosyalist terbiye, bilinç içine girmişler. Bu doğrultuda verecekleri mücadelede sosyalizmin bütün koşullarını halkımıza götürecek inancındayım. Hepinizi saygılarla selamlarım. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Osman Aslanbay arkadaşa teşekkürler. Şimdi söz isteyen Mustafa Karabacak arkadaşı konuşmasını yapmak üzere kürsüye devam ediyorum.

Mustafa Karabacak (Nevşehir) – Konuşmama başlamadan önce sayın ve değerli arkadaşlarımı hürmetle selamlarım.

ÖRGÜTSEL AKSAKLIKLAR VE SOSYALİST PROPAGANDANIN ÖNEMİ

Arkadaşlar, konuşacağım konular üç bölümde toplanmaktadır. Birisi Partimizin teşkilatlanmasındaki aksaklıklar. Bunlardan bir tanesi Anadolu yörelerinde fakir muhitlerde parasal olanaksızlıkların cö-

zümlenmesi. Bunun da yolu diğer İstanbul, Ankara, İzmir gibi parasal durumları daha iyi olan örgütlerimizin Anadolu örgütlerine el uzatmalarıdır. Bu da nasıl olacak ? Kültürel ve ekonomik dayanışma ile olmalıdır. Öyle örgütlerimiz var ki güç durumda bırakılmıştır. Neden? Nedenleri malum. Faşizmin her yerde uygulandığı zoraki yöntemlerdir bunlar. Ama biz TİP'li olarak madem ki sosyalizme inanıyoruz, bilime inanıyoruz, onun için bizim inancımız bilimsel sosyalızmdır. Bilimsel sosyalizm ışığında çözümlenmeyen hiç bir konu yoktur. Yeter ki bizler elele vererek sorunlarımızı gerçeklerden uzak tutmayarak, daima gerçeklerin içinde çözümlemesini bilelim.

İkinci konum bilimsel sosyalist bir partinin iktidara geldiği zaman uygulayacağı yöntemdir. Bunun üzerinde hakikaten durulmaya gerek vardır. Neden? Evet bugün her hükümet yasaları uygulayacaktır. Yalnız bu yasaları bugünkü hükümetlerin faşizan tutumları içinde uygulamayacaktır. Mesela bundan bir örnek vereyim. Bir vatandaş suç işleyebilir. Ve işler de. Ama suç işlemeyen bir vatandaşı suç işler gibi yargıç önüne çıkararak cezalandırmak, sosyal, bilimsel olmayan bir yargıdır. İşte biz sosyalist olarak gerçek yargıyı, gerçek yasaları uygulamada daima bilimsel yöntemleri uygulayacağız. Yani bilerek, araştırarak, gerçek suçlunun ortaya çıkarılmasını sağlamamız gerekmektedir burada. Bunu kastetmekteki gayem, biz sosyalistlere vurulmuş bir damga olduğu için, aynı zamanda hukuksal bir konu olduğu için burada belirtmek istedim. Bunun Genel Merkezimizce, Yönetim Kurulu'ndaki arkadaşlarımız tarafından çeşitli kademelerde ortaya açıklıkla konulması gerekmektedir.

Üçüncü konu antikomünizm ticareti. Buna Genel Başkanımız Behice Boran arkadaşımız da değinmiştir. Evet bu ülkemizde vardır. Antikomünizm ticaretini yapanlar yine faşistlerdir. Neden yapıyorlar? Eğer bu antikomünizm ticaretini yapmasalar, kendilerinin yaptıkları bütün haksızlıklar ortaya çıkacağı için bu damgayı gerçek sosyalistlere vurmaktadırlar.

Gene Genel Başkanımızın ve Genel Sekreterimizin belirttiğine göre bugün ülkemiz harpten çıkalı, uğrunda kan dökerek ulusal bağımsızlık hareketlerine girişerek hürriyetini kazanan bir millet olarak nitel yönleri bulunmayan hükümetlerle idare edilmiştir ülkemiz. Onun için 53 yıllık katedilmiş yolda hiç bir netice alınmamıştır. Neden alınmamıştır? Çünkü hukuksal varlığı var olduğu halde, nitelik varlığı olmayan hükümetler hiç bir zaman hiç bir yerde bir insanın hayatını kurtaramaz. Ama bizim Partimiz, TİP, hiç bir zaman kitle savunmasından ve tüm halkları savunmasından vazgeçmeyecektir. Onun için sosyalist ilkeyi bilimsel sosyalizm ilkesini.Yaşasın bağımsızlık, demokrasi, yaşasın dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceği. (Alkışlar)

Divan Başkanı – Mustafa Karabacak arkadaşa teşekkür ederiz. Şimdi Kongreye gelen mesajları okumaya devam ediyoruz.

Mesajlar okundu.

Divan Başkanı – Osman Özdemir arkadaşı konuşmasını yapmak için kürsüye davet edivorum.

Osman Ozdemir (Bursa) – Tüm Partili arkadaşlarımı ve konuklarımızı saygıyla selamlarım. **(Alkışlar)**

ÖNÜMÜZDEKİ GENEL SEÇİMLERDE TAVRIMIZ

Merkez Yönetim Kurulu'nun hazırladığı raporu dinlediğimizde, raporun gerçekçi, bilimsel sosyalizm ışığı altında gerçekçi olarak hazırlandığını gördüm ve biz de buna aynen katılıyoruz. Bu titizliği gösteren MYK'nu kutlarım. Bizim bu konuda ekleyeceğimiz; genel seçimler konusuna da biraz değinmek istiyorum. Ben önce, önümüzdeki günlerin en önemli siyaset olayı olarak genel seçimleri ve Partimizin bu genel seçimlerde nasıl bir tavır alacağı, bu tavrın ne olacağı konusunda düşüncemi açıklamak istiyorum. Bu genel seçimler gerçekten önümüzdeki günlerin en önemli bir siyasal olayı olacaktır. Çünkü 1973 ve 75 seçimleri faşizme karşı yapılan bir referandum seçimi olmuştur. Faşizm günümüzde tırmanış halinde olan, faşizme karşı bir referandum niteliğini taşıyacak olan 1977 seçimlerini de işçi sınıfı ve Partimiz bu şekilde değerlendirecektir. Değerlendirmesi gerektiği kanısındayım. Ama şurasını da mutlaka gözönüne almak zorundayız. Faşist tırmanışları ancak ve ancak işçi sınıfının örgütlü gücü, işçi sınıfı ve onun Partisi durdurabilecektir. İşçi sınıfının örgütü bu koşullar altında mutlaka genel seçimlerin arenasını kullanmak zorundadır. Bu yolla koşullar gereği işçi sınıfının bağımsız tavrı koyulacak, işçi sınıfının partisi daha geniş kitlelerle diyaloğu geliştirecektir. Genel seçimlere katılmakla bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelemizi, kitlelerin dikkatlerinin en yoğun olarak siyasi sahneye toplandığı bir dönemde daha çok sergileme olanağına kavuşulacaktır. Seçimler sonucu parlamentoya girecek işçi sınıfı temsilcileri yoluyla Partimizin bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm kavgası güç kazanacaktır. Hayli uzun bir zaman olan dört seneyi TRT'siyle, radyosuyla, basınıyla burjuvaziye terketmenin doğru olmayacağı kanısındayım. **(Alkışlar)** Kitleleri en çok etkileyen bu araçları kullanmak, propaganda ve ajitasyon bakımından son derece önemlidir. Parlamenterlerin kitleler üzerindeki etkinliğini de gözönünde bulundurmak zorundayız. Faşizme karşıyım diyen CHP'nin, Bursa'da faşist Türk-İş tarafından öldürülen Muammer Çetinbaş arkadaşımızın olayını incelemek üzere parlamento heyetini Bursa'

ya gönderen CHP heyetinin Bursa'da MC'nin valisi ve işverenlerle görüştükten sonra Bursa'yı terketmesi, CHP'nin faşizm konusunda ne dereceye kadar tutarlı ve kararlı olduğunu gösteren somut bir kanıttır.

Bugüne kadar TİP'in işçi sınıfının tek ve güçlü partisi olma durumuna gelmesinde doğru ve kararlı tavrıyla büyük katkıları olan MYK'nun kongremizin seçeceği yeni yönetim kurulu arkadaşlarıyla bu konuda da en tutarlı, en gerçekçi kararı alacağına inancım tamdır.

BURSA'DA SENDİKA OYUNLARI

Ben bu raporda belirtilen DİSK hakkındaki görüşlerin de netlik kazanması açısından Bursa'da DİSK'e bağlı sendikalarda çevrilen bir takım dolapları da açıklamak istiyorum. 1973 yılında başlayan örgütlenme çalışmalarını birçok organizatör yürütmüş, hepsi de Bursa'da Maden-İş örgütlenemez damgasını vurarak ayrılmışlardır. Bunların arasında şu anda Maden-İş sendikasında Genel Başkanvekilliğini yapan örgütlenme dairesi başkanı Cengiz Turan arkadaşımız da vardır. Örgütümüze yeni giren Selim Mahmutoğlu arkadaş sistemli bir şekilde bizleri etrafında toplayarak Maden-İş'in Bursa'da 7 bin üye kazanmasını sağlamıştır. (Alkışlar) Maden-İş'in ilkeleri doğrultusunda çalışmalar hızlı bir şekilde devam ederek DİSK'in varlığı burjuvaziye kabul ettirilmiştir. İşçilerin hızla politize olup sosyalizmi kavramaya başlamaları, TİP'e üye olmaları, Maden-İş sendikası üst yönetiminin gözlerini Bursa'ya dikmesine, gelişen sosyalist bilinci boğma girişimlerine bunların arttırılmasına sebep olmuştur. 1975 yıllarında karşımızda olarak, sandika mücadelesi verdiğimizde karşımızdaki sendika durumunda olan bağımsız Çağdaş Metal-İş vardı. Bu sendikanın başında şu anda DİSK'in Genel Başkanvekilliğini yapmakta olan Fehmi Işıklar bulunuyordu. Fehmi Işıklar Maden-İş sendikası üyelerine, bunlar komünisttir, öldürülmelidir diyen bu yolda girişimlerde bulunan bu zat, şu anda DİSK Genel Başkanvekilliğini yapmaktadır. Bunlar (Alkışlar) bunlar, DİSK'i temsil edemez. Bu yönetim işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketine, devrimciliğe set çekmekle görevli bir şurâdır.

Çeşitli zamanlarda en iyi örgütleyici diye diğer bölgelere, Seydişehir'e. Karabük'e gönderilen, seçimle gelmiş bölge temsilcisi Selim Mahmutoğlu'nu bölgemizden koparma girişimlerine başladılar. Fakat işçilerin sert tepkileri geri gelmesine sebep oldu. Oyun içinde oyun oynayarak TİP'li ve militan arkadaşlarımız işyerinden ayrıldıktan sonra bunu fırsat bilen Maden-İş üst yönetimi Selim Mahmutoğlu'nu görevden alarak, daha yüksek bir göreve getiriyoruz teraneleriyle merkeze aldılar. Ve yerine ne idüğü belirsiz, işçilerin Şaban Karataş ismini

taktıkları Kemal Daysal Bursa'ya bölge temsilci vekili olarak atandı. **(Alkışlar)**

İşlerinde çalışan ve işten atılan işçi arkadaşlarımız bu atamaya sert bir şekilde tepki gösterdiler. Bölgemizde işyeri temsilcileri toplanarak genel merkeze geldiler. Genel merkezde örgütlenme dairesi başkanı Cengiz Turan'la görüştüğümüzde bunun Maden-İş'in ilkeleri olan tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesine ters düştüğünü, niçin alındığını sorduğumuzda, Bursa giderse gider, bu işi biz biliriz, siz değil, diyerek salonu terkettiler. Bursa'ya gelmekteki tek görevi sosyalistleri kitlelerden tecrit etmek olan Kemal Daysal yalana başvurarak, bölgenizde 3 bin istifa var diyerek Selim Mahmutoğlu'nu kötüleme kampanyasına girişti. Oysa işyerinden çıkarılan militan işçilerden sonra, 16 Eylül direnişinden sonra işyerlerinde bir dağınıklık olmuş, bölgemizde bulunan 7 bin üyeden ancak 1500'ü istifa ettirilmiş, tam o sırada toparlanma başlamış idi. Selim Mahmutoğlu arkadaşımız İstanbul'a geldiğinde bu yalanlara başvuran da üst yönetimin gönderdiği ne idüğü belirsiz Şaban Karataş denen vatandaş.

Bölgemizde ne kadar gerici anti-sosyalist kişi var ise onlarla diyalog kurarak tutunmaya çalışıyor. Ne tesadüf ki, Selim Mahmutoğlu bölgemizden alındıktan sonra Bursa'ya DİSK bölge temsilciliği de açıldı. Üst yönetimin has adamı Sıtkı Coşkun getirildi. DİSK çizgisi denen görüşü Bursa'da örgütlemekle görevli bu zat bölge temsilciliğine 3 tane çocuk denecek yaşta öğrenci olan, DİSK'i değil İGD'yi örgütleyecek olan organizatör aldı. Bu kitlelerin işçi sınıfının sendikal hareketivle uzaktan vakından hic bir ilgisi yoktur. DİSK'i Bursa'da kitleler örgutleci, kitleler yaşatacak, hem de ilkeleriyle daha da güçlendirerek. **(Alkışlar)**

İşçi sınıfı hareketini yönlendirmek sosyalistlerin işidir, soytarıların değil.**(Alkışlar)** Yetki sorunu hallolduktan sonra bu zatlar DİSK'in kent-konut yapımında görevlendirmek üzere DİSK'in üst yönetiminin sendika aristokratlarının vanına. İstanbul'a gönderileceklerdir. **(Alkışlar).** Bu herkes tarafından da böyle biline. Partimizin gelişmesini Bursa'da ne MC, ne burjuvazi, ne de DİSK üst yönetimi denen bu zatlar engelleyemiyeceklerdir. Partimiz Bursa'da eskisinden daha güçlü olarak gelişip güçleniyor. Türkiye'de olduğu gibi, Bursa'da da görev başındadır. Yaşasın silahımız olan Partimiz. Saygılarımla. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

Divan Başkanı – Bursa delegesi Osman Özdemir arkadaşa teşekkür ederiz. Söz isteyen Nurettin Özvarış arkadaşı kürsüye davet ediyorum.

Nurettin Özvarış (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlarım, bugünkü durumumuz Partimizin bu düzeyde bir kongre yapması, gerçekten Par-

timizin işçi sınıfının biricik örgütü olduğunu, tek örgütü olduğunu bir defa daha ispatlamış bulunmaktadır. Bu sadece Türkiye'de işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kesim ve tabakaların öncü örgütü olma yolunda bir olgu değil, uluslararası planda kapitalist ülkelerde işçi sınıfı hareketinin bir yansımasıdır. Yine bugünkü durumumuz, Partimizin bu boyutta ve bu düzeyde gelişmesi aynı anlamda tüm ezilen emekçi kesim ve tabakalarının öncü örgütü olma durumunu da gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Bunu somut ve açık bir şekilde ispatlamıştır.

PARTİYE KARŞI TECRİT POLİTİKASI

Değerli arkadaşlarım; Parti hareketi karşısında geliştirilen tecrit politikası beklenilen bir politikadır, doğaldır. Çünkü biliyoruz ki, temel sınıflar olan burjuvazi ve işçi sınıfı arasındaki mücadele, siyasal planda iki temel sınıfın öncü örgütleri arasında yürütülür ve bu nedenledir ki, burjuvazi işçi sınıfının yiğit unsurları üzerinde, militan unsurları üzerinde her zaman baskı yöntemi uygular. Ama bu baskı uygulamalarına rağmen, bu teröre rağmen işçi sınıfının politik hareketi gün geçtikçe gelişmektedir ve Türkiye İşçi Partisi bu gelişmenin somut bir ifadesidir.

Değerli arkadaşlarım, Parti hareketi karşısında geliştirilen tecrit politikası, Genel Başkanımızın, MYK çalışma raporu ve değerli delege arkadaşlarımın konuşmalarıyla olgun bir biçimde anlatıldı, sergilendi. Ama şu gerçek, Parti hareketi karşısında gelişen tecrit politikası bir süre elbette varlığını sürdürecektir. Çünkü sınıflı bir toplumda yaşıyoruz, katipalizm ve emperyalizmin çerçevesi içinde olan bir ülkede yaşıyoruz. Bu doğal, beklenilir bir olgu. Parti hareketi karşısında geliştirilen tecrit politikasının bir diğer gelişmesi de özellikle Doğu ve Güneydoğu'da görülen bundcu, ayırımcı, Troçkist ve maoculukla bütünleşen çizgi ve gelişmelerdir. Delege arkadaşlarımızın belli bir kesimi kırsal alandaki soruna değindi ve bu alanlardaki Parti hareketinin sanayi bölgelerine nazaran daha geri bir planda olduğu vurgulandı ve gene Partimiz açısından bu somut bir olay. Ama biliyoruz ki, çağımızın ve günümüzün temel yürütücü gücü işçi sınıfıdır. Bu nedenle işçi sınıfı partileri elbette bu ilkeyi gözetmek zorundadır. Parti hareketi ilk kurulduğu dönemde özellikle sanayi bölgelerine ağırlık vermek zorunda. Ve bu yolda önemli bir başarı kazandı. İşçi sınıfımızın ve müttefiki emekçi kesim ve tabakalarının öncü örgütü, yürütücü örgütü olduğunu çok kısa bir süre içinde ortaya koydu. Yaz ayları ile birlikte örgütlenme kampanyasıyla özellikle kırsal alanlara yönelik çalışma boyut kazandı ve kısa süre içinde de bu alanlarda da örgütlenmelerde başarılı adımlar atıldı.

Arkadaşlar, Parti hareketi karşısında geliştirilen tecrit politikasının bir yansıması da özellikle küçük burjuva kesimiyle geçmişte Parti hareketi içinde bir safra olarak atılan unsurların durumudur. Olmaması gereken bir olgu, sosyalizm adına keskinlik yapan ve mangalda kül bırakmayan unsurların bu gelişmeyi görmemeleri. Genel Başkanımızın dünkü açıklamasında da belirtildiği gibi, Doğu ve Güneydoğu'daki ırkçı şoven, ayırımcı politika ve bir sınıfın yanı burjuvazinin çıkarı gereğidir. Burjuvazi evrensel planda ırkçı, şoven, ayırımcı olma zorundadır; çünkü sınıfsal gereği bunu icabettirmektedir.

IRKÇI, ŞOVEN UYGULAMALARA KARŞI MÜCADELE SINIFSAL PLANDA OLMAK ZORUNDADIR

Gene burjuvazi mezhep ayırımlarını körükleyerek, gelişen demokratik hareketi, gelişen toplumsal muhalefeti baskı altında tutmak gereğini duymaktadır. Bu burjuvazinin genel çıkarıdır, sınıfsal çıkarıdır. Burjuvazi elbette bu politikasını sürekli gündemde tutacaktır ve bu yolda tüm güçlerini, tüm varlığını seferber edecektir. Irkçı, şoven uygulamalara karşı verilecek mücadele ve ırkçı şoven uygulamaların giderek geriletilmesi sorunu, ancak işçi sınıfının öncülüğü ile çözülebilir. Demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi, demokrasinin sınırlarının geliştirilmesi için mücadele verilmeden, burjuvazinin ırkçı, şoven ayırımcı politikasını geriletmek ve giderek adım adım geriletmek, yok etmek mümkün değildir. (Alkışlar) Bu nedenle ırkçı uygulamalara, şoven uygulamalara karşı verilecek mücadele sınıfsal plandadır. Burjuvazi her zaman ezilen emekçi kesimin ve tabakalarının birbirine düşman olmasını ister. Çünkü burjuvazi hem bu hareketi geriletmek, hem giderek bu hareketin politik ifadesi olan, işçi sınıfının burjuvaziye karşı siyasal plandaki mücadelesinin ifadesi olan partiler arasındaki mücadelede işçi sınıfının Parti hareketini geriletmek için her türlü çabaya başvuracaktır ve bu beklenilir, doğal bir olgudur. Bu nedenle Doğu'da geliştirilen, ya da geçici bir süre ağırlığını muhafaza edecek olan bundçu, ayırımcı politika, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin önünde şu veya bu şekilde belirli bir dönem bir engel olabilir. Ama TİP, işçi sınıfının öncü örgütü TİP'in değerli üyeleri, aday üyeleri, sempatizanları bu gelişmeyi adım adım geriletecektir. (Alkışlar)

Parti hareketi karşısında geliştirilen bu olgu geçmişte şamarı yemiştir, bugün de yiyecektir. Arkadaşlar sosyalistler her soruna sınıfsal planda bakarlar. İşçi sınıfının çıkarları açısından bakarlar. İşçi sınıfının çıkarları dışında olarak olaylara bakış getiren tahliller

sonuç vermez. Bu nedenle işçi sınıfının politik örgütü geçmişin saf-ralarını kazanmak için taviz vermez. İşçi sınıfının evrensel ilkelerinden işçi sınıfının çıkarlarından en ufak bir taviz vermez . Parti hareketinin şematiği budur. Bu şekilde bugünkü örgüt anlayışımız budur. Parti hareketimiz, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelemiz bu yolda esnek olmamasına rağmen, önündeki görevi tüm emekçi kesim ve tabakaları işçi sınıfının etrafında örgütlemek, onları işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi yolunda bir araya toplamak göreviyle karşı karşıyadır. Bu Partimizin görevidir.

Gene işçi sınıfının her türlü ayrımcı politikaya, her türlü ırkçı, şoven politikaya karşı çıkması kendi tarihsel görevidir. İşçi sınıfı bu tarihsel görevini dünya devrimci deneyinde başarıyla çözüme bağlamıştır; başarıyla bu hareketi sonuçlandırmıştır. Ülkemizde de işçi sınıfı hareketi gelişmeye bu düzeyde bakar, sorunlara sınıfsal planda bakar. İşçi sınıfının çıkarları açısından bakar. Parti hareketi bu şekilde gelişmiştir, bu şekilde varlığını sürdürecektir.

Değerli arkadaşlarım, bundçu hareketler, ayırımcı çizgilerde burjuvazinin ırkçı, şoven uygulamalarını geriletmek, söz konusu değildir, mümkün değildir. Ancak işçi sınıfı hareketini şu ya da bu yolda geriletme sonucunu doğurur. Partimiz bugünkü örgüt anlayışı ve üye bileşimiyle bu türlü sorunların üstesinden gelecektir. Bu sorunları çözmede başarısını sürdürecektir; başarılı olacaktır. Özellikle her Parti üyesine, her Parti aday üyesine düşen görevlerden birisi de Parti hareketi karşısında geliştirilen bu tecrit politikasına karşı iğneyle kuyu kazma görevini kendisine ilke edinmesidir. Parti hareketi, Partimizin bileşimi bugün bu düzeydedir ve bu nedenledir ki, Partimiz hareketi karşısındaki tecrit politikasını oluşturan burjuvazi, burjuvazinin güçleri, tüm kurumları, bu nedenle Parti hareketi karşısında bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelemiz karşısında cılgınlığa düşmekte, parti hareketini geriletmek için her türlü çabaya başvurmaktadır.

Arkadaşlar; Partimiz bugüne kadar kendisine düşen görevi en iyi biçimde yürütmüştür. Yığınların öncülüğünü yapmıştır. İşçi sınıfımızın öncü örgütü olma yolunda başarılı sınavlar vermiştir. Bundan böyle de verecektir ve bu başarısını en iyi biçimde yürütecektir. Buna güvenimiz tamdır. Bu yolda tüm arkadaşlara başarılar dilerim. Yaşasın Partimiz, yaşasın bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm mücadelemiz. Yaşasın Genel Başkanımız. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

Divan Başkanı – Diyarbakır delegesi Nurettin Özvarış arkadaşa teşekkür ederim. Şimdi kongremize gelen mesajları okumaya devam ediyoruz.

Mesajlar okundu.

Divan Başkanı – Ceyhun Can arkadaşı konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Ceyhun Can (Adana) – Selam Partili arkadaşlarım. Kongremizin ikinci gününde ve çoğu delege arkadaşlarımın konuşmasıyla da toplumsal sorunlarımız, örgütsel sorunlarımız enine boyuna tartışıldı, dile getirildi. Zaten MYK üyesi arkadaşlarımızın raporuyla bilimsel bir içerik ve özle, geçmiş iki yıllık çalışma dile getirildi. Ben yerel bazı sorunlara değineceğim kısaca

ÇUKUROVA'DA EKONOMİK MÜCADELE

Değerli arkadaşlarım, Çukurova sıcak ve sanayi bakımından gelişmiş, tarım alanında kızgın güneşin altında tarım işçilerinin yana kavrula çalıştığı bir yer. İşçilerin güç koşullar altında fabrikalarda sermayenin baskısı altında ezildiği bir bölge. Burada işçilerin sarı sendika patronlarının zulmü altında ne kadar inlediğini, ancak o işçilerin arasıda bulunarak, o işçileri dinleyerek kavramak mümkündür. Gerçekten ülkemizin şurasında veya burasında mutlaka işveren baskısı, sermaye baskısı işçilerin üzerinde yoğun, katı ve acımasız. Fakat yöremizde bu alabildiğine katı ve yoğundur. Öylesine ki, işçinin sendikal hakkını kullanması, grev ve toplu iş sözleşmesi yapma haklarından yararlanma istemleri dahi işverenler tarafından, işverene karşı gelme olarak nitelendirilmektedir. Öylesine bir baskı ağı kurulmuştur. Valisiyle, emniyetiyle, jandarmasıyla, işvereniyle, bölge çalışma müdürüyle ve yargıçlarıyla kurulmuş bir ağ içinde bölgemizde işçi sınıfının mücadelesi sıkışıp kalmıştır. Ancak bu çemberi kırıp atmak, bu çemberi parçalamak çok mu zor? Bu çemberi kırıp atmak ve parçalamak hiç de zor değil. Ancak bunun bazı ön koşullarının yaratılması gerekiyor. Güney'de işçi sınıfımızın sendikal mücadelesi sarı sendika patronlarının sultası altında sarı sendika ağalarının baskısı altında işçi ile uzlaşmacılığı içinde, uzlaşmadan da daha öte, işveren gibi davranması sonucunda gerçekten toplu işçi çıkarmalara, işçi kıyımına varan bir nitelik taşımakta, bu nedenle de işçilerimizin daha ileri demokratik hak istemlerinde, sosyal hak istemlerinde bulunabilmeleri, daha ileri bir sendikal örgütlenme savaşına girebilmeleri gerçekten çok güç olmaktadır. Yeri gelmişken bir konuya daha değinmek istiyorum.

İki yıldan beri DİSK bölge temsilciliği kuracağını vaadetmektedir. Sanıyorum, 1970 yıllarında böyle bir girişimde bulunulmuş, 72-73 döneminde zaten bu ortadan kalkmış, 73 sonrasından bu yana da hâlâ bölgemizde, işçi kesiminin çok yoğun olduğu bir yörede sınıf sendikacılığı uygulama iddiasında bulunan DİSK burada bölge temsil-

ciliği açmamakta, işçiler DİSK'e bağlı her sendikayı DİSK olarak görmekte, hatta öyle olaylara tanık olmaktayız ki, bir işkolunda çalışan işçi DİSK'e bağlı bir sendika tabelası görür görmez oraya dalmakta, biz DİSK'e geçmek istiyoruz, bizi üye kaydedin demekte ve onlara, o sendikanın DİSK'e bağlı bir sendika ama kendi işkolunda olmayan bir sendika olduğunu söylediğimiz zaman inatla, ne farkeder, siz üye kaydedin olsun bitsin demektedir. Bu aslında, örgütlenme doğrultusundaki bilinç düzeyinin son derece zayıf olduğunu kanıtlamaktadır. Ancak Çukurova'da işçilerin örgütlenme konusunda bilinç düzeyinin bu derece zayıf olmasının suçu, vebali onların sırtına yüklenemez. Yüklenmemelidir de. Ve bu bilinçlenme işçilerin kendi ekonomik talepleri doğrultusunda örgütlenip mücadele vermesinden geçerek, politik mücadele alanlarına doğru kaydırılmasıyla gerçek düzeye ulaşacaktır. Ve bunun yolu da her fabrikada bir çalışma ekibinin oluşturulmasıdır. Biz bu inançla, bu kararlılıkla işçi üyelerimizin bulundukları işyerlerinde daha bilinçli, daha disiplinli, daha tutarlı çalışmaları gerektirdiği inancı ile — ki doğru olanı budur, gerekli olanı budur — politik çalışmamızı sürdürmekteyiz. Ancak İstanbul'dan Anadolu'ya doğru gittiğimiz zaman ekonomik mücadele için örgütlenmedeki güçlüklerle beraber, işçi sınıfını da, sezgisiyle de olsa kulaktan dolma da olsa, günlük demokrat ilerici basını izleyerek de olsa, sendika dergilerini izleyerek de olsa, sınıf sendikacılığı kavramı ile ve kavramdan hareket ederek daha sağlıklı bir örgütlenmenin sermayeye karşı verilecek mücadelede daha başarılı olabileceği kanısı yeni yeni hakim olmaktadır. Ancak bu elbette yeterli değildir, biz biliyoruz ki, ekonomik örgütlenme ancak işçilerin, işçi sınıfının güncel çıkarlarını, kısa vadeli ekonomik taleplerini karşılamaya yarar. Bunun daha ötesinde gerçek kurtuluşunun politik mücadele ile verilmesi ve bu doğrultudaki istemlerinin gerçekleşmesi için de politik örgütü içersinde birleşmesi, kenetlenmesi zorunluluğu vardır. Ancak, bu zorunluluk bilincine vardırılabilmesi, işçi sınıfımızın ve bölgemizdeki işçi kesiminin bu zorunluluğun bilincine vardırılabilmesi, yine politik mücadelenin yönlendirilmesi ve işçi sınıfımızı tek tek de olsa politik çalışmamız içersine katmamızla mümkündür. Çünkü, DISK'e bağlı sendikalar içerisinde bulunan işçiler olsun, diğer sarı sendikalar içersinde bulunan işçiler olsun kendi sınıf meselelerinin çözümüne vardıracak eğitimden yoksun bırakılmaktadırlar. Bunu da yapacak olan artık bundan böyle Partimizdir. İşçiler üzerine yapılan baskıların politik mücadele alanına işçilerimizi çekmeyi önlemede büyük etkisi var. Bunu kendi yaşamımızda, yani politik yaşamımızın da somut örnekleriyle gördük. Üye arkadaşlarımız üzerine yapılan baskılarda gördük. İşten atmalarda gördük. Sarı sendikaların işçi arkadaşlarımızı işverene ihbar etmelerinde gör-

dük. Sendikal çalışma içersindeki baskılarda gördük. Hele bölgemizde kart kaldırma usulü vardır ki, kartın kalktı denildiği zaman, daha giriş kapısının önünde işçinin eli ayağı çözülmektedir, artık doğrudan işverenle yüzyüze gelip, kapı dışarı edilmekten başka kurtuluş yolu yoktur. Bu kart kaldırma usulü — bilmiyorum başka yörelerde var mı? — işçinin sendikal mücadeleyle elde etmiş olduğu hakları da ortadan kaldıran bir sistem olarak uygulanmaktadır. Kartı kaldırılan işçi doğrudan doğruya işverenin karşısına çıkarılmakta, kendi iş atelyesine gidememekte, temsilcisini görememekte ve işveren karşısında ibranameyi imzalamakla karşı karşıya kalmaktadır. Bunun gibi, işçilerin içersinde bulunduğu baskılar, tedirginlikler, yılgınlıklar var ve sarı sendikaların alışılagelmiş bir usulü vardır. İşveren istediği kadar işçiyi toplu olarak işten atar. 50, 100, 200, 500 rahat , ve işçiler burada sadece kıdem ve ihbar tazminatını almaya razı olurlar. Çünkü kıdem ve ihbar tazminatını alamamakla, ondan da mahrum kalmakla tehdit edilirler. İşten atılan işçi, sendikasına gittiği zaman, sendikası tarafından da terslenir, patron da bunu bildiği için işçiler kitle halinde sokağa atılırlar. Tarım işkolunda da örgütlenme güçlüğü var. Nurettin Yakar arkadaşımız ve diğer arkadaşlarımız da belirttiler, değindiler. Tarım iş yasasının çıkarılmamış olması, başlıbaşına büyük önem taşıyor; fakat gerek diğer işçi kesimimiz açısından, gerek tarım işkolunda örgütlenme açısından işin bir parça daha kolay çözümlenebilmesinin geçidi, yolu, kanımızca işsizlik sigortasının biran önce çıkarılmasında yatmaktadır. İşsizlik sigortası çıkarılmadığı sürece, işçiler hergün aclıkla yüzyüze kalma tehdidi altında tutulduğu sürece, işçilerin kendi ekonomik mücadeleleri doğrultusunda daha cesur atılımlarda bulunması bir hayli uzun zaman isteyecek. Ne kadar inanmış olursa olsun, büyük kentlerin dar kıskacı altında, ezici yaşam koşulları altında bulunan işçilerin daha fazla fedakârlık etmeleri beklenemez.

Bölgemizde, öğrenci sorunları da bir hayli önem kazanmaktadır. Çünkü bazı yüksek okullar açılmış, fakat bu okullara giden binlerce öğrenci, devam etme durumunda olan binlerce öğrenci son zamanlarda okullara gidemez duruma gelmiştir. Bölgemizdeki okulların bir özelliği de devam zorunluluğunun bulunmasıdır. Devam edemiyen öğrenciler vize alamamakta, dolayısıyla doğrudan doğruya sene kaybetmekle karşı karşıya bulunmaktadır. Öğrenci arkadaşlara bu durum karşısında sene kaybetmekle karşı karşıya bulunmaları karşısında nasıl bir çözüm getirileceği sorunu sık sık bize iletilmekte, fakat bu kıskacın çemberinin de kısa vâdede kırılması olanağı ortada görülmemektedir.

SERBEST TİCARET BÖLGESİ SORUNU

Değerli arkadaşlarım, bölgemiz bir başka bakımdan da önem taşıyor. Zira egemen sınıf, tekelci sermaye dar boğazlara girdikçe, bu dar boğazlardan çıkabilmek için bazı yöntemlere başvurmak istemektedir. İşte bölgemizi parselleme girişimlerinden birisi de serbest bölgeler hikâyesidir. Serbest bölgeler hikâyesi, bölgemizin Yumurtalık kesiminde veya Mersin civarında bir serbest liman kurma ve sermayenin dışa açılmasını kolaylaştırmak, bir bakıma da yabancı sermayenin daha kolay pazarlanmasını sağlamayı amaçlamakta. Orta Doğu'yu bir pazar olarak kullanmayı amaçlamakta. Ancak, sermaye partileri bu konuda kendi aralarında da anlaşamamaktadır. Çünkü serbest bölge nereye kurulursa, oraya hangi parti etkinse, o parti kendi militanlarına iş alanı açmış olacak. Bu bakımdan sermaye partileri de, bu serbest bölgeleri şu veya bu ilde gerçekleştirme konusunda kendi alanlarında sürtüşüp durmaktadırlar. Gerçi sürtüşmeleri o kadar büyük boyutlara ulaştı ki, bir takım talepleri, bir takım vaadleri bir kenara itilir gibi oldu. Serbest bölgeler hikâyesi de bir hayli tavsadı. Ancak, bu uzun vâdeli bir girişimin başlangıcı da olabilir, umudun yitirilmesi sonucu da olabilir. Şöyle ki, biliyorsunuz, Mısır da serbest bölgeler girişimi içersinde bir hayli uzun yol almış durumda. Süveyş kanalı çevresinde serbest liman oluşturacak ve dolayısıyla Orta Doğu'nun ticaretinde etkinleşecek, yabancı sermayenin mallarının sürümünü sağlayabilecek. Bizim MC iktidarının, umutları bu bakımdan kırılmış olabilir.

KİTLE ÖRGÜTLERİNE YAKLAŞIM

Bir siyasi parti ve kitle örgütleri konusuna değinmek istiyorum. Bu kitle örgütleri, biliyorsunuz, bazı kesimler tarafından değişik olarak değerlendirilmektedir. Politik örgütlenmenin mümkün olmadığı, bu nedenle kitle örgütlerinde birleşilmesi gerektiği gibi yanlış bir varsayımdan kalkınılmakta. Bu giderek de politik örgütlerin işlevinin anlaşılmamasına vardırmaktadır işi. Öyle oluyor ki, "dernekleri kapatıyorlar, sizin Partiyi kapatmıyorlar" diye saf saf sorularla da karşılaşıyoruz. O zaman derneklerin işlerliği ile politik örgütlerin işlerliğinin anlaşılmadığı, kavranamadığı da ortaya çıkmış oluyor. Biliyorsunuz dernekler yasayla kurulabilir. Bu dernekler yasasına burjuvazi istediği değişiklikleri getirebiliyor, istediği biçimde denetim altında tutabiliyor. İstediği zaman kapatabiliyor. Fakat siyasi partilerin konumu bu bakımdan farklı. Dernek içersinde verilecek mücadeleyle, politik örgüt içersinde verilecek mücadele de bu bakımdan birbirinden bü-

yük ölçüde farklılıklar taşımaktadır hatta, biliyorsunuz, burjuvazi, egemen sınıf ve onun sözcüleri sürekli olarak kitle örgütlerinin çalışmalarında bir sıyası partı ılışkisi aramaktadır. Kitle örgutlerinin eylemlerini amaçlarının dışına çıktığı bahanesiyle kapatma yoluna gitmektedir. Kitle örgütleri geniş tabanlı örgütlerdir. Değişik düşünce yapısına sahip ama belli amaçlar etrafında birleşmiş olanların kısa vadeli taleplerini dile getirmek, kamuoyuna maletmek amacıyla kurulmuş örgütlerdir. Elbette bu örgüt içersinde siyasi düşünceleri belli kişiler bulunacaktır. Fakat o örgüt içersindeki çalışması, politik örgütü içersindeki çalışmasından farklı olacak, örgütün amaçları doğrultusunda olacak. Ve siyasi parti mensubu kişiler, siyasi partiye üye olan, bu arada Partimiz üyesi bulunan arkadaşlarımız da kitle örgütlerini bir politik mücadele alanı halinde görmeyecekler ve kimsenin de böyle görmesine müsaade etmeyeceklerdir. Bu bakımdan, kitle örgütlerinin eyleme katılması, politik örgüt olarak Partimizin de kitle örgütleriyle eylem birliği yapabilmesi koşullarını da bu açıdan değerlendirmek zorundayız. Partimiz, kendi koyacağı eylemlerde kitle örgütlerinin doğrudan ya da dolaylı desteğini, ancak o kitle örgütü içersindeki etkinliğiyle sağlayabilir. Bu bakımdan kitle örgütleri önem taşır. Yoksa, kitle örgütlerinin koyduğu eylemlere kapkaççı bir zihniyetle, kapkaççı bir düşünceyle filamayı açıp ortaya atılan bir siyasi parti, siyasi parti değildir. Olsa olsa o kitle örgütünün eylemine zarar vermiş olur. Başka hiç bir şey yapmaz. Bu bakımdan Partimiz bugüne kadar kitle eylemlerinde böylesine ölçüsüz bir davranış içersinde bulunmamıştır, bundan sonra da bulunmayacağı kanısındayız.

PARTİ İÇİ EĞİTİM

Konuşmamı bitirirken, bir konuya daha değinmek istiyorum. Bu da eğitim konusu. Partinin her eyleminin aynı zamanda bir eğitim olduğunu biz biliyoruz, böyle düşünüyoruz. Gerçekten iki gündür burada kendimizi biraz daha eğitilmiş olarak görüyoruz. Kongremiz son derece eğitici bir çalışma olarak geçmektedir. Gerçekten yorucu bir çalışma olmasına rağmen bütün Partili arkadaşlarımız büyük bir dikkatle Kongremizi izlemekte, buradaki konuşmaların politik mücadelemizin özünü yansıtması, geleceğe dönük mücadelemizin daha başarılı, daha etkin olması açısından hiç de usanç duymadan izlemektedir. Bunun dışında yerel örgütlerimizin eğitim çalışmaları da yine Parti yayınlarımızda belirtilen doğrultuda, işçi sınıfının bilimsel felsefesi doğrultusunda, bu bilimsel felsefenin hayata geçirilmesi doğrultusunda ve toplumsal pratiğimizden kazanılan deneyimlerle sürmekte, sürdürülmekte. Bundan böyle de sürecek, gelişerek sınıf mücadelesine,

siyasi yaşamımıza damgasını vuracak, öncülük görevini de bu şekilde üstlendiği gibi sürdürecektir. Yaşasın Partimiz, yaşasın işçi sınıfımızın devrimci mücadelesi.(Alkışlar)

Divan Başkanı – Adana delegesi Ceyhun Can arkadaşa teşekkür ederim. Ahmet Ak arkadaşın konuşmasını yapması için kürsüye davet ediyorum.

Ahmet Ak (Manisa) – Sayın konuklar, kıymetli Partili arkadaşlarım. Merkez Yönetim Kurulu raporuna ilişkin olarak dünkü oturumda bazı arkadaşlarımız köylülük sorununa ilişkin konularda fikir beyan etmişlerdir. Bu konuya ben de bir açıklık getirmek istiyorum. Bu açıklığı daha çok Manisa'nın Sarıgöl ilçesinde somut olarak tespit ettiğimiz konulardan örnekler vererek yapacağım.

KÖYLÜLÜK SORUNU

İlçemizde, daha çok tarıma dayalı ekonomik ilişkiler sürmekte. Partimiz kurulduktan sonra, derhal Parti örgütü olarak eğitim çalışmalarına başladık. Bu eğitim çalışmalarını, Parti program ve tüzüğü ışığında yürüttük. Bu çalışmalarımızı hayata geçirmek için köy çalışmalarında bulunduk. Bunlardan bir tane örnek: Tütün konusu. İlçemizde tütün konusu 4000 üretici aileyi ilgilendiriyordu. Onun için önemliydi. Ve diğer burjuva partileri bu konuyu hep istismar ediyorlardı. Bu konuda yaptığımız araştırmalar sonucunda tütün konusunun hiç de o güne kadar bizim bildiğimiz gibi olmadığını gördük. Burjuva partilerinin milletvekilleri tutun koylerinde, tutun ureticisi koylerde, tütün emekçisinin alın terini düşük hesaplıyorlardı. Öyle ki bir kilo tütünü 6 liraya, 12 liraya tesbit ediyorlardı. Biz 73,85 lira olarak tütünün bir kilo maliyetini çıkardığımızda şaşırdılar. Çünkü biz bilimsel yöntemlerle bu sonucu almıştık.

Arkadaşlar, köylerde tesbit ettiğimiz bir diğer önemli konu da şuydu. Bize şöyle diyorlardı. Siz köylere gidemezsiniz. Sizi sokmazlar diyorlardı. Ama gittik ve köylülerin sıcak ilgisiyle karşılaştık. Köylülerimiz gerçekten sosyalizme yatkındılar. Ancak, bugüne kadar köylülere bir şeyler verilmemişti. Bizim gayretli çalışmalarımızla köylülerin bu istemlerini, daha çok ekonomik istemlerini karşılamak suretiyle çözüm getirebileceğiz.

KÜÇÜK KENTLERDE SENDİKAL ÖRGÜTLENME

Bir de küçük kentlerde, bütün Partili arkadaşlarımızın dikkatini çekmiştir: Sendikal örgütlenme konusu. Bu, özellikle bazı kamu kesimi memurlarının işçi olmasından sonra ortaya çıktı. Ege bölgesinde

Teknik-Iş diye sendika var ve bu Teknik-İş'i örgütlemek isteyen İGD'li denilen bazı maceracı kişiler, kamu kesiminde çalışan, özellikle banka, büro ve okullarda çalışan, işçi olan memurları bu sendikaya üye yapmak için çalışıyorlardı. Ve bunların bu çalışmasına biz zamanında müdahale ederek bu alandaki sendikal örgütlenmenin gerçek temsilcisinin, bu Teknik-İş denen sendika olmadığını, bunun asıl mücadelesini veren Sosyal-İş'e üye olmasını gerektiğini söyledik. Neticede, üye kaydını yaptıkları halde üye kayıtlarını geri aldılar, sözünü ettiğimiz işçiler. Görülüyor ki, arkadaşlar, köy kesiminde yine işçi sınıfının bilimi ışığında çalışıldığı ve uğraşıldığı zaman Partimiz gerçekten başarı kazanıyor.

Arkadaşlar, benim söyleyeceklerim bu kadar. Yaşasın bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelemiz. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Manisa delegesi Ahmet Ak arkadaşa teşekkür ederiz. Ahmet Gündoğan arkadaşı konuşmasını yapması için kürsüye davet ediyorum.

Ahmet Gündoğan (Kayseri) – Divan , konuklar ve değerli Partili arkadaşlarım, hepinizi saygıyla selamlarım. **(Alkışlar)**

Arkadaşlar, kongremizin ikinci gününde bulunmaktayız. Bugüne kadar, iki gündür arkadaşlarımız memleket sorunlarına ve diğer dünya sorunlarına değindiler. Bunun dışında Merkez Yönetim Kurulu'muzun hazırlamış olduğu çalışma raporunu titizlikle inceledik. Ve bizi aydınlatıcı, ışık tutucu şekilde olması gurur verdi. Kendilerine teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlarım. Ben Kayseri bölgemizin durumunu ve Kayseri'deki Partimizin çalışmasını sizlere anlatmak istiyorum.

KAYSERİ'DE İLERİCİ SENDİKAL HAREKET

Arkadaşlar, diğer arkadaşlar DİSK konusuna uzun uzun değindiler. Fakat Kayseri'deki DİSK'in bize karşı, daha doğrusu Türkiye İşçi Partililere karşı almış oldukları tavırlar daha başka ve daha da değişik. Kayseri'de Maden-İş'i örgütlemek için DİSK'in yöneticileri Kayseri'ye geldiler. Partili arkadaşlarımız DİSK'in ilkelerine gönül verdiği için Maden-İş'i örgütlemek için ellerinden gelen bütün yardımları esirgemediler, fedakârca çalıştılar. Fakat DİSK örgütlenip, Maden-İş örgütlenip gelişince durum daha değişik oldu. Şöyle ki; hepimizin bildiği gibi Çağdaş Metal-İş'in Maden-İş'le birleşmesinde o sarı sendikacı Türk Metal-İş'in başkanını Maden-İş'in başkanlığına getirdiler. Biz bunu DİSK'in üst yönetim kuruluna uzun uzun mektuplarla, diğer Partili arkadaşlarımız da İstanbul'a gelerek anlattılar, fakat anlatmalarımız boşa çıkartıldı. Yılmadık, yine de çalışıyor idik. İşçi arkadaşlarımıza

işyerlerinde sınıfsal bilinci vermek için elimizden gelen ne varsa esirgemiyor ve hepsini yapıyor idik. Maden-İş'in başkanı bulunan sarı sendikacı birgün işçileri sattı. Tabii ki bu onların yapacağı kendilerine en uygun hareketti, ve yaptılar. Maden-İş'in başına yine başka bir bela daha geldi. Bu da , Samsun'lu arkadaşım bir gün önce değinmişti; bir dinamit meselesi. Ve oradan gelen sendikacıyı Maden-İş'in başkanlığına getirdiler. Bizim çeşitli uyarılarımıza rağmen, bu uyarılarımızı yine hiç göz önüne getirmediler. Bu Maden-İş'in başkanı olan arkadaş, işçileri direnişe götürdü. Direnişe götürürken, biz kendisiyle yakından ilgilendik ve diyalog kurduk. Biz biliyorduk ki işçilere sınıfsal bilinç verilmemiş. sadece ve sadece ekonomik bilinç verilmişti. Ve Maden-İş'in başkanı şöyle diyor: "Siz direnişe gidin, DİSK sizin arkanızdadır. Her ay sizin ücretlerinizi ödeyecektir." İşyerinde direnişe gelen işçiler işten atıldılar. Bir aya mahsus olmak üzere ilk yardım yapıldı. Fakat bundan sonra arkadaşlar, işçi arkadaşlar aç, susuz, perişan bir halde bekliyorlardı. DİSK bizim ücretlerimizi ödeyecek, bize para verecek diye.Maalesef bu da olmadı. Daha kötüsü oldu arkadaşlar, çok yürekler acısı birşey. Sarı sendikacı olan Türk Metal-İş'in başkanı kendi ajanlarını da bu direnişe giden işçilerin içerisine sokarak sendikayı bastırdılar. Ve sendikayı basmakla da kalmayıp, sendikanın levhasını aşağıya indirdiler. Yürekler acısıydı. İlk müdahaleyi yine biz yaptık; Partililer olarak. İşçilerin önüne yine biz engel olduk. Ve orada, o gün ne bir sendika temsilcisi, ne de sendika başkanı bulunmakta idi. Arkadaşlara uzun uzun anlattık. Bu işin çeşitli oyunlarını sergiledik. Ve onları ikna etme yöntemiyle çalıştık.

Böyle bir durumdan sonra sıra ile diğer işkollarına da değinmek istiyorum; Tekstil işkoluna. Partili arkadaşlarımız, bölgemizde tekstil işkolunu örgütlemek için çalışmalara girdiler. Ve ilk çalışmalarının ürününü almış bulunmaktayız. Fakat tekstil işkolunda bölgemizde şube yoktu. Biz fabrikada üçte iki çoğunluğu geçkin üye girişlerini yapmış ve tamamlamıştık. Hazır bir vaziyette bekliyorduk. Fabrikada çalışan işçi arkadaşlar dört gözle DİSK'e bağlı Tekstil-İş'in şube açmasını bekliyorlardı. Ve arkadaşlarımızdan bir tanesini görevlendirdik. İstanbul'a geldi. İstanbul'a geldiğinde DİSK'in Tekstil-İş başkanı ve diğer DİSK'in üst kurulu ile görüşmelerde bize aynen şu cevabı verdiler. "Biz, sizin bölgenize 1978 yılında gireceğiz.Şimdilik gelemiyoruz." dediler. Ve biz işçi arkadaşların karşısında şaşırıp kalmıştık. İşçiler DİSK'i bekliyorlardı. "Hani ne zaman gelecek; gelmiyor mu?" gibi çeşitli sorularla karşı karşıya kaldık. Ve uzun uzun anlattık. İşçi arkadaşlarımızı ikna ettik.

Bunun dışında yine Kapfer-İş. Kapıcı ve kalorifercileri örgütle-

mek üzere Partili arkadaşlarımız var gücüyle çalıştılar. Bölgemizde Kapfer-İş'i örgütlemiştik. Kapfer-İş'in başkanlığında Partili arkadaşımız bulunmaktaydı.; kapıcıların ve kalorifercilerin. Binbir güçlükler çekiyorduk. Ve sizler de çok iyi hatırlarsınız ki, Genel-İş'liler teselli mektubu yazmaktan başka bir şey yapmadılar.

Arkadaşlar, bunları anlatmakla biz DİSK'e karşı olduğumuzu değil, DİSK'in üst yönetimine karşı olduğumuzu söylüyoruz. DİSK'in ilkelerine her zaman için sahip çıkıyoruz. Onu yaşatmak ve geliştirmek için, hayata geçirmek için vargücümüzle çalışmaktayız.

Diğer bir konu da arkadaşlar, Maden-İş'teki olaydan sonra arkadaşımıza şu teklifi getiriyorlardı: "Arkadaş, biz seni Maden-İş'in örgütleme uzmanı olarak seçeceğiz. Fakat senden bizim bir isteğimiz var. Bunu yaparsan yaparız." diyorlardı. Ve arkadaşımıza aynen şunu söylüyorlardı: "Türkiye İşçi Partisi'nden istifa et; seni Maden-İş'in örgütleme uzmanı yapacağız." diyorlardı. Fakat Partili arkadaşımız onların karşısında aynen şunu söyledi: "Biz sendikacı olduğumuz için sosyalist değiliz. Biz sosyalist olduğumuz için sendikacıyız." (Alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bunun haricinde yine, Sosyal-İş ve karşısına çıkarttıkları Teknik-İş'e de değinmeden geçmiyeceğim. Hepimizin bildiği gibi Sosyal-İş'i bugün DİSK kendi bünyesinden ihraç etmiştir. Fakat bu mahkeme kararıyla durdurulmaktadır. Sosyal-İş'i yıkabilmek için Teknik-İş'i karşısına çıkartmışlardır. Teknik-İş Kayseri bölgesine geldiğinde, bizimle ilk diyaloğunu yaptı. Ve gittiği yerlerde de kitle örgütlerinde ve diğer sendikalarda şunu söylüyordu, işçi arkadaşlara şunu söylüyorlardı utanmadan; "Sosyal-İş DİSK'ten ihraç edildi, Sosyal-İş diye bir sendika kalmadı" diyorlardı. Ve üye arkadaşlarımız bizlere koşuyorlar: "Arkadaş siz bizi oyalıyor musunuz? Bu adam Sosyal-İş'in ihraç olduğunu söylüyor." diyorlardı. Fakat biz arkadaşlara mahkeme kararını gösterdiğimizde, arkadaşlarımız inandılar ve Teknik-İş'in adamı orda bir kişi bile koparamadı.

ÖRGÜTLENME SORUNLARI

Arkadaşlar, diğer bir konu da Partimizin yaz ayı örgütlenmesinde karşımıza çıkan sorunlardı. Bunları şöyle sıralamak istiyorum. Partimizin ilçe teşkilatlarını kurmak için çeşitli yöresel bölgelere gittik. Karşımızca CHP'liler çıkıyordu. Cumhuriyet Halk Partililer bize şunu söylüyorlardı: "Arkadaşlar siz örgütlenmeyin. İşte CHP vardır. CHP çatısının altında toplanalım." diyorlardı. Fakat geçmişte 1973 ve 1975 seçimlerinde CHP'yi elimizden geldiği kadar destekledik. Onun iktidar olması için elimizden geldiği kadar çalıştık. Ve bazı sosyalist arkadaş-

lar CHP içersinde yer almışlardı. Fakat gel gör ki, 75 seçimlerinden sonra CHP'nin göbekçi takımı dediğimiz ağa babaları şunu söylediler bize "Partiyi sosyalistler teşkil ediyor, biz bunları içimizden atalım" dediler. Ve biz de kendi öz örgütümüz olan TİP'i Kayseri'de kurmaya ve onu yaşatmaya ve onu güçlendirmeye karar verdik ve Partimizi kurduk. Yine karşımıza çıkıyordu CHP'liler. "Siz örgütlenmeyin",. Arkadaşlar, biz bunları da dinlemedik; CHP'lilerin bu sözlerini de boşa çıkarttık. "Gidin bakalım. size kim üye olacak. Siz nerde teşkilatınızı kuracaksınız." dediler. Fakat biz her gittiğimiz yerde Parti üyesi ve Partili arkadaşlarla, Parti sempatizanlarıyla karşılaşarak Partimizin güçlenmesini sağladık.

Bunun haricinde yine bir yalanı da size söylemek istiyorum. TSİP. TSİP Kayseri'de kurulduktan sonra ilçe teşkilatlarında ve köylerde çalışmaya başlamış. Gittiğimiz yörelerde bize şunu söylediler: "Arkadaş, nasıl olur İşçi Partilisiniz? Bir ay önce İşçi Partililer buraya geldi. Biz onlarla konuştuk." Hayır arkadaş biz ilk defa geliyoruz. Biz Türkiye İşçi Partili'yiz" dedik. "Ya arkadaşım İşçi Partililer geldiler" diyerek bize hitap ettiler. Fakat sonradan öğrendik. TSİP'liler gitmişler "Biz İşçi Partiliyiz, biz Türkiye İşçi Partiliyiz" diye yalan söylemişlerdi. Çeşitli yerlerde üye kazanmışlardı. Ve sonradan Türkiye İşçi Partisi'nin olmadığını öğrenen arkadaşlar bugün Partinin içersinde yerini almış bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, sözümü burada tamamlarken, hepinize saygılar. Yaşasın Partimiz. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı -- Kayseri delegesi Ahmet Gündoğan'a teşekkür ederiz. Diyarbakır delegesi Tarık Ziya Ekinci'yi konuşmasını yapması için kürsüye davet ediyorum.

T. Ziya Ekinci (Diyarbakır) – Sayın konuklar, saygıdeğer Partili kardeşlerim, içtenlikli duygularla selamlarım. **(Alkışlar)**

SOSYALİSTLER DAİMA DOĞRUYU SÖYLER

Türkiye İşçi Partisi I. Büyük Kongresi'ne sunulan rapor ve rapordan önce Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı'nın yaptığı konuşmalar, gerçekten dört başı mamur, her yönüyle doyurucu ve bilimsel muhtevalı konuşma ve raporlar olarak karşımıza çıkmıştır. TİP daha kuruluşunun ikinci yılında Türkiye işçi sınıfı siyasal hareketini ve Türkiye'de işçi ve müttefiki tüm emekçilerin siyasal haraketini temsil etmek gücünü ve yetkisini açıklıkla ortaya koymuş, başarısını ortaya koymuştur. Rapor ve Genel Başkanımızın konuşması her yönüyle bilimsel tahlilin sonuclarıdır ve işçi sınıfının daima doğrulardan yana olduğunu, ger-

çekleri ortaya koyduğunu ve bilimin tek savunucusu sınıf olduğunu çok güzel bir şekilde değerlendirmiş, ortaya koymuştur. TİP'in bu bilimsel muhtevalı, Merkez Yönetim Kurulu'nun hazırladığı bu bilimsel muhtevalı raporu ve Genel Başkanın bilimsel konuşması işçi sınıfının riya ve yalanla hiç bir ilişkisinin olmadığını, yalana ve riyaya karşı olduğunu, ancak karşıt sınıfların yalanı ve riyayı kendilerine meslek edinmiş olduğunu gösteren önemli belgelerdir. Türkiye'nin sorunlarına ve dünya sorunlarına bakışta en sağlam, en geçerli ve en doğru tahlilleri getirmiştir. Dün bir konuşmacı arkadaşımın burada belirttiği gibi, gerçekten bilimsel sosyalistler daima doğruyu söylemişlerdir ve doğruyu söylerler. Bunu söylemek hiç bir zaman konuyu abartmak, ya da iftihar payı çıkarmak değildir. Bilimsel sosyalistler, TİP'liler sorunlara sınıfsal açıdan bakarlar ve sınıflı toplum içinde yaşadıklarını bilerek, sınıfların konumunu, sınıfların ilişkilerini değerlendirerek bütün toplum sorunlarını bu açıdan ele alırlar ve bundan dolayıdır ki, yaptıkları tahliller, değerlendirmeler uzun vadede her türlü çalışmaya ışık tutucu nitelikte olduğu gibi günümüzde de geçerli olan değerlendirmelerdir. Genel Başkanımızın konuşmasında, değinilen önemli konulardan birisi, Doğu'daki ırkçı şoven baskılar ve uygulamalardır. Bir soru akla gelir. Acaba neden Doğu'da ırkçı ve şoven baskılar yapılmaktadır? Ve bunlar hangi sınıfın yararınadır? Genel Başkanımız onu cevaplandırmışlardı. Irkçı şoven baskıların amacı sömürüyü sürdürmek, toprak ağalarının ve diğer egemen sınıfların egemenliğini sürdürmek ve egemenliklerini, sömürülerini doğrulamak amacıyla yapılmaktadır. Demek ki bugün ülkemizde ayırıcı ve bölücü politikayı uygulayan egemen sınıflardır ve egemen sınıfların siyasi iktidarlarıdır. Emekçi sınıfları birbirlerine hasım kılmak, birbirine düşman kılmak için bu ayırıcı ve bölücü politika uygulanmakta, ırkçı ve şoven baskılar sürdürülmektedir.

IRKÇI, ŞOVEN BASKILAR GİBİ HER SORUNUN MUTLAKA SINIFSAL BİR DAYANAĞI VARDIR

İşçi sınıfı siyasi partisi bize bütünlüğü, işçi ve emekçi sınıfların bütünlüğünü, birliğini öneren ve bu yolda çaba harcayan, bu yolda çalışmalar yapan bir siyasi örgüttür. Demek ki, ayırıcılık ve bölücülük yolundaki propagandalar, ithamlar doğrudan doğruya burjuvazinin bugüne kadar uygulayagelmiş olduğu politikasını gizlemek için ortaya attığı yalanlardan ibarettir. Bu yalanları kaldırarak, bunun altındaki gerçekleri ortaya çıkarmak biz sosyalistlere, TİP'lilere düşmektedir. Ve bunu bu uygulamaların yapıldığı yerlerde etkili biçimde yaymak; bu ırkçı şoven baskıların içyüzünü açıklamak görevi de elbette biz İşçi Partililere, Türkiye İşçi Partililere düşmektedir.

Arkadaşlar, sınıflı toplumlarda her sorunun mutlaka bir sınıfsal dayanağı vardır. Her sorunun mutlaka toplumu teşkil eden temel sınıflar açısından değişik bir yönde değerlendirilmesi gerekir. Bugün Doğu'da uygulanan ırkçı şoven politika hangi boyutlarda uygulanmaktadır? Bunun uygulandığı alanları biliyoruz. Silah arama bahanesiyle toplu baskılar yapılmakta, köylerde toplu halde insanlar biraraya toplanarak üzerleri, evleri aranmakta, yasa dışı yapılmaktadır. Keza firarilerin ve kaçakçıların aranması için de aynı yöntemler uygulanmaktadır. Ve keza kaçakçılığı önlemek için, önleme bahanesi adı altında bu tarzda baskılar sürdürülmektedir. Türkiye'de yasalar Doğu'da ve Batı'da bu nedenle iki ayrı biçimde uygulanmaktadır. Anayasa'nın Doğu'da uygulanması ve Batı'da uygulanması bu nedenlerle farklıdır. Diğer yasalarımızın uygulanması da farklıdır. Doğu'da bir demokratik kitle eylemine girmek istediğiniz zaman kuşkuyla bakılır. Oysa anayasal bir hakkınızı kullanıyorsunuz, bir toplantı yapıyorsunuz. Demokratik dileklerinizi dile getiriyorsunuz. Yapılan ırkçı şoven baskıları protesto etmek istiyorsunuz.Köylünün sorunlarını, diğer emekçi sınıf ve tabakaların sorunlarını dile getirmek arzusuyla ortaya çıkıyorsunuz, bunlar hemen kuşkuyla karşılanır ve binbir şifreli görüşmelerden sonra, temaslardan sonra yasaların zorunluğuna dahi bakmadan bir sürü manevralar çevirerek bu demokratik hakların kullanılmasına engel olunur. Demek ki, yasaların uygulanması ve işletilmesi de, Doğu'da bu ırkçı şoven baskılardan ötürü değişik bir biçimde sürdürülmektedir. Acaba bu uygulamalar Doğu'da yaşayan tüm yurttaşlara aynı biçimde, eşit şekilde mi uygulanmaktadır; yoksa Doğu'da yaşayan vatandaşların bir kısmı bundan müstesna bir durumda, daha değişik bir muamele mi görmektedir? Bu soruyu sorduğunuz zaman karşınıza çıkan olgu şudur: Toprak ağaları, ticaret burjuvazisi ve Doğu'daki diğer tüm egemen sınıfları teşkil eden katmanların hepsi, gerek ekonomik planda, gerek siyasal planda, gerek sosyal planda hiç de bu ayırımcı işleme tabi değildir, hiç de ırkçı şoven uygulamalara, baskılara tâbi değildir. Bu ırkçı şoven baskılar, bu değişik tarzdaki, yasaların değişik biçimdeki uygulamaları, anayasal hakların kullanılmasına müsaade edilmeyişi, münhasıran emekçi sınıf ve tabakalar içindir ve emekçi sınıf ve tabakalara yönelik uygulamalardır. Amaç emekçi sınıf ve tabakaların Türkiye'de birliğini, bütünlüğünü bozmak, aralarına nifak sokmak Türkiye işçi sınıfı siyasi hareketi ile bütünleşmesini önlemektir. **(Alkışlar)**

Bütün egemen sınıfların siyasi örgütlerine bakıyorsunuz. Egemen sınıfların baş menfaatlerini temsil eden örneğin AP ve onu takip eden bütün partilerin kademe kademe, Doğu'da bütün egemen sınıf ve taba-

kaların büyük ölçüde desteğini gördükleri ve karşılıklı olarak bunlardan büyük ölçüde yararlar sağladıkları müşahade edilmiştir. En üst köşelere kadar, en etkin biçimde örgütlendiklerini, sosyal alanda bütünleştiklerini, aralarında en ufak bir çelişkinin mevcut olmadığını görmekte ve bilmekteyiz, izlemekteyiz. Bunu, bu doğruyu, bu gerçeği TİP ortaya koymuştur. O halde Doğu'daki ırkçı şoven baskılara karşı verilmekte olan demokratik mücadelenin hedefi Türkiye'deki tüm egemen sınıflara yönelik istikamette olmalıdır. Bu yönde olmalıdır. (Alkışlar) Nasıl ki, egemen güçler arasında bir bütünlük bir birlik sağlanmıştır, bu bütünlük ve birlik hem Doğu'da, hem Batı'da tüm emekçileri ezmek amacıyla kullanılmakta, iktidar gücü kullanılmakta; bu ekonomik güç, sömürüyü devam ettirmek için ve bu sömürü düzenini sürdürmek için kullanılmakta ise, buna karşı verilecek olan demokratik mücadelenin de Türkiye'deki tüm işçi ve emekçi sınıfların bütünlüğünü gözeten ve bu bütünlük içinde Türkiye işçi sınıfı siyasi hareketinin ekseni etrafında bütünleşerek verilmesi zorunludur. (Alkışlar)

Ortaya konulacak olan değişik bir görüş, değişik bir çözüm biçimi, doğrudan doğruya burjuvazinin işine yaramakta, egemen sınıfların egemenliklerini ve sömürü düzenlerini sürdürmekten öteye bir sonuç vermemektedir. Ve vermesine de imkan yoktur. O halde burda Doğulu ve Batılı emekçilerin bütünlüğüne karşı çıkan her görüş aslında burjuvazinin ve egemen sınıfların egemenliğini pekiştirmeye yarayan, dolaylı da olsa, açıkça da ortaya konmuş olsa, burjuvazinin ideolojisine hizmet eden; onun politik mücadelesine, onun etkinliğine, onun siyasi egemenliğini sürdürmeye yarayan bir davranış olmaya mahkumdur. (Alkışlar)

Zaman zaman bazı sorularla karşılaşmaktayız. Acaba Türkiye işçi sınıfı, onun biricik örgütü TİP'nin mücadelesiyle iktidara geldiğinde bu ırkçı ve şoven baskılar kalkacak mı, diye sorular soruluyor bize. Özellikle bizim yöremizde, Parti'de yapılan eğitim çalışmalarında bu kabil sorularla karşılaşıyoruz. Şimdi bu soruyu sormak için iki durum gerekiyor. Ya işçi sınıfının siyasi mücadelesinin niteliğini yani sosyalizmi hiç bilmemek ya da kasıtlı olmak gerekiyor. Her ikisinde de sonuç, işçi sınıfı siyasi iktidarında da bu ırkçı şoven baskılar uygulamalar devam edecektir tarzındaki görüş ve bunu ortaya sürmek ve devam ettirmek; aslında hangi amaçla olursa olsun, bilgisizlikle olsun isterseniz, isterseniz de kasıtlı olsun, neticede burjuvazinin egemenliğine yarayan görüş ve düşünceler olmaya mahkumdur.

Arkadaşlar, Genel Başkanımız konuşmasında belirttiler. Bir sosyal sınıfın iktidar olabilmesi, iktidarını sürdürebilmesi için elbette kendi sınıfsal gücünün dışında diğer sınıf ve katmanlarla ittifaklar sağ-

laması zorunluluğu vardır. Tabiidir ki, tarih boyunca çürüyen sosyal sınıfların yerine gelen veya gelmeye aday olan her sosyal sınıf kendi egemenliğini kurmak için, işçileri ve emekçi tabakaları harekete geçirmiş; iktidarını kurmada onun desteğini sağlamış, mücadelesinde ondan yarar sağlamıştır. Örneğin hep bildiğimiz konudur, burjuvazi, feodalite ile mücadelesinde, bu mücadeleyi başarıya götürmek için bütün köylü kesimini, işçi ve emekçileri harekete getirmek ve onlarla ittifak kurmak zorunluluğunu duymuş ve özgürlük, kardeşlik, adalet ve eşitlik sloganı bu amaçla ortaya atılmıştır. Uzun yıllar kullanılan bu sloganlar bu amaçla atılmıştır. Ama burjuvazi iktidara gelir gelmez yeni bir sömürücü sınıf olarak, değişik yapıdaki bir sömürücü sınıf olarak işçi sınıfı üzerine egemenliğini kurup, sömürüyü sürdürmek için ortaya atmış olduğu bu eşitlik, özgürlük,kardeşlik ve adalet sloganını bir tarafa iterek işçi sınıfı üzerine baskı yöntemlerini kurmaya ve sömürmeye başlamıştır. o halde burjuvazinin uygulamalarının ve ideolojisinin, onun bize vermiş olduğu alışkanlıkların etkisi altında kalarak "işçi sınıfı siyasi iktidarında da acaba ırkçı şoven baskılar olur mu?" gibi bir soruyu sormak yanlış bir şartlanmanın sonucudur. Bundan vazgeçmek ve bundan vazgeçirmeyi sağlamak hepimizin görevidir. Özellikle TİP'lilerin görevidir. (Alkışlar) Çünkü tarihte ilk defa bir sosyal sınıf, tüm sömürülere karşı ve toplumdaki tüm pisliklere karşı mücadele açarak bunlara kesin kes son vermeyi kendisine görev olarak bilen, benimseyen bir sosyal sınıf ortaya çıkmıştır. Bu da işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı ekonomik sömürülerde, o sömürülere karşı olduğu gibi diğer tüm sömürülere karşıdır. Ve bütün sömürüleri, bütün baskıları, bütün pislikleri ortadan kaldırmayı kendisi için tarihi görev bilir. O halde işçi sınıfı gibi tarih sahnesine yeni çıkmış ve bu ölçüde bütün sömürülere son verecek olan bir sosyal sınıfın siyasi iktidarında ırkçı, şoven baskıların var olabileceğini düşünmek son derece isabetsiz ve hatta çılgınca bir düşüncedir.

Burjuvazinin ve müttefiki toprak ağalarının, egemen sınıfların Türkiye'deki bütünleşmesini, politik, ekonomik ve sosyal alandaki bütünleşmesini hergünkü olgularla görmekteyiz. Örneğin bundan bir süre önce son derece kısıtlı ve göstermelik biçimde çıkartılmış olan Toprak Reformu Kanunu'nun uygulanmasını baltalamak için Doğu ve Güneydoğu'daki toprak ağalarının nasıl amansız mücadeleye giriştiklerini, etkilediklerini kendi partileri aracılığıyla bu sorunu nasıl dejenere etmeye çalıştıklarını yakından gördük. Hatta içlerinden bir kısmı Cumhurbaşkanına, Başbakana kadar dilekçelerle başvurmak suretiyle yapılacak toprak reformu uygulaması sonucunda, buraya getirilip toprak reformu yapılan bölgelere yerleştirilmesi düşünülen göçebe aşiretlerin, göçebe yurttaşların yerleştikten sonra burjuvazinin sık sık, tekrarladı-

ğı ve kendisi için daima bir baskı aracı olarak kullanmak istediği bir deyimi kullanmışlardır. "Bölücü akımlar şiddetlenecek ve bununla başetmek mümkün olmayacaktır." diye ihbarlarda bulunmuşlardır. Ve demişlerdir ki, "Türkiye'de bugünkü düzenin sürdürülebilmesinin tek guvencesi biziz, toprak ağalarıdır". Ancak toprak ağalığı müessesesi yaşadıkça, bizler topraklarımızın başında bulundukça, bizler köylüler üzerinde, fakir köylüler üzerinde, diğer emekçiler üzerindeki egemenliğimizi sürdürdükçe — tabii bu anlama geliyor — Türkiye'de bütünlük ve birliği sağlamak mümkün olur, siyasi iktidarlar bu konuda zahmet çekmezler, demişlerdir. Demek ki arkadaşlar, egemen sınıfların ne ölçüde bütünleştiğini, nasıl kaynaştığını ve Türkiye'de emekçi sınıf ve tabakaların birliğini ve bütünlugunü parçalamada nasıl birbirleriyle yarıştıklarını canlı örnekleriyle görmekteyiz. Bugün Urfa yöresinde toprak ağaları, MHP'nin , burjuvazinin en gerici, en ırkçı şoven örgütunun, siyasi örgütünün temsilcileri, yürütücüleri, maddi dayanakları, hem de vurucu güçleri olarak görev almaktadırlar. MHP'ye yapılan milyonlarca liralık bağışlar yanında Ülkü Ocakları'nın o yörelerde kurulmasında ağaların genç çocukları, ya da emirlerinde çalışmaya mecbur ve mahkum olan genç köylüler silahlandırılarak görevlendirilmektedir. Kime karşı? Irkçı, şoven baskılar altında inleyen Doğu'lu köylülere ve emekçilere karşı. Kim yapıyor? Doğulu toprak ağaları. O halde Genel Başkanımızın çok isabetle değindiği gibi ırkçı şoven uygulamalar ve baskılar burjuvazinin ayırıcı, bölücü politikasının bir aracı olarak kullanılmaktadır; burjuvazinin ve onun müttefiki toprak ağalarının egemenliğini sürdürmek için kullanılmaktadır. Yoksa ırkçı şoven baskıları başka türlü değerlendirdiğimiz zaman, Türkiye işçi sınıfı siyasi partisinin demokrasi, sosyalizm ve bağımsızlık mücadelesi ekseninden kopardığımız zaman, emekçi sınıf ve tabakaların birliği ve bütünlüğünü bozucu oluruz ve onu doğrudan doğruya toprak ağalarının ve egemen sınıfların uzun vadeli sömürüsüne terk etmiş, baskısı altına sokmuş olursunuz. (Alkışlar) Irkçı şoven baskılara karşı yürütülen tüm demokratik hareketler mutlaka Türkiye işçi sınıfının biricik partisi olduğunu tescil ettiren, kendisini kabul ettirmiş olan TİP'nin bağımsızlık demokrasi, sosyalizm mücadelesi ekseni etrafında yürütülmeli ve sürdürülmelidir. Bu bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi işçi partisinin stratejisi, genel stratejisi, uzun vadeli stratejisi ve taktik kararları gözönünde bulundurularak, onunla sürekli dirsek teması içinde bulunmak suretiyle ve bu hareketle bütünleşmeyi sağlamak suretiyle sürdürüldüğü takdirde başarılı olur. Bunun dışındaki bir yöntem, bir tavır hatalıdır, sonucu mutlaka hüsrandır. Bu tüm demokratik kitle hareketleri için geçerli olan bir kuraldır, diyebilirim.

Bugün demokratik kitle hareketleri ülkede demokratikleşmenin

ve demokrasinin boyutlarını biraz daha genişletmenin mücadelesini vermektedirler. Konumları itibariyle görevleri budur. Temsil ettikleri zümrenin ekonomik hakları ve demokratik hakları için mücadele etmektir. Ama çok iyi bilmeleri gerekir ki, demokrasinin tek ödünsüz savunucusu işçi sınıfıdır. Hele tarihin bugünkü döneminde dünyanın hiç bir yerinde artık demokrasi mücadelesi, işçi sınıfı siyasi hareketinin dışında verilemez ve başarıya götürülemez. **(Alkışlar)** Demokrasinin savunucusu ve demokrasiyi hergün yeni kazanımlarla daha büyük boyutlara kavuşturacak olan, genişletecek olan sosyal sınıf işçi sınıfıdır ve onun siyasal örgütüdür. O halde, Doğu'daki demokratik haklar için, yani ırkçı şoven baskılara karşı, ayırıcı politikaya karşı, Anayasa'nın ve yasaların uygulanmasında gözetilen ayırıcı tutumlara karşı yürütülen demokratik mücadelenin mutlaka işçi sınıfının yürüttüğü bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm mücadelesiyle bütünleşmesi gerekir. Diğer demokratik kitle örgütlerinin hareketlerinde de bu temel ilkeye riayet edilmesi zorunludur. Elbette TİP'e de görevler düşecektir. TİP nicel bakımdan büyüdükçe — nitel bakımdan Yalçın Küçük arkadaşın deyimine aynen katılıyorum, en büyük partidir, en güçlü partidir — , nicel bakımdan da gücünü artırdıkça, bütün demokratik kitle hareketlerini kendi yandaşları ve kendi üyeleriyle kontrol edebilir bir düzeye geldikten sonra, elbette bu hareketlerin başıboş bir şekilde yürütülmesine engel olacak, bunların doğru bir çizgide kendisinin koyduğu stratejiye ve günlük, ya da daha uzun ve orta süreli, uzun süreli taktiklere uygun biçimde yürütülmesini sağlayacak, nerede neyin yapılmasını planlayacak ve gerekeni yapacaktır. Ama işin bu aşamasında tüm demokratik kitle örgütlerine düşen bir görev vardır. O görev de işçi sınıfının, demokrasinin ödünsüz savunucusu tek sosyal sınıf olduğunu bilerek, onun siyasal örgütüyle dirsek teması içinde olmak; onun kararlarını, onun stratejilerini adım adım takip etmek; velev ki bu kitle örgütü içinde bir tek TIP'li olmasa bile, velev ki o demokratik hareketi örgütleyen, yürütmeye çalışanların arasında tek bir TİP'li bulunmasa bile, hareketlerinin sağlıklı ve başarılı olması, kazanımların kalıcı olması bakımından mutlaka işçi sınıfının biricik siyasi partisi olan TİP hareketini gözetmek, onunla dirsek teması kurmak zorundadır.

Partiyi yok sayarak dernekleri ve dernek niteliğindeki kuruluşları birer parti mesabesinde gören tavırlar son derece yanlış tavırlardır. Bu tavırlar demokratik kitle örgütlerine ve ülkedeki demokratikleşme hareketine zarar getiren tavırlardır. Çünkü bir demokratik kitle örgütünün, ya da belli bir amaçla yürütülen bir demokratik mücadelenin yürütücüleri, toplumun ve dünyanın içinde bulunduğu bütün koşulları,

etrafıyla politik bakımdan değerlendirebilmek ve gününde yerinde,neyin nasıl yapılması gerektiğini saptayabilmekte elbette tam anlamıyla bilgi sahibi olmaları mümkün değildir. Bu tecrübeye sahip olmaları da mümkün değildir. Ama işçi sınıfı siyasi partisi,işçi sınıfının tarihsel mücadelesinden,kendi işçi sınıfının siyasal mücadelesi tarihi deneylerinden kendi mücadelesi deneylerinden yararlanarak, politik değerlendirmeler yaparak yurdun ve dünyanın koşullarını, o günkü durumunu en iyi biçimde değerlendirerek ve neyin, ne kadar, nasıl yapılması gerektiğini en isabetli şekilde ortaya koyar. O halde demokratik hareketlerin, demokratik kitle örgütü hareketlerinin sağlıklı, doğru yapılmasının, yapılan mücadelenın kalıcı olmasının, kalıcı sonuçlar vermesinin de zorunlu bir koşuludur bu.

Biraz evvel değindiğim gibi, işçi partisi de bu örgütlenmede nicel alandaki genişlemesiyle de bunları kontrol edebilme, bunları doğru yolda tutma ve başarılı şekilde demokrasi mücadelesinin verilmesini sağlamada kendine düşen görevi yapacaktır.

Sonuç olarak şunu tekrarlamak istiyorum: TİP, Doğu'da uygulanmakta olan ayırıcı ve bölücü politikaya, bu politikayı sürdürmenin bir aracı olan ırkçı şoven baskılara, Anayasa'nın ve yasaların farklı tarzdaki uygulamalarına karşı nasıl tavır konulması lazım geldiğini, nasıl mücadele edilmesi lazım geldiğini en doğru, en mükemmel bir şekilde ortaya koymuştur. Görebilen gözler bunu görecektir. Ve bunu görebilen iyi niyetli tüm insanlar, demokratik mücadeleyi veren tüm insanlar TİP etrafında toplanacaktır. Buna inancımız tamdır. Yaşasın Partimiz. Yaşasın Partimizin bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi. (Alkışlar) Hepinizi saygıyla selâmlarım. (Alkışlar)

Divan Başkanı – Diyarbakır delegesi Tarık Ziya Ekinci arkadaşa teşekkürler. Şimdi kongremize gelen mesajları okumaya devam ediyoruz.

Mesajlar okundu.

Gündemimizin beşinci maddesi gereğince Merkez Yönetim Kurulu raporu üzerinde görüşmek isteyen başka arkadaş var mı?

Selâhattin Sağdaş (Antalya) – Muhterem arkadaşlarım, hepinizi saygıyla selamlarım.

ANTALYA'DA FAŞİST BASKILAR

Vazifemizin gereği olarak, Merkez Yönetim Kurulu çalışmalarını il yöneticileri olarak, devamlı surette takip etmiş bulunuyoruz gücümüz nisbetinde. Bu defa da yurt ve dünya görüşleri hakkındaki raporlaşmış şeklini birinci günkü oturumumuzda okunan seklini din-

lemiş bulunuyoruz. Bu hususiaki eleştiriyi, teorisyen genç arkadaşlarımız yapmış bulunuyorlar. Bizim burada söyleyeceğimiz şudur: Bu başarılı çalışmayı, Antalya örgütü olarak, saygıyla andığımızı ve kendilerini tebrik ettiğimizi bildiririm.

Kıymetli arkadaşlarım, her yörede olduğu gibi, TİP'in Antalya örgütü kurulurken de alışılmış baskılar uygulanmıştır. Türkiye İşçi Partimizin bundan önceki tutum ve davranışından, işçi sınıfına dayalı gücünden, işçi sınıfı partisi olma niteliğinden korkan, endişe eden insanlar, onu engellemelere girişmişlerdir. Daha ilk günü Yavuz Ünal arkadaşımızla temas anında yanımıza gelerek TİP'in Antalya teşkilatının kurulamayacağını söylemişlerdir. Biliyorsunuz çok çeşitli fraksiyonlar vardır. Bunları bilinçli arkadaşlarımız çok güzel değerlendirmişlerdir. Ben bir isci olarak, bir basit tarif yapacağım. Sağdan ve soldan toparladıkları fikir kırıntılarıyla acayip bir yerli montaj yaptıkları fikirlerini rekabetsiz olarak piyasaya arz etmek hevesine kapılmışlardır. (Alkışlar) Fakat hemen şunu soyleyeyim ki, bu bozuk düzen montaj, Antalya'da dişlilerinin bir kaçını unuttukları için işlemez hale gelmiş, devamlı revizyonlara, devamlı fikir kapmalarına, değişik parçalar kullanmalarına rağmen yavaş yavaş hurdalığa atılmaya başlamıştır. (Alkışlar)

Aziz arkadaşlarım, bunları herhangi bir maksatla söylemiyorum. Partimizin, Nurdan Orpen arkadaşımızın Antalya Teşkilatı için yaptırdığı gayet masumane bir afişe ve konulduğu yerde de belediyece dahi takdir edilen guzellikte, renklilikte amblemimize, yalnız adresimizi bildirmekten başka hiç bir günahı olmayan afişimize bile tahammül edememişler, bunları yapıştırmaya kalkan arkadaşlarımıza yüze yakın kurşun atmış, yoğun bir kurşun yağmuruna tutmuşlardır. Bunu şimdiye kadar — burada eleştiri nedeni olduğu halde — açıklamak istemediğimiz şundandır: Her meselemizi, bilinçli olarak meselelerimizi yürüten insanların maruz kalabilecekleri hareketlerdir. Başlangıçta bunları afişe etmek belki işçi hareketimize, TİP'in kuruluşuna bir engel olur anlamında söylemedik. Fakat bunlar duyulduğu halde, bugün gördüğümüz gibi TİP yüksek aşamasına gelmiştir. (Alkışlar) Aziz arkadaşlarım, elli metre sonra araziden istifade edilerek, kurşun yağmurundan kurtulduktan sonra, elli metre sonra afişleme, bu masum afişler devam etmiş, yapıştırılmıştır. (Alkışlar)

Antalya'mızın ilçelerinde, Korkuteli ilçesinde yine aynı masum afişlemeden dolayı, arkadaşlarımız oradaki arkadaşlarımız karakollara götürülmüşlerdir; sorguya çekilmişlerdir. Cemiyetler Kanunu ve Partiler Kanunu malumunuzdur. Buna rağmen kendi çıkardıkları kanuna ihanet ederek bu arkadaşlarımızı mahkum etmek istemişlerdir. Mahkemeye vermişlerdir. Fakat o kadar sempatizanımız vardır ki, tutum ve davranışımız o kadar sıhhatli gitmektedir ki, çok sahip çıkan

olmuştur arkadaşlara. Onların kendi çıkardıkları kanuna kendilerinin sahip çıkmaları için gereken yapılmaktadır. (Alkışlar)

ÖRGÜT ÇALIŞMALARI

Sevgili arkadaşlarım, Parti teşkilatı içinde başlangıçtan beri en çok gücüme giden şu olmuştur: Türkive haritasında gördüğünüz gibi Antalya'da yalnız il merkezinde kurulmuş olarak gözükmektedir. Bu böyledir. Fakat size şunu müjdeliyeyim ki, bugün ilçemizin bazı yörelerinde belediye reisliğine adaylığını koyması için CHP tarafından flört edilen arkadaşlarımız vardır. (Alkışlar) Ama bu ilçeler neden kurulmazlar? Neden kurulmamışlardır? Burada Merkez Yönetim Kurulu üyelerine söyleyeceklerim var. Bildiğiniz gibi, bu örgütlenme çalışmaları içersinde biraz telaş, biraz da zamanın kısa oluşu, bu kısa oluşu nedeniyle olan telaş içinde, bu yöremiz biraz ihmale uğramıştır. Peki, bu işi niçin kendiniz yapmadınız derseniz; bu işin, bilhassa Antalya gibi CHP'nin sözde solunun liderinin bulunduğu bir muhitte çok başarılı teorisyen arkadaşlar tarafından yapılması, onların yardımı ile daha biçimli bir şekilde kurulması düşüncesini içimde taşıdım. Bunun içindir. Karşımıza çıkan bu fraksiyonları, montaj durumunu anlatmıştım. CHP ise, bizim Partimizin kurulmasına engel olmak hevesi içersinde. Hani kırsal bölgenin, çok kurak bir bölgesindeki Anadolu çocuğunun yağmur duasına çıktığı gibi CHP'nin içersinde de sosyalizm duasına çıkan insanlar TİP'in Antalya teşkilatının kurulmasıyla ürken ve korkan insanlar, her türlü engelleme ve tecrit etme hevesine kapılmışlardır. Fakat sonunda sabırla, metanetle, bulundukları toplantılara giderek, onların kitleye eğilmelerindeki yalancılıklarını, açıklayarak, öyle bir duruma gelmiştir ki, kendi bünyelerinin içersinde samimi sosyalist olduğunu zannedenler şu şekilde teşhis koymuşlardır: "CHP içersinde samimi sosyalizm başarılı olamazsa gideceği yer TİP" demişlerdir. (Alkışlar)

SENDİKA HAREKETLERİ

Arkadaşlar, Antalya'mızda sendikal hareketler de gücümüz nisbetinde yürümektedir. Ama bu gücümüzün ölçüsü var tabii. Sosyal-İş'i biliyorsunuz. Ama Antalya'da hâlâ ayaktadır ve şube başkanı arkadaşımızdır. 14 senedir sendikanın giremediği Kepez hidroelektrik

santralında ve ona bağlı işyerlerine sendikacılığı TIP sokmuştur ve Antalya'da sendikacılığın nasıl olacağını rahleyi tedrisat kurarak öğretmiştir. (Alkışlar) Ayrıca her yerde, her yorede, biliyorsunuz baskılar vardır. Hatta bu baskılar, yeterince değerlendirilmemiştir, kanısındayım. Bütün devlet teşekküllerinde ve devlet dairelerinde demokrat olanlar, kanunları yürütmeye çalışan insanlar, namuslu insanlar atılmışlar, başka yerlere tayin edilmişler veya bunlara işten el çektirmişler, onların yerlerine kendi maşaları olabilecek kabiliyette, niteliksiz insanları yerleştirmişlerdir. Işyerleri, açlık ve sefaletin idam sehpası gibi kurulduğu yerler olmuştur. Bu yörelerde, bu işyerlerinde, bu baskılar nedeniyle kendi icatları olan işsizliğin de buna etken olması nedeniyle sendikalarda, DİSK'e bağlı sendikalarda bir laçkalaşma ve bölünme hareketleri, TÜRK-İŞ'e doğru kayma veyahut da buna yaklaşık olan sendikalara kayma eğilimleri başlamıştır. TİS'de toprak su işlerinde hareket başlar başlamaz TİP'li arkadaşlar tam yeterli çalışmasa bile işyerlerindeki ekiplerimiz haber vermişler, meseleye el koymuşuzdur. Ama korku ve terör, o kadar korkunç bir hal almıştır ki, adeta oradaki arkadaşlara müdahalede, vuku bulacak bir hadisede, sanki onları biz açlığa mahkum edecekmişiz gibi, bizde de bir korku doğmuştur. Kendi imkanlarımızla, kendi kendimize yetmeye çalışmamıza rağmen, DİSK üst yönetimini de çeşitli defalar haberdar etmişizdir. "Durum böyledir, müdahale edin, siz biraz gelirseniz biz burda her türlü morali veririz. Yeter ki bir kez siz gelin " demişizdir. Sahip çıkmamışlardır arkadaşlar. Ben, burada sendika hakkındaki fikrimi özetliyeyim; düşüncemi, rapor hakkındaki düşüncemi:

Bizim bünyemiz içinde çok dürüst, Genel Başkanımızın söylediği gibi her tarafından sosyalizm yansıyan niteliğe varmış sendikacı arkadaşlarımız vardır. Bunlar Türkiye'de bu nitelikleriyle ün salmışlardır. İşçinin sinesinde ve gönlünde yatmaktadırlar. Bunlar, adeta Türkiye'deki işçilerin bir dayanağı şeklinde bir komisyon oluşturmalı ve buna kesin TİP içinde bir olanak sağlama çareleri aramalı. Yalnız onlar olmasa bile, Türkiye'deki bütün sendika işleriyle uğraşabilen arkadaşların toplanıp bu meseleye çare aramaları, bir forum şeklinde düzenlenmesi düşüncesindeyim.

Şimdi, böylelikle Antalya teşkilatımızın var olduğunu, ihmal edilmeyeceğini kuvvetini sizden aldığını, fakat eğitim noksanlığı içinde çırpınan halini galiba tarif edebildim.

Bir de Partimizin, bölgelere ayrılmış durumu vardır. Burda da Antalya teşkilatımızın şanssızlığı vardır. Bölgemizin uç yöresidir. Şimdi benim düşüncem ve önerim şöyle: Bölgelere, bütün imkanlarımızı zorlayarak bölgeler arasında imkânları zorlayarak, profesyonel arkadaşlar atanmalı, bunlar teorisyen nitelikte olmalı. Bu kelimeyi iki

üç defa kullandım. Şu bakımdan söylüyorum. Biliyorsunuz hem pratikte, hem teoride kaynaşmamız, bilgi almamız toplum ve kitle içersine böylelikle girmemiz gerekiyor. Silah deyimini bırakalım, bilgi ile teçhiz edilerek çıkmamız gerekiyor. Bu bakımdan, bu bölge trafiğini oluşturacak arkadaş, bölgede merkezi bir yerde oturmalı, vilayetler arasında devamlı dolaşmalı, Parti trafiğini yoğunlaştırmalı; üyelerin canlılığını muhafaza edeceği bir duruma getirmeli. Eylem birliği de aynı yörede olmalı. Bu arkadaşın niteliği de o yöreye yatkın olmalıdır. Şunu samimiyetle söyleyeyim ki Gündüz Mutluay arkadaşım şimdiye kadar bu görevi yapmakta idi. Bizim için başarısı vardı. Fakat Parti çalışmalarının dediğimiz sıkışık döneme gelmesi nedeniyle yeteri kadar faydalı olamadı. Bu meseleyi, bu eğitim meselesini hallettiğimiz takdirde, bu yöremizin de TİP'in en güçlü olduğu yöreler arasına gireceğine inanıyorum. Kendi aramızda yapmış olduğumuz eğitimler, devamlı konuştuğumuz arkadaşlar olduğu için, birbirlerimize empoze etmek istediğimiz konuşmalar dikkati çekmeyebiliyor.

Sevgili arkadaşlarım, Yönetim Kurulunun gözünden kaçmaması gerekir ki, Antalya teşkilatında şimdiye kadar geriye tek adım atılmamıştır. Tersine, gücümüz, tarif ettiğim gücümüz nisbetinde Partimiz devamlı ileri gitmiştir. TİP'in ileri gitmesi doğal bir meseledir. Ama ben hesap verme bakımından söylüyorum.

Tarık Ziya Ekinci arkadaşım gibi çok kıymetli eski bir Partili arkadaşımdan sonra konuşmak şanssızlığım oldu. **(Alkışlar)** Sizi sıkmış olmayayım. **(Alkışlar)** Bütün yaşamını Partisine vermiş, tüm Partili arkadaşlarıma çok candan saygılarımı sunarım. **(Alkışlar)**

Bu konuşmadan sonra başka söz alan olmadığından, Gündem'in 5. maddesi tamamlandı. Saatın 18.00 olduğu görülerek, Kongre çalışmalarının 28 Şubat saat 9.00'da başlayacağı bildirildi. Ve oturum kapatıldı.

MERKEZ YÖNETİM KURULU SÖZCÜSÜNÜN ELEŞTİRİLERE CEVABI

Üçüncü Gün 1. Oturum

Divan Başkanı – Üçüncü günün ilk oturumunu açıyorum. Gündemimiz gereğince gündemde kalan maddelerin sırasında altıncı maddeye gelmiştik: Merkez Yönetim Kurulu sözcüsünün eleştirileri yanıtlaması maddesi Merkez Yönetim Kurulu sözcüsünü eleştirilere cevap vermesi için kürsüye davet ediyorum. **(Alkışlar)**

Nihat Sargın (Genel Sekreter) – Arkadaşlar, eleştirileri eski dar anlamında yani mutlaka raporda bir eksiklik veya değiştirilmesi, düzeltilmesi gereken bir noktayı belirtmek olarak anlamamak kaydiyle arkadaşlarımız özellikle kelimeleri de çok titizlikle seçerek, raporda yer almayan hususlara katkılarımız olsun diyerek, rapor üzerinde görüşlerini belirttiler. Bundan önceki maddede 19 arkadaşımız konuştu, hepsi de birleşik noktaları olmakla birlikte Partinin özellikle önümüzdeki dönem içinde gündemine girecek maddeleri bir bir saydılar, belirttiler. Kendilerine öncelikle teşekkür ederim,Merkez Yönetim Kurulu adına. Birçok konuya değinildi. O konulara geçmeden önce raporda maddi hata olarak niteleyebileceğimiz yazım ve teksir sırasında gözümüzden kaçmış olan bir iki noktayı belirtmek istiyorum. Dikkat edilirse okurken de bazı cümleleri daha önceden bildiğim şekilde, düzelterek okumaya çalıştım. Gelişinden anlaşılıyordu, ama örneğin CHP'nin milletvekili sayısı gibi çok göze çarpan birkaç maddi hata da vardı. Bunlardan bir tanesi de şu: Önümüzdeki dönemde kırsal kesimde örgütlenme gereğinden bahsederken, Batı'dan Doğu'ya, Kuzey'den Güney'e, yurdun dört bir yanında bolumunun ıkıncı cumle parçaları gozden kaçtığı atlandığı için, Batı'dan Doğu'ya sanki özel bir düşünce ve hareketle örgütlenmeye gidildiği anlamı çıkabilir. Onu da düzeltmek isterim.

Belirtildiği üzere, Parti öncelikle sanayi kesiminde teşkilanlandı, bu doğaldı. Sanayiinin en fazla yoğun bulunduğu yer ise Batı bölgeleriydi. Ondan sonra yaz ayları örgütlenme kampanyası ile, bu bölgelerde de Parti'nin etkinliğini, ağırlığını, örgütlenmesini geliştirmekle birlikte, sanayi ile kırsal kesim arasında ara bölge durumunda olan bölgelerde, yörelerde de teşkilatını kurup genişletti. Şimdi sıra kırsal ke-

sim diyebileceğimiz bölgelere geldi. Bunlar özellikle Doğu'da, ama sadece Doğu'da değil, Türkiye'nin değişik yörelerinde, teşkilatın bütün bu yörelerde genişletilmesi düşünüldü, raporda öyle geçmesi gerekirdi.

Raporda gene yanlış anlaşılmaya elverişli birkaç noktanın olduğu, gerek burada söz alan arkadaşlarımızın konuşmalarından, gerekse delege olsun olmasın, izleyici, dinleyici durumunda olan arkadaşlarımızın özel olarak naklettikleri bazı konuşmalardan ortaya çıktı. Bunlardan biri AP-CHP koalisyonu meselesi. AP-CHP koalisyonu konusunda bazı arkadaşlarımız, bunun bir tahtaravalli oyunu olarak burjuvazi tarafından düşünüldüğünü, bir alternatif olarak birinin daima saklanması gerektiğini, bu bakımdan koalisyon düşünülemiyeceğini ileri sürdüler. Raporda koalisyon konusu hem hükümette ortaklık anlamında, hem de daha genel planda ülkenin idaresi anlamında söylenmiş ve yazılmıştır.

İkincisi gene böyle bir konu: Geçen dönemde demokratik merkeziyetçilik ilkesi açısından Parti'nin durumu incelenirken, kongrelerden de bahsedilmiş ve o kongrelerden bahsedilirken, hatta diye bir bölüm var, tavsiye listesi dışında dışardan, birkaç istisna dışında, tavsiye listesinin dışından kimse aday dahi olmadı. Bunun nedeni olarak da kurucu kurul olarak görev yapan arkadaşlarımız, dikkatle, titizlikle nesnel durumu değerlendirmişler ve özveri içinde, önümüzdeki dönem için kurulda görev alabilecek en yetenekli arkadaşları titizlikle listelerine almışlardır; bundan dolayı ayrıca bir aday gösterme veya gösterilme durumu hemen hemen ortaya çıkmamıştır, denilmekteydi mealen. Bunun bir yanlış anlamaya yol açabileceğine dair bazı endişeler izhar edildi özel olarak arkadaşlar tarafından. Yani tavsiye listesi dışında aday gösterilmesi sanki doğru olmayabilirmiş gibi bir endişe doğabilir, bir anlayış çıkabilir dendi. Arkadaşlar, Parti'nin bütün belgeleri bir bütündür. Bu belgeler içinde en önemlisi Parti'nin programı ve tüzüğüdür. Tüzüğün 7. maddesini hatırlayalım: Ne der Tüzüğün 7. maddesi, üyelik hak ve görevlerinden bahsederken; birçok konuyu sayar, bu arada en son fıkrası da "Parti'de seçmek ve seçilmek her üyenin hakkıdır" der. Demek ki, her üye tavsiye listesi dışında da gayet rahatlıkla seçmek ve seçilmek hakkına sahiptir. İkincisi ve daha önemlisi, gene aynı madde içinde, der ki, her üye olanakları oranında, üstesinden gelebileceği Parti işlerine, çağrı beklemeksizin talip olur." Eğer Kongreye götüren kurul onu şu veya bu nedenle akıl edememiş veya düşünememişse ve eğer kendisi bir kurul üyesi olarak o görevi görebileceğe kanısındaysa, tüzük uyarınca görevidir, hakkı değil, önce görevidir talip olmak. Raporun o bölümünü de bu anlayış içinde, tüzüğün bu maddesi ile birlikte mütalaa edip değerlendirmek gerekir.

Hakikaten arkadaşlar geçen dönemde, birkaç istisna dışında —

dediğim nedenlerle — kurucu kurulların dikkatli, titiz, özverili çalışması, nesnel durumu iyi değerlendirmeleri sonucu olarak, hemen hemen başka aday çıkmamıştır. Ben kendi kurulumuzdan misal vereyim. Biraz sonra gündemimizin ilgili maddesi geldiği zaman, Merkez Yönetim Kurulu aday tavsiye listesinde de yeni isimlere rastlanacaktır. Yeni isimlere rastlanması demek, bazı arkadaşlarımızın Kurul üyesi iken yeniden kurul üyesi adayı olarak görülmemesi demektir. Arkadaşlar, Merkez Yönetim Kurulu da aynı nesnel değerlendirme ile, aynı özverili çalışmayı yapmış ve çekilen arkadaşlarımız özveri içinde yeni arkadaşlara yerlerini terketmek istemişlerdir. Kurul uzun uzun düşünmüş, tartışmış, artık nerdeyse kılı kırk yarmış ve öyle anlaşılmıştır ki, değil 21, 101 aday göstermek gerekseydi çok rahatlıkla bunları bulabilirdi; ama tüzüğün öngördüğü 21 kapsamı içinde kalmak kaydıyla bundan sonraki dönemin gereklerini, Parti'nin gelişme durumunu, arkadaşların katkı oranlarını, olanaklarını değerlendirmiş ve dediğim gibi kılı kırk yararak yeni gösterilecek arkadaşlar için bir seçim yapmaya çalışmıştır. Seçimde başarılı olup olmadığını, gerek Kongremizin seçimlerde bu listeye iltifat edip etmediği ve gerekse daha sonra, önümüzdeki dönem çalışmalarında yeni seçilecek kurulların başarı derecesi gösterecektir. Ancak, sözümün başında belirttiğim üzere, bu kuruluşun başarılı olduğunu delege arkadaşlarımız tekrar tekrar belirtmişler ve göstermişlerdi, bu başarıda çekilen arkadaşlarımızın payı da en az diğerleri kadardı. Kurul bütünüyle uyum içinde çalışmıştı. Ama söylediğim gibi, aynı nesnel değerlendirme ve özveri içinde bu arkadaşlarımız kendi kendilerini aday göstermekten çekinmişlerdi.

Bunun gibi il ve ilçe kongrelerimizde de durum herhalde böyle oldu; belirtilen de işte o idi. Gene konuşan arkadaşlarımız arasında öyle sanıyorum ki, özellikle yabancı kelimeler kullanırken daha dikkatli ve titiz olmak gerekiyor. Türkçe'de nasıl birbirine benzer, eş anlamlı gibi görünen kelimeler arasında ince ayrımlar varsa, yabancı dildekilerde de var. Üstelik onları kendi anadilimiz kadar da tam bilme durumunda değiliz. Daha dikkatli ve titiz olmak gerekiyor. Bir arkadaşımız Parti'nin önümüzdeki dönemde üyelerinin nasıl bir disiplin anlayışı içinde hareket etmeleri gerektiğini belirtirken, ilk anda bir "militarize" kelimesini kullandı, daha sonra bunun iyi bir "militan" olmak anlamına geldiğini de belirtti. Belki militarize ile militanlık kelime çağrışımı bakımından birbirine yakındır ama, arasında farklar vardır, gerçi orduda da bir disiplin vardır ama, ordudaki disiplin ile Parti içindeki disiplin farklı disiplinlerdir. Oradaki disiplin devlet otoritesine dayalı bir disiplindir. Buradaki ise, başından belirttik, demokratik merkeziyetçilik ilkesine dayalı, Partili üyelerin öncelikle Parti içi demokrasiye olan bağlılığı, bütün görüş ve düşüncelerini üst kurullara rahatlıkla

aktarabilmelerinin verdiği inanç, o yüzden kurullarının en iyi değerlendirmeyi yapabileceklerine olan güven ve buna bağlı olan gönüllü disiplindir. Ve bu öyle bir disiplin ki, arkadaşlar dikkat etmişlerdir, buraya sırayla kolunda "görevli" kolluğu ile arkadaşlar girip çıkmakta ve bu girip çıkışlarla Tepebaşı'nın en üst anayolunun başına kadar göreve gitmektedirler. Hem bu arkadaşların bir kısmı uzak illerden gelmişlerdir; Kongreyi izlemek üzere gelmişlerdir ve aynı zamanda Kongre'de görev almışlardır. Öyle durum olmuştur ki, Kongreyi izleme sırasında en fazla arzu ve istek duydukları Genel Başkanlarını dinleyememe durumunda kalmışlardır. Ama, orada görev başında bulunmuşlar, bir adım kıpırdamamışlardır. Bu nasıl sağlanmıştır? Bu görev yerine getirilmediği takdirde, haklarında devlet otoritesinin yapabileceği bir şey var mıydı? Hayır bu kendiliğinden olan bir disiplin, gönüllü disiplin. İşte bu anlamda Partinin militanlaşması, militan üye kazanması.

Arkadaşlar, gerçekten Partimizin bilinç düzeyiyle, bilimsel sosyalizme bağlılığıyla, onun ilkelerine bağlılığıyla, onun ilkelerine bağlı olmaktan doğan bu disipliniyle rahatlıkla övünç duyabiliriz. Bu kongremizde böyle olduğu gibi, bundan önceki toplantılarımızda da böyle olmuştur ve bizim için belki çok tabii geliyor bu olgu ama, diğer toplantılardan biliyorum, toplantıyı izleyenler en büyük hayranlıkla bundan bahsetmişlerdir, bu disiplinden bahsetmişlerdir.

Delege arkadaşlarım, özellikle birkaç konuyu vurguladılar. Bunlardan biri CHP'nin durumu idi. Genel Başkanımız açıkladı. Rapor' da da belirtilmeye de çalışıldı. CHP'nin ikili durumu, CHP'nin bir ikilemin kıskacı içinde olduğu. CHP hem büyük burjuvaziye güven verme durumunda, bir iktidar olasılığını ancak böyle görüyor onu kolluyor, aynı zamanda kitleleri de peşinden sürükleyebilen bir parti imajını devam ettirmek durumunda. Çünkü onu kaybederse o zaman burjuvazi içinde yeni bir alternatif olma imkânını da kaybedecek; onun sıkıntısı içinde. Bunu arkadaşlar, değişik yörelerdeki arkadaşlar, kendi gördükleri, yaşadıkları durumları belirterek açıkladılar. Söz alan arkadaşların birçoğu tekrar tekrar bu ikili durumu vurguladı. Bu biliniyor. Ancak daha önce de bir vesileyle, bir il kongresi sırasında Genel Başkanımızın belirttiği üzere, CHP demokratik çizgide "olma" durumunda değil, "tutulma" durumundadır. Ve altını çizerek belirtiyorum demişti, bunu bir kere daha tekrar etmişti: "Biz CHP'nin bu ikili durumunu bilerek, bir yandan gerçek konumunu, sosyal demokrasinin çıkmazını bilerek sosyal demokratlara karşı ideolojik mücadelemizi hiç sakınmadan, gevşetmeden sonuna kadar devam ettireceğiz, ettiririz; diğer yandan da ülkenin demokratikleşmesi, demokrasinin bir adım daha ileriye gidebilmesi açısından, kitle tabanı olan, demokratik çizgi-

de tutulması gereken kuruluşlarla birlikte CHP'ye de işbirliği, güçbirliği teklif ederiz."

Bunun gibi vurgulanan önemli konulardan biri de DİSK oldu. DİSK'in üst yönetiminin Parti Genel Merkezi tarafından belirlenen durumu konusunda arkadaşlarımız kendi bölgelerinden sayısız ornekler verdiler. Ve böylece Parti'nin koyduğu teşhisin ne kadar haklı olduğu somut örneklerle bir kere daha ortaya çıktı. Ancak burda da gözden kaçırılmaması gereken bir nokta var. Arkadaşlar, DİSK üst yönetimi sağa kayıyor — bu yüzde yüz muhakkak — ama DİSK'in tabanı ne durumda; DİSK tabanında TİP'liler gittikçe artıyor, Parti sempatizanı gittikçe artıyor. DİSK'in tabanı gittikçe sola kayıyor. Ve bugün şu veya bu yolla, bir ayak oyunu ile DISK'in DISK'te mevcut sendikaların bir kısmının yönetiminden Partili arkadaşlarımız uzaklaştırılmışlarsa eğer, onlar hukuken yönetimden uzaklaştırılmış olmakla birlikte, gerçekte o tabanın yöneticisi olmakta devam ediyorlar. Bir devrimci harekette yönetici olmak, bir hukuk işlemiyle, bir ayak oyunuyla tepeden oraya yönetici olarak oturmakla mümkün değil. Onu tabandaki üyeler, teşkilât düşünüyor, seçiyor, biliyor ve onu kendi başına getiriyor. Öyle olmadığı takdirde, bu, bir gün, iki gün, beş gün sürer ama, sonunda yenilgi kaçınılmazdır. O türlü gelen yönetici eninde sonunda kaybolur, yokolur gider. Arkadaşlarımız, hakikaten Üldes arkadaşın belirttiği gibi tabandaki işçiler onları kendilerine yönetici seçtiği için yönetici olmuşlar, oyunlarla yönetimden çekildikleri zaman işçi olarak makinelerinin başına dönmüşler, ama tabandakı ışçinin kulak verdiği, fikrini devamlı aldığı yönetici olma durumunu kaybetmemişlerdir. Bu bakımdan DİSK'le ilgili bölümde şöyle bir cümle yeralıyordu: "DİSK, DİSK olmaktan tüm çıkarsa, bir boşluk doğarsa, işçi sınıfı hareketi o boşluğu doldurur" mealinde bir cümle. Bunu da bizim dışımızda yanlış anlayıp, spekülasyonlar yapmaya kalkışanlar olabilir. Burada söylenenler şimdi soylenmedi, çok önce söylendi ve bu nesnel bir olgudur. Gerçekten hiç bir zaman bir boşluk kalmaz tabiatta. Eğer onun bir gerçek yeri, ağırlığı, gelişmede bir yeri varsa ve o şu veya bu nedenle ortadan kaldırılmaya çalışılıyorsa, bir boşluk olarak kalmaz; mutlaka şu veva bu şekilde doldurulur. İki türlü boşluk olabilir: Birincisi demin belirttiğim şekilde: Diyelim ki bır hareket var, onun partisi var ve bir hukuki engel çıkarılmış, Parti kapatılmış ve bir boşluk doğmuş. O boşluk uzun zaman kalmaz, mutlaka ve mutlaka doldurulur yeniden. Yahut hareket gelişir, güçlenir, yeni yeni ufuklara doğru açılır; mevcut olan, onu bir zaman yönlendirme, temsil etme durumunda olan örgüt artık onu ifade etmez durumda olur, geride kalmış olur, bundan da bir boşluk doğar; o boşluk da mutlaka doldurulur. Bunun birinci örneği Partimiz,Türkiye İşçi Partisi. Geçen

dönem Türkiye İşçi Partisi, biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştı. İşçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket bir süre partisiz kaldı. Ama o boşluk, boşluk olarak kaldı mı? Hayır. 1 Mayıs 1975'te o boşluk yeniden doldu. Türkiye İşçi Partisi kuruldu. Diğerine örnek: Söz konusu DİSK'in kendisi. Tarihte de örnekleri var: Bir zamanlar işçi sınıfının özlemlerini, isteklerini de liberal partiler ifade etmeye çalışmışlar kendi görüş çerçeveleri içinde, onu kendi peşlerine takmışlar, bir süre yönlendirebilmişler. Ama hareket gelişip, bağımsız tavrını ortaya koyduğu zaman artık liberal parti onlar için bir yer olmaktan çıkmış, kendi bağımsız partileri kurulmuş. Bunun gibi 50'den sonra bir süre Türk-İş Konfederasyonu Türkiye'de işçi sınıfının ekonomik örgütlerini biraraya toplamış olarak devam etti. Ama bir yere geldi dayandı ki, artık gelişen ilerici sendikal hareketi Türk-İş ifade edemez oldu. Onun solunda bir boşluk doğdu. O zaman o boşluğu DİSK doldurdu. Burada bahsedilen bu nesnel olgudur. Gerçekten arkadaşlar, gene rapordaki cümleyi aynen tekrar edeyim: "DİSK, DİSK olmaktan tüm çıkarsa eğer, o zaman o boşluk doldurulur."

Ayrıca, raporda birkaç arkadaşın dikkatini çekmiş; Partiden bahsederken, maocuların, goşistlerin adı geçtiğinde, onlara karşı da günlük polemiklere girmeksizin, kendî bilimsel sosyalist ideolojisi çerçevesinde çalışmalarını yeğ tutmuş deniyor. Ordaki "kendi" kelimesiyle sanki ayrı bir bilimsel sosyalist ideoloji varmışçasına anlaşılabilir endişesi doğmuş. Şüphesiz ki hayır. Kendi ideolojisini, yani bilimsel sosyalist ideolojiyi belirtmektedir rapordaki o cümle.

Arkadaşlar, Rapor'da DİSK konusunda olduğu gibi, bu konunun dışında ayrı bir bölüm olan, Partimizin dışındaki diğer sol parti ve kuruluşlarla ilgili bölümde olduğu gibi; raporun birinci bölümünde dış politikaya ilişkin bölümde, bugün sosyalist harekete, dünya sosyalist hareketinin karşılaştığı meselelere değinildiği zaman olduğu gibi her bölümde kelimeler dikkatle ve titizlikle seçilmiştir. Bu dikkat ve titizlikle de okunup incelenmesi gerekir. Eğer o kelimelerin ifade ettiği anlamı biraz abartarak, bir tarafı biraz vurgulayarak belirtmeye çalışırsak, başlangıçta en azından bir abartma yapmış oluruz. Daha sonra da bu vurgu, vurgunun fazlalığı bizi yanlışa götürebilir. Onun için bütün o bahsettiğim konularda çok titiz ve dikkatli olmak gerekir.

Arkadaşlar, bizi Merkez Yönetim Kurulu olarak asıl sevindiren, arkadaşlarımızın konuşmalarının kıvanç verici tarafı, önümüzdeki döneme ışık tutucu konuşmalarıdır. O konudaki önerileri, istekleridir. Sözümün başında belirtmeye çalıştım. Raporda yer almayan, eksiklik gibi görünen veya raporda yer almayan bazı konulara açıklık ve katkı getirmek üzere söz alıyoruz diyen arkadaşlar, aslında önümüzdeki dö-

nem çalışmaları için gündeme gelen meseleleri ortaya koymuşlardır. Bunlardan bir kısmı Örgüt'e ilişkin önerilerdir. Gerek örgütlenmeye, kırsal alanda örgütlenmeye ilişkin, gerek örgüt içi eğitim, çalışma ekiplerine ilişkin önerilerdir. Her halde bundan sonra seçilecek kurul ve organlar bu önerileri çok dikkatle ele alacak, gereklerini yerine getireceklerdir. Ancak burada küçük bir noktayı belirtmek isterim. Eğitim konusunda Parti'nin merkezinden görevli arkadaşlar gider ve eğitim ancak onlarla olur gibi bir yanlış anlama doğmasın.

Şüphesiz Merkez'den de eğitici olanakları yüksek olan arkadaşların seminerler yapmak üzere, en azından bölgesel seminerler yapmak üzere görevlendirilmeleri, değişik bölgelerdeki illere gitmesi doğaldır; imkanlar elverdiğince bunlar herhalde yapılacaktır. Daha Merkez Yönetim Kurulumuzun ilk toplantı günlerinde Merkez Eğitim ve Araştırma Büromuzun konuyla ilgili olarak hazırladığı ve Merkez Yönetim Kurulumuzun onayladığı raporda bunlar yeralıyordu, ama tekrar belirtmek gerekir ki, asıl eğitimimiz çalışma içinde, çalışma üzerinde, çalışmayla beraber olan eğitim olacaktır. Bu, çalışma ekipleriyle başlar. Çalışma ekipleri çalıştıkları sırada karşılaştıkları somut sorunlardan halledemedikleri, cevabını veremedikleri, yanıtlayamadıkları meseleler olduğu zaman bunu kuruluna getirir, kurul halledemezse daha üst kuruluna, daha üst kuruluna getirir, böylece problemler açığa çıkar; eğitim de asıl o problemler üzerinde yapılır. Parti'nin okul olması bir tarafıyla böylece sağlanır.

Birçok arkadaşımız özellikle önümüzdeki dönemle ilgili önerilerinde tarım işçileri ve yoksul köylüler meselesini ele aldılar. Gerçekten arkadaşlar, raporumuzun ancak son bölümünde, önümüzdeki görevlerle ilgili paragrafta kısaca yer alan bu mesele, Partimizin kongremizden sonraki döneminde özellikle üzerinde durup çalışma yapacağı bir mesele. Bir arkadaşımız belirtmeye çalıştı, ittifaklar sorunu hikayesi olarak, işçi sınıfının baş müttefiki yoksul köylülerdir. Ama işçi sınıfı içinde olan tarım işçileri bile henüz teşkilatlanıp devrimci harekete tam olarak kazanılmış değil; ekonomik haklarını elde etmek üzere dahi tam olarak teşkilâtlanmış değil . Bunun sıkıntısını, özellikle tarım işçilerini teşkilatlamak üzere, o konuya ilişkin sendikalarda görev alan arkadaşlar bilir. Ama buna ilaveten yoksul köylüler konusu var. Ve bunu bir arkadaşımız anlattı; başka memleketlerde köylülerin partisi olmuş, partilerle ittifaklar kurulabilmiş; CHP dedi, köylülerden çok oy almasına rağmen, yani köylülerden destek görmesine rağmen, bir köylü partisi değil. Ee ne olacak yani, bu ittifak nasıl sağlanacak, dedi. Bir öneri olarak getirmiyorum ama dedi, bir tarafı da vurguladı, gösterdi. Bu ancak Parti ekseni etrafında bir örgütlenme, örgüte doğru gidişle olabilir. Onu da belirtti. Şüphesiz köylerde Parti üyesi kazan-

maya çalışacağız, — bir arkadaşımız belirtmişti, sanıyorum Yakar arkadaşım, bazı yerlerde dedi ilçe yönetim kurullarını doğrudan doğruya yoksul köylü arkadaşlarımız teşkil ediyorlar — onu yapmaya çalışacağız. Parti üyesi kazanmaya çalıştığımız gibi, Partimizin ideolojisini anlatmaya, ona taraftar kazanmaya çalışacağız. Ama yoksul köylüleri de en azından, bütün bunlarla birlikte, bir örgütlü harekete doğru götürmemiz gerek. Bu nasıl olacak? En başta gene Parti ekseni etrafında diyerek, gene altını çizerek belirteyim, onların ekonomik-demokratik hak ve istekleri doğrultusunda yerel örgütler olarak teşkilatlana - bilmelerine yardımcı olmamız lazım. Bir parti hareketi, bir siyasi hareket değil, henüz daha en basit ekonomik-demokratik haklarını elde edebilmek için dahi teşkilatlanabilmiş değiller. Kooperatifler, yerel örgütler, demokratik örgütler, küçük üreticilerin ekonomik çıkarlarını savunmak üzere kurabilecekleri örgütler şeklinde örgütlenebilmeleri lazım; onlara yardımcı olunması lazım.

Bunun gibi önümüzdeki dönemle ilgili olarak, gene değinilen bir başka nokta da gençlik konusu. Arkadaşlar, gençlik konusu gerçekten önümüzdeki dönemin önemli gündem maddelerinden biri olacaktır. Toplumumuzun en hareketli, dinamik ögelerinden olan gençliğin maceracı, goşist, ters akımlara kapılmaksızın Parti ekseni etrafında demokratik kitle örgütlenmesini sağlama, buna yardımcı olma durumundayız. İlk anda, Partimizin kurulduğu anda istesek de bunu yapamazdık. Öncelikle örgütümüzü kurup sanayi kesimlerinde asgari bir örgüt yapısına sahip olmamız gerekiyordu. Ögelerimiz, üyelerimiz sınırlı idi. Bu sınırlı sayıdaki üyelerimizin de çoğunluğu genç üyelerdi, ama onları öncelikle teşkilatlanma görevinde kullanmak gerekiyordu. Diğer yandan da, düşüncelerimizle, görüşlerimizle ne kadar belirli bir yere gelmiş olsak da, insanlar ister istemez çıktıkları yerlerin bazı alışkanlıklarını, bağlılıklarını üzerlerinde taşırlar, bir süre taşımaya devam ederler. Bir arkadaşımız öyle söylemişti, insan doğduğu anda sosyalist olmuyor, adım adım sosyalist oluyor, sosyalist olmayı öğreniyor. Hepimiz Parti içinde yetişip daha iyi bir sosyalist olmaya çalışıyoruz. Hergün kendimizi aşmaya çalışıyoruz ve böylece adım adım gelişip bize çocukluğumuzdan beri öğretilmiş, dayatılmış, yerleşmiş eski kalıplardan kendimizi sıyırmaya çalışıyoruz. Bunun gibi genç arkadaşlarımız da, özellikle üniversiteli genç arkadaşlarımız da Parti'ye gelseler de, Parti fikrini benimseseler de, bir süre için en azından eski üniversite çevresinin tartışmalarını, alışkanlıklarını, —ne kadar kendilerini bundan uzak tutmaya çalışsalar da— bir süre beraberinde getirmeleri düşünülebilirdi. Ama Parti içinde, Parti örgütleri içinde çalışmak, örgütlenme kampanyalarına gitmek, Parti örgütleri içinde toplantılar düzenlemek, herşeyden önce Partililer olarak duruma bakma im-

kânını verdi onlara. Bunu şu şekilde formüle edebiliriz: Belki ilk anda gençlik arasından, gençlik içinden Parti'ye bakış vardı.; şimdi Partili arkadaşlarımız, bu genç arkadaşlarımız Partili olarak gençliğe bakıyorlar. Şimdi buraya kadar geldikten sonra, bu durumu elde ettikten sonra, genç arkadaşlarımız Parti üyeleri dışındaki geniş gençlik kitlesi içinde de hem üye, hem taraftar kazanmak, hem de söylediğim gibi onların maceracı, goşist sapmalara, o akımlara kapılmasını önleyecek şekilde, geniş kitlenin desteğine ve istekierine cevap veren, demokratik isteklere cevap veren gerçek demokratik kitle örgütleri oluşturmasını, geliştirmesini sağlamada onlara yardımcı olabilecek duruma gelmiş bulunuyorlar. Bunu sağlamak önümüzdeki dönemin önemli görevlerinden biri olacaktır.

Arkadaşlar, bunlar gibi, arkadaşlarımızın daha değişik konulardaki konuşmaları da — başında belirttiğim üzere —, özellikle önümüzdeki dönemle ilgili, önümüzdeki dönemde Parti'nin yapacağı, gündeme gelmiş meselelerle ilgili konuşmalardı. Bu da ayrıca sevindirici oldu bizim için. Şu anda henüz karar tasarıları dağıtılmadı, komisyonda inceleniyor, Merkez Yönetim Kurulu bütün bu konuları önümüzdeki dönemin meseleleri olarak karar tasarısı halinde kongremize sundu. Öyle anlaşılıyor ki, bu konuda da delege arkadaşlarımızla Merkez Yönetim Kurulu tam bir fikir birliği içinde.

Arkadaşlar, sözümü tamamlamadan şu noktayı da belirtmek istiyorum: Burada iki gündür hep birlikte Kongremizi izledik. Merkez Yönetim Kurulu Kongre'nin toplanmasına karar verdiği zaman, bu kongremizin daha önceki diğer toplantılarımızdan, — tabii kongre olarak farklı ama — ayrıca kongre olarak farklılığın ötesinde de kamuoyuna vurgulanacak bir tarafı olduğunu ortaya koymuştu. Daha önceki toplantılarımızda, bahsettiğimiz gecelerde Partinin eriştiği mesafe, Parti'nin etrafında yarattığı sempati havası ve Parti'nin demin belirtmeve çalıştığım militan, disiplinli üyeleri göstermeye çalışılmıştı; Parti'nin propagandası bu yolla sağlanmıştı. Kongremizde vurgulanmak istenen ise, Kongremizin, bu havanın ötesinde —o da kendiliğinden sağlanmakla birlikte — Partimizin eriştiği bilinç düzeyinin, öyle 3-5 kişinin değil, bütün Parti'ce erişilen bilinç düzeyinin bir ifadesi olduğunun kamuoyuna gösterilmesiydi. Kongre öncelikle bunu sağlayacaktı. Nitekim bugün bir gazete yazıyor, kongre ikinci günü sakin, durgun bir hava içinde devam etmiştir, delegeler şunları söylemiştir diyor. Belki diğer bütün kongrelerde alışılagelen karşılıklı atışmalar, çekişmeler, döğüş, yumruk — biz biliyoruz olmayacağını ama — beklenmiş olabilir bizim dışımızdakiler tarafından. Onun olmadığı görülünce de sakin, sessiz geçti denebilir. Ama o sükunetin içinde nelerin konuşulduğu, nelerin söylendiği de ister istemez yazılmış; hangi mese-

ielere parmak basıldığı da gösterilmek durumunda kalınmış. Ve böylece bir arkadaşımızın söylediği gibi Parti başından büyük doğar: arkadaşımız eklemişti, ancak güç konusu, etkinlik konusu daha bir süre alır, o zamanla elde edilir, ama büyüklük konusu tartışılmaz, demişti. Partimizin büyüklüğü bu kongre ile bir kere daha kanıtlanmış oldu. Arkadaşlarımızın konuşmalarıyla kanıtlanmış oldu. Ayrıca eklemek isterim: Belki kendileri hep öyle görmüsler, kendileri de hep öyle olmuş, onun için Parti daha kurulduğu zaman bir takım balonlar kulağımıza geliyordu, efendim filanca ile falanca arasında ayrılık çıkmış, yahut falancılar filancılar Parti'de şu şu görüşü istemişler olmamış, Parti üçe, beşe bölünmüş diye, hatta yazılar çıktı Parti sözcüsü durumundaki dergilerde, şimdilik Parti Merkez Yönetimi genel konuları ele aldığı için o bakımdan aradaki sürtüşmeler ortaya çıkmıyormuş, biraz daha derine inildiği zaman mutlaka onlar su yüzüne çıkacakmış .... gibi. Bütün bunların hiç birinin olmadığı, olamıyacağı görüldü. Dediğim gibi, biz biliyorduk ama, Kongremiz bir kere daha bütün kamuoyuna bunu göstermiş oldu. **(Alkışlar)**

Arkadaşlar, bunları belki kendi özlemleri olarak söyleyip yazanlar bundan sonra da aynı şeyleri Partimizde boşuna arayacaklar. Partimiz'de tüzüğümüzün öngördüğü Parti içi demokrasi tamamen sağlanmış olarak bütün üyeler görüşlerini rahatlıkla üst kurullara iletecekler, üst kurulda değerlendirilecek ve bu değerlendirme sonucu verilen kararа da yüzde yüz bir inanç ve güven içinde, kendi görüşlerinin de orda değerlendirildiğinin verdiği inanç ve güven içinde arkadaşlarımız bütün olanaklarıyla o kararın gerçekleştirilmesi için çalışacaklar. Boşuna raporumuzun sonunda demedik Partimiz sağlam temeller üzerine oturmuştur diye, Partimize güvenebiliriz diye. Evet arkadaşlar, bizim onlardan farkımız — o beş parti hikayesinden bahsediyorum — sadece onlara göre daha çok sayıda üyemiz olduğundan, daha çok örgütlenmiş olduğumuzdan değil, asıl bu Parti yapısından doğuyor. Arkadaşlar, gerçekten Partimize güvenebiliriz ve güvencimizde yanılmayacağız. Teşekkür ederim. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

III. BÖLÜM

(3. gün 1. oturumun devamı — Son oturum)

- Hesapları ve Bütçe Tasarısı'nı İnceleme Komisyonu raporlarının görüşülmesi ve aklanma
- Tüzük'te Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu raporunun görüşülmesi
- Karar Tasarılarını İnceleme Komisyonu raporunun görüşülmesi
- Seçimler
- Behice Boran'ın kapanış konuşması

HESAPLARI VE BÜTÇE TASARISINI İNCELEME KOMİSYONU RAPORLARININ GÖRÜŞÜLMESİ

Divan Başkanı – Gündemimizin yedinci maddesine gelmiş bulunuyoruz. Gündemimizin yedinci maddesi : Hesapları ve Bütçe Tasarısını İnceleme Komisyonu'nun geçmiş dönem hesaplarıyla ilgili raporunun görüşülmesi, kesin hesap ve bilançonun onaylanması, Merkez Yönetim Kurulunun aklanması maddesi. Geçmiş dönemle ilgili hesapları, seçmiş bulunduğumuz komisyon incelemiştir. Ve bir rapor hazırlamıştır. İnceleme komisyonunun sözcüsünü raporu okuması için kürsüye davet ediyorum.

Mustafa Yalçınkaya (Komisyon Sözcüsü, Kocaeli) – Arkadaşlar, Partimizin kuruluşu olan 1 Mayıs 1975 tarihinden 20 Şubat 1977 tarihine kadarki gelir gideri gösterir kesin hesap raporu ve bilançoyu okuyorum.

(Rapor okundu, oylanarak kesinleşen rapor son bölümdedir.)

Divan Başkanı – Komisyon sözcüsü Mustafa Yalçınkaya arkadaşa teşekkürler. Komisyon sözcüsünün sunduğu kesin hesap ve bilançoyla ilgili raporun görüşülmesini gündeme açıyoruz. Bu raporla ilgili olarak konuşmak isteyen arkadaşlar isimlerini yazdırsın. Söz almak isteyen arkadaş yok.

(Kesin hesap ve bilanço oylamaya sunuldu ve oybirliğiyle kabul edildi.)

(Yine gündem gereğince Merkez Yönetim Kurulu'nun aklanmasına geçildi ve Merkez Yönetim Kurulu oybirliğiyle aklandı.) **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Kongre olarak Merkez Yönetim Kurulu'na teşekkürler. Gündemin sekizinci maddesine geçiyoruz. Hesapları ve Bütçe Tasarısını İnceleme Komisyonu'nun, bütçe tasarısı raporunun görüşülmesi ve bütçenin kabulü. Yine bu raporu okumak üzere komisyon sözcüsünü kürsüye davet ediyorum.

(Komisyon sözcüsü tarafından bütçe tasarısı okundu.)

(Bütçe tasarısı üzerinde görüşme açıldı.)

Ali Kurt (Konya) – İşçi sınıfının davasına inanmış, bütün dünya devrimcileri, delege arkadaşlarımı ve bütün dünya işçilerini selamlarım. **(Alkışlar)** Arkadaşlar, bütçe tasarısında bir önerge vereceğim. Henüz yetiştiremedim. Vereceğim önergenin mahiyetini izah etmek istiyorum. Bu dava uğrunda mücadele veren davanın sahibi ve inanmış, mi-

litan olarak çalışan ve işçi sınıfının davasını yürütmek için maddi manevi hiç bir şeyi gözünden sakınmayan, hatta can güvenliğini dahi ortaya atan arkadaşlarımızın bazıları aramızda bulunmamaktadır. Bunların aileleri perişan olmakta, yalnız geçmiş olsun, başsağlığı telgraflarıyla yetinilmeyecek bir durum arz etmektedir. Bu ailelerin ızdıraplarını dindirmek, bir nebze olsun kendilerine yardım etmek için, bu ölen arkadaşlarımızın ailelerine, gelirler bütçesinin yüzde biri nisbetinde ve Merkez Yönetim Kurulu'nun tanzim edeceği bir yönetmelik gereğince, sosyal yardım sağlanmasını önermekteyim. Bu yardımın sağlanması için —gelirler demiştim — bağış ve aidatlardan ve diğer gelirlerden sağlanacak yüzde birlerle Merkez Yönetim Kurulu kararıyla ve bir yönetmelik esasına göre bu ailelere yardım sağlanmasını talep ediyorum.

Saygılarımla. **(Alkışlar)**

Nihat Sargın (İstanbul) — Arkadaşlar, Kurt arkadaşımızın şifahi önerisini dinlediniz. Parti çalışmaları dolayısıyle sıkıntıya uğramış, hatta, hayatlarını yitirmiş arkadaşlarımız vardır. Ümit ve temennimiz bundan sonra olmaması ama, bu temennimizin gerçekleşme olanağı da çok azdır. Gerek raporumuzda, gerek eleştirilere cevapta bu konuya değinmemiştim. Iki arkadaşımız, bildiğiniz üzere, 1 Aralık 1975'te hayatlarını kaybettiler, kurşunlanarak. Şu anda iki arkadaşımız hapistedir; örgütlenme ile ilgili iki arkadaşımız. Birinin tevkif müzekkeresinde TİP'e üye yazmak diye, hiç bir yerde bulunmayan bir madde yazılıdır, diğerinde ise dosya münderecatı denilmektedir, dosya münderecatında da "elinde parti yayınları bulunması" vardır sadece. Buna benzer şeyler olmuştur ve ne kadar arzu etmesek de her halde gene olacaktır. Bunlar için, gerek hayatlarını yitiren arkadaşlarımızın muhtaç aileleri için, gerek Parti çalışmaları sırasında sıkıntıya düşen arkadaşlarımızın, Parti'nin ve Partililerin maddi olanakları ölçüsünde o sıkıntılarını küçücük bir ölçüde de olsa hafifletmek için, bundan önce de elden gelen yapılmıştır; ayrı bir fasıl ayrılmamakla beraber. Bu bakımdan arkadaşımızın önerisini yerinde buluyorum ama bunu bir yönetmelik şeklinde geçirirsek, bir resmi yönetmelik yapıp bunu Anayasa Mahkemesine kadar göndermemiz falan gerekecektir. Oysa, bu şöyle bir yolla benimsenebilir sanıyorum. "Parti çalışmaları dolayısiyle maddi sıkıntıya uğramış veya Parti çalışmaları yüzünden hayatlarını yitirmiş olup da aileleri maddi sıkıntıya düşmüş olan arkadaşlarımız ve aileleri için Merkez Yönetim Kurulu'nun gereğinde giderde bulunabilmek olanağını ona vermek kaydıyla bütçenin kabul edilmesi" şeklinde yaparsak zaten fiilen Parti bütçesinden çıkmasa bile, arkadaşların elleriyle, arkadaşlar arasında toplanan veya fiilen de Parti bütçesinden çıkan yardımlar bir Kongre kararıyla da resmiyete kavuşmuş olur. Zannediyorum

Kurt arkadaşımızın isteği de budur.Bu sebeple,bu öneriyi şu şekliyle "Parti çalışmaları sırasında maddi sıkıntıya düşen arkadaşlarımız ve parti çalışmaları yüzünden hayatlarını yitirmiş olup da,aileleri maddi sıkıntıda olan arkadaşlarımızın aileleri için gereğinde, olanakları ölçüsünde yardımda bulunmak imkanını vermek" kaydıyla bütçenin onaylanması şeklinde kabul edebiliriz. İkinci öneri pek iyi anlaşılmadı sanıyorum. Komisyon raportörü arkadaşımız anlattı ama.. Partimizin bu 4 milyonluk bütçesi bugünkü gelişme durumu esas alınarak, bu gelişme durumuna göre biraz daha uzak bir perspektifte, daha ileri bir aşamaya ulaşacağı düşüncesiyle yapılmış ve bugünkü masraf durumuna göre de bu gelir, masraf kalemleri arasında paylaştırılmıştır. Ancak öyle durumlar olabilir ki, bu paylaştırma tam durumu ifade etmeyebilir. Bu bakımdan, raportör arkadaşımızın önerisini de gözönünde tutarak gider fasılları arasında, Merkez Yönetim Kurulu kararıyla aktarma yapmak yetkisini Merkez Yönetim Kurulu'na tanımak ve öngörülenden, kabul edilen bütçeden daha fazla gelir elde edildiği takdirde, bu geliri de istediği şekilde, yine kararla, gider fasıllarına aktarabilmek kaydıyla bütçenin onaylanmasını öneriyorum. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Bütçe ile ilgili görüşme isteyen başka arkadaş?

Arkadaşlar önerilerle şöyle bir duruma gelindi. Bütçe ile ilgili uygulama kararları kısmında, "Büyük Kongre tarafından onaylanan bütçenin gelir ve gider fasılları arasında, Merkez Yönetim Kurulu kararıyla aktarma yapılır kısmında ayrıca Merkez Yönetim Kurulu'nun aktarma yetkisini daha fazla gelir elde edildiği takdirde bunun bütçenin belirli gider kısımlarına koymak şeklinde geliştirmek durumu. Bir de, "Parti çalışmaları sırasında maddi sıkıntıya uğramış veya Parti çalışmaları sırasında hayatlarını kaybeden arkadaşların maddi sıkıntıya uğramış aileleri için gereğinde maddi yardım yapmak kaydıyla" bütçenin onaylanması. Bu arada aynı mahiyette bir önerge geldi. Bu önerge, Partimizin işçi sınıfı davasını canı pahasına müdafaa eden aileler bireylerine Merkez Yönetim Kurulu kararıyla yardım sağlanması biçiminde; Bu da Genel Sekreter Nihat Sargın arkadaşın bütçe onaylanması sırasında geçmesini istediği önerinin aynı mahiyette oluyor. Şimdi arkadaşlar, tahmini bütçenin onaylanması sırasında, bu iki hususu açıklayarak tahmini bütçeyi oylamaya sunacağım. Tahmini bütçenin onaylanmasını oya sunuyorum. Tahmini bütçeyi onaylayan arkadaşlar işaret buyursunlar. Teşekkürler. Onaylamıyan veya çekimser kalan arkadaşlar. Yok. Bu şekilde tahmini bütçemiz oy birliği ile onaylanmıştır.**(Alkışlar)**

(Onaylanarak kesinleşen tahmini bütçe raporu son bölümdedir.)

TÜZÜKTE YAPILACAK DÜZENLEMELERİ İNCELEME KOMİSYONU RAPORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Divan Başkanı – Arkadaşlar gündeme devam ediyoruz. Gündemin dokuzuncu maddesi, ilk günkü toplantıda gündeme eklenen madde oluyor bu: "Tüzükte Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu raporunun görüşülmesi ve bu konuda karara varılması". Bu rapor delege arkadaşlara dağıtılmıştı. Gine de bu raporu okumak üzere kurul sözcüsünü kürsüye davet ediyorum.

Mümin Karaoğlu (Komisyon sözcüsü) –

Türkiye İşçi Partisi

Birinci Büyük Kongre Başkanlığına

KONU: Tüzükte Yapılacak Düzenlemeleri İnceleme Komisyonu Raporu

Komisyonumuza Tüzükte Yapılacak Düzenleme teklifi olarak Merkez Yönetim Kurulu'nun Tüzüğün 5/4 fıkrası, 13/d, 16/son fıkra, 18/4 fıkra, 28/b,d, 31/d, 32/1 fıkra, 34.madde, 36/son fıkra, 37/1 fıkra, 39. madde, 69/1 fıkra ve 72.maddedeki değişiklik yapılması istenilen öneri gelmiş bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin istemi üzerine yasal bir zorunluk olarak Merkez Yönetim Kurulu tarafından değiştirilmesi istendiği, öneri gerekçesinde belirtilmiştir. Komisyonumuz da bu gerekçelere katılmış ve öneride belirtildiği şekilde Tüzüğün yukarıda belirtilen maddelerinde değişiklik yapılmasının yasal zorunluk olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak: Parti Tüzüğü'nün anılan madde ve fıkralarında M.Y.K. önerisinde açıklanan değişikliğin kabul edilmesi doğrultusunda, Komisyonumuz görüş birliğine varmıştır. Adı geçen değişiklik önerimizin kabul edilmesini dileriz.

Saygılarımızla. *(Komisyon üyeleri ad ve soyadları ile imzaları)*

Olayın Hikâyesi ve Tasarının Kısa Gerekçesi: *(M.Y.K.nın sunduğu tasarı gerekçesi)*

Partimizin kuruluşu ertesinde tüzük ve programımımızın ilgili mercilere gönderilmesinden bir süre sonra İçişleri Bakanlığı'nın gönderdiği bir yazıda, tüzüğümüzün Anayasa Mahkemesi'nin son kararında ele alınan maddelerinin hemen hepsinin S.P.K.'na aykırılığı iddia edilerek bunların değiştirilmesi isteniyordu.

Bu istem'e, gerekçesi de belirtilerek itiraz edildi; itiraz yazısında ayrıca siyasi partilerin dernekler yasasından farklı kurallara bağlı olduğu, bu itibarla İçişleri Bakanlığının bu konuda yetkisiz olduğu da hatırlatıldı.

Aradan uzun süre geçtikten sonra, birinci yılın sonuna doğru Başsavcılığın başvurusu ile Anayasa Mahkemesi'nin, il ve ilçe kongrelerinin olağan yapılma sürelerinin "iki yılı geçmeyecek aralıklarla" deyimi yerine kesinleştirilmesini isteyen ihtar yazısı geldi. Bu konu, İçişleri Bakanlığının gönderdiği yazıdaki değişiklik istemleri arasında yer alıyordu, ancak diğer istemler söz konusu edilmemişti.

Bundan, haklı olarak, diğer maddelerin de Başsavcılığa iletildiği, ancak bu merci veya Anayasa Mahkemesi tarafından, onların değiştirilmesine gerek olmadığı düşüncesiyle söz konusu edilmediği sonucu çıkarıldı. Değiştirilmesi istenen iki madde, 30 Nisan 1976'da toplantıya çağrılan Kurucu Kurul'a götürüldü ve maddelerde yer alan görüşü değiştirmeyen düzenlemeyle istem yerine getirildi. Durum Parti'nin resmi yayın organı olan Çark Başak'ta açıklanarak tüzük ve programımızın Anayasa Mahkemesi'nce aklandığı partililere ve kamuoyuna duyuruldu.

Ancak aradan uzun bir süre geçtikten sonra Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ekim 1976 tarihli kararı tebliğ edildi. Bu kararda, İçişleri Bakanlığı'nın yazısında yer alan diğer maddeler, ayrıca bunlara bir iki madde de eklenerek söz konusu ediliyor ve değiştirilmesi isteniyordu.

Tüzük daha ilk andan Başsavcılığa gönderildiğine, üstelik İçişleri Bakanlığı'nın da yukarıda sözü edilen görüslerini Bassavcılığa iletmesi yasa hükmü olduğuna, böylece Başsavcılığın bunlar konusunda da önceden bilgi ve görüş sahibi olması gerektiğine göre Başsavcılığın Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı ilk başvuruda yalnızca iki maddenin değiştirilmesini istemekle yetindiği halde aradan bu kadar süre geçtikten sonra diğer maddeleri de yeniden ikinci bir istemle Anayasa Mahkemesi'ne götürmek gereğini niye duyduğu tarafımızdan bilinmemektedir. Ama olayın akışı böyle olmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin ikinci ihtar kararıyla karşılaşıldığında Kongre Başkanlığına sunulan öneride belirtilen gerekçelerle kararın yeniden gözden geçirilmesi istenmiş, ancak ilk başvuru, Genel Sekreter tarafından imzalandığı gerekçesiyle esasa girilmeksizin reddedilmiştir. O sırada Genel Başkanımız yurt dışında bulunduğundan kendisine tüzük uyarınca Genel Sekreter vekâlet etmekteydi ve başvuru yazısına eklenen Merkez Yönetim Kurulu'nun onaylı kararında Genel Sekreterin başkanlığındaki bir Parti heyetinin dilekçeyi elden Anayasa Mahkemesi Başkanlığına iletmesi ve dilekçede yer alan görüşleri sözlü olarak da Mahkeme Başkanına açıklamasının kendisine görev

olarak verildiği yazılı idi. Bu bakımdan kanımızca red kararının gerekçesi hukuk açısından tatmin edici olmaktan uzaktı. Fakat karar verilmiş bulunuyordu. Bu nedenle, red kararı hakkındaki görüşümüz de belirtilmek suretiyle, bu kez Genel Başkan tarafından imzalanmış olarak aynı başvuru yinelendi. Başvurumuza şu ana kadar olumlu, olumsuz bir yanıt alınabilmiş değildir.

Tüzüğümüzle ilgili gelişmeler yukarda özetlenmiş ve konuya ilişkin resmi yazışmaların birer örneği, bilgi edinilmek üzere tasarının sonuna eklenmiştir.

Tasarıda ele alınan maddelerle ilgili genel gerekçe Anayasa Mahkemesinin 18.10.1976 tarihli ihtar kararına uyma zorunluluğudur. Bununla birlikte adı geçen karar, tek tek maddelerin de ne yolda düzenlenmesi gerektiğini göstererek madde gerekçelerini de ortaya koymuş bulunmaktadır.

Tüzükte yapılması düşünülen düzenlemelerle ilgili olarak Anayasa Mahkemesi kararı kapsamı dışında tasarıya eklenen tek madde tüzüğün 69. madde 1. fıkrasına ilişkindir. Fıkranın yasadan aynen alınan son cümlesi uygulamada, bazı idari makamlarca mutlak anlamda anlaşılarak yerel kongrelerimizin bir kısmında kongre başvurusunu yürürlüğe koymak için mutlaka gazete ilânı koşulu istenmiştir. Oysa tüzüğümüz bütün kongre üyelerine yazılı çağrı göndermekle yönetim kurullarını yükümlü kılarak gazete ilânından beklenen sonucu fazlasıyla sağlamaktadır. Bu cümle kaldırıldığı takdirde, gerektiğinde gazete ilânı ve belediye hoparlörü gibi diğer yerel İlân vasıtalarından ayrıca yararlanmayı önleme sözkonusu olmadığı, tüzüğün de istediği bu olduğundan bu cümlenin kaldırılması istemi tasarıya eklenmiş bulunmaktadır. Gene Mahkeme Kararı'na doğrudan ilişkin olmayan değişiklik önerisi 13. madde "d" fıkrasından "ayrı bir seçimle" ibaresinin kaldırılması istemiyle 72. maddeye yapılan eklemedir. Yürürlükteki tüzüğümüzde yedeği seçilen kurullar yalnızca Merkez organları olduğundan 13. maddeye bu ibare eklenmiş bulunuyordu. Yeni düzenlemeyle her kongre aynı zamanda "yedek" de seçme durumunda bulunduğundan bu konuyla ilgili düzenleme ortak hükümlerdeki 72. maddenin sonuna bir fıkra getirilerek yapılmış, 13. maddedeki ibareye de gerek kalmamıştır.

(Tasarıda ön görülen maddelerin yeni biçimleri, Kongre'de oybirliğiyle aynen kabul edilmiş olarak son bölümdedir.)

Divan Başkanı – Komisyon sözcüsü Münir Karaoğlu arkadaşa teşekkürler. Komisyon raporunu dinledik. Komisyon heyeti raporuyla ilgili bir düzeltme varmış. Onu Ceyhun arkadaş belirtecek.

Ceyhun Can (Komisyon Başkanı) (Adana) – Değerli arkadaşlar,

tüzükte yapılacak düzenlemeleri inceleme komisyonu raporunda — raporu dinlediniz— bu raporda teksir sırasında bir atlama olmuş; küçük bir atlama; 37. maddevle ilgili. Onu tashih edelim. 37. madde "ilçe yonetim kurulu, ilçe kongresi tarafından seçilen 5 üyeden kurulur." diyor. Ancak devamında "yedek üye sayısı birdir" cümlesinin bulunması gerekiyor. Bunu böylece düzeltelim. Başka söylenecek bir şeyim yok. Teşekkürler.

Divan Başkanı — Teşekkürler. Komisyon raporuyla ilgili söz almak isteyen arkadaşlar. Nihat Sargın.

Nihat Sargın (İstanbul) — Arkadaşlar, gerek Merkez Yönetim Kurulu olarak ilk günün ikinci oturumunda sunduğumuz önergede belirtmiştik. Gerekse, komisyonun tasarı gerekçesinde oldukça geniş bilgi verilmiştir. Ama, kısaca bu konuları bir kere daha özetlemek istiyorum. Tüzüğümüzü hazırlarken, Siyasi Partiler Kanunu'nu elbette biliyorduk. Siyasi Partiler Kanunu'nda, örneğin şöyle der: "Ilçe yönetim kurulu 5 ilâ 9 kişiden kurulur. Bunun kesin sayısını tüzük tespit eder." Tam kelimesi böyle olmasa da , madde metni budur. "Yedek üye sayısı ve bunların nasıl seçileceğini tüzük gösterir." Aynı şey il yönetim kurulunda da var, bu kurul için 7 ilâ 13 kişi; il disiplin kurulu için de 3 ilâ 5 kişi öngörülmüştür. Yedek üye sayısını lütfen tüzüğe bırakmışlardır. Bunu biliyorduk. Ancak, tüzüğümüzde, hatırlayacağınız üzere, o kesin sayı konmadı. Bir disiplin kurulu için 3 ilâ 5 kişiden kurulur diyorsa veya ilçe yönetim kurulu için 5 ilâ 9 kişiden kuruluyor diyorsa, aynen o alındı. Çünkü, bu Siyasi Partiler Kanunu' nun gerekçesine, genel gerekçesine uygundu, asıl anlamına uygundu. Çünkü, Siyasi Partiler Kanunu'nun dayandığı Anayasa'mızın özellikle 56. maddesidir. Bu kanun 56. maddeye dayanılarak çıkarılmıştır. 56. madde — ki diğer maddeler de ona bağlıdır —. Bu kanunla düzenlenmeden iki şeyi bekler. Birincisi, partilerin demokrasiye uygun olması; Anayasa'nın öngördüğü demokrasi ölçütlerine uygun olması. İkincisi de mali denetiminin Anayasa Mahkemesi tarafından yapılması. Bunun dışındaki kısıtlamalar, Anayasa'nın isteğine, öngördüğüne aykırı kısıtlamalardır. Bu bir. İkincisi ise, Siyasi Partiler Kanunu, gerekçesinde mealen diyor ki: "Biz zaten bir ideal statü, tip statü yapmak istemedik; bunu tüzüğe bıraktık. Ancak partilerin demokrasi esaslarına uygunluğunu sağlamak istedik." Arkadaşlar, eğer durum böyle ise, niçin 5 kişi demokrasiye uygundur da, 9 kişi uygundur da, 3 veya diyelim ki 13 kişiden teşekkül eden bir ilçe yönetim kurulu demokrasiye aykırı olur? Bu bir yana Siyasi Partiler Kanunu'nun nasıl hazırlandığını belki hatırlarsınız. 1965 yılında ve tam böyle seçim öncesinde çıkarıl-

dı. Uzun süredir hazırlıkları yapılmış bir kenara bırakılmıştı. O zaman da, o zamanki TİP daha başlangıçta Meclis'te temsilci yokken, bu Siyasi Partiler Kanunu'nun yalnız bu noktalarına, biçimsel noktalarına değil, daha sonraki maddelerinde getirdiği yasaklamalarına vesaireye de kesin olarak karşı çıkmış, bunu bir broşür olarak yayınlamış ve Meclis'teki milletvekillerine de göndermişti. Bu kanun ise son şekliyle pek acele hazırlandı ve hazırlanırken de bilhassa, tüzüklerle ilgili bu bölümleri, aslında bazı partilerin, kendi kongrelerinden geçiremiyecekleri konuları, kanun yoluyla geçirmeleri şeklinde ortaya çıktı. Bu Kanunun ön dayanağı, bu kanunun esası Dernekler Kanunu'dur, onun da gerisinde Medeni Kanun'dur; bu kanunlar bir kurulun asgari üç kişiden kurulmasını söyler ki, doğrudur. Çünkü bir kişi ile kurul olmaz. İki kişiyle ekseriyet olmaz; hangi görüşün ağır bastığı belli olmaz. Onun için,kurul deyince asgari 3 kişinin bir araya gelmesi doğrudur; akla yakın bir ölçüttür. Ama Siyasi Partiler Kanunu bu ölçütü 5 ila 9 olarak koymuş. Hangi nedenle koymuş, bilmiyoruz ama koymuş. Ama, 5 ila 9 kişinin mevcut olabileceğini kabul ettiğine, bunun demokrasiye uygun olduğunu söylediğine göre, o zaman pekala Parti tüzüğü de 5 ila 9 olabilir diyebilir. Nitekim eski dönem TİP'de böyle idi. 5 ilâ 9 demişti. Ve hiç bir yerden de "efendim, bu Siyasi Partiler Kanunu'na, Anayasa'ya aykırıdır" iddiası gelmemişti. Parti kapatılırken de, gene bu iddia ileri sürülmemişti. Bütün bunlara dayanarak, tatbikattaki duruma ve böylece ortaya çıkan içtihada da dayanarak — hatta diğer partilerden mesela CHP'de de aynı durum vardı— bütün bunlara dayanarak, tüzük hazırlandı. Bu gerekçe sonradan İçişleri Bakanlığı'na da izah edildi; Anayasa Mahkemesi'ne de bildirildi. Eğer 5 kişiyi demokrasiye uygun görüyorsa, 9 kişiyi haydi haydi uygun görecektir. Çünkü, aslolan bütün üyelerin birlikte oturup karar vermesidir. Ama bu, mümkün olmadığından, aralarından seçim yapıyorlar, onların adına hareket etmek üzere bir kurul seçiyorlar. O kurul ne kadar geniş olursa, demokrasiye uygunluğu o kadar fazla olur. Biz, istersek 5 kişide dondurabiliriz. Ama, öyle bir gelişme durumu olabilir ki, o ilçe için 5 kişi yetmiyebilir. Her zaman tüzük değişmez, ama tüzük değiştirmesini gerektirmeyecek şekilde de bir ilçemizde gelişme durumu geride kalabilir; bir ilçemizde ise daha ileri gidebilir. Siyasi Partiler Kanunu, her ilçede bir tek teşkilat kurma hakkını tanımış. Ama örneğin İstanbul'un Fatih ilçesiyle yahut Ankara'nın Çankaya ilçesiyle Hakkari'nin Uludere ilçesi aynı mıdır? En azından nüfus yoğunluğu bakımından aynı mıdır? Birisinde 300-400 bin, öbüründe ise birkaç bin kişidir,bütün ilçe toplamı. Buralarda Parti'nin gelişme durumu da farklı olabilir. Birisinde 5 kişiyi biraraya getirip bir ilçe kurarsınız. Belki bir kaç sene sonra üye adedini ancak birkaç katına çıkartabilir-

siniz. Öbür tarafta ise daha kurulduğu andan itibaren üye sayısı çok yükselebilir. Sonra bunu sade nüfus yoğunluğuna bağlamak da mümkün değil; özellikle bizim gibi bir sınıf partisi, işçi sınıfı partisinde. Diyelim ki, küçük bir ilçede onemli bir sanayi merkezi kurulmuştur. Köylerinin genişliği bakımından bu ilçenin nüfus sayısı çok fazla değildir, ama, orada o fabrikanın oluşu, orada TİP'nin çok büyük bir gelişme şansının mevcut olduğunu gösterir ve gerçekten gelişebilir. Nitekim öyle yerlerimiz de vardır. Bütün bunlara dayanarak, bu esnekliğin kabul edilmesi, mevcut olması istenmişti. Diğer yandan, kanun yedek üye sayısı ne kadar olacağı, nasıl seçileceği tüzükte gösterilir demektedir. Biz de, tüzüğümüzde ayrı bir yedek üye sayısı göstermeksizin, eğer bir boşalma olursa, bunu üst kurulun boşalma olan kuruldaki üyelerin, kurul olarak göstereceği iki katı aday arasından seçmesini ön görmüştük. Tüzük bu ilkeler dahilinde hazırlanmıştı. Bunun da yasanın ruhuna aykırı bir tarafı yoktu. Çünkü, arkadaşlar hep bilinir, diğer partilerde daha çok görülmüştür, iki senelik bir dönemde yedek üye sayısı da tükenebilir. Sonunda kurulda boşalmalar daha da artar, ve en sonunda kurul çalışamaz hale gelirse, üst kurul bir müteşebbis kurul atar. O müteşebbis kurulu atarken de, eskiden seçilmiş olarak gelen üyeleri tekrar o kendi atadığı kurula koymak mecburiyetinde, zorunluluğunda değildir. Yeniden atadığı müteşebbis kurula istediği insanları koyabilir. Oysa, bizim tüzüğümüzde, — eski şeklinde yani, bugün değiştirilmesi düşünülen şeklinde — mutlaka o arkadaşlar, seçilen arkadaşlar, sonuna kadar, tükeninceye kadar kurul üyesi olarak görevlerini devam ettırme imkânına kavuşmuş bulunuyorlardı. Bu bakımdan demokrasiye uygunluğu, Siyasi Partiler Kanunu'nun biçim olarak yedek üye sayısının gösterilmesini istemesinden çok daha uygun idi. Bütün bunlara dayanılarak hazırlanmıştı tüzük. İçişleri Bakanlığı'ndan ilk yazı geldiği zaman, zaten yetkileri olmadıkları hatırlatılarak, "bu bir dernek değil, bir partidir; sizin yapacağınız tek şey, eğer bir itirazınız varsa, bunu Başsavcılığa iletmektir; göreviniz, Siyasi Partiler Kanunu'na göre budur; ama görüşlerinizi düzeltmek bakımından biz bunları size hatırlatıyoruz" diye yazılmıştı. Tasarı gerekçesinde okudunuz, dinlediniz. Başsavcılık kanalıyla, Anayasa Mahkemesi'nden önce yalnız iki noktadan itiraz geldi. ""Büyük Kongre iki yılı geçmiyecek aralıklarla toplanır" diyor ve bunun da sebebini söylüyor; tüzük eski şeklinde. O yılın seçim yılı olup olmaması, mevsim şartları, gözönünde tutularak, iki yılı geçmeyecek aralıklarla toplanır, diyordu. Çünkü, gene kanun demiş ki: Bir ilâ iki yılda bir toplanır; bunu tüzük tayin eder. Bizim de söylediğimiz oydu. Yalnız bu noktadan itiraz gelince fazla üzerine gidilmeden, — o sırada 1 Mayıs'da Parti'nin kuruluş yıldönümünde bütün Partili arkadaşlar zaten bir araya gelmiş-

lerdi — Kurucu Kurul toplandı. Bu sefer "iki yılı geçmiyecek aralıklarla" yerine, "iki yılda bir mevsim şartlarına ve seçim yılı olup olmamasına göre göstereceği tarihte toplanır" dedi. Mesele hallolduydu. Sonradan, geçen yılın onuncu ayında, Anayasa Mahkemesi'nin çok daha fazla sayıda tüzük maddesini içeren ihtar kararı geldi. Merkez Yönetim Kurulu meseleyi enine boyuna inceledi. Görüşünde israr ediyordu, hâlâ da israr ediyoruz. Öyle sanırım ki, bu değişiklik yapıldıktan sonra da arkadaşlarımız, tüzük konusundaki eski görüşlerinde israr edeceklerdir; bu yasal zorunlulukla tüzüğün değişmesine rağmen. Yani, bu bizim kendi arzumuz, irademizle yapılan değişiklik değildir. Buna dayanarak dedi ki: Bu öyle bir ihtar kararı ki, bu ihtar kararından sonra ancak altı ay süre tanıyor; çünkü kanun gene diyor ki, eğer parti yasaklamalarıyla ilgili, 4. bölümle ilgili, siyasi anlamda, Anayasa'ya aykırılık anlamında, partinin yaptığı işler olmazsa, sadece biçimsel bakımdan aykırılıklar mevzu bahis ise o zaman Anayasa Mahkemesi verdiği kararla ihtarda bulunur; altı ay içersinde bunların düzenlenmesi, düzeltilmesi istenir; yanılmıyorsam, MHP'ye de öyle bir karar verdiler. Yurtdışında örgüt kurmuşsunuz Siyasi Partiler Kanunu öngörmüyor; onu altı ay içinde değiştirin, dediler. Ve meseleyi öyle bir biçimsel bir duruma indirgemişlerdi MHP için. Bize de aynı prosedür cereyan ediyor. Diyorlar ki, altı ay içinde bunu değiştirin. Değiştirmezsek ne olacak? Kanun diyor ki, altı ay içinde değiştirilmediği takdirde başsavcılığın resen müracaatı ve Anayasa Mahkemesi'nin vereceği kararla parti kapatılır. Tabii, o zaman bizim de müdafaa imkanımız doğacak ama, zaten Anayasa Mahkemesi peşin bir karar vermiş, benim görüşüm budur demiş ve dinlenmemiş, ısrar edilmiş; o zaman partinin kapatılması cihetine gidilecek. Bu ihtar kararı bu çok ağır prosedürü, çok ciddi bir meseleyi böylece başlatmış oluyor, yolunu açmış oluyor. Peki, bu konuda bizim savunmamız alınmamış. Görüşümüz alınmamış. Belki belki değil muhakkak, şu demin saydığım gerekçelerle, bu maddeler Anayasaya aykırı. Ancak bilirsiniz, Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla, Anayasa Mahkemesi'ne dava açılması iki şekilde mümkündür: Birincisi, belli şartları haiz siyasi partilerin ve parti gruplarının ve kendileriyle ilgili konularda üniversitelerin, Danıştay'ın, kanun çıktıktan belirli bir süre içinde başvurusuyla iptal davası açılabilir. Bir diğeri de, mahkemede onunla ilgili, o maddeyle ilgili, iptali istenecek maddeyle ilgili bir meseleyle karşılaşılırsa, ilgili taraf, bunun Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia edebilir. Mahkeme ciddi görürse, Anayasa Mahkemesi'ne meseleyi intikal ettirir. Bizim ise ilk mahkememiz Anayasa Mahkemesi olacak. O bakımdan Anayasa Mahkemesi'nde bunu, yani defi yoluyla bu maddelerin Anayasa'ya aykırılığını ileri sürebilirdik. Çünkü, az da olsa bizim tüzüğümüzün esnekliğini ortadan kaldırıyor ve Anaya-

sa'ya aykırı olarak yeni kısıtlamalar getiriyor bu maddeler. Eğer böyle yorumlanırsa, bu şekilde biçimsel yorumlanırsa, kesin biçimsel şekilde yorumlanırsa, bu imkanımız da bir bakıma elimizden alınmış oluyor, diyerek Anayasa Mahkemesi'ne baş vurduk. Gerekçemizi belirttik. Bu kararınızı dedik, bizim savunmamızı alacak ve o sırada gerektiğinde Anayasa'ya aykırılık iddiasını ortaya sürmemize imkân verecek şekilde yeniden gözden geçirin. Yani bu, Anayasa Mahkemesi'ne lisan-ı münasiple kararınızı yeniden gozden geçirin yani geri alın, tekrar bize müdafaa hakkı tanıyarak ondan sonra karar verin, demek idi. Bunun için de, Merkez Yönetim Kurulu, ayrıca Büyük Kongre'nin toplanacağını, bundan önce bir karara varılması gerektiğini de düşünerek Genel Sekreterin başkanlığında bir hevetin Anavasa Mahkamesi'nin kısa bir sürede karara varması için dıkkati çekilmek üzere Anayasa Mahkemesi Başkanı'na özel olarak başvuruda bulunup, şifahen de belirtmesini istedi. Bu gerek de yerine getirildi. Belirtildiği üzere, o zaman Genel Başkanımız yurt dışında olduğundan, genel sekreter vekâlet ediyordu. Genel sekreter imzasiyle giden bir yazıyı genel sekreter başkanlığındaki heyet götürdü. Anayasa Mahkemesi, gerçi çabuk karar verdi ama, verdiği kararda Merkez Yönetim Kurulu kararında Genel Sekreterin başkanlığındaki heyetin bizzat sunması yazılı olduğu ve o karar da, başvuru dilekçesinin arkasına noterden onaylı olarak eklendiği halde, onu dikkate almıyarak ve "tüzüğe göre vekâlet edip etmediği, vekâlet hakkı olup olmadığı anlaşılamamıştır, bu bakımdan geçersiz sayılmıştır" diyerek başvurumuzu reddetti. Gene israr ettik. Yeniden bu konudaki görüşümüzü de belirterek. Bu red dedik, pek doğru değildir. Çünkü bizim başvurumuzda, şu şeyler eklenmiş bulunuyordu. Herhalde gözden kaçmıştır. Ama şimdi, Genel Başkanımızın imzasıyla yeniden başvuruyoruz. Ve durum yeniden Anayasa Mahkemesi'nin başkanına da iletildi. O zaman Kongremizin gündemini hazırlarken, son ana kadar da beklemeyi uygun gördük. Ola ki bir karar çıkar; bu karar olumlu olursa, tüzükte bir değişiklik yapmaya gerek kalmaz. Ancak gördüğünüz üzere Kongremizin şu anına kadar, böyle bir karar Anayasa Mahkemesi'nden cıkmış değildir. Bu nedenle, madem öyle biçimsel olarak ele alınıp inceleniyor. Nisan sonuna kadar da yeni bir kongreyi düzenleme imkanı artık bizim için kolay kolay mümkün değil, bu Kongremiz toplanmışken, bu değişiklikler yapılsın, istendi. Ama gene mümkün olduğu kadar, tüzüğün daha önceki espirisine sadık kalındı. Mesela, yedek üyeler için mutlaka kesin sayı ve nasıl seciteceği mi isteniyor; evet, "Yedek üye kongreden seçilir, ayrı bir seçimle seçilir" dendi. "Yedek üye sayısı bir" dir dendi. O "bir" eksildikten sonra eski tüzükteki gibi, göstereceği ilki kat aday arasından üst kurulca secilerek doldurulur" dendi. Şimdi, öngörülen şekil bu. Söz almamın se-

bebi de bu arkadaşlar. Ola ki, Anayasa Mahkemesi görüşümüzü kabul eder. O zaman Anayasa Mahkemesi huzurunda seçilecek kurullar olarak, gerek iptal istemi yoluyla, gerek başka yolla savunmamızı yaparız. Eski görüşümüz kabul edilirse şayet, bu tüzük değişikliğini belki yeni bir değişiklikle eski haline getirebiliriz. Bu tarafıyla, öyle sanırım ki, Kongremiz bu değişikliği ancak yasal bir zorunluluk olarak kabul edecektir, yoksa içten benimsiyerek, kendi arzusuyla değiştirmiş olmayacaktır. Teşekkür ederim.

Bundan sonra tüzük maddelerinde öngörülen değişiklikler ayrı ayrı açık oya sunuldu ve oy birliğiyle kesinleşti.

Saatin 12.00 olması nedeniyle 3. günün 1. oturumu kapatıldı; saat 15.00'de yeniden açılacağı bildirildi.

KARAR TASARILARINI İNCELEME KOMİSYONU RAPORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Saat 15.30'da oturum açıldı.

Divan Başkanı – Sayın konuklar ve partili arkadaşlarım.Kongremizin üçüncü günü ikinci oturumunu açıyorum. Kaldığımız gündem maddesine geçmeden önce, Kongremize gelen, divan başkanlığına gelen bir yazıyı okuyorum.

"TİP I. Olağan Kongresi Divan Başkanlığına,

Biraz evvel, Eminönü ilçesinden Partili bir arkadaşımız, Marmara Sineması önünde saldırıya uğramış, fena halde dövülmüştür. Turgutlu'da da buna benzer bir olayı gazeteler yazdı.Bu gibi hadiseler Partililere karşı süregelmektedir. Yeni seçilecek Merkez Yönetim Kurulunun, bundan böyle meydana gelecek bu tür saldırıları sorumlu ve yetkili merciler nezdinde protesto etmesini, bir daha tekerrür etmemesi için icabeden hükümlerin alınmasının sağlanmasını istiyoruz.

Muhittin Bakırsan, Kemal Koyaş **(İstanbul delegeleri)**

(Alkışlar, "Faşizme Geçit Yok" sloganı)

Gündemimizin karar tasarılarıyla ilgili maddesine gelinmiştir. Karar Tasarılarını İnceleme Komisyonu'nun raporunu okuması için sözcüsünü kürsüye davet ediyorum.

Can Açıkgöz (İstanbul) – Arkadaşlar, önce gecikmeden dolayı, bu gecikmeye sebep olduğumuzdan dolayı, komisyon adına özür dileriz.

Büyük Kongremiz tarafından, Karar Tasarılarını İnceleme Komisyonu olarak görevlendirilen komisyonumuz, ilk toplantısında, görev bölümünü yapmış ve komisyon başkanlığına Osman Sakalsız, söz-

cülüğe de Can Açıkgöz seçilmişlerdir.

Komisyonumuza, Merkez Yönetim Kurulu'nun Kongre kararlarıyla ilgili bir tasarısı, önerisi intikal etmiştir.Komisyonumuz, raporunu hazırlarken bu tasarıya dayanmıştır. Komisyonumuz, ayrıca arkadaşlar tarafından, üzerinde yapılan görüşmelerde belirttikleri düşünceleri ve görüşleri de dikkate alarak, Merkez Yönetim Kurulu'nun raporu ve Genel Başkan Boran arkadaşımızın açış konuşmasını da kararlarına esas ve bunlarla ilgili bir bölümü raporuna almayı uygun görmüştür. Şimdi komisyonumuzun raporunu sunuyorum.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ I. BÜYÜK KONGRE KARAR TASARILARI KOMİSYONU RAPORU:

1. Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'nin I. Büyük Kongresi, kongreye sunulan Merkez Yönetim Kurulu Raporu'nda ve Genel Başkan Behice Boran'ın kongreyi açış konuşmasında belirtilen görüşleri onaylar ve bu görüşleri temel alarak aşağıda belirtilen değerlendirmeleri işçilerin, emekçilerin, tüm demokratik ve anti-emperyalist güçlerin dikkatine sunar.

Kurulduğu günden başlayarak güncel görevin demokratikleşme olduğunu belirleyen, Program'ında ve tüzüğünde bu temel görevin altını çizen Türkiye İşçi Partisi, demokratikleşme mücadelesi ile ilgili Parti tutumunu Merkez Yönetim Kurulu'nun 8 Temmuz 1975 tarihli toplantısında kabul edilen Demokrasi Bildirgesi'nde somutlamıştır. Parti'nin gelişme tarihinde önemli bir yer tutan bu bildirge, tutarlı ve sonuç verici bir demokrasi mücadelesinin şu dört temel üzerinde yükselebileceğine işaret etmektedir:

Demokrasi mücadelesi aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele ile birlikte verilmelidir.

Demokrasi mücadelesi anti-demokratik eğilim ve uygulamaların ekonomik kaynaklarının kurutulmasını da hedef almalıdır.

Tutarlı demokrat olmak, tutarlı demokrasi mücadelesi vermek, bu mücadeleyi tüm toplum yapısının demokratikleştirilmesi için mücadele düzeyine yükseltmekle mümkündür.

Politik demokratikleşme, ozgurlüklerin kısıtlamalardan kurtarılıp geliştirilmesi, demokrasi mücadelesinin güncel, ivedi gündem maddesidir.

Demokrasi Bildirgesi, demokrasi mücadelesinin üzerinde yükseleceği temellere işaret etmenin ötesinde Parti'nin demokratikleşme görevini nasıl kavrandığını açıklayan, "sosyalist , ilerici, demokrat bütün yurtseverlerin birlikte yürüteceği tutarlı bir demokrasi mücadelesinin hedefleri"ni somutlayan bir bölüme de yer vermiştir.

Türkiye İşçi Partisi I. Büyük Kongresi, Demokrasi Bildirgesi'nin "Demokrasi Mücadelesinin Ortak Platformu" başlıklı bu bölümde belirtilen bütün hedeflerin geçerliliklerini ve önemlerini bugün de aynen koruduğunu belirtir.

2. Türkiye İşçi Partisi I. Büyük Kongresi,

Ülkemizin içinde bulunduğu güncel koşulları, sınıfsal güç dengesini, demokrasi mücadelesinde atılacak ileri adımların işçi ve emekçi kitleler ile tüm ilericiler, yurtseverlerin mücadelelerinin birliği için taşıdığı önemi gözönüne alarak, önümüzdeki kısa dönem içinde, demokrasiden, politik demokratikleşmeden yana güçlerin en geniş birlikteliğini sağlayabilme bakımından ortak somut hedefler olarak ileri sürülebilecek talepleri şöylece belirler:

FAŞİZMİN TIRMANIŞINI ÖNLEMEYE İLİŞKİN OLARAK:

1. Faşizmi tırmandırma politikasının bir an önce durdurulabilmesi, yaklaşan seçimlerde güvenliğin sağlanabilmesi için Milliyetçi Cephe iktidardan düşürülmeli, AP ile MHP'nin dışında bir seçim hükümeti kurulmalıdır.

2. Silahlı ve silahsız saldırıların, cinayetlerin, toplantı, örgüt ve Parti merkezi baskınlarının failleri mutlaka bulunmalıdır. Bu kişilerin saptanmasında, tutuklanmasında, yargı organları önüne getirilmesinde kasıt veya ihmalden doğan kusuru bulunan sorumlulardan ve göz altına alınanlara veya tutuklananlara işkence edenlerden hesap sorulmalıdır.

3. MHP'nin, Ülkü Ocaklarının, komandoların, iç ve dış destekleri ve para kaynakları araştırılıp açığa çıkarılmalı, haklarında yasal kovuşturma açılmalıdır.

4. Yolsuzluk ve rüşvet iddiaları ve bunlara ilişkin dosyalar yetkili makam, kurul ve organlarca bütün boyutlarıyla incelenip kamuoyuna açıklanmalı, gerekli kovuşturmalar yapılarak sorumlular adalet önüne getirilmelidir.

5. Milliyetçi Cephe hükümetinin yerini alacak yeni hükümetçe can, konut, kişi masuniyetini ve eğitim güvenliğini sağlayıcı kesin tedbirler alınmalı, devlet kadrolarının ve eğitim kurumlarının faşistleştirilmesine son verilmeli; MC iktidarı döneminde yapılan atamalar, şişirilen kadrolar, memur ve öğretmen kıyımları yeniden gözden geçirilerek yeni düzenlemeye gidilmeli; kıyıma, haksızlığa uğramış bulunanlar eski görevlerine ve haklarına kavuşturulmalıdır.

POLİTİK ÖZGÜRLÜKLERE İLİŞKİN OLARAK:

6. İşçi sınıfımızın ekonomik, politik ve ideolojik mücadelesini ve bu mücadelenin en üst, yani politik düzeydeki örgütsel somutlanışı olan Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesini; demokratik toplumsal muhalefeti ve ülkemizin bilim, düşün, yazın, sanat, basın ve yayın yaşamını sürekli tehdit altında tutan Türk Ceza Kanununun 141-142.ve benzeri diğer anti-demokratik maddeleri derhal yürürlükten kaldırılmalıdır. Bu kapsam içinde:

A- Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş Türkiye'de yasal olarak kurulabilmelidir.

B- Politik nedenlerle yurt dışında kalmak durumunda olanların yurda dönebilmelerini ve politik faaliyette bulunabilmelerini sağlayacak yasal şartlar gerçekleştirilmelidir.

C- 12 Mart döneminde hüküm giymiş olanlarla Devlet Güvenlik Mahkemelerince mahkum edilmiş bulunanların mahkumiyetleri bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılarak bu hükümlüler özgürlüklerine kavuşturulmalıdır.

D- Siyasi Partiler Kanunu'nun Anayasa'nın özü ve sözüyle öngörmediği tüm kısıtlayıcı ve yasaklayıcı hükümleri yürürlükten kaldırılmalıdır.

7. Anayasa'nın 2. maddesi, Türkiye Cumhuriyetini "milliyetçi" değil "milli" bir devlet olarak tanımladığı halde, burjuva iktidarlarının şoven milliyetçi bir politika güderek burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini ve çıkarlarını korumak, bozuk düzenin sürekliliğini sağlamak amacıyla Doğu ve Güneydoğu illerinde uygulayageldikleri ayrımcı ve baskıcı ırkçı şoven uygulamalara, kışkırtma ve saldırılara son verilmelidir.

8. A- Devlet daire ve kurumlarında çalışanlardan devlet işlerinin yönetim ve denetim işlerini görenler dışında kalanlar devlet memuru tanımı kapsamından çıkarılarak, bugünkü yapay işçi-memur ayrımı ortadan kaldırılmalı, tüm çalışanlara birlikte sendikalaşma , toplu sözleşme ve grev hakları tanınmalı ve kendilerine politik örgütlere üye olma olanağı sağlanmalıdır.

B- Demokratik hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan lokavt yasaklanmalıdır; çalışma hayatına ilişkin kanunların, toplu sözleşme ve grev haklarının kullanılmalarını zorlaştıran, etkinliğini azaltan, işverence işçiyi dilediği gibi işten çıkarma olanağını sağlayan hükümleri yürürlükten kaldırılmalıdır.

C- Eşit işe eşit ücret kuralı kesin olarak uygulanmalı, kadın ve çocuk işçilerin mağduriyetlerine son verilmelidir. Kadın ve çocuk işçilerin özel durumları nedeniyle, sağlıklarının korunması, çalışma

koşullarının kolaylaştırılması ve eğitilip yetiştirilmesi için özel yasal hükümler ve tedbirler getirilmelidir.

D- Tüm işçilere, bilgi ve becerilerini artırabilmeleri, yeteneklerini geliştirebilmeleri, çalışma hayatında ilerleyebilmeleri için eğitim ve kültürel/sosyal faaliyet olanakları sağlanmalıdır.

E- Tarım iş yasası bir an önce çıkarılarak gezgin ve geçici işçiler dahil tüm tarım işçileri sosyal sigorta kapsamına dahil edilmeli, emeklilikleri güvenceye bağlanmalıdır. Gezgin işçiler elcilerin aracılığından ve soygunundan kurtarılmalıdır. Tarımda istihdam fazlası açık ve gizli işsiz nüfusun sanayiye ve diğer işkollarına aktarılması için ivedi olarak etkin tedbirler alınmalıdır.

F- Çalışanların işten çıkarıldıkları veya diğer nedenlerle işsiz kaldıkları hallerde bir güvenceye sahip olabilmeleri için işsizlik sigortası kanunu geciktirilmeden çıkarılmalıdır.

9. A- Geniş köylü kitlelerinin yoksulluk içinde yaşamasında ve toplumun demokratikleşmesini önlemede önemli etken olan adaletsiz toprak dağılımı, topraksız ve az topraklı köylülerin yararlarına uygun olarak düzenlenmeli, bu amaçla seçilmiş "pilot bölge"lerde değil, ülke çapında hızla uygulanacak köklü, demokratik bir toprak ve tarım reformu yapılmalıdır.

B- Varolan kooperatifler yöredeki nüfuzlu aile ve kişilerin kontrolünden kurtarılıp iç yapıları ve işleyişleri demokratikleştirilmeli, yoksul ve orta köylüler kitlesi kooperatif yönetiminde etkin duruma getirilmelidir. Toprak ve tarım reformu uygulamasıyla yan yana devlet yardımları ve kredi kolaylıklarıyla yoksul ve orta köylülerin üretim kooperatiflerinde birleşmeleri,tarım makineleri ve ileri teknikler kullanan üretime geçmeleri teşvik olunmalıdır. Tarım girdileri tek elden devletçe sağlanmalıdır.

C- Banka kredi fonları üzerinde etkin kontrol ve denetim sağlanarak, kredi dağılımı yoksul ve orta köylüler lehine yeniden düzenlenmeli, her ne nam ve ad altında ve kimlerce alınıyor olursa olsun, sonuçta tefecilikte kullanılan ve milyarları bulan krediler mutlak surette kesilmelidir.

10. Demokrasiye yönelen en büyük tehlike, anti-demokratik eğilim ve baskıların temel kaynağı emperyalizm ve büyük, tekelci sermayedir. Bu en gerici güçlerin egemenliğinin yokedilmesinin yolu ancak köklü devletleştirmelerle açılabilir. Bununla birlikte, varolan koşullarda da, emekçi halk yığınlarını ezen büyük sermaye tahakkümünün sarsılması, toplum hayatının tüm alanlarındaki etkinliğinin bir ölçüde de olsa kırılması mümkündür. Tekelci faaliyetleri yasaklayan yasalar tam olarak uygulanmalı, büyük tekelci sermaye kuruluşları en sıkı bir biçimde denetlenmeli, bunun için özel kurumlar oluştu-

rulmalı, büyük tekelci kuruluşlarla devlet işletmeleri arasındaki kamu fonlarının yağmalanmasına dayanan ortaklık ve işbirliğine son verilmeli, etkin bir vergi denetimi sağlanmalıdır.

11. Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur birleştirilerek üye tabanının yönetim ve denetime etkin bir şekilde katıldığı bir tek sosyal güvenlik sistemi oluşturulmalıdır. Diğer kurumların özel sosyal güvenlik sandıkları, birikmiş fonları ve bu fonların işletilmesinden elde edilmiş kazançlarıyla birlikte bu sisteme katılmalıdır. OYAK, MEYAK ve tasarlanan İYAK, ordu kadrolarını, bürokrasiyi ve işçi sendikalarını sanayi ve ticaret alanlarına sokarak bu yoldan bu etkin toplum kesimlerini kapitalizmle uzlaştırma ve bütünleştirme girişimleri olduğundan OYAK ve MEYAK tasfiye edilmeli, OYAK tesisleri devletleştirilmeli, İYAK'tan vazgeçilmelidir.

12. A- Askeri hizmet süresi kısaltılmalıdır.

B- Asker ailelerine yardım, tüm er ve erbaş ailelerini kapsamalı ve yardımlar asgari ücret esas alınarak devlet bütçesinden karşılanmalıdır.

C- Askeri birlikler işçilerin, köylülerin ve gençliğin demokratik/ekonomik hak ve özgürlükler için verdikleri mücadeleyi bastırmakta kullanılmamalıdır.

13. Eğitim ve öğretim demokratikleştirilmeli, bilimsel temele oturtulmalıdır.

A- Orta ve yüksek öğretim kurumları ve öğrencilerini faşist, şeriatçı, en azından gerici baskı altında tutmak ve yeni kuşakları bu düzeyde şartlandırmak amacıyla yürütülen çeşitli uygulamalara, okullarda, fakültelerde ve öğrenci yurtlarında can güvenliğini ve gençlerin öğretim ve eğitim görme hak ve özgürlüklerini yok eden saldırılara, cinayetlere, ayırım gözeten işlemlere son verilmelidir.

B- Yüksek okul ve üniversitelerin demokratikleştirilmesi için yöneticiler seçimle göreve gelmeli ve bu seçimlere öğretim üyeleriyle asistan, okutman ve öğrenci temsilcileri de katılmalıdır.

C- Kimi üniversitelere ilişkin özel kanunlar yürürlükten kaldırılarak tüm üniversiteler aynı kanuna bağlanmalıdır. Üniversiteler kanunundan anti-demokratik maddeler çıkarılmalı, gerçek üniversite özerkliği sağlanmalı, öğretim üyelerinin politik haklarına getirilen kısıtlamalar kaldırılmalı, öğrencilerin yüksek okul ve fakültelerde serbestçe örgütlenebilmeleri ve yüksek okul veya fakülte ve üniversite yönetimine öğrenci temsilcilerinin etkin biçimde katılmaları sağlanmalıdır.

D- İlk ve orta öğretim kurumlarında da yöneticiler öğretim kadrosunun oylarıyla göreve gelmeli ve özellikle orta öğretim kurumlarında yönetim karşısında öğrencileri temsil edecek, sorun ve istekle-

rini bildirecek, okul içi yaşamın düzenliliğinin sağlanmasında yardımcı olacak okul öğrenci örgütleri kurulmalıdır.

E- İlk ve orta öğretim ders programları ve kitapları bilimsel temellere dayalı, toplumsal gelişmenin gereklerine cevap verecek biçimde hazırlanmalı ve öğretmenlerin demokratik kitle örgütü temsilcileri etkin bir biçimde bu hazırlanışa katılmalıdır.

F- Eğitim olanakları bakımından okullar arasındaki farklılıklar kaldırılmalı, herkese eşit koşullarda okuma olanağı sağlanmalıdır.

DIŞ POLİTİKAYA İLİŞKİN OLARAK

14. Kıbrıs Sorununun ABD'nin dayattığı bir plana göre ve onun arabuluculuğu ile bir çözüme kavuşturulması girişimleri, Ada'nın hukuk düzeyinde federatif bir devlet görünümü altında fiili taksimini, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'nun ABD tarafından kontrol ve tehdit altında tutulabileceği bir üs haline getirilmesini ve bunun sonucu olarak da Türkiye'nin ABD emperyalizmine ve NATO'ya daha da bağımlılaştırılmasını öngörmektedir. Bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü ve bağlantısızlığı uluslararası garanti altına alınmış, bu garanti altında tüm yabancı üs ve askerlerden arınmış ve kendisi de askersizleştirilmiş, her iki toplumun iç yönetimlerinin demokratikleştirildiği, emekçi halk kitlelerinin topluluk ve merkezi devlet yönetimlerinde söz ve karar sahibi olabildiği ve eşit şartlar altında kardeşçe, uyumlu bir biçimde yaşıyabildiği bir Kıbrıs devleti oluşturulması, hem Kıbrıs Türk ve Rum topluluklarının, hem de Türkiye ve Yunanistan'ın hak ve çıkarlarına, Akdeniz ve Ortadoğu'nun güvenliğine ve dünya barışına en uygun çözüm biçimidir. Kıbrıs sorunu bu ilkeler çerçevesinde çözüme kavuşturulmalıdır.

15. Ege sorunu Türkiye ve Yunanistan'ın çıkar ve haklarını karşılıklı koruyacak ve Ege'yi uluslararası trafiğe açık tutacak bir çözüme barışçı yoldan kavuşturulmalıdır. Oniki Ada, Yunanlılar tarafından askeri tesisler kaldırılarak yeniden silahsızlandırılmalı ve Türkiye'de bu adalar üzerinde hak iddia edici yayın ve eğilimlere son verilmelidir.

16. Ulusal bağımsızlığın gerekleri açısından temel çözüm Türkiye'nin NATO'dan çıkması olmakla birlikte bugün gündemde olan ABD ile yapılmış ikili askeri anlaşma TBMM'nce reddedilmeli, silahlı kuvvetler silah, araç ve gereç bakımından ABD'ye bağımlı olmaktan çıkarılmalı, NATO stratejisine göre değil, yalnızca yurt savunmasına göre yeniden örgütlenmelidir.

17. Türkiye'nin kalkınmasını, sanayileşmesini engelleyici, çıkarlarını zedeleyici niteliği artık tüm açıklığı ile ortaya çıkmış bulunan AET-Türkiye Ortaklık Andlaşması feshedilmeli, bunun yerine AET ile

ikili ticaret anlaşmaları yapma yoluna gidilmeli.

18. Sovyetler Birliği'yle ortaklaşa hazırlanmış bulunan siyasal işbirliği belgesi bir an önce imzalanmalı ve bölgedeki tüm komşu devletlerle dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları yapılmalıdır.

III . PARTİNİN ÖZGÜN GÖREVLERİNE İLİŞKİN OLARAK

1. A- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; ikinci bölümde belirtilen talep ve mücadele hedeflerinin gerçekleştirilmesi için bütün demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadelesini gerekli görür; bunun gerçekleştirilmesi için elden gelen çabayı göstermek üzere Parti organlarını ve tek tek bütün üyelerini görevli kılar.

B- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; buna bağlı olarak, ulusal bağımsızlığın ve ülkenin demokratikleştirilmesinin gerekleri açısından hareketle, ikinci bölümde ortaya konan hedefler ve bunlara ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesi içinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'ne çağrıda bulunur.

2. A- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; Türkiye işçi sınıfının sendikal hareketini burjuvazinin belirlediği sınırlar içinde tutmaya çalışan sınıf uzlaşmacılığı anlayışını reddeder; bu anlayışı etkisizleştirmek ve giderek sendikal hareketten bütünüyle tasfiye etmek için mücadeleye devam edeceğini belirtir.

B- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; ilerici sendikal hareketi yörüngesinden saptırarak onun, burjuvazinin belli bir kesiminin yedeğine alınması sonucunu doğuracak her türlü akım ve görüşlerle ödünsüz olarak mücadele azmini teyid eder.

3. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; tarım işçileri ile işçi sınıfının baş müttefiki yoksul köylüler içinde Parti hareketinin gelişip güçlendirilmesini, ayrıca bu kesimlerin ekonomik, demokratik çıkar ve talepleri doğrultusunda örgütlendirilip mücadeleye katılmalarını sağlamak görevine Partililerin önemle dikkatini çeker.

4. A- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; öğretmen, teknik eleman, memur ve benzeri emekçi kesimlerin demokratik kitle örgütlerini güçlendirip geliştirmek doğrultusunda yoğun çaba gösterilmesini, bu kesimler arasında Partinin saygınlığının artırılmasını ve çalışanların birliğini parçalayıcı akımlarla mücadele edilmesini önemli bir görev sayar.

B- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi;toplumsal yaşamın her alanında süren bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin gerekleri açısından, gençliğin örgütsel dağınıklık içinde olduğunu ve bu durumun olumsuz etkilerini tesbit ederek; tüm sınıf-

lardan gençler içinde Parti'nin yönlendirici ağırlığını artırma ve bu yönlendirmeyi özellikle yığınsal ve etkin demokratik örgütlenmelere dönük olarak geliştirme yolunda Partilileri görevli kılar.

5. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; işçilerin yoğun bulunduğu kentler ve bölgelerde Parti örgütlenmesinin temel taşlarının atılmış bulunduğunu göz önüne alarak, bu yörelerde örgüt yapısının geliştirilip güçlendirilmesi, daha üst düzeye çıkarılması ve henüz kurulmamış olan yerlerde yeni örgütler kurulması ihmal edilmeksizin kırsal alanda 1976 yazında başlatılmış olan örgütlenmenin genişletilmesini ve etkinleştirilmesini gerekli sayar.

6. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bugün Parti'ye kayıtlı binlerce üyeden oluşan sağlam kadro ve bilimsel sosyalist ilkelere dayalı olarak bu üyeler eliyle kurulmuş aynı sağlamlıktaki Parti yapısını gözönünde tutarak, proletaryanın Parti içinde ağırlıkla yer alması gerektiğini bir an hatırdan çıkarmaksızın bilinçli, öncü ve mücadeleci yeni üyeler kazanarak üye sayısını kısa sürede bugünkünün birkaç katına yükseltmeyi öngörür. Ayrıca kadın üye kazanımının arttırılması ve Parti'de kadın üye oranının daha yükseltilmesi gereğinin önemine dikkati çeker; öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi için çalışma ekiplerini özellikle görevlendirir.

7. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin mümkün olan en geniş kitleleri kavrayabilmesi, ilerici, yurtsever, demokrat güçlerin desteğini kazanabilmesi için gerekli politik esneklikle, işçi sınıfı ideolojisinin büyük bir titizlik içinde ve hiç bir ödün verilmeksizin savunulmasını ayrılmaz bir bütün olarak görür.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; sosyal demokrat harekete ve küçük burjuva çizgilere karşı tutumunu, bu politik-ideolojik akımların ikili niteliğini gözönüne alarak belirler. Sınıf mücadelesi gerçeğini, işçi sınıfının öncü, devrimci rolünü reddeden, sık sık emperyalizmle ve büyük burjuvaziyle uzlaşma eğilimlerini açığa vuran bu akımları bağımsızlık ve demokrasi yolunda daha tutarlı, kararlı konumlara çekebilmek amacıyla elden gelen çabayı gösterirken, bu akımların işçi ve emekçi sınıflar üzerindeki olumsuz etkilerini kırmak için kesintisiz bir mücadele verilmesi gerekliliğini vurgular.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; maoculuğun ve goşizmin yalnız sosyalist hareket bakımından değil, tüm ileri gelişmeler açısından taşıdığı zararlı, yıkıcı etkilere karşı kesin bir tavır alma ve mücadele verme zorunluluğuna bir kere daha işaret eder. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da süregelen şoven politika ve uygulamalara karşı demokratik mücadelenin başarıya ulaşabilmesinin, ancak işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak sürdürülmesiyle mümkün olabileceğini belirtir.

Türkiye Işçı Partisi Birinci Büyük Kongresi; her tür "sağ" ve "sol" sapmalara karşı derin bir sorumluluk içinde sürdürdüğü mücadelenin artan başarılar kazanacağına olan inancını belirtir. **(Alkışlar)**

Komisyon üyeleri ad ve soyadları ile imzaları.

Divan Başkanı – Komisyon sözcüsüne teşekkürler. Rapor üzerinde söz almak isteyenler:

Yalçın Küçük (Ankara) – **(Alkışlar)** Arkadaslarım. Can Açıkgöz arkadaşımızın heyecanla okuduğu, bu heyecan verici belgeyi heyecanla dinledik. Bütünü hakkında, benim bu belgelerle ilgili olarak sadece heyecan duyduğumu söylemekten başka ekleyecek hiç bir şeyim yok. Yalnız, bu arada son derece teknik. fakat, eklenmesi veya düzeltilmesinde yararlı gördüğüm bazı noktaları dinlerken kaydettim. Bunları sizlere ileteceğim. Bunlar, sözlü değiştirme önergeleridir. Eğer, Başkanlık Divanı gerekli görürse, diğer arkadaşlarım konuşurken, bunları yazılı önerge haline de getirebilirim. Son derece teknik bazı konularla ilgili; doğrudan doğruya onlara geçiyorum.

5. sayfayı okuyacağım. 5. sayfa B, hepsini okumuyorum, değişiklik yapılmasının gerekli olduğunu gördüğüm noktayı okuyorum: "Toprak ve tarım reformu uygulamasıyla yan yana devlet yardımları ve kredi kolaylıklarıyla yoksul ve orta köylülerin üretim ..... 'teşvik olunmalıdır.' " Bunun yerine son cümle olarak "sağlanmalıdır"ın gelmesi. "Teşvik olunmalıdır" yerine "sağlanmalıdır" kelimesinin konmasını öneriyorum. Her ne kadar, üretim kooperatiflerinde toplanması için özendirme gerekli ise de, ileri teknikler kullanan üretime geçmelerinin sağlanması gerekir. Teşvik, özendirme dediğimiz, bugün Türkiye'deki mevcut hükümetlerin, öteden beri söyledikleri, teşvik edeceğiz, edeceğiz... Halbuki bunların, ciddi örgütlerle yapılması ve sağlanması lazım. Bu sağlanma kelimesi içinde gerektiği ölçüde teşvik ve özendirme de vardır. O yüzden bu "teşvik edilmesi" yerine "sağlanmalıdır" kelimesinin değiştirilmesini öneriyorum. İstenirse, bu tabiatıyla şu şekilde de yapılabilir: "Köylülerin üretim kooperatiflerinde birleşmeleri teşvik edilmeli, tarım makineleri ve ileri teknikler kullanan üretime geçmeleri sağlanmalıdır" şeklinde düzeltilebilir. Bu birinci önerge, öneri olarak getirivorum.

10. madde; ilgili kısmı okuyacağım. "Tekelci faaliyetleri yasaklayan yasalar tam olarak uygulanmalı, büyük tekelci sermaye kuruluşları en sıkı bir biçimde denetlenmelidir" diye başlayan cümle. Arkadaşlarım, uzun tartışmalara, uzun tarih tartışmalarına girmeden şunu söyleyebiliriz ki, Türkiye Cumhuriyeti, kurulduğundan beri bütün yasalarında tekellerin kurulmasını geliştirecek, özendirecek hükümler getirmiştir; Cumhuriyetin ilk günlerinden itibaren. Bunun iki tane örneğini verebilirim. Daha 1930'larda tarıma makine götürülürken, kredi

götürülürken, "belli büyüklükteki işletme kaydı getirilmiştir. 1930'larda çeşitli fabrikalar özendirilirken, belli büyüklükte sermayeye sahip olan fabrikaların özendirilmesi şart koşulmuştur. Türkiye'de bugün de böyledir. Bugün Türkiye'de yürürlükteki yasalarda tekelciliği önleyecek tek hüküm yoktur. Bütün hükümler, esas itibariyle tekelleşmeyi teşvik edecek hükümlerdir. Dolayısiyle, bunu da şu şekilde, "tekelci faaliyetleri yasaklayıcı yasal önlemler alınmalıdır; gerekli yasalar çıkartılmalıdır" şeklinde değiştirmeyi öneriyorum.

11. maddeye geldiğimiz zaman, burda da küçük bir kelime önerisi; ki bence, özü itibariyle son derece önemli. O da şu: "OYAK, MEYAK ve tasarlanan İYAK, ordu kadrolarını, bürokrasiyi ve işçi sendikalarını sanayi ve ticaret alanlarına sokarak bu yoldan, bu etkin toplum kesimlerini kapitalizmle uzlaştırma ve bütünleştirme" diye başlıyor. Arkadaşlarım, OYAK'ın fonksiyonunda sadece kapitalizmle değil, emperyalizmle de bütünleştirme işlevi vardır. Ve bu işlevi yapıyor. Dolayısiyla, burda kapitalizmle ve emperyalizmle bütünleştirme anlamına gelmek üzere "emperyalizm" kelimesinin eklenmesini öneriyorum.

12. maddedeki askerlik hizmet süresinin kısaltılmasına ilişkin kısımla ilgili olarak, kısaca (d) fıkrası olarak bir cümlenin eklenmesinin gerekli ve yararlı olacağını düşünüyorum. Bu da şu: "Asker ve sivil bürokratların, görevlerinden ayrıldıktan sonra en az on yıl süre ile hiç bir özel girişimde çalışmamalarının sağlanması gerekir." Cümle değişik ifade edilebilir. Fakat bugün bunun konmasında önemli yararlar vardır. Çünkü, Türkiye'deki tekellerin ve büyük işletmelerin ilişkileri daha bürokrasinin üst tabakalarında görevleri devam ederken başlıyor. Ve görevleri bittikten sonra da çok daha yüksek ücretlerle, çok daha önemli ayrıcalıklarla özel kesime geçiyorlar. Bunun Türkiye'deki demokratikleşme süreci içinde çok önemli ve çok tehlikeli bir eğilim olduğu kanısındayım. Dolayısıyla, bunun de eklenmesinde yarar olacağı görüşünü düşünüyorum.

6. sayfada (b) fıkrası, yüksek okul ve üniversitelerin demokratikleştirilmesi için, yöneticiler seçimle göreve gelmeli ve bu seçimlere öğretim üyeleriyle asistan, okutman ve öğrenci temsilcileri de katılmalıdır. Arkadaşlarım, bugünkü Türkiye'de bu seçimlere, üniversitedeki işçiler ve çalışanların da mutlaka katılması gerekir. (Alkışlar) Bu yine 6. sayfada eğitimle ilgili uzun bir tartışmayı ve bu güzel heyecan verici dökümanın bütünlüğünü bozacak bir tartışmayı açmak istemiyorum.Ancak, işçi sınıfının partisi olduğumuz için, ve her halükârda yapılması mümkün ve gerekli olduğu için buna da kısaca son olarak, (g) fıkrası olarak, işçi ve emekçilerin eğitiminin en kestirme yolu ol-

duğu için, çeşitli sosyalist ülkelerde başarı ile uygulandığı için, Türkiye'de de başarı ile uygulanabileceği için, "Gece eğitimi ve üretim eylemleriyle bütünleşmiş, mektupla öğretim uygulamasına, öncelik ve ağırlık verilmesi gereklidir" şeklinde, bir değişiklik ve ekleme yapılmasını öneriyorum. (Alkışlar)

Son cümleyle, burdaki önerimi sadece bir görüş olarak söylüyorum. Üzerinde herhangi bir tartışma açmaya niyetim yok. Dolayısıyle eğer, tartışma açılacak olursa, bu öneriyi geri almak şartı ile son cümleyi, — ki Genel Başkanımız da Ankara'da yapmış olduğu bir konuşmada buna benzer görüşleri ortaya koymuştu — "Türkiye işçi Partisi I. Büyük Kongresi her türlü sağ ve sol sapmalara karşı derin bir sorumluluk içinde sürdürdüğü mücadelenin artan başarılar kazanacağına inancını belirtir" cümlesinde, "her türlü sağ ve sol görünümlü, fakat özünde sağ sapmalara karşı" şeklinde değiştirilmesinde yarar olduğunu sanıyorum. Çünkü, gerçekten Türkiye'de Türkiye İşçi Partisi' nin solunda bir sapma olarak ortaya çıkma cesaretini gösteren bir eğilimin varlığından kuşku duyuyorum. (Alkışlar) Dolayısiyle böyle yapılmasının gerçeklere daha uygun olacağını sanıyorum. Ancak, demin de söylediğim gibi bu konuda her hangi bir tartışma açmaktan kesinlikle kaçınırım. Tartışma açılacak olursa, bu son önerimi geri alacağımı şimdiden Divan'a bildirir, saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

Divan Başkanı — Yalçın küçük arkadaşa teşekkürler. Divanın istediği bir husus var, Küçük arkadaştan. Konuşmasında belirttiği değişikliklerin yazılı olarak Divanımıza verilmesinde yarar var. Şimdi Osman Aslanbay arkadaşı kürsüye davet ediyorum. (Alkışlar)

Osman Aslanbay (Zonguldak) — Kıymetli arkadaşlarım, karar tasarısı, istediğimizden de çok güzel olmuş. Ama karar tasarısında hiç yer almayan bir konu var. Türkiye'nin elli sene ihmali sonucunda olmuştur; bunu TİP ancak iktidara geldiği zaman kökünden halledecektir. Ama bugün bu büyük eksikliğin üzerine basacağız. Kesinlikle de bunun karar tasarısında çıkması gerekli arkadaşlar. Konut sorunu. Konut, ana bir konu. Türkiyemizde kooperatifçilik, özel mülkiyete dayalı kooperatifçilik, Türkiye'nin sorunlarına çözüm getirmemektedir. Bugün Türkiyemizde bir memur 18 yaşında başlıyor mesleğine. Giderek 60 yaşına kadar, 50 yaşına kadar hayatını devlet hizmetine vakfediyor. Almış olduğu 4-5 kuruşla beraber, bir ev almaya gidiyor, bir ömür boyu vermis olduğu alın terinin karsılığını da gidip bir vurguncu müteahhide kaptırıyor. 5 sene sonra da imamın kayığına binip gidiyor. Şimdi buna çözüm yolu getirmek, memuru çalışırken, kamu görevlisini çalışırken rahat ettirmek gerekli; orada rahat ettirmek gerekli. Ulusuna karşı vermek zorunda olduğu hizmeti, gerekli hizmeti verebilmek için kimsenin etkisi altında kalmaması gerekli. Yurdumuzda

sadece valilerin, kaymakamların bazılarına lojman filan verilmiştir. Yani, devlet konut sağlamıştır. Bilumum kamu görevlilerine, öğretmenlere, maliye memurlarına, emniyet görevlilerine, diğer bütün kesimlere konut verilmek üzere Türkiye'de konut.sorununun ele alınması ve bir inşaat müdürlüğü tarafından devlet adına yapılmasını, karar tasarısına almamız gerekiyor. Bu doğrultuda Türkiye'de birçok şeyi birlikte ortadan kaldırmış olacağız. Beraberinde kaldırmış olacağımız, bir defa kırlardan şehirlere doğru akma sorunudur. Bir memur kooperatif kursa, bir yerde ev yaptırsa dahi, bu evini, tayinler nedeniyle hele hele MC'nin bu son uygulamaları sırasında artık bir bavul gibi yanında taşımasına imkan yoktur. Onun için, Devletin muhakkak surette, kazada, vilayette, memurunu huzur içerisinde oturacağı bir konutu, onu iskan ettireceği konutu yapmak zorunluluğu vardır;yapacaktır. Bunu yapamıyan bir devlet yapısı, birçok noksanlıklarını da beraberinde getirir. Konut sorununu, bütün il ve ilçelerde kesinlikle ihalesiz devlet inşaat müdürlükleri aracılığıyla en kısa zamanda halli için, Partimizin de bunun öncülüğünü yapıp, bunun hayata geçirilmesi için, ön planda mitingler hazırlayıp, bu doğrultuda memura, "seni tayin ettim Hakkari'ye, tayin ettim seni Antakya'ya" dediği zaman, onu kara kara düşünmekten alakoymamız gerekiyor. Oraya gittiği zaman da başını sokacak bir yuvası olduğunu ve ekonomik bağımsızlığını hiç bir kasaba mütegallibesine peşinen terk ettiğini görmeyeceğiz. Huzur içerisinde, burada kamuya karşı olan görevini sürdürecektir. Benim söyleveceklerim bu kadar. Saygılar sunarım arkadaşlar. (Alkışlar)

Divan Başkanı – Osman Aslanbay arkadaşa teşekkürler. Divan Başkanının O. Aslanbay arkadaştan isteği var. Bu hususu yazılı olarak Divana vermesi. Neşet Kocabıyıkoğlu arkadaşı davet ediyorum.

Neşet Kocabıyıkoğlu (Ankara) – (Alkışlar) Değerli Partili arkadaşlarım; dünyanın her yerinde, işçi sınıfı sosyalistleri ve onların partileri, kitlelere somut hedefler gösterir. İşçi sınıfı partileri, kitlelere somut hedefler göstermekle kalmaz; bu hedefler etrafında geniş emekçi yığınları, emekçi sınıf ve tabakaları toplayarak onlara önderlik eder. Kongre kararları önemli politik belgelerdir. Çünkü kongre kararları bu somut istekleri, bu somut talepleri gösteren, belirginleştiren kararlardır. Gene işçi sınıfı partisi aracılığıyla, onun önderliğinde geniş emekçi yığınların toplanmasıyla oluşan maddi güç bu kararları hayata geçirir. Kararların önemi, kararların tutarlılığı iki şeye bağlı: Bir tanesi bilimsel sosyalizmin kılavuz olarak kullanılmasına, öteki de, işçi sınıfı partisinin, işçi sınıfı içerisinde, geniş emekçi yığınlar içerisinde kök salmasına bağlı. Bugün, komisyon tarafından hazırlanan karar tasarılarında bunu görüyoruz. Yani bilimsel sosyalizmin kılavuz olarak kul-

lanıldığını, yani Partimizin, işçi sınıfı partisinin, emekçi yığınları içerisinde, işçi sınıfı içerisinde kök saldığını. Değerli arkadaşlarım, TİP bugüne kadar, birçok konuda olduğu gibi, 141-142 nin kaldırılmasına ilişkin olarak da değerli, tutarlı, onurlu bir mücadele verdi. Türkiye İşçi Partililer, bu mücadele içerisinde saldırılara uğradılar, baskılara uğradılar, yılmadılar. Bugün TİP birşeyi söylüyor: önemli bir şey bu. Türkiye Komünist Partisi adlı kuruluş, Türkiye'de kurulabilmelidir deniyor. Değerli kardeşlerim; bu, Türkiye İşçi Partisi tarafından deniyor, işçi sınıfı sosyalistleri tarafından deniyor; Türkiye İşçi Partisi tarafından deniyor. Çünkü, TİP'nin 141-142'nin kaldırılmasına ilişkin, bağımsızlık, sosyalizm, demokrasi mücadelesine ilişkin olarak bütün baskılara, bütün saldırılara karşı yürüttüğü onurlu, tutarlı bir mücadele vardır da ondan. Bu o mücadelenin sonucunda söylenmiş bir şeydir. Bunu yalnızca bizlerin, yani işçi sınıfı sosyalistlerinin söylemesi yeterli değil. Bunu biz tutarlı demokrat olma iddiasında olanlara da söyletmek zorundayız, söyleteceğiz de. **(Alkışlar)**

Değerli kardeşlerim, sadece 141-142'nin kaldırılması, sadece TKP adlı kuruluşun, Türkiye'de yasal olabilmesi meselesi yeterli değil. Politik bakımlardan yurt dışında olanların da Türkiye'ye dönebilmeleri isteniyor karar tasarısında. Bu da bizlerin, yani işçi sınıfı sosyalistlerinin Türkiye'nin biricik işçi sınıfı partisinin söyleyebileceği birşey. Bizler bunu söylüyoruz, bunu emekçi kitlelere de ve demokrat olma iddiasında olanlara da söyleteceğiz. Değerli kardeşlerim, karar tasarısı gerçekten büyük bir olgunlukla hazırlanmış politik bir belgedir. Hepimize kutlu olsun. Saygılarımla. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Neşet Kocabıyıkoğlu arkadaşa teşekkürler. Karar tasarısı üzerinde başka söz almak isteyen arkadaş. Ali Kurt arkadaşı kürsüye davet ediyorum.

Ali Kurt (Konya) – Arkadaşlar, karar tasarısına, şöyle bir maddenin de konmasını bilhassa öneriyorum. Bugün, bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Türkiye kapitalizminin bir gereği olarak da, devlet yönetim kadrosu, tamamen bürokratlaşmış. Herhangi bir yere tayin edilen bir vali, bir kaymakam veya bir daire müdürü bu koltuğunu terk etmemek için her türlü manevrayı çevirmektedir. Bu bürokrasinin sultasından halkımızı kurtarmak için, mutlaka yönetimde döner sistem uygulanmalıdır. İdare makamları, — gerek seçimle olsun, gerek seçimsiz olsun— bu makamlarda, döner sistem uygulandığı takdirde yeni yetişen kuşakların devlet hizmetinde görev almasına ve devlet yönetimine büyük katkıları olabilecektir. Bütün suistimallerin ana kaynağında bu bürokratların büyük rolü vardır. Büyük bir memur kitlesi, aşağıdan yukarıya doğru tırmanmak isteyen bilinçli, hakikaten kültürlü, amirinden daha zeki, devlet yönetiminde hakkı olan gerçek bir memur görev-

li, maalesef bu bürokratların önlemesinden, yukarı kademelere doğru çıkıp gerekli, hak ettiği yerleri bir türlü alamamakta, adeta manyaklaşmış tipler yönetim kadrolarında kendi masalarını, sandalyelerini muhafaza etmek için alt kademelere işkence etmektedirler. Bu karar tasarısında yönetimde döner sistemin uygulanmasını öneriyorum. Saygılarımla. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Ali Kurt arkadaşa teşekkürler. Ali Kurt arkadaştan da önergesini yazılı olarak vermesini istiyoruz. Saffet Kayalar arkadaşı kürsüye davet ediyoruz.

Saffet Kayalar (Kocaeli) – **(Alkışlar)** Arkadaşlar, benim de konut konusunda, Osman Aslanbay arkadaşımızın eksik bıraktığı, işçi yapı kooperatifleriyle ilgili somut bir önerim var. Bugünkü işlerliğiyle, işçi yapı kooperatifleri, amacından uzaklaşmış, düşük gelirli işçi arkadaşların konut sahibi olmasını engeller hale gelmiştir. Kooperatifler aracılığıyla mesken yapıldığı sürece. Bir kere aracının ortadan kaldırılması şart. Ve az sayıda üyeyle konut yapımını gerçekleştirme yerine çok sayıda üyeyle konut yapılmasının sağlanması için çalışılmalıdır. Önceden 7 kişi bir araya gelirse, 7 kişi konut sahibi olabiliyordu. Sonradan bu 30 kişiye çıkarıldı. Fakat bugünkü şartlarda 30 kişi de azdır. Ve işçi konutları mutlaka kamulaştırılmış devlet arsalarında yapılmalıdır. Çünkü maliyetin artmasında işçinin konut sahibi olmasında en büyük engellerden birisi, 30-40 bin lira gibi bir peşin arsa parası ödemesidir. Bu konuda söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ederim. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Saffet Kayalar arkadaşa teşekkürler. Kayalar arkadaşdan da yazılı öneri şeklinde komisyona vermesini rica ediyoruz. Başka, söz almak isteyen arkadaş. Erşen Sansal arkadaşı kürsüye davet ediyoruz.

Erşen Sansal (Ankara) – **(Alkışlar)** Arkadaşlarım, karar tasarısı komisyonunun hazırlığı, gerçekten Kongrenin, yüksek düzeyinde görüşülen konuların kamuoyuna yansıtılabilecek bir ifadesini taşıyor. Bu nedenle, tasarı metnindeki bu ifade tarzından ve içeriğinden dolayı komisyondaki arkadaşlara teşekkürlerimizi sunarız. Aslında, işçi sınıfının iktidarına yönelik, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi ile ilgili anlatım, işçi sınıfının tümünü kapsamakta olduğu için yeterli bir ifade getirmiştir. Ne var ki, daha bir açıklık kazandırılmak üzere, yurt dışındaki işçilerin durumunun da, açık bir deyişle, net olarak, kararda yer almasında yarar görmekteyiz. Komisyon, eğer önerimizi uygun görürse, bunu raporun herhangi bir yerinde ifade edebilir. Uygun gördüğü, redaksiyon için uygun bulduğu herhangi bir yerde ifade edebilir. Ancak, netlikle, yurt dışında bulunan işçilerin durumları-

nın belirtilmesinde de, daha doğrusu yurt dışındaki işçilerin, ifade olarak karar metninde yer almasında da yarar olacaktır kanısındayız. Benim arz edeceğim bundan ibaret. Saygılar sunarım. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Erşen Sansal arkadaşa teşekkürler. Osman Özdemir arkadaş.

Osman Özdemir (Bursa) – **(Alkışlar).** Arkadaşlarım, hazırlanan raporda birçok konuya yer verildiği halde, bir konu gözden kaçmış. Ben de buna değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, günümüz toplu sözleşmelerinde artan enflasyon neticesiyle, işçilerin aldığı, toplu sözleşmeyle aldıkları bir takım sosyal ve ekonomik haklar kısa zamanda eriyip gitmekte. Bunun için, ben bu maddeye, işçi sınıfının ekonomik politik ve ideolojik mücadelesinde çok yararı dokunacak şu sözlerin de eklenmesini istiyorum. "İşçi sınıfına, mutlaka genel grev, dayanışma grevi, siyasi grev hakkı verilmelidir." **(Alkışlar)** Bir konuya daha değinmek istiyorum, yine burada belirtilmeyen. Vergi sisteminde de çalışanların yararına daha adaletli bir şekilde bir düzenleme yapılmalı. Bunu, çalışanların lehinde, geliştirilmesi doğrultusunda bir kanun çıkartılmasını da hazırlanan rapora konulmasını diliyorum. Saygılarımla. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı – Özdemir arkadaşa teşekkürler. Arkadaşlar, yazılı olarak önerilerini versinler. Komisyon sözcüsü cevap verecek. Yavuz Çizmeci arkadaşımız. **(Alkışlar)**

Yavuz Çizmeci (İstanbul) – Sayın başkan, değerli Partili arkadaşlarım; Öncelikle, bu siyasal belgeyi hazırlamış olan arkadaşlarıma, bu belgenin gerek Partimiz için gerekse Türkiye'de verilmekte olan bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde önemli bir dönüm noktası olacağı bakımından teşekkür etmek istiyorum. Ve genel olarak gerçekten bu siyasal belgenin, bütünlüğüne saygı duymanın ötesinde söylenecek bir şey yok. Ancak, bir iki mesele var, kanaatimce; önemli ve bizim genel ilkelerimiz belli olmasına rağmen, istismara açık olabilecek noktalar. Bunların en önemlisi 5. sayfada. Devletçilikle ilgili bölüm. 5 . sayfanın 10. maddesinde şöyle deniyor: "Demokrasiye yönelen en büyük tehlike, anti-demokratik eğilim ve baskıların, temel kaynağı, emperyalizm ve büyük tekelci sermayedir. Bu en gerici güçlerin egemenliğinin yok edilmesinin yolu, ancak köklü devletleştirmelerle açılabilir. Bununla birlikte, varolan koşullarda da emekçi halk yığınlarını ezen".. diye devam ediyor. Burada benim altını çizmek istediğim konu şu: Bu en gerici güçlerin yok edilmesinin yolu, ancak köklü devletleştirmelerle açılabilir. Bu cümlenin biraz daha açılması ve ancak, işçi ve emekçi sınıfların iktidarındaki bir köklü devletleştirmeyle bunun söz konusu olabileceğinin belirtilmesi. Bu, bizim programımız doğrultusunda bir görüştür zaten. Fakat, ifade edilirken bu şe-

kilde ve kanaatimce, eksik ifade edilmiş ve istismara açık bir konu. Bu yüzden bu anlamda açılmasını öneriyorum. İkinci olarak da işçi sınıfının ekonomik mücadelesinde önemli bir mevzii olan, referandumun yasalaşması konusu var ki, "işçi sınıfının mücadelesiyle ilgili olarak lokavtın kaldırılması; ekonomik mücedeleyi engelliyen bir takım engellerin ortadan kaldırılması"na ilişkin maddede referandumun yasalaşmasıyla ilgili bir ilavenin yapılmasını diliyorum. Bu belgeyi hazırlayan arkadaşlarıma tekrar teşekkür eder, Kongremizin bu özlü ve yüce siyasal belgeyi kabul etmesini dilerim. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Divan Başkanı – Teşekkürler. Arkadaşlar, biz bir hususu açıklamak istiyoruz. Bazı arkadaşların önerisi karar tasarısı içinde bulunan hususlara değiniyor. Konuşmalar uzamış oluyor bu şekilde. Örneğin karar tasarısında "Demokrasi mücadelesi ortak platformu" başlıklı bölümde belirtilen bütün hedeflerin geçerliliklerini ve önemlerini de aynen koruduğu geçiriliyor. Arkadaşların getirdikleri önergelerde tekrarlar olmuş oluyor.

Komisyon sözcüsünün önergelere cevap vermesi için 15 dakika toplantıya ara veriyoruz. 15 dakika sonra komisyon sözcüsü önerilere ve açıklanması istenen hususlara cevap verecektir. Teşekkürler.

Divan Başkanı – Değerli konuklar, sayın Partili arkadaşlarım. Kongremizin bugünkü üçüncü oturumunu açıyorum. Gündemin onuncu maddesinde kalmıştık. Genel öneriler komisyona verilmişti. Ve komisyon sözcüsünü genel önerilere cevap vermesi ve komisyon raporuna eklenecek hususları açıklaması için davet ediyorum.

Osman Sakalsız (Komisyon Başkanı)(Ankara) – (Alkışlar) Arkadaşlar, arkadaşlarımızın yaptıkları öneriler komisyon tarafından incelendi. Bazıları aynen benimsendi. Bazıları değişik tarzda yeniden redakte edildi. Bazı öneriler de gerek Demokrasi Bildirgesi'nde olduğundan, gerekse bu metnin kapsamı içerisinde bulunmadığından kabule şayan görülmedi. İlk defa komisyon tarafından aynen kabul edilen veya değiştirilerek kabul edilen metinleri sunacağım. Daha sonra komisyon tarafından kabul edilmeyen metinler hakkındaki görüşlerimizi bildireceğiz. Burada en önemlisi, genel grev, dayanışma greviyle ilgili öneri. Merkez Yönetim Kurulu'nun sunduğu karar tasarısında bu öneri vardı. Fakat bir daktilo hatası olarak atlanmış, komisyonda da dikkati çekmedi. İlk metinler kontrol edildiği zaman, bunun, Merkez Yönetim Kurulu'nun komisyona sunduğu karar tasarısında olduğu görüldü. Ve aynen alındı. (Alkışlar) Genel greve ilişkin olarak, 8'in C bendi olarak şu ibare giriyor. "Genel grev ve dayanışma grevi yasallaştırılmalıdır. Toplu sözleşme yetkisinin sağlanmasında gizli oy açık sayıma dayalı

referandum tek geçerli yol, geçerli yöntem olarak kabul edilmelidir." Bundan sonraki rakamlar, birer kayarak devam ediyor. d, e, f, g, gibi. Arkadaşların metinleri öyle düzeltmeleri gerek. Başka bir öneri, Almanya'daki işçilerle ilgili öneriydi. Bu da komisyon tarafından 8 inci maddenin f bendi olarak formüle edildi.

Diğer öneriler. Yalçın Küçük arkadaşımızın önerileri. Burda 9/B fıkrasındaki istemi aynen kabul edildi. Yine başka bir önerisi arkadaşımızın, tasarıdaki 10. maddedeki "tekelci faaliyetleri yasaklayan yasalar tam olarak uygulanmalı" cümlesine ilişkin önerisi. Bu biraz değiştirilerek komisyonda redakte edildi. 5 inci sayfada, 11. maddedeki "toplum kesimlerini kapitalizmle uzlaştırma" cümlesi. Toplum kesimlerini "kapitalizm ve emperyalizmle uzlaştırma" cümlesi, aynen benimsendi. Tasarının 5 inci sayfasındaki 12 inci maddeye, asker, sivil, üst düzeydeki bürokratlarının 10 yıl süreyle görevden ayrıldıktan sonra başka yeni tekelci faaliyetlere girişmesine ilişkin önerisi komisyonumuz tarafından benimsenmedi. Gerekçesi Şu: Bu talep önemli bir politik talep, değerli bir talep. Fakat bu metnin, yani kısa dönemde gerçekleştirilmesi mümkün olan politik taleplerin dile getirilmesini esas alan metnin içerisinde böyle bir talebin ortaya konulması mümkün olamayacak bir talep gibi geldi. Yoksa talebin, politik değeri gerçekten önemli. Tasarının 6 ncı sayfasındaki son (f) fıkrasındaki eğitim olanaklarıyla ilgili istem aynen benimsendi. Yalçın arkadaşımızın son önerisi: Sağ ve sol sapmalara ilişkin olan önerisi. Özünde sağ sapma. Gerçekten son tahlilde, bütün sapmalar, ister sağ görünümlü olsun, ister sol görünümlü olsun, burjuvazinin işine yarıyor. Ve sağ sapma karakterini taşıyor. Ama sosyalist literatürde sağ ve sol sapma diye bir ayırım konuyor, bir görünüm olarak. Ve böyle niteleniyor. Biz buna, yani literatürün bu tanımlamasına sadık kalmayı tercih ettik. Yani sağ ve sol sapma deyimini aynen muhafaza ettik.

Yalçın arkadaşımızın önerileriyle ilgili olarak komisyonumuzun getirdiği değişiklikler bunlar. Bu öneri, bu meseleye iliskin olarak, daha yakından ilgilenen arkadaşlarla da konuşuldu. Onların önerileri de dikkate alınarak, şöyle formüle edildi. *(13/B olarak okundu).*

Başka bir değişiklik önerisi Yavuz Çizmeci arkadaşımızın önerisi idi. Bu da komisyon tarafından kabul edildi. 10 uncu madde şu hale geldi bu öneriyle . Üçüncü satır. *(Okundu).*

Arkadaşlar, diğer öneriler, Denizli Delegesi İbrahim Güler arkadaşın önerisi. Bu da Anayasa değişikliklerine ilişkin. 12 Mart'ta değiştirilen Anayasa değişikliklerine ilişkin bir öneri. Bu husus, bizim Demokrasi Bildirgemizde derpiş edilmiş bir husustur. Programımızda da vardır. Kısa dönemli, çok kısa vade içersinde gerçekleştirilecek talep-

ler içersine koymak realist bir tutum olarak görülmedi. Çünkü en az 300 milletvekili yani parlamentoda üçte iki çoğunluğu gerektirecek bir oy potansiyeli gerekiyor. Bugün için bu şartlar yok. Ama bu bizim talebimiz olarak, uzun vade içersinde gerçekleşecek talebimiz olarak, gerek programımızda, gerekse Demokrasi Bildirgemizde yerini koruyor.

Konut sorununa ilişkin öneriler vardı; zannediyorum iki arkadaşımız Saffet Kayalar ve Osman Aslanbay arkadaşımızın. Bu da Demokrasi Bildirgesi'nde aynen var. Arkadaşlar; bu metin, daha girişinde Demokrasi Bildirgesi'nin geçerliliğini ve canlılığını koruduğunu, burdaki taleplerin Partimizin talepleri olmaya devam ettiğini söyleyerek işe başlıyor. Burdaki talepleri değerlendirirken, Demokrasi Bildirgemizde ortaya konan talepleri dikkatten kaçırmamak lazımdır. Demokrasi Bildirgesi'nde, konut sorunu, şöyle formüle edilmiş durumda. *(Okundu)* Demokrasi Bildirgemizde konut sorununa ilişkin talebimiz budur. Bu talep Partimizin talebi olarak devam etmektedir. Kongre kararlarımızda da, Demokrasi Bildirgesi'ne atıf yapılmıştır; bu taleplerin canlılığını koruduğu söylenmiştir.

İlhan Akalın arkadaşımızın önerisi çıraklık sorununa ilişkin. Bu talepler de Demokrasi Bildirgesi içersinde yer alıyor. Bunun için bu tasarıya yeni bir madde konulması gereği duyulmadı. Diğeri, kültür, sanat faaliyetlerinin gelişmesine ilişkin. Bu da Demokrasi Bildirgesi'nde demokratik ortamın gelişmesine ilişkin olarak var; bu talebimiz de geçerli. Necati Siyahkan arkadaşımızın önerisi. Seçime kadar TRT'nin tarafsızlaştırılması. Arkadaşlar; TRT, MC iktidarının, yasadışı olarak işbaşında tuttuğu bir kişi tarafından yönetiliyor. Bugün mücadele,bu işgalin kaldırılması şeklinde veriliyor. MC'nin düşmesiyle bu işgal de kalkacak. Faşizmin tırmanışına ilişkin olarak kısa dönemli taleplerimiz arasında, MC'nin işbaşından uzaklaştırılması; AP'siz, MHP'siz bir hükümetin kurulması talebi yer alıyor. Bu da bu talebin içerisinde gerçekleştirilecek bir olgu olarak görüldü. Ali Kurt arkadaşımız, memurların yani bürokratların görevlerinde döner sistem uygulanmasını öneriyor. Biz bunu gerçekçi bir öneri olarak değerlendiremedik. Yani uygulanması pek mümkün olmayacak ve gerçekleşmesi mümkün olmayacak bir talep gibi görüldü. Bunun için kabule şayan görülmedi.

Denizli delegesi İbrahim Gülen arkadaşımızın önerisi, eğitimin demokratikleştirilmesi ve bilimsel temele oturtulması konusunda. Eğitim, öğrenim demokratikleştirilmeli kapitalizm ve emperyalizme hizmet eden eğitim biçiminden çıkartılarak, bilimsel temele oturtulmalıdır; şeklinde değiştirilmesini öneriyor. Arkadaşlar, bir kez bu taleplerimiz çok kısa vadede gerçekleşecek olgulara ilişkin, bu çerçeve içersinden bakmak lazım. İkincisi, eğitimin demokratikleştirilmesi kapsa-

mına emperyalizme hizmet eden eğitim sisteminden çıkılması da giriyor. Ancak eğitimin demokratikleşmesi böyle mümkün olabilir. Yani demokratikleşme kapsamı içersinde bunu değerlendirmek lazımdır. Bunun için, bu kapsam içersinde olduğu için, ek bir ibare şeklinde konması düşünülmedi.

İçel il yönetim kurulu önerileri diye bir öneriler dizisi var. Birincisi, yayın organlarında kırsal alana ağırlık verilmelidir. Bu Partimizin yapmaya çalıştığı, imkanlar hususunda yaptığı, bundan sonra da Parti'ye ilişkin özgün görevler bölümünde kabul ettiğimiz Parti eyleminin kırsal bölgelerde yayılması perspektifi içersinde gerçekleşecek bir olgu olarak görüldü. İşçi ve köylüye hitap eden günlük bir gazete çıkarılmalıdır: Bu, iyi bir talep. Gerçekten ulaşmamız gereken, mutlaka yapmamız gereken bir iş. Fakat kısa dönem içersinde, iki yıllık bir dönem içersinde günlük gazete çıkarmak gibi bir büyük projeyi gerçekleştirme olanaklarını sağlıyabilir miyiz, o konuda en azından tereddütteyiz. Bunun için bağlayıcı bir karar almak şeklinde Kongre kararlarına geçirmeye gerek görmedik.

"İş Kanununun 17, 13, 19 vs. maddeleri değiştirilmelidir." Buna ilişkin taleplerimiz, Demokrasi Bildirgesi'nde aynen vardır. Keza, kıdem tazminatı sorunu; "işçilere, işten her ne suretle ayrılırsa ayrılsın kıdem tazminatı ödenmesi" sorunu. Bunlar da Demokrasi Bildirgemizde olan talepler.

Arkadaşlar, bize yazılı olarak ulaşabilmiş öneriler bunlar. Komisyonumuz bunların, — şimdi bilgi sahibi oldunuz — bir kısmını benimsedi; diğer kısmını Parti'nin başka metinlerinde olduğu için, böyle değerlendirdiği için, bu metne dahil etmeye gerek görmedi. Bu, hem metnin kısa dönemli bir perspektif içermesi, hem de belli bir bütünlüğünün bozulmamasına dikkat edilmesi açısından böyle yapıldı. Yoksa burdaki taleplerin Parti'nin talepleri olmadığı anlamında değil. Komisyonumuzun değerlendirmesi bu merkezdedir. Hepinize saygılar sunarım. **(Alkışlar)**

Divan Başkanı — Osman Sakalsız arkadaşa teşekkürler. Arkadaşlar, komisyon sözcüsünün açıklamasından da anladığımız gibi,üç tane önerge kabul edilmiş bulunuyor. Bunun dışında, bazı önergeler bazı değişikliklerle benimsenmiş, diğer öneriler ise, komisyon raporunda da, karar tasarıları raporunda belirtildiği gibi, demokrasi mücadelesi ortak platformu başlıklı bölümde belirtilen bütün hedeflerin geçerliliklerini, önemlerini bugün de aynen koruduğu belirtildiği ileri sürülerek kabul edilmiyor. Çünkü aynı şeyin, karar tasarısında zaten bulunduğunu, Demokrasi Bildirgesi'nde de bulunduğunu ileri sürüyor.

Şimdi kabul edilmeyen önerilerin, önerge sahiplerine, belirli usulî işlemlerin yapılabilmesi için soru sormak gerekiyor: Küçük arka-

daşın belirli değişiklikleri benimsenmedi. Bir kısmı da çeşitli değişikliklere uğradı. Kendisinin önergevi geri alıp almadığı, bu değişikliklere katılıp katılmadığını soruyoruz. Oturduğu yerden cevap verebilir.

Küçük katılmadığını bildirdi.

Divan Başkanı – Şimdi Küçük arkadaş tasarının 5. sayfasının 12. maddesinin (d) fıkrasına eklenmesi istediği bu önergesiyle, tasarının 6. sayfasının (b) fıkrasına "işçi ve emekçi" ibaresi eklenmesi şeklindeki önergesinde aynen ısrar ettiğini bildirdi. Şimdi sayın arkadaşlarım, bu iki önergesini, genel kurulda oylamaya sunacağım. Şu şekilde: Genel Kurul bu iki önergenin, bu iki kısmın Kongre kararları olarak geçirilmesine karar verirse, bu kararların Kongre kararları içinde redakte edilmesi için komisyona görev vermiş olacaktır, bunu oylayacağım.

Tasarıdaki 5. sayfanın 12. maddesine eklenmesi istenen, (d) fıkrası olarak eklenmesi istenen hususu okuyorum: "Asker ve sivil, üst düzey bürokratlarının görevlerinden ayrıldıktan sonra 10 yıl süre ile tekelci işletmelerde görev almalarını önleyici yasal önlemler alınmalı ve etkinlikle uygulanmalıdır." Bu önergeyi bu değişikliği kabul eden arkadaşlar işaret buyursunlar. Kabul etmeyen, red eden arkadaşlar. Evet red edilmiştir arkadaşlar. Önerge salt çoğunluk kazanamamıştır.

İkinci önergeyi okuyorum: Tasarının 6. sayfasındaki 13. madde (d) fıkrasındaki öğrenci kelimesinden sonra "işçi ve emekçi" kelimelerinin eklenmesi. Bu hususta, komisyon raporunda da bir husus vardı. Daha değişiklik getirmişti bu maddeyle ilgili olarak. Her halde arkadaşlarım onu da not etmişlerdir. Bu hususla ilgili olarak öğrenci kelimesinden sonra işçi ve emekçi kelimelerinin eklenmesini kabul eden arkadaşlar. Bir dakika arkadaşlar, şimdi bu konuda müzakere açılmıştı. Tasarıyı getiren arkadaş, yani değişikliği getiren arkadaş konuştu. Komisyon da bu konudaki görüşlerini belirtti. Tekrar her madde hakkında lehte , aleyhte konuşmaya gerek yoktur. Tasarıyı sunan arkadaşa, tasarısını geri çekip çekmediği soruluyor. Çekmediği hususları, tekrar redaksiyon edilebilmesi için ve Kongre kararları haline gelebilmesi için, Kongreye sunuyoruz. Kabul eden arkadaşlar. Tekrar söyliyeyim: Öğrenci kelimesinden sonra işçi ve emekçi kelimelerinin eklenmesi. Kabul eden arkadaşlar. Oy toplamı 29. salt çoğunluk olmadığı için kabul edilmemiştir. Kongre kararı haline gelecek kararların salt çoğunlukla alınması gerekir. Şimdi Saffet Kayalar arkadaşın önergesini okuyorum. Saffet Kayalar arkadaşın önergesi de komisyon tarafından kabul edilmemişti. Önergeyi veren Saffet Kayalar arkadaştan önergesini, komisyon açıklamasından sonra geri alıp almadığını soruyorum. S. Kayalar arkadaş önergesini geri almıştır.

İlhan Akalın arkadaşın önergesi komisyon tarafından kabul edilmemiş ve gerekçesi açıklanmıştı. Bu gerekçe karşısında İ. Akalın arkadaşın geri alıp almadığını soruyorum. İlhan Akalın arkadaş önergesini geri almıştır.

Necati Siyahkan arkadaşın önergesi de komisyon tarafından kabul edilmemiş ve gerekçesi açıklanmıştı. Önergesini geri alıp almaması konusunda Necati Siyahkan arkadaş. Önergesini geri almıştır.

Ali Kurt arkadaşın önergesi de komisyon tarafından red edilmiş ve gerekçesi açıklanmıştı. A. Kurt arkadaşın önergesini geri alıp almadığını soruyorum. Ali Kurt arkadaş önergesini geri almıştır.

Osman Aslanbay arkadaşın da önergesi kabul edilmemiş ve komisyon sözcüsü tarafından gerekçesi açıklanmıştı. Geri alıp almadığını soruyorum. Geri alıyor önergesini arkadaş.

İçel İl Başkanı Necdet arkadaş tarafından verilen önergeleri komisyon tarafından kabul edilmemiştir. Komisyon tarafından kabul edilmeyen önergesini birkaç madde halinde geri alıp almadığını soruyorum. Geri alınmıştır. Zaten önerge geri alınmıştı.

Denizli delegesi İbrahim Gülen arkadaşın iki önergesi vardı. Ve iki önergesi de komisyon tarafından kabul edilmemişti. Arkadaşa önergelerini geri alıp almadıklarını soruyorum. Önergeler geri alınmıştır.

Bu şekilde arkadaşlar, 8 önerge, komisyon tarafından kabul edilmeyen 8 önerge, önerge sahipleri tarafından geri alındığı için işlemden kaldırılmıştır. Bunun dışında, bir önerge oylamaya sunuldu. Önerge iki madde halindeydi. Maddeler ayrı ayrı oylamaya sunuldu ve genel kurul tarafından reddedildiği için, önergeler işlemden çıkarıldı. Bu şekilde arkadaşlar, kabul edilen önergelerle birlikte karar tasarıları komisyonu raporu, komisyonun sunduğu son rapor ortaya çıkıyor. Fakat bu arada usul hakkında bir önerge geldi Divan Başkanlığımıza. Okuyorum. Oylamayla ilgili olarak. "Birinci Büyük Kongre Karar Tasarıları Komisyonu raporu, kendi içinde bir bütünlük taşımakla birlikte, esas itibariyle üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Bu bakımdan raporun bu üç ayrı bölümünün ayrı ayrı oylanması yararlı olacaktır. Önergemizin oylanmasını dileriz. Saygılarımızla. Neşet Kocabıyıkoğlu, Asuman Erdost, Taner Tuncel. "Arkadaşlar, oylamaya geçmeden önce. Konre kararlarının oylamasına geçmeden önce, biliyorsunuz, Kongre kararları I, II, III diye belirtilmişti. Bu kararların ayrı ayrı oylanması isteniyor. Bu önergeyi oya sunuyorum. Kabul eden arkadaşlar işaret buyursunlar. Kabul eden arkadaşlar ellerini indirmesinler. Kabul edilmiştir arkadaşlar. Teşekkür ederim. Bu şekilde kararları I, II, III romen rakkamıyla yazılan üç karar halinde oylamaya sunacağız. Kararları ayrıca okumuyoruz arkadaşlar. I romen rakamıyla yazı-

lan kararı, Kongre kararı olması için oylarınıza sunuyorum. Kabul eden arkadaşlar işaret buyursunlar. 1 no.lu karar oybirliğiyle kabul edilmiştir. (Alkışlar) II romen rokkamıyla başlayan ve sekizinci sayfaya kadar devam eden — komisyon tarafından verilen ve değişikliğiyle belirtilen — bu kararı Kongre kararı olabilmesi için oylarınıza sunuyorum. Kabul eden arkadaşlar. II numaralı karar oy birliğiyle kabul edilmiştir. (Alkışlar) Komisyon tasarısında sekizinci sayfadan ve III romen rakkamıyla başlayan ve sonuna kadar devam eden II numaralı kararı değişiklikleriyle birlikte, Kongre kararı haline gelebilmesi için oylamaya sunuyorum. Üç nolu karara olumlu oy kullanan arkadaşlar işaret buyursunlar. Teşekkürler. Oybirliğiyle kabul edilmiştir arkadaşlar. (Alkışlar) Bu şekilde arkadaşlar, değişiklikleriyle birlikte I, II ve III numaralı kararlar Kongre kararları haline gelmiş ve hepsi de oybirliğiyle kabul edilmiştir.

SEÇİMLER

Divan Başkanı– Gündemin 11. maddesine, seçimler bölümüne geldik. Yalnız seçimlere geçmeden önce, Divan Başkanlığı olarak oylama yapacağız. Çünkü tüzüğümüz gereğince yoklama yapılarak, oylamaya katılacak üye sayısı belirlenmelidir.

Oylama yapıldı. 117 delegeden 103'nün hazır bulunduğu görüldü. Kongre ile ilgili tüzük maddesi okundu ve nasıl oy kullanılacağı anlatıldı. Seçimlere geçildi.

1. MYK seçimlerine geçildi. MYK'nın aday tavsiye listesi okundu ve delegelere dağıtıldı. Başka aday olup olmadığı soruldu. İstanbul delegesi Necati Yazıcıoğlu'nun aday olduğu görüldü. Oy pusulaları ve zarflar dağıtıldı ve seçimlere geçildi. 103 delegenin oy kullandığı tesbit edildi. 103 zarf açıldı. 103 oy pusulası çıktı. 2 oy pusulası tüzük gereğince hatalı olduğundan iptal edildi. 101 oy geçerli sayıldı. Yapılan sayımda adaylar, sayım komisyonunun raporu gereğince sıralandı.

2. MYK Asilleri seçilmeden önce yedeklerinin seçimlerine gitmek tüzük gereğince hatalı olduğundan yedeklerin seçimine geçilmeden, saat de ilerlemiş olduğundan, MDK üyeleri seçimine geçildi. Aday tavsiye listesi üyelere dağıtıldı. Başka aday olup olmadığı soruldu. Aday olmaması üzerine seçimlere geçildi. 103 delege oy kullandı. 103 zarf açıldı, 103 oy pusulası çıktı. 103 oyun da geçerli olduğu tesbit edildi. Yapılan sayımda adaylar, sayım komisyonunun raporu gereğince sıralandı.

3. MDK Yedek üyelerinin seçimine geçildi. Aday tavsiye listesi delegelere dağıtıldı. Başka aday olup olmadığı soruldu. Aday çıkmadı. Oy pusulaları ve zarflar dağıtıldı. 100 delegenin oy kullandığı, 100 zarfın açıldığı, 100 oy pusulasının çıktığı ve 100 oyun geçerli olduğu tesbit edildi. Yapılan sayımda adaylar, sayım komisyonunun raporu gereğince sıralandı.

4. MYK Yedek üyelikleri seçimine geçildi. Aday tavsiye listesi dağıtıldı. Başka aday olup olmadığı soruldu. Olmadığı görüldü. Oy pusulaları ve zarflar dağıtıldı. 100 delegenin oy kullandığı, 100 zarfın açıldığı, 100 oyun çıktığı, 1 oyun tüzük gereğince hatalı kullanıldığından iptal edildiği ve 99 oyun geçerli olduğu tesbit edildi. Sayım sonunda adaylar, sayım komisyonunun raporu gereğince sıralandı.

Gündemin son ve 12. maddesine geçildi. Seçim sonuçları açıklandı.

Not: *Yapılan seçimlerde MYK'nun, soyadı sırasına göre alfabetik olarak hazırladığı aday tavsiye listesi aynen benimsenmiş ve tavsiye edilen arkadaşlar seçilmiş bulunduğundan aday tavsiye listesi burada ayrıca gösterilmemiştir. Seçimlerin sonuçları son bölümdedir.*

BEHİCE BORAN'IN KAPANIŞ KONUŞMASI

Seçim sonuçlarının ilanından sonra kürsüye çağrılan Behice Boran aşağıdaki konuşmayı yaptı.

Behice Boran (İstanbul) – (Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı) Arkadaşlarım, üç gündür sürdürdüğümüz yorucu bir çalışmayı sona erdirmiş bulunuyoruz. Yorucu, ama yorucu olduğu kadar, hatta yorucu olduğundan da çok daha fazla kıvanç ve sevinç verici bir çalışma oldu. Merkez Yönetim Kurulu raporu üzerinde söz alan delegelerden Yalçın Küçük arkadaşımız Türkiye İşçi Partisini nitel olarak Türkiye'nin en büyük partisi olarak tanımladı. Daha sonra bir başka delege arkadaşımız da bu tanımlamaya katıldı. Bu arkadaşlarımız TİP'i nitel olarak Türkiye'nin en büyük partisi olarak tanımlarken, bunu hiç kuşkusuz partinin kuruluşundan kongre gününe kadar sürdürdüğü çalışmalarına, örgütlenişine, dünya ve yurt sorunlarına koyduğu teşhise, ortaya koyduğu mücadele hedeflerinin geçerliliğine, izlediği politik çizginin geçerliliğine, isabetine dayanarak yaptılar. Ama şimdi tam bir inançla söyleyebilirim ki, - ve herhalde bu arkadaşlarım da bu söylediklerime katılacaklardır - üç gün süren bu kongremiz de Partimizin nitel büyüklüğünü elle tutulur bir şekilde gözler önüne serdi. Böyle bir kongreyi savıca bizden kat kat fazla olan, nicel olarak büyük olan partilerden hiç biri yapamadı, yapamaz da. Kendi ideolojileri dahilinde dahi, kendi ideolojik açılarından dahi dünya ve yurt sorunlarını ele alıp o sorunlar üzerinde az çok da olsa geçerli konuşmalar, tahliller, değerlendirmeler yapamadılar ve yapamazlardı. Partimizin kongresinin yapıldığı aynı günlerde sosyalist parti olmak iddiasında bir başka partinin de kurultayı yapıldı; ancak bir günde, bir gün sürdü ve okuyabildiğimiz kadarıyla genel başkanlarından başka, partililerden söz alıp konuşan da olmadı. Burada ise delege arkadaşlarımız, çok sayıda delege arkadaşlarımız bu kürsüden, bilimsel sosyalizm açısından dünya ve yurt sorunları konusunda, Parti çalışmaları konusunda tutarlı, geçerli, bilgili konuşmalar yaptılar. Gerçekten üst seviyede bir kurultay oldu bu.

Partimizin nitel gücünü, büyüklüğünü gösteren diğer bir olgu da, bu kurultayda gene herkesin gözle görüp elle tutabileceği bir biçim ve ölçüde demokratik merkeziyetçiliğin ne olup ne olmadığının açık seçik ortaya çıkmış olmasıdır; demokratik merkeziyetçiliğin bu kurultayda ortaya çıkışıdır. Delege arkadaşlarımız söz alarak büyük bir gö-

nül rahatlığı içinde ve tam bir serbestlikle konuştular, hiç bir müdahaleye, hiç bir kısıtlamaya tabi olmadan konuştular ve görüşlerini bildirdiler. Gene delege arkadaşlarımız, karar tasarısı üzerinde aynı gönül rahatlığı ile, aynı serbestlikle tadil önergeleri getirdiler, görüşlerini savundular ve kongremiz büyük bir özgürlük içinde iradesini belirterek karar tasarısına son şeklini verdi ve onayladı. Ama diğer taraftan bu özgürlük, serbestlik, demokrasi ortamı yanısıra bu kurultay üç gün boyunca hiç aksamadan büyük bir disiplin içinde geçti. Ve dikkatlerden hiç şüphesiz kaçmadı ki, bu disiplin tepeden inme, merkezin dayattığı mekanik bir disiplin değildi. Parti delegelerinin, diğer üyelerin, görevlilerin gönülden benimsediği, gönülden kabul ettiği, kendi hür iradeleriyle kabul ettiği bir disiplindi. Bunun için de bu kadar mükemmel bir disiplindi. Çünkü tepeden dayatılan, merkezin dayattığı mekanik disiplin hiç bir zaman hür iradeyle gönülden kabul edilip benimsenen ve uygulanan disiplin kadar mükemmel olamaz.

Ve nihayet partimizin niteliğini, gücünü gösteren bir üçüncü nokta, parti üvelerinde, delegelerinde, görevlilerinde kendisini gösteren partililik bilinci oldu. En çok tekrarlanan sloganlardan birisi -Partimiz silahımızdır- sloganı oldu.Diğer toplantılarımızda da hep böyle oldu. "Partimiz Silahımızdır" sloganı bizde sadece dillerde dolaşan, dille tekrarlanan bir slogan değildir.İçten,gönülden,dürüstlükle ve samimiyetle benimsenmiş bir slogandır. Partimiz gerçekten silahımızdır. Çunkü Partimiz gücümüzdür. Partimiz gücümüzdür, çünkü gücün kaynağı örgütlenmede, bilinçli, disiplinli dayanışmalı örgütlenmede yatar. Aynı sayıda kişiler örgütlendiği zaman, bilinçli, ilkelere dayanan biçimde örgütlendiği zaman, büsbütün başka bir güç olur, yeni nitelikte bir güç olur. Bir örgüt, onu oluşturan kişilerin aritmetik toplamı değildir. O kişiler örgütlü hale geldikleri zaman o toplamın çok üstünde bir nitelik ve güç kazanırlar. Onun içindir ki Partimiz silahımızdır, gücümüzdür. **("Silahımız Partimiz" sloganı).** Hele bu örgütlü güç yüzyılı aşkın bir zamandan beri gerek teorik, gerekse pratik düzeylerde deneyden geçmiş, çelikleşmiş, doğruluğunu tekrar tekrar sayısız defa isbat etmiş bir bilimsel teoriye, bilimsel sosyalizme dayanıyorsa, o zaman bu gücün karşısında durabilecek hiç bir karşı güç yoktur. **(Alkışlar)**

Şimdi bu kurultaydan hepimiz, inanıyorum ki, bilincimiz daha bilenmiş, partimize inancımız, güvencimiz daha yükselmiş, çalışma şevkimiz, dinamizmimiz daha canlanmış, daha güçlenmiş olarak ayrılıyoruz ve bu güven, bu inanç, bu dinamizm ve şevkle işlerimizin başına döndüğümüz zaman görevlerimize daha candan, daha sıkı, daha büyük bir enerjiyle sarılacağız ve partimizi yeni kademelere doğru yükselterek sürdüreceğiz ve başarılara ulaştıracağız. **(Alkışlar)** Gücümüzün tükenmez kaynağı ve aydınlık yarınların umudu işçi sınıfımıza selam. **(Alkışlar ve "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

Divan Başkanı– Partimizin I. Büyük Kongresinin sonuna geldik. Partimizin ve Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihinde önemli bir yer tutacak olan bu Büyük Kongrenin coşkusunu hep birlikte yaşadık. Başkanlık Divanı, Partimizin I. Büyük Kongre delegeleri tarafından kendisine verilen şerefli görevin gururunu taşımaktadır. Kongremizin bizlere gösterdiği güven için bir kere daha teşekkür etmeyi görev sayarız. **(Alkışlar)**

Kongremizin işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisine yaraşan yüksek olgunluk düzeyi bütün delege arkadaşlarımızın işçi sınıfı önünde taşıdıkları yüksek sorumluluk duygusunun sonucu oldu. Bütün delege arkadaşlarımıza bunun için de teşekkür ediyoruz. **(Alkışlar)** I. Büyük Kongremiz bütün partili arkadaşlarımıza, partimize gönül vermiş dostlarımıza ve ülkemizdeki tüm emekçilere kutlu olsun. **(Alkışlar, "Sosyalist Türkiye" sloganı)**

IV. B Ö L Ü M

(Kongre Kararları ve Seçim Sonuçları)

- Kongre delegeleri listesi
- Kesin hesap ve tahmini bütçe raporları
- Tüzüğün değişen maddelerinin yeni biçimleri
- Kongre kararları
- Seçim sonuçları
- Kongre'de okunan mesajları gönderen kuruluş ve kişiler

I. BÜYÜK KONGRE DELEGELERİ LİSTESİ

MERKEZ YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

1. Behice Boran (Kurucu)
2. Nihat Sargın (Kurucu)
3. Dinçer Doğu (Kurucu)
4. Can Açıkgöz (Kurucu)
5. Yavuz Ünal (Kurucu)
6. Nurdan Orpen (Kurucu)
7. Müşfik Erem (Kurucu)
8. Osman Sakalsız
9. Yalçın Cerit (Kurucu)
10. Özcan Kesgeç (Kurucu)
11. Zeki Kılıç (Kurucu)
12. Selahattin Uyar (Kurucu)
13. Çetin Gözaçtı (Kurucu)
14. Gündüz Mutluay (Kurucu)
15. Şaban Erik (Kurucu)
16. Bekir Yenigün (Kurucu)
17. Erol Özkök (Kurucu)
18. Alp Selek (Kurucu)
19. Nermin Aksın (Kurucu)
20. Turgut Gökdere (Kurucu)
21. Mustafa Aktulgalı

MERKEZ DİSİPLİN KURULU ÜYELERİ

22. Cemal Hakkı Selek (Kurucu)
23. Yusuf Ziya Bahadınlı (Kurucu)
24. Erşen Sansal (Kurucu)
25. Ali Demir
26. Kemalettin Koyaş (Kurucu)
27. Hüsamettin Güven
28. Hüsamettin Onarıcılar

ADANA

29. Ceyhun Can (Kurucu)
30. Peyami Arırk

AFYON

31. Adem Gökşen

AĞRI

32. Cengiz Gülle

AMASYA

33. Menderes Meletli
34. Cesim Gökalp

ANKARA

35. İlhan Akalın (Kurucu)
36. Hasan Bedri Doğanay (Kurucu)
37. Umur Coşkun
38. Metin Çulhaoğlu
39. Reşat Kadayıfçılar
40. Neşet Kocabıyıkoğlu
41. Yalçın Küçük
42. Taner Tuncel

ANTALYA

43. Selahattin Sağdaş

BALIKESİR

44. Hüseyin Özyılmaz (Kurucu)
45. Sabri Basan (Kurucu)
46. Fethi Kilercioğlu

BURSA

47. Osman Özdemir
48. Cengiz Koç
49. Erdoğan Kahraman

ÇORUM

50. Ümit Buğdaycı
51. Selim Aylar

DENİZLİ

52. İbrahim Gürler
53. Kemal Kaya

DİYARBAKIR

54. Tarık Ziya Ekinci (Kurucu)
55. Nurettin Özvarış

EDİRNE

56. Hüseyin Ergen

ESKİŞEHİR

57. Feridun Tokaoğlu (Kurucu)
58. Vedat Baranoğlu
59. Süleyman Yeşildağ

GAZİANTEP

60. İbrahim Poyraz (Kurucu)
61. Sabri Emre
62. Baki Çelikel

GİRESUN

63. Şansal Dikmen

HATAY

64. Nurettin Yakar
65. Şahabettin Baskın

İÇEL

66. Sönmez Targan
67. Sezai Baykal

İSTANBUL

68. Nurten Arıcan (Kurucu)
69. Hüsamettin Bakan (Kurucu)
70. Muhittin Bakırsan (Kurucu)
71. Adnan Celayir (Kurucu)
72. Rıza Erdoğan (Kurucu)
73. Ali Karcı (Kurucu)
74. Sadri Kaya (Kurucu)
75. Hanefi Vatansever (Kurucu)
76. Necati Yazıcıoğlu (Kurucu)
77. Hamit Akıncı
78. Yavuz Çizmeci
79. Mahmut Doğan
80. Osman Eravcı
81. Asuman Erdost
82. Ali Asker Göçmen
83. Selim Mahmutoğlu
84. Orhan Silier
85. İbrahim Sönmez

İZMİR

86. Ahmet Nalbantoğlu
87. Vedat Pekel
88. Cengiz Uygur
89. Ahmet Ok

KAYSERİ

90. Ahmet Özdoğan

KOCAELİ

91. Fikret Akman (Kurucu)
92. Mehmet Ali Altay (Kurucu)
93. Saffet Kayalar (Kurucu)
94. Mustafa Yalçınkaya
95. Orhan Sevim

KONYA

96. Ergun Ergon (Kurucu)
97. Ali Kurt (Kurucu)
98. Ercihan Görürgöz

KÜTAHYA

99. Ali Küçükkılıç

MALATYA

100. Mehmet Gılay

MANİSA

101. Hasan Ülde s
102. Ahmet Ak
103. Halil Gümüş

MUĞLA

104. Mustafa Nalbantoğlu
105. Ahmet Selki

NEVŞEHİR

106. Mustafa Karabacak

NİĞDE

107. Kemal Us

ORDU

108. Ekrem Çelebi

SAKARYA

109. Muzaffer Şatır (Kurucu)

SAMSUN

110. Mümin Karaoğlu

TEKİRDAĞ

111. Kemalettin Kaya
112. Vecdi Vartamer

TUNCELİ

113. Hasan Aygün

URFA

114. Necati Siyahkan

UŞAK

115. Ahmet Çağlayan

ZONGULDAK

116. Osman Aslanbay (Kurucu)
117. Mehmet Ebeş

(Çeşitli özürleri dolayısıyla Kongre'ye katılamayan delegeler S. Uyar, H. Güven, A. Gökşen, C. Gülle, H. Özyılmaz, F. Kilercioğlu, E. Kahraman, H. Ergen, E. Ergon olup toplam 9 üyedir.)

KESİN HESAP RAPORU

Türkiye İşçi Partisi I. Genel Kurulu Başkanlığına;

Türkiye İşçi Partisi olarak kuruluşumuz tarihi olan 1 Mayıs 1975 tarihinden itibaren, Genel Merkez hesaplarını inceleyen Komisyonumuz:

1. Parti Genel Merkezine ait hesapları kapsayan İşletme Hesabı Defterinin 30.4.1975 tarih ve 9570 numara ile İstanbul 16. Noterliğinden onaylı bulunduğu;

2. Gelir ve gider hesaplarının düzenli bir şekilde deftere işlendiği;

3. Merkez Yönetim Kurulunun Genel Kurulumuza sunduğu 20 Şubat 1977 sonu itibariyle olan hesap raporları sonuçları, defter kayıtları ile ayniyeti görüldü. 20.2.1977 günü kapatılan hesaplara göre gelirlerin 1.661.286,89 TL.'sı ve giderlerin de 1.593.415,73 TL.'sı olduğu, kasada ise 67.871,16 TL.'sı bulunduğu, ancak Kongre nedeni ile kasa mevcudundan bir kısmının yetkililerce harcanmış olup, bilanço dışında belgelerin dosyalandığı görüldü.

Sonuç: Merkez Yönetim Kurulunca hazırlanan hesap raporunun aynen onaylanmasını önerir, saygılarımızı sunarız.

I. Genel Kurul Hesapları ve
Bütçe Tasarısını İnceleme
Komisyonu

Karar:
Oy birliği ile onaylandı.

TAHMİNİ BÜTÇE RAPORU

Türkiye İşçi Partisi I. Genel Kurulu Başkanlığına;

Merkez Yönetim Kurulu'nun iki yıllık dönem için hazırladığı 4.000.000,- (Dört milyon) liralık tahmini bütçe komisyonumuzca aynen benimsenmiştir.

Onaylanması dileğiyle Kurulunuza arzederiz.

I. Genel Kurul Hesapları ve
Bütçe Tasarısını İnceleme
Komisyonu

Karar:

a) Parti çalışmaları sırasında maddi sıkıntıya uğramış olanlara veya Parti çalışmaları sırasında hayatlarını yitirmiş arkadaşların ailelerinden maddi sıkıntıya uğramış olanlara yardım yapmak;

b) Bütçenin diğer fasılları arasında aktarma yapmak ve gelir bütçede öngörülen miktarı aştığı takdirde, bu fazla geliri, gider fasılları arasında istediği biçimde değiştirmek;

üzere MYK'na yetki vermek kaydıyla komisyon sözcüsü tarafından sunulan bütçe tasarısı oy birliğiyle onaylandı.

TÜZÜKTE YAPILAN DÜZENLEMELER

Maddelerin yeni biçimleri:

(Maddelerin değiştirilmemiş bölümleri ayrıca yazılmamış, bunlar (...) biçiminde belirtilmiştir.)

Madde 5 – (...)

(Dördüncü fıkra) Aday üyelik ve üyelik her üç kademe kurullarınca neden gösterilmeksizin reddedilebilir. Red kararı, bu kararı veren kurul tarafından ilgiliye iadeli taahhütlü mektupla tebliğ edilir. İsteklinin ve aday üyenin red kararına karşı, tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ve red kararını veren kurul eliyle bir üst kademede itiraz hakkı vardır. Merkez Yönetim Kurulu'nun kararı kesindir. Her red kararı, itiraz edilmese de üst kurullara iletilir.

(...)

Madde 13 – (...)

d) Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu ve bu kurulların yedek üyelerini seçmek;

(...)

Madde 16 – (...)

Son Fıkra – Merkez Yönetim Kurulu, yasanın doğrudan kendisine verdiği görevlerin dışındaki konularda, gereğinde kendi adına karar almak üzere Başkanlık Kurulu'nu görevlendireceği gibi, zorlayıcı nedenler dolayısıyle Büyük Kongre'nin toplanamadığı hallerde Parti'nin hukuki varlığına son verilmesiyle tüzük ve programının değiştirilmesi dışında bütün kararları alabilir.

Madde 18 – (...)

(Dördüncü fıkra) – Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulu ve Başkanlık Kurulu toplantılarına başkanlık eder. Gerektiğinde bunları gündemini kendi hazırlayarak bizzat toplantıya çağırır. Ayrıca Parti Merkez Organları ile TBMM gruplarının ahenkli çalışmalarını sağlamak üzere TBMM Parti gruplarının başkanlarını, başkan vekillerini, yöneticilerini, Merkez Yönetim Kurulu veya Başkanlık Kurulu ile birlikte veya ayrı ayrı toplantılara çağırabilir.

(...)

Madde 28 – (...)

b) İl disiplin kurulllarınca veya partili TBMM üyeleri yeter sayıya ulaşıp Grup İç Yönetmeliğine göre grup disiplin kurulları kurulduğu takdirde bu kurullarca verilen ve itiraz edilen kararları itirazla sınırlı olarak inceleyip kesin karara bağlamak;

c) (...)

d) Partili TBMM üyeleri hakkında 50. madde (f, g, h) fıkralarından dolayı kovuşturma açıldığı takdirde ilgili Grup Disiplin Kurulu üyelerinin de katılacağı genişletilmiş toplantısında doğrudan disiplin kararı vermek.

Merkez Disiplin Kurulu'nun vereceği karar kesindir.

Madde 31 – (...)

d) Yeni il yönetim kurulu ve il disiplin kurulu üyeleri ile yedeklerini, Büyük Kongre'ye gidecek üyeleri ve 2 il denetçisini seçmek.

Madde 32 – İl Yönetim Kurulu, il kongresi tarafından seçilen yedi üyeden kurulur. Yedek üye sayısı 1'dir. İki kongre arasında üye sayısında azalma olursa yedek üye il başkanı tarafından göreve çağrılır. Bundan sonra doğabilecek boşluklar İl Yönetim Kurulu'nun teklif edeceği en az iki katı aday arasından Merkez Yönetim Kurulu'nca seçilerek doldurulur.

(...)

Madde 34 – İl Disiplin Kurulu, İl Kongresi tarafından seçilen 3 üyeden kurulur. Yedek üye sayısı 1'dir. İki kongre arasında üye sayısında azalma olursa yedek üye il başkanı tarafından göreve çağrılır. Bundan sonra doğabilecek boşluklar İl Yönetim Kurulu'nun teklif edeceği en az iki katı aday arasından Merkez Yönetim Kurulu'nca seçilerek doldurulur.

(...)

Madde 36 – (...)

(Son fıkra) – İlçe kongresi, kendi ilçesi çap ve sınırları içinde olmak kaydıyla İl Kongresi'nin görev ve yetkilerine sahiptir. İlçe Kongresi'nde yeni ilçe yönetim kurulu üyeleri ve yedeği ile 2 ilçe denetçisi ve İl Kongresi'ne gidecek üyeler seçilir.

Madde 37 – İlçe Yönetim Kurulu, ilçe kongresi tarafından seçilen 5 üyeden kurulur. Yedek üye sayısı 1'dir. İki kongre arasında üye sayısında azalma olursa yedek üye İlçe Başkanı tarafından göreve çağrılır. Bundan sonra doğabilecek boşluklar İlçe Yönetim Kurulu'nun teklif edeceği en az iki katı aday arasından İl Yönetim Kurulu'nca seçilerek doldurulur.

(...)

Madde 39 – Özellikle ilçe merkezinden uzakta bulunan köy ve mahalle muhtarlık bölgelerinde Parti'ye kayıtlı bulunan üyeler ikiyi

geçtiği takdirde muhtarlık bölgelerinde Parti işlerini yürütmek ve ilçe ile üye arasında her türlü bağıntıyı sağlamak üzere, o bölgedeki üyeler İlçe Yönetim Kurulu'nun göstereceği tarihte ve ilçe temsilcisinin başkanlığında toplanarak bir parti görevlisi ve yedeğini seçerler. Bu seçimler iki yılda bir yenilenir.

Madde 69 – (Birinci fıkranın "Diğerlerinde gazete veya diğer yerel ilan vasıtalarından yararlanılır" biçimindeki son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.)

(...)

Madde 72 – (...)

(Madde metnine aşağıdaki cümle dördüncü ve son fıkra olarak eklenmiştir.)

Yedek üye seçimi, asil üye seçiminden sonra ayrı oylama ile yapılır.

Karar:

Her madde ayrı ayrı oylandı; yukarıda belirtilen değişik biçimler aynen ve oy birliğiyle onaylandı.

KONGRE KARARLARI

I. Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'nin I. Büyük Kongresi, kongreye sunulan Merkez Yönetim Kurulu Raporu'nda ve Genel Başkan Behice Boran'ın kongreyi açış konuşmasında belirtilen görüşleri onaylar ve bu görüşleri temel alarak aşağıda belirtilen değerlendirmeleri işçilerin, emekçilerin, tüm demokratik ve anti-emperyalist güçlerin dikkatine sunar.

Kurulduğu günden başlayarak güncel görevin demokratikleşme olduğunu belirleyen, programında ve tüzüğünde bu temel görevin altını çizen Türkiye İşçi Partisi, demokratikleşme mücadelesi ile ilgili Parti tutumunu Merkez Yönetim Kurulu'nun 8 Temmuz 1975 tarihli toplantısında kabul edilen Demokrasi Bildirgesi'nde somutlamıştır. Parti'nin gelişme tarihinde önemli bir yer tutan bu bildirge, tutarlı ve sonuç verici bir demokrasi mücadelesinin şu dört temel üzerinde yükselebileceğine işaret etmektedir:

Demokrasi mücadelesi aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele ile birlikte verilmelidir.

Demokrasi mücadelesi anti-demokratik eğilim ve uygulamaların ekonomik kaynaklarının kurutulmasını da hedef almalıdır.

Tutarlı demokrat olmak, tutarlı demokrasi mücadelesi vermek, bu mücadeleyi tüm toplum yapısının demokratikleştirilmesi için mücadele düzeyine yükseltmekle mümkündür.

Politik demokratikleşme, özgürlüklerin kısıtlamalardan kurtarılıp geliştirilmesi, demokrasi mücadelesinin güncel, ivedi gündem maddesidir.

Demokrasi Bildirgesi, demokrasi mücadelesinin üzerinde yükseleceği temellere işaret etmenin ötesinde Parti'nin demokratikleşme görevini nasıl kavradığını açıklayan, "sosyalist, ilerici, demokrat, bütün yurtseverlerin birlikte yürüteceği tutarlı bir demokrasi mücadedelesinin hedefleri"ni somutlayan bir bölüme de yer vermiştir.

Türkiye İşçi Partisi I. Büyük Kongresi, Demokrasi Bildirgesi'nin "Demokrasi Mücadelesinin Ortak Platformu başlıklı bu bölümünde belirtilen bütün hedeflerin geçerliliklerini ve önemlerini bugün de aynen koruduğunu belirtir.

II. Türkiye İşçi Partisi I. Büyük Kongresi

Ülkemizin içinde bulunduğu güncel koşulları, sınıfsal güç dengesini, demokrasi mücadelesinde atılacak ileri adımların işçi ve emekçi kitleler ile tüm ilericilerin, yurtseverlerin mücadelelerinin birliği için taşıdığı önemi gözönüne alarak, önümüzdeki kısa dönem içinde, demokrasiden, politik demokratikleşmeden yana güçlerin en geniş birlikteliğini sağlayabilme bakımından ortak somut hedefler olarak ileri sürülebilecek talepleri şöylece belirler:

FAŞİZMİN TIRMANIŞINI ÖNLEMEYE İLİŞKİN OLARAK:

1. Faşizmi tırmandırma politikasının bir an önce durdurulabilmesi, yaklaşan seçimlerde güvenliğin sağlanabilmesi için, Milliyetçi Cephe iktidardan düşürülmeli, AP ile MHP'nin dışında bir seçim hükümeti kurulmalıdır.

2. Silahlı ve silahsız saldırıların, cinayetlerin; toplantı, örgüt ve Parti merkezi baskınlarının failleri mutlaka bulunmalıdır. Bu kişilerin saptanmasında, tutuklanmasında, yargı organları önüne getirilmesinde kasıt veya ihmalden doğan kusuru bulunan sorumlulardan ve göz altına alınanlara veya tutuklananlara işkence edenlerden hesap sorulmalıdır.

3. MHP'nin, Ülkü Ocaklarının, komandoların iç ve dış destekleri ve para kaynakları araştırılıp açığa çıkarılmalı, haklarında yasal kovuşturma açılmalıdır.

4. Yolsuzluk ve rüşvet iddiaları ve bunlara ilişkin dosyalar yetkili makam, kurul ve organlarca bütün boyutlarıyla incelenip kamuoyuna açıklanmalı, gerekli kovuşturmalar yapılarak sorumlular adalet önüne getirilmelidir.

5. Milliyetçi Cephe hükümetinin yerini alacak yeni hükümetçe can, konut, kişi masuniyetini ve eğitim güvenliğini sağlayıcı kesin tedbirler alınmalı, devlet kadrolarının ve eğitim kurumlarının faşistleştirilmesine son verilmeli; MC iktidarı döneminde yapılan atamalar, şişirilen kadrolar, memur ve öğretmen kıyımları yeniden gözden geçirilerek yeni düzenlemeye gidilmeli; kıyıma, haksızlığa uğramış bulunanlar eski görevlerine ve haklarına kavuşturulmalıdır.

POLİTİK ÖZGÜRLÜKLERE İLİŞKİN OLARAK:

6. İşçi sınıfımızın ekonomik, politik ve ideolojik mücadelesini ve bu mücadelenin en üst, yani politik düzeydeki örgütsel somutlanışı olan Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesini; demokratik toplumsal muhalefeti ve ülkemizin bilim, düşün, yazın, sanat, basın ve yayın yaşamını sürekli tehdit altında tutan Türk Ceza Kanununun 141-142 ve benzeri diğer anti-demokratik maddeleri derhal yürürlükten kaldırılmalıdır. Bu kapsam içinde:

A- Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş Türkiye'de

yasal olarak kurulabilmelidir.

B- Politik nedenlerle yurt dışında kalmak durumunda olanların yurda dönebilmelerini ve politik faaliyette bulunabilmelerini sağlayacak yasal şartlar gerçekleştirilmelidir.

C- 12 Mart döneminde hüküm giymiş olanlarla Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nce mahkum edilmiş bulunanların mahkumiyetleri bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılarak bu hükümlüler özgürlüklerine kavuşturulmalıdır.

D- Siyasi Partiler Kanunu'nun Anayasa'nın özü ve sözüyle öngörmediği tüm kısıtlayıcı ve yasaklayıcı hükümleri yürürlükten kaldırılmalıdır.

7. Anayasa'nın 2. maddesi Türkiye Cumhuriyetini "milliyetçi" değil "milli" bir devlet olarak tanımladığı halde, burjuva iktidarlarının şoven milliyetçi bir politika güderek burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini ve çıkarlarını korumak, bozuk düzenin sürekliliğini sağlamak amacıyla Doğu ve Güneydoğu illerinde uygulaya geldikleri ayrımcı ve baskıcı, ırkçı şoven uygulamalara, kışkırtma ve saldırılara son verilmelidir.

8. A- Devlet daire ve kurumlarında çalışanlardan devlet işlerinin yönetim ve denetim işlerini görenler dışında kalanlar devlet memuru tanımı ve kapsamından çıkarılarak, bugünkü yapay işçi-memur ayrımı ortadan kaldırılmalı, tüm çalışanlarla birlikte sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev hakları tanınmalı ve kendilerine politik örgütlere üye olma olanağı sağlanmalıdır.

B- Demokratik hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan lokavt yasaklanmalıdır; çalışma hayatına ilişkin kanunların, toplu sözleşme ve grev haklarının kullanılmalarını zorlaştıran, etkinliğini azaltan, işverene işçiyi dilediği gibi işten çıkarma olanağını sağlayan hükümleri yürürlükten kaldırılmalıdır.

C- Genel grev ve dayanışma grevi yasallaştırılmalıdır. Toplu sözleşme yetkisinin sağlanmasında gizli oy açık sayıma dayalı referandum tek geçerli yöntem olarak kabul edilmelidir.

D- Eşit işe eşit ücret kuralı kesin olarak uygulanmalı, kadın ve çocuk işçilerin mağduriyetlerine son verilmelidir. Kadın ve çocuk işçilerin özel durumları nedeniyle, sağlıklarının korunması, çalışma koşullarının kolaylaştırılması ve eğitilip yetiştirilmesi için özel yasal hükümler ve tedbirler geliştirilmelidir.

E- Tüm işçilere, bilgi ve becerilerini artırabilmeleri, yeteneklerini geliştirebilmeleri, çalışma hayatında ilerleyebilmeleri için eğitim ve kültürel, sosyal faaliyet olanakları sağlanmalıdır.

F- Iş bulmak üzere yurt dışına göç etmek zorunda bırakılmış işçilerin bulundukları ülkelerde ve Türkiye'de ekonomik, demokratik,

politik haklarından yoksun kılınmalarına son verilmeli, yurda döndüklerinde kendilerine iş olanakları yaratılması için tedbirler alınmalıdır.

G- Tarım iş yasası bir an önce çıkarılarak gezgin ve geçici işçiler dahil tüm tarım işçileri sosyal sigorta kapsamına alınmalı, emeklilikleri güvenceye bağlanmalıdır. Gezgin işçiler elcilerin aracılığından ve soygunundan kurtarılmalıdır. Tarımda istihdam fazlası açık ve gizli işsiz nüfusun sanayiye ve diğer işkollarına aktarılması için ivedi olarak etkin tedbirler alınmalıdır.

H- Çalışanların işten çıkarıldıkları veya diğer nedenlerle işsiz kaldıkları hallerde bir güvenceye sahip olabilmeleri için işsizlik sigortası kanunu geciktirilmeden çıkarılmalıdır.

9. A- Geniş köylü kitlelerinin yoksulluk içinde yaşamasında ve toplumun demokratikleşmesini önlemede önemli etken olan adaletsiz toprak dağılımı, topraksız ve az topraklı köylülerin yararlarına uygun olarak düzenlenmeli, bu amaçla seçilmiş "pilot bölge"lerde değil, ülke çapında hızla uygulanacak köklü, demokratik bir toprak ve tarım reformu yapılmalıdır.

B- Varolan kooperatifler yöredeki nüfuzlu aile ve kişilerin kontrolünden kurtarılıp iç yapıları ve işleyişleri demokratikleştirilmeli, yoksul ve orta köylüler kitlesi kooperatif yönetiminde etkin duruma getirilmelidir. Toprak ve tarım reformu uygulamasıyla yan yana devlet yardımları ve kredi kolaylıklarıyla yoksul ve orta köylülerin üretim kooperatiflerinde birleşmeleri teşvik edilmeli, tarım makineleri ve ileri teknikler kullanan üretime geçmeleri sağlanmalıdır. Tarım girdileri tek elden devletçe sağlanmalıdır.

C- Banka kredi fonları üzerinde etkin kontrol ve denetim sağlanarak kredi dağılımı yoksul ve orta köylüler lehine yeniden düzenlenmeli, her ne nam ve ad altında ve kimlerce alınıyor olursa olsun, sonuçta, tefecilikte kullanılan ve milyarları bulan krediler mutlak surette kesilmelidir.

10. Demokrasiye yönelen en büyük tehlike, anti-demokratik eğilim ve baskıların temel kaynağı emperyalizm ve büyük tekelci sermayedir. Bu en gerici güçlerin egemenliğinin yokedilmesinin yolu ancak işçi ve emekçi sınıfların iktidarında köklü devletleştirmelerle açılabilir. Bununla birlikte, varolan koşullarda da emekçi halk yığınlarını ezen büyük sermaye tahakkümünün sarsılması, toplum hayatının tüm alanlardaki etkinliğinin bir ölçüde de olsa kırılması mümkündür. Tekelci faaliyetlere karşı kullanılabilecek yasal olanaklardan yararlanılmalı, yeni ve etkin yasalar çıkartılmalıdır. Büyük tekelci sermaye kuruluşları en sıkı bir biçimde denetlenmeli, bunun için özel kurumlar oluşturulmalı, büyük tekelci kuruluşlarla devlet işletmeleri arasındaki kamu fonlarının yağmalanmasına dayanan ortaklık ve işbirliğine son veril-

meli, etkin bir vergi denetimi sağlanmalıdır.

11. Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur birleştirilerek üye tabanının yönetim ve denetime etkin bir şekilde katıldığı bir tek sosyal güvenlik sistemi oluşturulmalıdır. Diğer kurumların özel sosyal güvenlik sandıkları, birikmiş fonları ve bu fonların işletilmesinden elde edilmiş kazançlarıyla birlikte bu sisteme katılmalıdır. OYAK, MEYAK ve tasarlanan İYAK, ordu kadrolarını, bürokrasiyi ve işçi sendikalarını sanayi ve ticaret alanlarına sokarak, bu yoldan bu etkin toplum kesimlerini kapitalizmle ve emperyalizmle uzlaştırma ve bütünleştirme girişimleri olduğundan, OYAK ve MEYAK tasfiye edilmeli, OYAK tesisleri devletleştirilmeli, İYAK'tan vazgeçilmelidir.

12. A- Askeri hizmet süresi kısaltılmalıdır.

B-Asker ailelerine yardım tüm er ve erbaş ailelerini kapsamalı ve yardımlar asgari ücret esas alınarak devlet bütçesinden karşılanmalıdır.

C-Askeri birlikler işçilerin, köylülerin ve gençliğin demokratik/ekonomik hak ve özgürlükler için verdikleri mücadeleyi bastırmakta kullanılmamalıdır.

13. Eğitim ve öğretim demokratikleştirilmeli, bilimsel temele oturtulmalıdır.

A- Orta ve yüksek öğrenim kurumları ve öğrencilerini faşist, şeriatçı, en azından gerici baskı altında tutmak ve yeni kuşakları bu düzeyde şartlandırmak amacıyla yürütülen çeşitli uygulamalara, okullarda, fakültelerde ve öğrenci yurtlarında can güvenliğini ve gençlerin öğretim ve eğitim görme hak ve özgürlüklerini yok eden saldırılara, cinayetlere, ayrım gözeten işlemlere son verilmelidir.

B- Yüksek okul ve üniversitelerin demokratikleştirilmesi için yöneticiler seçimle göreve gelmeli ve bu seçimlere öğretim üyeleriyle asistan, okutman ve öğrenci temsilcileri de katılmalıdır. Ayrıca bu kurumlarda görev yapan işçi, memur ve öteki çalışanların kurum yönetimine katılmaları sağlanmalıdır.

C- Kimi üniversitelere ilişkin özel kanunlar yürürlükten kaldırılarak tüm üniversiteler aynı kanuna bağlanmalıdır. Üniversiteler kanunundan anti-demokratik maddeler çıkarılmalı, gerçek üniversite özerkliği sağlanmalı, öğretim üyelerinin politik haklarına getirilen kısıtlamalar kaldırılmalı, öğrencilerin yüksek okul ve fakültelerde serbestçe örgütlenebilmeleri ve yüksek okul veya fakülte ve üniversite yönetimine öğrenci temsilcilerinin etkin biçimde katılmaları sağlanmalıdır.

D- İlk ve orta öğretim kurumlarında da yöneticiler öğretim kadrosunun oylarıyla göreve gelmeli ve özellikle orta öğretim kurumlarında, yönetim karşısında öğrencileri temsil edecek, sorun ve istekle-

rini bildirecek, okul içi yaşamın düzenliliğinin sağlanmasında yardımcı olacak okul öğrenci örgütleri kurulmalıdır.

E- İlk ve orta öğretim ders programları ve kitapları bilimsel temellere dayalı, toplumsal gelişmenin gereklerine cevap verecek nitelikte hazırlanmalı ve öğretmenlerin demokratik kitle örgütü temsilcileri etkin biçimde bu hazırlanışa katılmalıdır.

F- Eğitim olanakları bakımından okullar arasındaki farklılıklar kaldırılmalı, herkese eşit koşullarda okuma olanağı sağlanmalıdır. Gece eğitimi ve üretimle bütünleşmiş mektupla eğitim yaygın ve etkin olarak uygulanmalıdır.

DIŞ POLİTİKAYA İLİŞKİN OLARAK:

14. Kıbrıs sorununun ABD'nin dayattığı bir plana göre ve onun arabuluculuğu ile bir çözüme kavuşturulması girişimleri; Ada'nın hukuk düzeyinde federatif bir devlet görünümü altında fiili taksimini, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'nun ABD tarafından kontrol ve tehdit altında tutulabilecek bir üs haline getirilmesini ve bunun sonucu olarak da Türkiye'nin ABD emperyalizmine ve NATO'ya daha da bağımlılaştırılmasını öngörmektedir. Bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü ve bağlantısızlığı uluslararası garanti altına alınmış, bu garanti altında tüm yabancı üs ve askerlerden arınmış ve kendisi de askersizleştirilmiş, her iki toplumun iç yönetimlerinin demokratikleştirildiği, emekçi halk kitlelerinin topluluk ve merkezi devlet yönetimlerinde söz ve karar sahibi olabildiği ve eşit şartlar altında kardeşçe, uyumlu bir biçimde yaşıyabildiği bir Kıbrıs devletinin oluşturulması, hem Kıbrıs Türk ve Rum topluluklarının, hem de Türkiye ve Yunanistan'ın hak ve çıkarlarına, Akdeniz ve Ortadoğu'nun güvenliğine ve dünya barışına en uygun çözüm biçimidir. Kıbrıs sorunu bu ilkeler çerçevesinde çözüme kavuşturulmalıdır.

15. Ege sorunu Türkiye ve Yunanistan'ın çıkar ve haklarını karşılıklı koruyacak ve Ege'yi uluslararası trafiğe açık tutacak bir çözüme barışçı yoldan kavuşturulmalıdır. Oniki Ada, Yunanistan tarafından askeri tesisler kaldırılarak yeniden silahsızlandırılmalı ve Türkiye'de bu adalar üzerinde hak iddia edici yayın ve eğilimlere son verilmelidir.

16. Ulusal bağımsızlığın gerekleri açısından temel çözüm Türkiye'nin NATO'dan çıkması olmakla birlikte, bugün gündemde olan ABD ile yapılmış ikili askeri anlaşma TBMM'nce reddedilmeli; silahlı kuvvetler silah, araç ve gereç bakımından ABD'ye bağımlı olmaktan çıkarılmalı, NATO stratejisine göre değil, yalnızca yurt savunmasına göre yeniden örgütlenmelidir.

17. Türkiye'nin kalkınmasını, sanayileşmesini engelleyici, çıkarlarını zedeleyici niteliği artık tüm açıklığı ile ortaya çıkmış bulunan AET-Türkiye Ortaklık Andlaşması feshedilmeli, bunun yerine AET ile

ikili ticaret anlaşmaları yapma yoluna gidilmelidir.

18. Sovyetler Birliği'yle ortaklaşa hazırlanmış bulunan siyasal işbirliği belgesi bir an önce imzalanmalı ve bölgedeki tüm komşu devletlerle dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları yapılmalıdır.

III- Partinin Özgün Görevlerine İlişkin Olarak·

1. A- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bu kararların ikinci bölümünde belirtilen talep ve mücadele hedeflerinin gerçekleştirilmesi için bütün demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadelesini gerekli görür; bunun gerçekleştirilmesi için elden gelen çabayı göstermek üzere Parti organlarını ve tek tek bütün üyelerini görevli kılar.

B- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; buna bağlı olarak, ulusal bağımsızlığın ve ülkenin demokratikleştirilmesinin gerekleri açısından hareketle, ikinci bölümde ortaya konan hedefler ve bunlara ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesi içinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak, emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'ne çağrıda bulunur.

2. A- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; Türkiye işçi sınıfının sendikal hareketini burjuvazinin belirlediği sınırlar içinde tutmaya çalışan sınıf uzlaşmacılığı anlayışını reddeder; bu anlayışı etkisizleştirmek ve giderek sendikal hareketten bütünüyle tasfiye etmek için mücadeleye devam edeceğini belirtir.

B- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; ilerici sendikal hareketi yörüngesinden saptırarak, onun burjuvazinin belli bir kesiminin yedeğine alınması sonucunu doğuracak her türlü akım ve görüşlerle ödünsüz olarak mücadele azmini teyid eder.

3. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; tarım işçileri ile işçi sınıfının baş müttefiki yoksul köylüler içinde Parti hareketinin gelişip güçlendirilmesini, ayrıca bu kesimlerin ekonomik, demokratik çıkar ve talepleri doğrultusunda örgütlendirilip mücadeleye katılmalarını sağlamak görevine partililerin önemle dikkatini çeker.

4. A- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; öğretmen, teknik eleman, memur ve benzeri emekçi kesimlerin demokratik kitle örgütlerini güçlendirip geliştirmek doğrultusunda yoğun çaba gösterilmesini, bu kesimler arasında Parti'nin saygınlığının artırılmasını ve çalışanların birliğini parçalayıcı akımlarla mücadele edilmesini partililerin önemli görevi sayar.

B- Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; toplumsal yaşamın her alanında süren bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin gerekleri açısından, gençliğin örgütsel dağınıklık içinde olduğunu ve bu durumun [illegible] etkilerini [illegible]

lardan gençler içinde Parti'nin yönlendirici ağırlığını artırma ve bu yönlendirmeyi özellikle yığınsal ve etkin demokratik örgütlenmelere dönük olarak geliştirme yolunda partilileri görevli kılar.

5. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; işçilerin yoğun bulunduğu kentler ve bölgelerde Parti örgütlenmesinin temel taşlarının atılmış bulunduğunu göz önüne alarak, bu yörelerde örgüt yapısının geliştirilip güçlendirilmesi, daha üst düzeye çıkarılması ve henüz kurulmamış olan yerlerde yeni örgütler kurulması ihmal edilmeksizin kırsal alanda 1976 yazında başlatılmış olan örgütlenmenin genişletilmesini ve etkinleştirilmesini gerekli sayar.

6. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bugün Parti'ye kayıtlı binlerce üyeden oluşan sağlam kadro ve bilimsel sosyalist ilkelere dayalı olarak bu üyeler eliyle kurulmuş aynı sağlamlıktaki Parti yapısını göz önünde tutarak, proletaryanın Parti içinde ağırlıkla yer alması gerektiğini bir an hatırdan çıkarmaksızın bilinçli, öncü ve mücadeleci yeni üyeler kazanarak üye sayısını kısa sürede bugünkünün birkaç katına yükseltmeyi öngörür. Ayrıca kadın üye kazanımının artırılması ve Parti'de kadın üye oranının daha yükseltilmesi gereğinin önemine dikkati çeker; öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi için çalışma ekiplerini özellikle görevlendirir.

7. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin mümkün olan en geniş kitleleri kavrayabilmesi, ilerici, yurtsever, demokrat güçlerin desteğini kazanabilmesi için gerekli politik esneklikle, işçi sınıfı ideolojisinin büyük bir titizlik içinde ve hiç bir ödün verilmeksizin savunulmasını ayrılmaz bir bütün olarak görür.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; sosyal demokrat harekete ve küçük burjuva çizgilere karşı tutumunu, bu politik-ideolojik akımların ikili niteliğini gözönüne alarak belirler. Sınıf mücadelesi gerçeğini, işçi sınıfının öncü, devrimci rolünü reddeden, sık sık emperyalizmle ve büyük burjuvaziyle uzlaşma eğilimlerini açığa vuran bu akımları bağımsızlık ve demokrasi yolunda daha tutarlı, kararlı konumlara çekebilmek amacıyla elden gelen çabayı gösterirken, bu akımların işçi ve emekçi sınıflar üzerindeki olumsuz etkilerini kırmak için kesintisiz bir mücadele verilmesi gerekliliğini vurgular.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; maoculuğun ve goşizmin yalnız sosyalist hareket bakımından değil, tüm ilerici gelişmeler açısından taşıdığı zararlı, yıkıcı etkilerine karşı kesin bir tavır alma ve mücadele verme zorunluluğuna bir kere daha işaret eder. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da süregelen şoven politika ve uygulamalara karşı demokratik mücadelenin başarıya ulaşabilmesinin, ancak işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parça-

sı olarak sürdürülmesiyle mümkün olabileceğini belirtir.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; her tür "sağ" ve "sol" sapmalara karşı derin bir sorumluluk içinde sürdürdüğü mücadelenin artan başarılar kazanacağına olan inancını belirtir.

SEÇİM SONUÇLARI

a) Merkez Yönetim Kurulu:

1. Behice Boran
2. Nihat Sargın
3. Can Açıkgöz
4. Mustafa Aktulgalı
5. Hüsamettin Bakan
6. Dinçer Doğu
7. Çetin Gözaçtı
8. Zeki Kılıç
9. Selim Mahmutoğlu
10. Nurdan Orpen
11. Yavuz Ünal
12. Bekir Yenigün
13. Gündüz Mutluay
14. Özcan Kesgeç
15. Müşfik Erem
16. Yalçın Cerit
17. Osman Sakalsız
18. Orhan Silier
19. Vedat Baranoğlu
20. İbrahim Sönmez
21. Alp Selek

b) Merkez Yönetim Kurulu Yedekleri:

1. İlhan Akalın
2. Fikret Akman
3. Peyami Arurk
4. Şansal Dikmen
5. Neşet Kocabıyıkoğlu
6. Ahmet Nalbantoğlu
7. Osman Özdemir

c) Merkez Disiplin Kurulu:

1. Nermin Aksın
2. Hasan Bedri Doğanay

3. Tarık Ziya Ekinci
4. Kemalettin Koyaş
5. Erşen Sansal
6. Cemal Hakkı Selek
7. Hanefi Vatansever

d) Merkez Disiplin Kurulu Yedekleri:

1. Sabri Basan
2. Sadri Kaya
3. Reha Pekünlü

Not: I. Büyük Kongre'nin kapanışından sonra ilk toplantısını yapan Merkez Yönetim Kurulu, üyeleri arasından aşağıda belirtilen arkadaşları oy birliğiyle adları hizasında yazılı görevlere getirerek Başkanlık Kurulu'nu oluşturmustur:

Başkanlık Kurulu:

Behice Boran	— Genel Başkan
Nihat Sargın	— Genel Sekreter
Yalçın Cerit	— Genel Sayman
Can Açıkgöz	— Merkez Örgüt Bürosu Sekreteri
Yavuz Ünal	— Merkez Eğitim, Bilim ve Araştırma Bürosu Sekreteri
Nurdan Orpen	— Merkez Haberalma, Propaganda ve Basın Bürosu Sekreteri
Dinçer Doğu	— Merkez Kitle Örgütleri Bürosu Sekreteri

KONGREDE OKUNAN MESAJLARI GÖNDEREN KURULUŞ VE KİŞİLER

Büyük Kongreyi bizzat izleyen yüzlerce çağrılı ile birlikte Kongre'ye büyük sayıda başarı telgraf ve mesajı iletilmiştir. Bunların bir bölüğü, imzalarının okunamaması, vakit darlığı veya kapanıştan sonra yetkililerin eline geçmesi dolayısıyla kongre oturumlarında delegelerin bilgisine sunulamamıştır.

Parti örgütü dışından gelen ve Kongre'de okunan mesajları gönderen kuruluş ve kişilerin listesi alfabetik olarak aşağıdadır:

Akduman, Erdoğan; Öncü Sahne adına — Ankara,
Akıncı, Hamit ve 35 arkadaşı; Arçelik işçileri — İstanbul,
Akyol, Veysel; Yeni Çeltek maden işçileri adına — Amasya,
Alkan, İlhan; TÖB-DER Şube Başkanı — Ankara,
Atasayan, Süleyman; DİSK Sosyal-İş Sendikası Genel Yürütme Kurulu üyesi — Ankara,
Aykaç, Ahmet; TÜM-DER Şube Başkanı — Çorum,
Barış, Nizamettin; TÜM-DER Şube Başkanı — Ankara,
Biçer, Seyfettin; Sosyal-İş Sendikası Şube Başkanı — Diyarbakır
Bucak, Emin ve arkadaşları; Siverek, Urfa
Bulancak Tuğla Fabrikası; Keramik-İs üyesi işçileri — Giresun,
Bütüner, Rüstem; Maden-İş Sendikası işçileri adına — Amasya,
Çağdaş Hukukçular Derneği; Genel Başkanlığı — Ankara,
Doğan, Aslan; Batı Berlin'de işçi — F. Almanya,
Düğencili, Muhittin; Halkevi Başkanı — Çorum,
Ecevit, Bülent; Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı — Ankara,
Elçi, Adnan; TÖB-DER Şube Başkanı — Eskişehir,
Emeksiz, Nihat; Sosyal-İş Şube Başkanı — İstanbul,
Eröcal, Sacit; Makinacılar, İnşaatçılar, Mimarlar Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı — Eskişehir,
Evin, Kadir; TÜM-DER Ege Bölge Temsilcisi — İzmir,
Evren, Teoman; Baro Başkanı — Ankara,
Gazioğlu, Gültekin; TÖB-DER Genel Başkanı — Ankara,
Göker, Aykut; TÜTED Genel Başkanı — Ankara,
Hızlı, Veli; İşçi — Hollanda,
İşçi Kültür Derneği; Genel Yönetim Kurulu — Ankara,
Karabağlı, Safder; Amatör Sporcular Derneği Genel Başkanı —

İzmir,

Keramik-İş Sendikası; Genel Yönetim Kurulu — İstanbul,

Keramik-İş Sendikası; Şube Yönetim Kurulu — İzmir,

Kırmızıtaş, Süleyman; Belediye Başkanı — Tunceli,

Koçak, Rıza; TÜM-DER Sube Başkanı — Kayseri,

Kuşoğlu, Neval; Eczacılar Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Eskişehir,

Levent, M. Ali; TÜM-DER Şube Başkanı — İzmir,

Münih Türkiye Kültür Birliği; — F. Almanya,

Özgüden, Doğan; İnfo-Türk Ajansı ve Coodiff Yayın Kooperatifi adına — Belçika,

Özkol, Adil; Yazar — Ankara,

Öztürk, Teoman; TMMOB Genel Başkanı — Ankara,

Siverek Yapı ve İnşaatçılar Derneği — Urfa,

Sosyal-İş; Şubesi işçileri — Kayseri,

Terban, Ahmet; TÜM-DER Mersin Şubesi Başkanı — İçel,

Tezgör, Erhan; TÜM-DER Genel Başkanı — Ankara,

TÖB-DER; Manisa Şubesi — Manisa,

Tüm, İsmail ve arkadaşları — Fransa,

TÜMOD Genel Başkanlığı — Ankara,

TÜTED; Tarsus Şube Başkanlığı — İçel,

Ungan, Aybars; Elektrik Mühendisleri Odası Merkez Yönetim Kurulu adına Başkan — Ankara,

Ülgen, Adil; TÜM-DER Kadıköy Şube Başkanı — İstanbul,

Üslü, Salim ve arkadaşları; Akçimento Fabrikasında 950 işçi adına — İstanbul,

Yayla, Ali; Kızıltoprak Ekmek Fabrikası Temsilcisi, Kadıköy fırın işçileri adına — İstanbul,

Yemen, Mehmet ve arkadaşları; Kilsan işçileri adına — İstanbul,

Yıldız, Yemliha; Kimyacılar Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı — Eskişehir,

Yüksel, Okan; Türkiye Gazeteciler Sendikası Şube Başkanı — İzmir.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ YAYINLARI

1.	Türkiye İşçi Partisi Program ve Tüzüğü (4. baskı)	10.00 TL.
2.	Türkiye İşçi Partisi Tüzüğü	2.50 TL.
3.	Demokrasi Bildirgesi (3. baskı)	3.00 TL.
4.	Güncel Görev (Tükendi)	1.00 TL.
5.	Yolumuz Açık Olsun (Tükendi)	4.00 TL.
6.	Her Ne Pahasına Birlik Değil	2.50 TL.
7.	12 Ekim 1975 Seçimlerinde Tavrımız (Tükendi)	1.00 TL.
8.	Selam Türkiye'nin Aydınlık Geleceğine (Tükendi)	5.00 TL.
9.	MC Düşürülmelidir	6.00 TL.
10.	İşçi Sınıfının Uluslararası Dayanışması ve 1 Mayıs	2.50 TL.
11.	Partimiz Görev Başındadır	5.00 TL.
12.	Yaşasın Şili ve Türkiye Halklarının Kardeşçe Dayanışması	3.00 TL.
13.	Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm İçin İleri (TİP Seçim Bildirgesi)	—
14.	Sayılarla Türkiye	7.50 TL.
15.	Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongre Tutanağı	35.00 TL.
16.	Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez	3.00 TL.

MAYA MATBAACILIK TEL: 18 89 72
YAYINCILIK LTD. ŞTİ. ANKARA

Fiyatı 35 TL